

ΜΑΡΤΙΟΣ 1958

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

'Ανοικτή και κλειστή διπλωματία.....	Dag Hammerskjold	27
'Η άτομική βόμβα μάς γνωρίζει τη γή.....	Jean des Chaumes	33
Γέλιο (Διήγημα).....	William Saroyan	37
Μάρτης είναι.....		42
'Η Λεμονιά (Παραμύθι).....	B. Πλάτανος	46
'Εξω οι φροϋδόπληκτοι.....	H. Davidson και L. Chevalier	49
Τετρασέλιδο του χιούμορ (Σκίτσα).....		55
'Η έπιστήμη προοδεύει και εξηγεί.....		59
Χημεία και γονιμότης.....	George Valensin	60
'Η παράξενη φυλακή της Βενεζουέλας.....	Robert Dimier	65
Απάντησις στην έπιστολή Μπουλγκάνιν.....		69
Ιβάν Στεφάνοβιτς Μαζέππας.....		74
'Η τεχνητή ψύξις ανοίγει νέους δρόμους.....	Claude Fresnoy	77
Αυτή που δέν είναι πιά εδώ (Διήγημα).....	M. Γκόρκυ	80
Ροϋμπενς, ο κατακτητής της ζωής.....		84
Διαμάντια από ζάχαρη.....	Georges Callet	88
Τά μανιτάρια του αυτοκράτορος ('Αστυν. διηγ.).....	James Yaffe	93
Κομμάντος της ύγείας.....	A. Labarthe	101
Στη χώρα των λάμα και των φακίρηδων.....	John Keel	110
'Υστερόγραφο του μηνός.....	N. M.	117
Τά νέα βιβλία.....		120

«'Η Μαύρη Πέννα» της Agatha Christie
(β' συνέχεια)

'Ημερολόγιο του μηνός 2. Σταυρόλεξο 7. Για να περνά η ώρα 43. Ποιός θά βρῇ τα περισσότερα 76. Τι έννοείτε όταν λέτε 116. Σκάκι 124.

Τό έξώφυλλό μας : Στη σειρά «'Ο γῦρος τοῦ κόσμου » έρχεται τώρα ἡ Αἴγυπτος.
'Αφθαρτες ἀπό τό χρόνο οἱ πυραμίδες μένουν αἰώνιοι μάρτυρες τοῦ ἀγώνα τῶν φελλάχων
καί τῶν ζώων τους μέ τόν ἀμείλικτο νόμο τῆς ἀμμου.

*Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἀρθρῶν καί εἰκόνων τῆς «'Εκλογῆς»
χωρίς τήν ἀδεία τῶν συγγραφέων καί τῶν ἐκδοτῶν.

«'Εκλογή»

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Διανοή Τυπογραφείου : ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΡΟΣ, Παπαδιαμαντοπούλου 44

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 57-081

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ :

'Εσωτ. 'Ετησ. 96

'Εξωτ. 'Ετησ. \$ 4.50

'Εσωτ. 'Εξάμ. 48

'Εξωτ. 'Ετησ. £ 1.60

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΡΤΙΟΥ

1 9 5 8

ΘΕΑΤΡΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ

Ἁγίου Κωνσταντίνου
Τηλ. 53.242

«Οἱ Βρυκόλακες»

τοῦ Ἰψεν

Μετάφρασις : Γ. Ν. Πολίτη.

Σκηνοθεσία : Ἀλέξη Μινωτή.

Σκηνογραφίες : Κλ. Κλώνη.

Παίζουν : Κατίνα Παξινού, Γέλυ Μαυροπούλου, Ἀλέξης Μινωτής, Νίκος Παρασκευᾶς, Χριστόφορος Νέζερ.

Στις 13 Μαρτίου

«Τέσσα»

τοῦ Ζάν Ζιροντού

Μετάφρασις-Σκηνοθεσία : Ἀλέξη Σολομού.

Σκηνογραφίες-Ἐνδυμασίες : Γ. Βακαλό.

Παίζουν : Βάσω Μανωλίδου, Ρίτα Μυράτ, Γέλυ Μαυροπούλου, Κική Ρέππα, Νέλλη Μαυροπούλου, Λέλα Ἰησαία, Βασίλης Διαμαντόπουλος, Λυκούργος Καλλέργης, Ἄρης Μαλιαγρός, Τάκης Γαλανός, Ἄρης Βλαχόπουλος, Ἰ. Αὐλωνίτης, Ἀ. Γιαννούλης.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλ. Ἀγ. Γεωργίου Καρύτση
Τηλ. 27.248

«Σκηνὲς τοῦ δρόμου»

τοῦ Ἑλμερ Ράις
(Βραβεῖο Πούλιτσερ)

Μετάφρασις : Μάριου Πλωρίτη.

Σκηνοθεσία : Κώστα Μουσούρη.

Σκηνογραφίες : Μάριου Ἀγγελόπουλου.

Ἐντὸς τοῦ α' 10ημέρου θὰ ἐπαναληφθῇ

«Τὸ ἡμερολόγιο τῆς Ἀννας Φράνκ»

ΑΘΗΝΩΝ

Γιάν Σμάτς 10
Τηλ. 35.524

«Τιμόνι στὸν ἔρωτα»

τοῦ Παναγιώτη Καγιά

Παίζουν : Ἰλία Λιβυκοῦ, Κυβέλη Θεοχάρη, Βασίλης Λογοθετίδης, Εὐάγγελος Πρωτοπαπᾶς, Βύρων Πάλλης, Θεόδωρος Τζενεράλης καὶ Βασίλης Ἀνδρέοπουλος.

ΔΑΛΕΤΟΡ

Οἱ ἐπιδυμίες

διαβάζονται
στὰ μάτια

ΣΟΚΟΛΑΤΑ - ΚΑΚΑΟ - ΠΑΓΩΤΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

Κάτωθι κινηματογρ. «Όρφεύς»

Τηλ. 28.706

«Η αὐλὴ τῶν θαυμάτων»

τοῦ Ἰακώβου Καμπανέλλη

Ἐντὸς τοῦ α' 159ῆμέρου θὰ παιχθῇ τὸ ἔργο

«Καλοκαίρι καὶ καταχνιὰ»

τοῦ Τέννεσου Οὐίλλιαμς.

Μετάφρασις : Μάριου Πλωρίτη.

Σκηνοθεσία : Καρόλου Κούν.

Σκηνογραφίης : Γιάννη Στεφανέλλη.

Παίζουν : Βέρα Ζαβτσιάνου, Ἐκάλη Σώκου, Ἐλένη Παπαγιάννη, Μαρία Κωνσταντάρη, Ἀναστασία Πανταζοπούλου, Μαρία Μαμαρινού, Νίκος Μπιρμπίλης, Μηνῆς Χριστίδης, Κώστας Μπάκας, Γιώργος Λαζάνης, Δημήτρης Μπάκας, Σπύρος Κωνσταντινόπουλος, Θεόδωρος Κατσαδράμης καὶ Γιώργος Κωνσταντίνου.

INTEAL

Πανεπιστημίου 46

Τηλ. 614.596

«Η Λαίδη ἐξοφλεῖ...»

τοῦ Σώμερσετ Μώμ

Μετάφρασις : Νάτας Κκοκollῆ.

Σκηνοθεσία : Κατερίνας.

Σκηνογραφίης : Βαγγέλη Ὀλύμπιου.

Παίζουν : Κατερίνα, Παμφίλη Σαντοριναίου, Μαλένα Ἀνουσάκη, Χριστίνα Σίλβα, Λ. Κωνσταντάρη, Χρ. Τσαγανέας, Τ. Βανδῆς, Ν. Ξανθόπουλος, Δ. Κούκης, Κατσούλης.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48

Τηλ. 614-594

«Βαθειὲς εἶναι οἱ ρίζες»

τῶν Ντ' Ὑσσὼ καὶ Γκάου

Μετάφρασις : Δ. Ρώμα.

Σκηνοθεσία : Μ. Κατράκης.

Σκηνογραφίης : Γ. Στεφανέλλη.

Παίζουν : Ἐλένη Χατζηαργύρη, Νανὰ Παπαδοπούλου, Ἀγγελίκα Καπελαρῆ, Κάκια Ἀναλυτῆ, Μάνος Κατράκης, Θεόδωρος Μορίδης, Σπύρος Μουσούρης, Λιάκος Χριστογιαννόπουλος, Κ. Παπᾶ, Γ. Βλαχόπουλος, Σ. Παπαφρατζῆς.

KENTRIKON

Πλατ. Κολοκοτρώνη

Τηλ. 21.559

«Ὁ Κύριος Μαζώρ»

Γαλλικὴ κωμωδία

Μετάφρασις : Δ. Γιαννουκάκη.

Σκηνοθεσία : Μ. Κακογιάννη.

Σκηνογραφίης : Γ. Βακαλό.

Παίζουν : Ἑλλη Λαμπέτη, Δημήτρης Χόρν καὶ Ντίνος Ἡλιόπουλος.

ΜΠΟΥΡΝΕΛΗ

Πατησίων 28

Τηλ. 55.262

Συνεχίζει τὸ ἔργο

«Ὁ καλὸς στρατιώτης Σβέικ»

τοῦ Γιάρσλαβ Χάσεκ

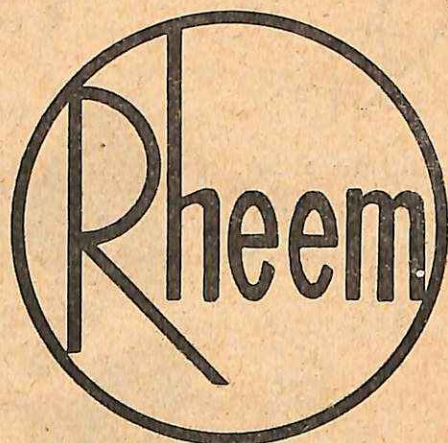
Δὲν
ᾠρεῖται νὰ
λείπει αὐτὸ
τὸ γυμνασίου...

Σόδα

ΚΑΡΑΝΤΑΝΗ

ΚΑΜΠΑΝΑ

ΤΟ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

ΔΙΑ ΘΕΡΜΟΥ ΑΕΡΟΣ

Ἐπαύλεις, Τράπεζαι, Καταστήματα, Οἰκίαι,
Ἐκκλησίαι, Σχολεῖα, Θέατρα.

Δ. ΓΟΝΕΟΣ & ΥΙΟΙ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 4 — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 22-635

- ◆ Δαπάνη ἐγκαταστάσεως μικρότερα τῆς κεντρικῆς θερμάνσεως.
- ◆ Ἀνανέωσις ἀέρος καὶ καθαρή ἀτμόσφαιρα καθ' ὅλον τὸ 24ωρον.
- ◆ Οἰκονομία χώρου, λόγω ἐλλείψεως θερμαντικῶν σωμάτων.
- ◆ Οἰκονομία καυσίμων.
- ◆ Δροσισμός κατὰ τὸ θέρος.
- ◆ Εὐκολωτάτη προσθήκη ψυκτικοῦ στοιχείου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ ἀπευθυνθοῦν εἰς τοὺς χρησιμοποιούντας ἐγκαταστάσεις θερμοῦ ἀέρος ἐκτελεσθείσας παρ' ἡμῖν.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Σ Τ Α Υ Ρ Ο Λ Ε Ξ Ο

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Μὲ τὴν ἀνασύνδεσιν φιλίας σχετική (γεν.).
2. Κοινῶς ἡ φόδρα (γεν.).
3. Ἐλάσσων προφήτης τῆς Ἰ. Δ. προειπόν τὴν καταστροφὴν τῆς Νινευί. — Αἰξ-Λά-Σαπέλ τὴν λένε οἱ Γάλλοι.
4. Εἰς τῶν μεγαλυτέρων ποιητῶν τῆς Περιοίας, ἀντιστρόφως (ἐνάρθρως).
5. Κτητικὴ ἀντωνυμία. — Ἄνω ἀπὸ τὰ ὕφαλα καὶ κάτω ἀπὸ τὰ ἐξάλα γραμμῇ.
6. Ἀγγλικὴ πόλις καὶ λιμὴν ἐπὶ τῆς Μάγχης. — Μία κρέμα... διὰ τὸ δέρμα.
7. Ἰδρυτὴς μιᾶς θρησκείας. — Ἄρθρον.
8. Ναυτικὸν κέλευσμα. — Ὄνομα δύο δυναστειῶν τοῦ Ἀννάμ. — Γενναῖος μέχρι αὐτοθυσίας (ἐνάρθρως).
9. Πόλις τῆς ἐπαρχίας Τουρίνου. — Χωριὸ τῆς Κύπρου ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατήγετο ὁ Αὐξεντίου.
10. Εὐρωπαϊκὸν νόμισμα. — Γαλλικὸ ἀνδρικό ὄνομα. — Ἀντίστροφη νότα.
11. Εἶναι φύσει ἡ γυναῖκα...
12. Διαιροῦνται εἰς 7 ὁμοταξίας. — Υἱὸς τοῦ Πελίου καὶ τῆς Ἀναξιβίας, κόρης τοῦ Βίαντος.

Πόντου, γενέτειρα τοῦ Στράβωνος.

4. Ἐπὶ ἵππων, φριμάσσομαι. — Ἄορ. ἀντωνυμία (ἀρσ.).
5. Σύνθηες τῶν Γερμανίδων ὄνομα. — Τὸ ὄνομα ἐνὸς Πασᾶ γνωστὸν ἀπὸ τὴν αὐτονομίαν τῆς Κρήτης. — Μελλοντικόν.
6. Τὸ βγάζει ἡ δευτέρα χορδὴ τοῦ βιολιού. — Παλαιὸς χορὸς. — Ἐρυθρὸς ἡγέτης... τῆς Γερμανίας.
7. Τὰ ἱμαλάια... τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. — Σχοινίον ἐρραμμένον πέριξ τοῦ ἰστίου, κοινῶς τὸ γραντί.
8. Ἐτσι τρώγονται πολλὰ θαλασσινά. — Γενικὴ ὑποκορ. γυναικείου ὀνόματος.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Θηλυκὴ μετοχὴ τοῦ συγκροτεῖ ἀλλὰ καὶ παρουσιάζει...
2. Ἑλληνικὴ λουτρόπολις (γεν.). — Βοιωτὸς ἥρως βοηθῆσας τὸν Ἡρακλέα εἰς μερικοὺς ἀθλοὺς τοῦ (δοτ.).
3. Ἀγγλικὴ σελήνη... — Ἀρχαῖα πρωτεύουσα τῶν ἡγεμόνων τοῦ (λύσις στὴ σελίδα 127).
9. Ὄρος τοῦ σκακιού. — Κινεζικὸν νόμισμα. — Γενικὴ ἀντωνυμία (θηλ.). — Δύο ὁμοία σύμφωνα.
10. Τὰ βαρύνοντα ἢ κλίνοντα πρὸς τὸ ἑτερον μέρος. — Ἀριθμὸς, ὁπτικῶς.
11. Ἀφειρητὴ ζωῆς. — Δονῶ. — Ἐνα σπόρ (ἀντιστρ.).
12. Σύμφωνα... μὲ κακὸ παρελλόν. — Μία τῶν Δωδεκανήσεων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

I

ΘΕΑΤΡΟ

✦ Τò Διοικητικό Συμβούλιο του Έθνικού Θεάτρου απέδεχθη την πρόσκληση για την μετάβαση του κλιμακίου αρχαίας τραγωδίας στη Βιέννη. Τò κλιμάκιο του Έθνικού, εϋθύς μετά την λήξη των παραστάσεων του στο Παρίσι, θα μεταβή στην αυστριακή πρωτεύουσα όπου θα κάνει την πρώτη του εμφάνιση στις 5 'Απριλίου. Στη Βιέννη τò κλιμάκιο θα δώσει 6 παραστάσεις σε 3 ημέρες, θα παρουσιάσει δε τις τραγωδίες που θα παίξει και στο Παρίσι, δηλαδή « Μήδεια », « Οιδίποδα Τύραννο » και « 'Ιφιγένεια εν Αϋλίδι ». Πιθανόν να παρουσιάσει και την κωμωδία του 'Αριστοφάνη « 'Εκκλησιάζουσες ».

✦ Τò Διοικητικό Συμβούλιο του Έθνικού Θεάτρου ώρισε και την έναρξη του Φεστιβάλ 'Επιδάουρου για τις 15 'Ιουνίου με την τραγωδία του Εϋριπίδη « 'Ιφιγένεια εν Ταύροις » και την λήξη του Φεστιβάλ για τις 15 'Ιουλίου με τόν « Οιδίποδα επί Κολωνῶ » του Σοφοκλέους. 'Η διεύθυνσις του Έθνικού Θεάτρου αποφάσισε τò ανέβασμα του έργου τῶν Μάργκαρετ Κένεντυ και Ντήν « Τέσσα, τò πιστό κορίτσι » που πρωτοπαίχτηκε στο Λονδίνο τò 1926. Τò ἔργο θα παιχθῇ με τόν τίτλο « Τέσσα », κατά τὴ διασκευή του Ζιροντού που χρησιμοποιήθηκε τò 1934 ἀπὸ τὸν Λουὶ Ζουβέ που παρουσίασε τò ἔργο στο θέατρο « 'Ατενέ » στο Παρίσι. 'Η μετάφρασις του έργου στὰ ἑλληνικά ὀφείλεται στὸν 'Αλέξη Σολομό, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ τὸ σκηνοθετήσῃ. 'Η « Τέσσα » θ' ἀνεβαστῇ με σκηνικά Κλώνη καὶ κοστούμια Φωκᾶ. 'Η διεύθυνσις του Έθνικού ἀποφάσισε ἐπίσης ὅπως, μετὰ τὴν ἐπιστροφή του κλιμακίου 'Αρχαίου Δράματος ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ τὴ Βιέννη, ἐπαναληφθῇ ἐπὶ 150ῆμερο ἡ σκηνικὴ δημιουργία του Δ. Ρώμα « Τὸ Ζαμπελάκι » που ὑπῆρξε ἐφέτος τὸ πλέον ἐπιτυχὲς ἔργο του Βασιλικοῦ ἀπὸ πλευρᾶς εἰσπράξεων.

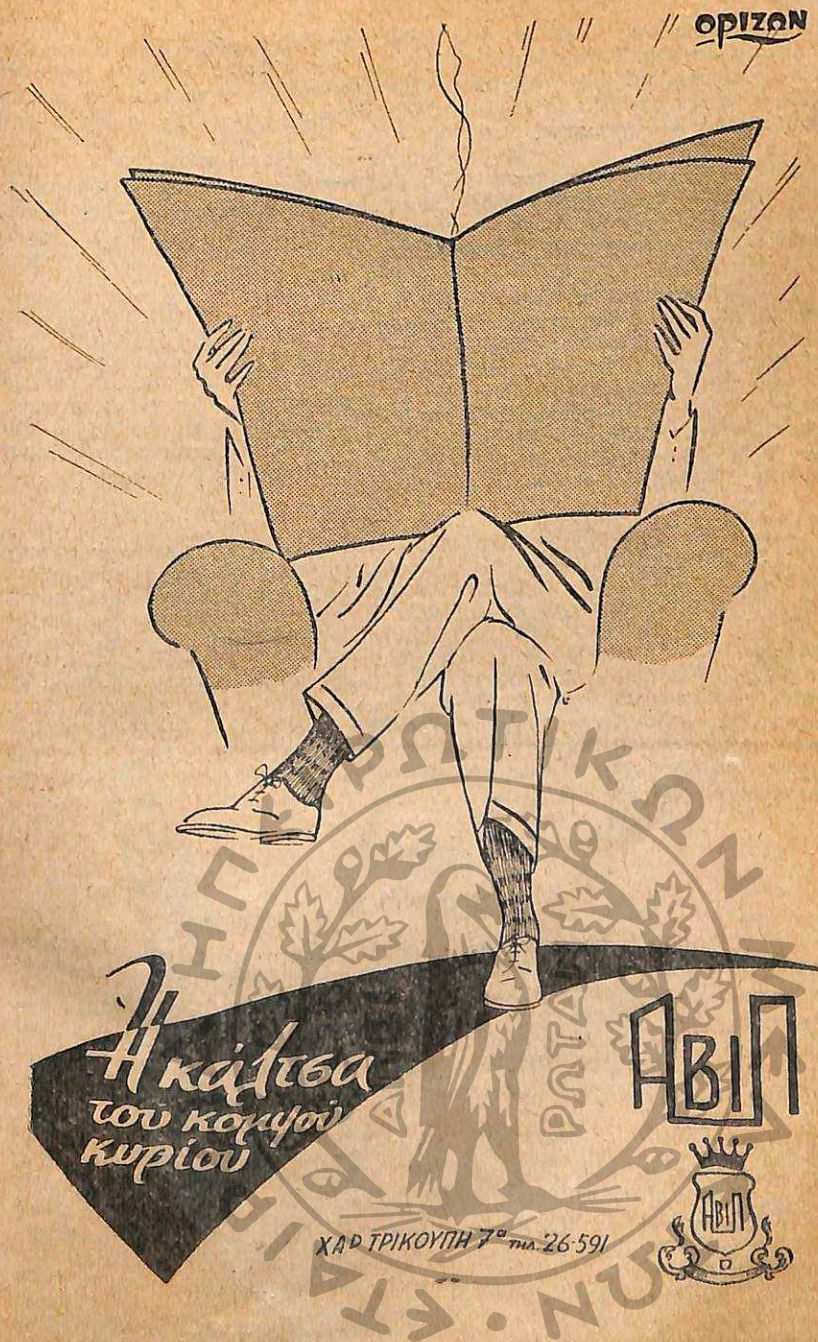
✦ 'Ο Κωστής Λειβαδέας υπέγραψε συμβόλαια με τὴ Διεύθυνσι Κήπων καὶ Δенδροστοιχιῶν γιὰ τὴν παραχώρησι στοῦ θιάσου του τοῦ Θεάτρου τοῦ Έθνικοῦ Κήπου γιὰ μιὰ τετραετία. 'Ο Λειβαδέας ἀνεκοίνωσε τὸ ρεπερτόριο τοῦ θιάσου τῆς θερινῆς περιόδου 1958, στοῦ ὁποῖο περιλαμβάνει τὰ ἔργα « Μαρῖνος Κοντάρης » τοῦ Σπύρου 'Αλεξίου, « Τ' ἄλογα » τοῦ 'Αλέξη Δαμιανοῦ καὶ μιὰ διασκευή τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Χέμινγουαϊ « Γιὰ ποιὸν χτυπᾷ ἡ καμπάνα ». 'Ο θιάσος αὐτὸς θὰ εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸν 'Ομιλο 'Αρχαίας Τραγωδίας, που θὰ δώσει παραστάσεις σε ἀρχαία ἑλληνικά θέατρα.

✦ 'Η κυρία Κυβέλη σκοπεύει νὰ μεταβῇ τὸ Πάσχα, ἐπὶ κεφαλῇς προσωπικοῦ θιάσου καὶ γιὰ περίοδο 15 ἡμερῶν, στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου θὰ παρουσιάσῃ τὴν κωμωδία τῶν 'Αλ. Σακελλάριου καὶ Χρ. Γιαννακόπουλου « 'Η κυρία περὶ τῆς ὁποίας πρόκειται ».

✦ 'Ο διευθυντὴς τοῦ Λαϊκοῦ Θεάτρου Μάνος Κατράκης, ἀνεκοίνωσε ὅτι κατὰ τὸ δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μαΐου, στοῦ χώρου τοῦ Τελεστηρίου τῆς 'Ελευσίνας, θ' ἀνεβάσῃ τὸ Κρητικὸ Μυστήριον τοῦ 17ου αἰῶνος, « 'Η θυσία τοῦ 'Αβραάμ ».

✦ 'Η Ντιριντάουα, ὁ Κώστας Χατζηχρήστος καὶ ὁ Νίκος Σταυρίδης συμφώνησαν νὰ συνεργασθοῦν τὸ καλοκαίρι σε ἐπιθεωρησιακὸ θιάσο. Με τοὺς τρεῖς αὐτοὺς καλλιτέχνες θὰ συνεργασθῇ, ὡς βασικὸ στέλεχος, καὶ ὁ 'Αλέκος Λειβαδίτης.

✦ Τὸ καλοκαίρι στοῦ θέατρο « Σαμαρτζῆ » θὰ στεγασθῇ θιάσος ὑπὸ τὸν Μίμη Φωτόπουλο. 'Ο θεατρικὸς ἐπιχειρηματίας Φώτης Σαμαρτζῆς ἀπεφάσισε

ὡς ἐναρκτήριο ἔργο ν' ἀνεβάσῃ στὸ θέατρο τῆς ὁδοῦ Καρόλου μιὰ νέα κωμωδία τοῦ Στ. Φωτιάδη. Στὴ νέα κωμωδία τοῦ Φωτιάδη ὁ Φωτόπουλος θὰ ὑποδυθῇ τὸν νοικοκύρη, γιὸ μιᾶς πολυμελοῦς οἰκογενείας, ποὺ προσπαθεῖ νὰ περιμαζέψῃ ἀπὸ τὴν ἀσωτεία τὰ δυὸ του ἄλλα ἀδελφία μὲ τὰ ὁποῖα ἐργάζεται στὰ ναυπηγεῖα τοῦ Περάματος.

§ Τὴν « Αὐλὴ τῶν θαυμάτων » τοῦ Ἱ. Καμπανέλλη, ποὺ παίζεται μὲ ἐπιτυχία στὸ « Θέατρο Τέχνης », θὰ διαδεχθῇ τὸ « Καλοκαίρι καὶ καταχνιά » τοῦ Τέννεση Οὐίλλιαμς. Ὁ Κάρολος Κούν, τὸ σκηνικὸ διάκοσμο τοῦ νέου ἔργου ἀνέθεσε στὸν ἐκλεκτὸ σκηνογράφο Ἱ. Στεφανέλλη.

§ Ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴ Γερμανία ὁ ἀκαδημαϊκὸς Σπ. Μελάς, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταβῇ ἐκεῖ γιὰ νὰ παραστήτῃ τὴν πρεμιέρα τοῦ ἔργου του « Ὁ βασιλιάς κι ὁ σκύλος » ποὺ ἀνεβάστηκε στὸ Μάρμπουργκ. Μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ἑλλήνος συγγραφέως ἀσχολήθηκαν πολλὲς γερμανικὲς ἐφημερίδες, ἰδιαιτέρως δὲ κολακευτικὰ σχόλια ἀφιέρωσε ἡ ἐφημερὶς « Ντὶ Βέλτ ». Τὸ φθινόπωρο ὁ Σπ. Μελάς θὰ ταξιδεύῃ καὶ πάλι στὴ Γερμανία, ἐνδέχεται δὲ ν' ἀνεβασθῇ σὲ μεγάλο θέατρο τοῦ Βερολίνου ἓνα νέο ἀπαικτὸ ἀκόμη ἔργο του. Ἐξ ἄλλου ὁ θεατρικὸς ὀργανισμὸς τῆς πόλεως Κάσελ ἐζήτησε τὴν κωμωδία « Ὁ μπαμπᾶς ἐκπαιδεύεται » γιὰ νὰ τὴν ἀνεβάσῃ ἐκεῖ τὸν προσεχῆ Νοέμβριο.

§ Ὁ θιάσος Λογοθετίδῃ θ' ἀναχωρήσῃ στὶς 9 Μαΐου γιὰ τὴν Ἀμερικὴ ὅπου θὰ πραγματοποιήσῃ περιοδεία σὲ διάφορες μεγάλες πόλεις. Ἡ ἐναρκτήρια παράστασις τοῦ θιάσου Λογοθετίδῃ, ποὺ θὰ δοθῇ στὸ « Κάρνεγκι Χάλλ » τῆς Νέας Ὑόρκης, ὠρίσθηκε γιὰ τὶς 16 Μαΐου. Ἡ περιοδεία τοῦ θιάσου Λογοθετίδῃ ποὺ τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ θὰ διαρκέσῃ ἐν ὅλῳ τρεῖς ἐβδομάδες. Ὁ θιάσος εἰς ἐπισκεφθῇ 12 πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Μοντρέαλ καὶ Τορόντο τοῦ Καναδά. Ὁ διακεκριμένος κωμικὸς θὰ παίξῃ τὴ νέα κωμωδία τοῦ Σπ. Μελά « Τὸ πούλμαν ἀπὸ τὸ Τέξας ». Τὶς παραστάσεις θὰ προλογίζῃ ὁ συγγραφεὺς, ποὺ θὰ συνοδεύσῃ τὸ θίασο. Ὁ θιάσος, ἀφ' οὗ περιοδεύσῃ ἐπὶ 25 μέρες τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὸν Καναδὰ, θὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ἀρχίσῃ τὶς παραστάσεις του στὸ θέατρο « Πάρκ » τὸ πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰουνίου.

II

ΧΟΡΟΣ

§ Κατὰ τὰ μέσα Μαρτίου ἀναμένονται στὴν Ἀθήνα τὰ ἀφρικανικὰ μπαλλέτα « Κέϊτα Φοντέμπα » ποὺ ἐκλήθησαν ἀπὸ τὴν Καλλιτεχνικὴ Ἑταιρία « Ὁρφεύς ». Τὸ διεθνὲς χορευτικὸ συγκρότημα, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει χοροὺς τῆς ζούγκλας μὲ ἰθαγενεῖς ἐκτελεστές, κατὰ τὰ πέντε τελευταῖα ἔτη περιόδευσε σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς χώρες τοῦ κόσμου καὶ τώρα ἐμφανίζεται μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία στὴν Εὐρώπῃ. Τὰ ἀφρικανικὰ μπαλλέτα διευθύνει στὴν περιοδεία τους ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Γαλλικῆς Γουινέας, Κέϊτα Φοντέμπα.

§ Ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴ Βουλγαρία τὸ συγκρότημα Ἑλληνικῶν Λαϊκῶν Χορῶν τῆς Ντόρας Στράτου, ὅπου πραγματοποίησε σειρά ἐμφανίσεων μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Ὅλες οἱ βουλγαρικὲς ἐφημερίδες ἀφιέρωσαν ἐπαινετικώτατες κριτικὲς γιὰ τὸ ἑλληνικὸ συγκρότημα. Ἐτοί ἡ ἐφημερὶς « Νοβινι » (Νέα) γράφει τὰ ἑξῆς: « Ἡ τέχνη τοῦ συγκροτήματος ἐδικαιολόγησε ἀπόλυτα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ μας. Οἱ καλλιτέχνες ἔκαμαν ἐπίδειξι μιᾶς μεγάλης καὶ πλούσιας λαογραφίας. Μεγάλῃ ἐντύπωσι προξένησαν οἱ χοροὶ τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἰδιαιτέρως οἱ γυναικεῖς χοροὶ, μὲ τὴ σβελλάδα καὶ εὐκίνησία τους, καθὼς καὶ οἱ μικτοὶ τῆς Χίου. Τὸ κοινὸ μπιζάρησε τὸ τραγούδι « Ψαροπούλα », ποὺ ἐξετελέσθη ἀπὸ τὸν σολίστ Μ. Παπανικολάου ».

III

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

§ ΟΠΩΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΜΕΘΑ, ὁ σκηνοθέτης Μιχαὴλ Κακογιάννης ὑπέγραψε στὸ Λονδίνο συμβόλαιο συνεργασίας μὲ τὴν « Τουνέντιθ Σέντσουρν Φόξ » γιὰ τὸ γύρισμα τῆς ταινίας « Χαμένο κορμί », τὸ σενάριο τῆς ὁποίας θὰ βασίζεται πάνω στὴν ὁμώνυμη νουβέλλα τοῦ Φρέντερικ Γκενέικμαν.

§ ΠΡΟΣΕΧΩΣ θὰ προβληθῇ μιὰ νέα ταινία τοῦ σκηνοθέτου Νίκου Κούνδουρου « Οἱ Φυγόδοικοι ». Ὁ ἴδιος σκηνοθέτης σχεδιάζει τὸ γύρισμα ἑνὸς νέου φιλμ μὲ θέμα τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράσι τοῦ Καπετάν - Ἀγρα (Τέλλου Ἀγαπητοῦ) ποὺ ὑπῆρξε μιὰ ἀπὸ τὶς ἡρωϊκώτερες μορφὲς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνος. Τὸ φιλμ θὰ γυρισθῇ στὴν περιοχὴ τῆς λίμνης τῶν Γιαννιτσῶν, ὅπου ἔδρασε ὁ Καπετάν - Ἀγρας, καθὼς καὶ σὲ ἄλλα τοπία τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

§ Ο ΣΤΥΡΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ, πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς « Τουνέντιθ Σέντσουρν Φόξ », ἀνεκοίνωσε ὅτι ἡ Ἑταιρία του θὰ γυρίσῃ, ἐντὸς διετίας, τρεῖς μεγάλες ταινίες σινεμασκοπὶ στὴν Ἑλλάδα, μὲ ἑλληνικὰ θέματα. Ἡ πρώτη ταινία θὰ ἔχῃ ὡς κεντρικὸ ἥρωα τὸν σολιὰ, τὸν Ἑλληνα πολεμιστὴ, καὶ θέμα τὴν ἀντίστασι τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στὸ ὄχυρὸ Ροῦπελ τὸν Ἀπρίλι τοῦ 1941. Ἡ δεύτερη θὰ ἔχῃ ὡς κεντρικὴ ἥρωίδα τὴν Ἑλληνίδα καὶ θ' ἀναφέρεται στὴ συμβολὴ τῶν γυναικῶν τῆς Ἡπείρου στὸν ἐπικὸ ἀγῶνα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ν' ἀναχαιτίσῃ καὶ νὰ καταδιώξῃ τὶς ἰταλικὲς μεραρχίες ποὺ ἐπετέθησαν στὶς 28 Ὀκτωβρίου 1940 κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δύο αὐτὲς ταινίες θὰ γυρισθοῦν στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἡ τρίτη ταινία ποὺ θὰ γυρισθῇ στὴν Ἑλλάδα, θὰ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ πολεμικοῦ σκάφους « Ἀδρίας », ποὺ τόσα κατόρθωματα ἐπέτελεσε κατὰ τὸν τελευταῖο παγκόσμιον πόλεμο. Ἰδιαιτέρως θὰ

Ἑταιρία βρίσκεται σὲ συνεννοήσεις γιὰ τὴν μετάκλησιν ἐνὸς διασήμευ βιολιστοῦ καὶ ἐνὸς διακεκριμένου ξένου μαστροῦ.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ θὰ ἔλθῃ τὸ πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Μαρτίου ὁ διάσημος Ἱταλοαμερικανὸς συνθέτης Τζιάν Κόρλο Μενόττι γιὰ νὰ παραστήσῃ στὴν πρεμιέρα τῆς μονόπρακτῆς ὀπεράς του «Τὸ Μέντιουμ» ποὺ ἔχει περιληφθῇ στὸ φετινὸ ρεπερτόριο τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς, καὶ ποὺ θ' ἀνεβασθῇ περὶ τὶς 15 Μαρτίου στὰ «Ὀλύμπια». Περί τὰ τέλη Μαρτίου στὰ «Ὀλύμπια» θ' ἀνεβασθῇ «Τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας» τοῦ Μανώλη Καλομοίρη. Στὴν ὀπερα αὐτῇ τοῦ Ἑλλήνα συνθέτη, ἡ διεύθυνσις τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς, ἐν συνεννοήσει μὲ τὸν σκηνοθέτη Δημήτρη Ροντήρη, ἀπεφάσισε ὅπως στοὺς βασικοὺς ρόλους τραγουδήσουν οἱ καλλιτέχναι Κώστας Πασχάλης, Ἑλένη Γκάγκα, Π. Χοιδάς, Φωκιανοῦ καὶ ὁ νέος ἐκλεκτὸς τενόρος Μιχάλης Χελιώτης.

ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΑ μουσουργὸ καὶ ἀκαδημαϊκὸ Μανώλη Καλομοίρη, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γιουγκοσλαβίας κ. Παβίσεβιτς ἐπέδωσε παράσημο ἀπονεμηθὲν ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Τίτο. Τὸ παράσημο τοῦτο ἀπονέμεται στὸν Ἑλληνα μουσουργὸ γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν 50 ἐτῶν μουσικῆς ζωῆς του καὶ γιὰ τὴν συμβολήν του στὴν ἀνάπτυξιν τῶν καλλιτεχνικῶν - πνευματικῶν σχέσεων μετὰ τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ Ἑλλάδος. Ἄς σημειωθῇ ὅτι ἡ χορευτικὴ σοῦιτα τοῦ Μανώλη Καλομοίρη «Ὁ θάνατος τῆς Ἀντρείωμένης» ἀποτελεῖ σήμερὰ ἓνα ἀπὸ τὰ πῶτ' ἀγαπητὰ ἔργα τῶν γιουγκοσλαβικῶν μπαλλέτων, ἐρμηνευθὲν ἐπανειλημμένως παρουσία τοῦ στρατάρχου Τίτο, καὶ στὸ περυσινὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν.

ΣΤΙΣ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 9.15 μ. μ. στὸν «Παρνασσὸ» θὰ γίνῃ μιὰ ἐνδιαφέρουσα συναυλία μὲ ἔργα γιὰ δύο κithάρες. Στὴ συναυλία θὰ λάβουν μέρος ὁ διάσημος Αὐστριακὸς κιθαριστὴς Κάρλ Σάιντ, καθηγητὴς τῆς Κρατικῆς Μουσικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βιέννης καὶ ὁ Ἑλληνας συνάδελφός του Χαράλ. Ἐκμεκτσόγλου, καθηγητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου. Οἱ δύο καλλιτέχνες ἐμφανίσθησαν μαζὺ στὶς μουσικῆς ἑορτὲς τοῦ Λεοπολσταίν τῆς Αὐστρίας, τὸν περασμένον Αὐγούστου καὶ ἐσημείωσαν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

Ἡ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ Ἑταιρία «Ὀρφεὺς» μετεκάλεσε τὴν Ἑθνικὴ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τοῦ Μεξικοῦ στὴν Ἀθήνα γιὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου. Τὸ φημισμένον αὐτὸ συγκρότημα ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 96 ὄργανα θὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα μετὰ τὴν λήξιν τοῦ Φεστιβάλ, στὶς 13 Σεπτεμβρίου, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμευ ἀρχιμουσικοῦ Λουίς Φερρέρα Ντέλλ Φουέντε, θὰ δώσῃ στὸ Θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ 2 ἢ 3 συναυλίες.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ πρόκειται νὰ ἔλθῃ τὶς πρῶτες μέρες τοῦ Μαρτίου ἢ μετὰ τὶς 15 Αὐγούστου, ἡ διάσημη τραγουδίστρια καὶ πρωταγωνίστρια τοῦ κινηματογράφου Κατερίνα Βαλέντε γιὰ σειρά ἐμφανίσεων στὸν «Ὀρφέα». Ἡ Κατερίνα Βαλέντε μετεκλήθη ἀπὸ τὸ Καλλιτεχνικὸ Γραφεῖο «Ὀυνιβέρσαλ», τὸ ὁποῖον εἶχε φέρῃ στὴν Ἀθήνα τὸν περασμένον Σεπτέμβριον τὸν Ρενάτο Καραζόνε. Μαζὺ μὲ τὴν διάσημην τραγουδίστρια θὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ ἀδελφός της Σίλβιο Φραντζέσκο, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπίσης τραγουδιστής καὶ θὰ ἐμφανισθῇ μαζὺ μὲ τὴν Κατερίνα.

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ Γραφεῖο Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γ. Κουράκου, μετεκάλεσε τὸν Ἑλληνογάλλο τραγουδιστὴ Ζωρζ Γκεταρὺ νὰ ἔλθῃ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον στὴν Ἀθήνα γιὰ 7 ἐμφανίσεις. Τὸ ἴδιον γραφεῖο, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς προσπάθειες ὑπέγραψε συμβόλαιον μὲ τὸν Νάθαν Μιλστάιν, γιὰ ἓνα μοναδικὸ ρεσιτάλ στὴν Ἀθήνα. Ὁ Μιλστάιν εἶχε ἔλθῃ πρὸ εἰκοσαετίας στὴν Ἀθήνα, ὅταν ἀκόμη ἦταν νέος, καὶ κατέπληξε τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ μὲ τὸ ἀριστοτεχνικὸ παίξιμό του. Τὸ ρεσιτάλ τοῦ Μιλστάιν στὴν Ἀθήνα ὠρίσθηκε γιὰ τὶς 24 Μαΐου. Ὁ διάσημος καλλιτέχνης θὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὸν ἀκκομπανιστὴν του.

V

ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

ΨΗΦΙΣΤΗΚΕ στὴ Βουλὴ τὸ νομοσχέδιο περὶ ἰδρύσεως τῶν ἐργαστηρίων ἐφηρμοσμένων Τεχνῶν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Τὸ νομοσχέδιο προβλέπει τὴν ἰδρυσιν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου νέων ἐργαστηρίων γιὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Τέχνης τοῦ Βιβλίου, τῆς Χαλκοχυτικῆς, τῆς Κεραμικῆς, τοῦ Ψηφιδωτοῦ καὶ ἄλλων τεσσάρων ἐφηρμοσμένων τεχνῶν. Στὶς 20 Μαρτίου λήγει ἡ προθεσμία ὑποβολῆς ὑποψηφιοτήτων γιὰ τὴν κενὴ ἑδρὰ Χαρακτικῆς τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Στὶς 13 Ἀπριλίου λήγει καὶ ἡ προθεσμία γιὰ τὴν ἑδρὰ τοῦ προκαταρκτικοῦ τμήματος τῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἐπίσης παραμένει κενὴ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γιάννη Μόραλη ὡς καθηγητοῦ τοῦ Β' Ἑργαστηρίου Ζωγραφικῆς.

ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ Ἀθηνῶν ἀπεστάλη ἀπὸ τὸ Μόναχο πρόσκλησις γιὰ τὴν συμμετοχὴ Ἑλλήνων ἱστορικῶν καὶ διανοουμένων στὸ Διεθνὲς Βυζαντινολογικὸ Συνέδριον ποὺ θὰ συνέλθῃ τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον στὴ βασιλικὴ πρωτεύουσα. Τὸ συνέδριον αὐτὸ γίνεται κάθε τρία χρόνια καὶ συγκεντρώνει τεράστιον ἐνδιαφέρον. Τὸ πρῶτο μεταπολεμικὸ συνέδριον ἐγένετο στὸ Παλέρμο, τὸ δεύτερον στὴ Θεσσαλονίκῃ καὶ τὸ τρίτον στὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔλαβε μέρος στὸ τελευταῖον συνέδριον ἐξ ἀφορμῆς τῶν γνωστῶν βανδαλισμῶν τῶν Τούρκων εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης. Στὸ συνέδριον τοῦ Μονάχου τὴ χώρα μας θ' ἀντιπροσωπεύσουν οἱ Γ. Σωτηρίου, Α. Ὀρλάνδος, Κ. Ἀμαντος, Γ. Ἀθανασιάδης - Νόβας, Μαρτιδάκης καὶ Καλιτσουνάκης.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Ἱδρυσις Βιβλιοθηκῶν εἰς Ἀκριτικὰς Κοινότητας.

Ἡ Ἑταιρία Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀνοδὸν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων τῶν Ἐπαρχιακῶν περιοχῶν ὠργάνωσεν ἐξόρμησιν διὰ τὴν συγκέντρωσιν βιβλίων πρὸς δημιουργίαν βιβλιοθηκῶν. Ἡ πρώτη ἐξόρμησις ἀπέδωσε 700 βιβλία καὶ 8.000 δραχμὰς εἰς μετρητὰ διὰ τῶν ὁποίων ἡγοράσθησαν 1.300 βιβλία. Ὅλα μαζὺ ἀπετέλεσαν πέντε πλήρεις βιβλιοθήκας αἱ ὁποῖαι ἀπεστάλησαν ὁμοῦ μετὰ πέντε ἐπιπλὼν βιβλιοθηκῶν εἰς τὰς ἐξῆς Ἀκριτικὰς Κοινότητας: Πεντάλοφον Κοζάνης, Ἑπταχώριον Καστορίας, Εὐζώνους Κιλκίς, Αἰκαία Ὀρεστιάδος καὶ Μουριές Κιλκίς.

Ἡ δευτέρα ἐξόρμησις διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἄλλων βιβλιοθηκῶν ἤρχισε τὴν 15ην Δεκεμβρίου 1957.

Ἀθῆναι τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1958

Ἐν τῇ Ἐφορίᾳ Δημοσίων Σχέσεων

✧ ΑΡΧΙΣΑΝ οί προπαρασκευαστικές εργασίες για την ανέγερσι του μεγάρου της 'Εθνικής Πινακοθήκης στο οικόπεδο της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας. Υπολογίζεται ότι μετά 3 περίπου μήνες ή προπαρασκευαστική εργασία θα έχη τελειώσει οπότε θα γίνη επίσημη τελετή για την κατάθεσι του θεμελίου λίθου. Στόν διαγωνισμό της 'Εθνικής Πινακοθήκης βραβεύθηκαν τὰ ἀρχιτεκτονικά σχέδια τῶν Παύλου Μυλωνά, Δ. Φατούρου καὶ Ν. Μουστοπούλου, ὁ ὁποῖος πρὶν λίγο καιρὸ ἐξελέγη καθηγητὴς τῆς Ρυθμολογίας καὶ Μορφολογίας τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οἱ τρεῖς ἀρχιτέκτονες μετέβησαν στὴν Εὐρώπη ὅπου ἐμελέτησαν ἐπὶ τόπου τὸν τρόπο κατασκευῆς τῶν ξένων Μουσείων ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς καὶ αἰσθητικῆς.

✧ ΜΕΓΑΛΗ ΗΤΑΝ ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκθέσεως Σολωμοῦ, ἡ ὁποία ὠργανώθηκε ἀπὸ τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτῳ Ἱερωνῶν. Υπολογίζεται ὅτι τὴν ἐπισκέφθησαν περὶ τὶς 30.000 άτομα. Ἡ ἐκθεσις Σολωμοῦ μέσα στὸ πρῶτο δεκάημερο τοῦ Μαρτίου, θὰ μεταφερθῇ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὸν Πειραιᾶ, σὺν Φουαγιέ τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου καὶ κατόπιν στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὸ Παρίσι. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐκθέσεως στὸν Πειραιᾶ θὰ γίνουσι διάφορες ὁμιλίαι γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἑθνικοῦ μας ποιητοῦ.

✧ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ Καλῶν Τεχνῶν καὶ Γραμμάτων ἐγίναν οἱ ἀρχαιρεσίες τῶν τμημάτων Ζωγραφικῆς καὶ Χαρακτικῆς τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου. Στὴν ψηφοφορία ἔλαβαν μέρος περισσότεροι ἀπὸ ἑξήντα καλλιτέχνες. Ἐφ' ὧς τοῦ τμήματος Ζωγραφικῆς ἐπανεξέλεγε παμψηφεί ὁ ζωγράφος Βρ. Τσουζλος, γραμματεὺς ὁ Γ. Κοσμάδουπος καὶ σύμβουλοι ἡ Ρέα Λεντοταρίτου, ὁ Γιάννης Σπυρόπουλος καὶ ὁ Φ. Γαλανός. Γιὰ τὸ τμήμα Χαρακτικῆς ἐξελέγη ἐφορος ὁ Δ. Γιαννουκάκης, γραμματεὺς ἡ Βάσω Κατράκη καὶ σύμβουλοι ἡ Κούλα Μπεκιάρη, ὁ Γ. Μόσχος καὶ ὁ Ἀλέκος Κορογιαννάκης.

✧ ΣΤΟ ΛΟΥΓΚΑΤΟ ἐστάλησαν τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων χαρακτῶν τὰ ὁποῖα θὰ συμπεριληφθοῦν στὴ φετινὴ Ἐ' Διεθνὴ Ἐκθεσι Σχεδίου καὶ Χαρακτικῆς. Στὴν ἐκθεσι λαμβάνουν μέρος οἱ Βάσω Κατράκη, Γ. Βαρλάμος, Κ. Γραμματόπουλος καὶ Ἐπ. Νίκολης.

✧ ΠΟΛΛΑ ΣΧΟΛΙΑ γράφτηκαν γιὰ τὴν Ἐκθεσι τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν τοῦ Παρισιοῦ, ποὺ θεωρήθηκε σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀξιοσημείωτα καλλιτεχνικά γεγονότα τῆς φετινῆς σαῖζον. Ἐνας μεγάλος Παρισινὸς οἶκος ἐτοιμάζεται νὰ ἐκδώσῃ μονογραφίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ Ἑλλήνα γλύπτη Κ. Ἀνδρέου στὴν ὁποία θὰ καταχωρηθῇ ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸ συνολικὸ ἔργο τοῦ καλλιτέχνη σὲ γλυπτὰ, πίνακες, σχέδια κλπ. Τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ εἶναι ὡγκώδες καὶ θὰ ἀνήκῃ στὴ σειρά « Νέα Σχολὴ τοῦ Παρισιοῦ » ποὺ κυκλοφορεῖ σὲ ὅλο τὸν κόσμον. Ἐξ ἄλλου, τρεῖς μεγάλοι Γκαλερί τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Γκαλερί Μονίκ ντέ Γκρότ, φιλοξενοῦν μονίμως ἔργα τοῦ Ἀνδρέου. Μιὰ ἄλλη Γκαλερί προτείνει στὸν Ἑλληνα γλύπτη νὰ τοῦ ὀργανώσῃ ἐκθεσὶ μὲ τοὺς πίνακες ποὺ ἔκανε στὴ Βραζιλίαν ὅπου ἦταν τὸ περασμένο καλοκαίρι.

✧ Ἡ ΕΚΘΕΣΙ μὲ τὸν τίτλον « Ἡ Οἰκογένεια τοῦ Ἀνθρώπου », ποὺ ὀργανώνουν στὸ Ζάππειον Μέγαρον ἡ Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν καὶ ἡ Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἐνωσις, εἶναι μίαν συλλογὴ 500 φωτογραφιῶν ποὺ δείχνουν τὰ βασικά κοινὰ γνωρίσματα τοῦ ἀνθρώπου σ' ὅλοκληρον τὸν κόσμον. Τὴν ἐδημιούργησε ὁ Ἐντουαρντ Στάϊκεν γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης τῆς Νέας Ὑόρκης. Οἱ φωτογραφίες, διαλεγμένες ἀπὸ τὸν Στάϊκεν ἀνάμεσα σὲ 2 περίπου ἑκατομμύρια φωτογραφιῶν ποὺ ὑποβλήθηκαν στὸ Μουσεῖον Σύγχρονης Τέχνης, εἶναι ἔργο 273 φωτογράφων σὲ 68 διαφορετικὰς χώρες τῆς γῆς. Τὴν « Οἰκογένειαν τοῦ Ἀνθρώπου » παρουσίασε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ Μουσεῖον Σύγχρονης Τέχνης στὰ 1955. Ἀπὸ τότε ἔχει πάει σὲ πολλὰς μεγάλας πόλεις τοῦ κόσμου, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Οὐάσιγκτον, τὸ Παρίσι, τὸ Βερολίνο, τὸ Τόκιο, ἡ Βόννη, ἡ Πόλις τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἡ Πόλις τῆς Γουατεμάλας.

VI

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

✧ ΕΛΛΗΕ ἡ προθεσμία ὑποβολῆς ὑποψηφιοτήτων γιὰ τὰ ἀριστεία Γραμμάτων, Καλῶν Τεχνῶν καὶ Μουσικῆς, τὰ ὁποῖα θ' ἀπονειμθοῦν ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὴν 25ῃ Μαρτίου. Γιὰ τὸ ἀριστεῖον Γραμμάτων ὑπέβαλαν δηλώσεις συμμετοχῆς οἱ Π. Σπανδωνίδης καὶ Μιχ. Περάνης, γιὰ τὴς εἰκαστικὰς τέχνης ὁ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου Ἀντ. Σῶχος, καὶ γιὰ τὴ μουσικὴ οἱ Λ. Ζώρας, Μ. Παλάντιος, Γ. Βαλτετσιώτης καὶ Γεωργιάδης. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἀκαδημία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συμπιλάβῃ καὶ ἄλλους, ποὺ δὲν ὑπέβαλαν αἴτησι, καὶ ποὺ εἶναι κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἀξιοῦ τῆς τιμῆς τοῦ Ἑθνικοῦ Ἀριστείου, ὑπέδειξε τοὺς Γ. Θεοτοκά, Π. Κανελλόπουλο, Γ. Σεφέρη καὶ Ἀγγ. Τερζάκη γιὰ τὴ λογοτεχνία. Α. Θεοδωρόπουλο, Μ. Τόμπρου, Γ. Γουναρόπουλο, Θάλεια Φλωρᾶ - Καραβία καὶ Σοφία Λασκαρίδου γιὰ τὴς εἰκαστικὰς τέχνης, καὶ Α. Νεζερίτη γιὰ τὴ μουσικὴ. Οἱ κριτικὰς ἐπιτροπὲς συγκροτήθησαν ὡς ἑξῆς : Γιὰ τὴ λογοτεχνία : Πρόεδρος Σπ. Μελάς, εἰσηγητὴς Ἡλίας Βενέζης καὶ μέλος Γ. Ἀθανασιάδης - Νόβας. Γιὰ τὴ μουσικὴ : Πρόεδρος Γ. Ἀθανασιάδης - Νόβας, εἰσηγητὴς Μαν. Καλομοίρης καὶ μέλος Χ. Καρούζος. Γιὰ τὴς εἰκαστικὰς τέχνης : Πρόεδρος Διον. Κόκκινος, εἰσηγητὴς Ἐπ. Θωμόπουλος καὶ μέλος Ἀ. Ὀρλάνδος.

✧ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟ οἶκο « Ἐστία » θὰ κυκλοφορήσῃ ἓνας τόμος μὲ διηγήματα τοῦ Στράτη Μυριβήλη, ποὺ θὰ φέρῃ τὸν τίτλον « Τὸ γαλάζιο βιβλίον » καὶ θὰ περιλαμβάνῃ ὅλα τὰ νεώτερα διηγήματα τοῦ ἐκλεκτοῦ λογοτέχνη. Ἀργότερα θὰ κυκλοφορήσῃ ἐπίσης ἓνας τόμος δοκιμῶν τοῦ Στράτη Μυριβήλη μὲ τίτλον « Μιλέμ γιὰ τὴν τέχνη ».

✧ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ τῆς Χ.Ε.Ν. ἄρχισαν τὰ μαθήματα τῆς β' περιόδου τοῦ « Ἀθηναιῶν ». Τὸ πρόγραμμα κατερτίσθη ὡς ἑξῆς : Ε. Π. Παπανοῦτσος « Νεοελληνικὴ φιλοσοφία », Κ. Θ. Δημαρᾶς « Ἑλληνικὸς διαφωτισμός », Μα- γώλης Χατζηδάκης « Μνημειακὴ μορφή τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου τοῦ Μεσαίωνα », Γ. Κουρνούτος « Μετὰ τὸ 21. Παράδοσις καὶ ἐπιδιώξεις στὸ νέο κράτος », Δημ. Λουκάτος « Νεοελληνικοὶ θρύλοι καὶ παραδόσεις », Τῶνης Σπητέρης « Ὁ ἐμπρεσιονισμός, προσίμιον τῆς ζωγραφικῆς ἐπανάστασης τοῦ 20οῦ αἰῶνα », Ἱ. Παπαϊωάννου « Ἡ σύγχρονη μουσικὴ » καὶ Σέμη Καρούζου « Ὀδηγία εἰς τὴν συλλογὴν ἀγγeliῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου ».

✧ ΤΟ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ πέθανε σὲ ἡλικίαν 67 ἐτῶν ἡ Ναυσικὰ Παλαμᾶ, κόρη τοῦ ἑθνικοῦ ποιητοῦ Κωστή Παλαμᾶ. Ἡ Ναυσικὰ Παλαμᾶ εἶχε γεννηθῇ τὸ 1890 στὴν Ἀθήνα καὶ σπούδασε πιάνο στὸ Ὄδεο Ἀθηνῶν καθὼς καὶ στὴ Γενεῦθ καὶ στὸ Μόναχο. Ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια ἔδινε μαθήματα πιάνου, ἕως τὸ 1920, ὁπότε ἐγκατέλειψε τὴ μουσικὴ γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν πατέρα της, τοῦ ὁποίου ἦταν γραμματεὺς κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του. Κατὰ τὴ μακροχρόνια ἀσθένεια τοῦ ἑθνικοῦ ποιητοῦ, ἡ κόρη του τὸν περιέβαλε μὲ ἀπείρες στοργικὰς φροντίδας καὶ ὑπῆρξε γι' αὐτὸν νοσοκόμος ἀφωσιωμένη. Καὶ ὁ Κωστὴς Παλαμᾶς ὅμως τὴν ἀγαποῦσε ὑπερβολικὰ, τὴν ἀνέφερε δὲ συχνὰ στυλ στίχους του, ὅπως στὸ « Τραγούδι ἐνὸς πατέρα ». Τελευταῖα δημόσια ἐμφάνισις τῆς ἦταν στὸ Ἑθνικὸ Θέατρο, ὅπου παρηκολούθησε τὴν πρεμιέρα τῆς « Τρισεύχνης ».

VII

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ.

Καλλιτεχνικὴ Φωτογραφικὴ Ἐκθεσις, « Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀνθρώπου », ὀργανουμένη ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν καὶ τὴν Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἐνωσι. Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 9 π.μ. - 1.30 μ.μ. καὶ 4 - 9 μ.μ.

ΓΚΑΛΕΡΙ «ΖΥΓΟΣ».

(Βουκουρεστίου 11).

Μεγάλη Αίθουσα :

1 - 13 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής και γλυπτικής της καλλιτεχνικής ομάδος τὸ « Ἑργαστήρι ». "Εκθέτουν οἱ : Βελισσαρίδης, Βαντούρας, Λεονταρίτου, Ζέπας, Κενδέκας, Κόκορης, Λεφάκης, Μυλωνᾶ, Μιχελή, Μόσχος, Οἰκονομίδης.

15 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής της Ἑλένης Θεοχάρη - Περᾶκη.

Μικρὴ Αἶθουσα :

1 - 12 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής και γλυπτικής της καλλιτεχνικής ομάδος τὸ « Ἑργαστήρι ».

14 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Ν. Γ. Πεντζίκη.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

(Πλατεία Ἀγίου Γεωργίου Καρύτση).

Ἀνω Αἶθουσα :

1 - 2 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Θ. Μαρκέλου.

3 - 22 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Δούκα Ἑκτορα.

23 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Γερακοῦ.

Μεσαία Αἶθουσα :

1 - 2 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Κ. Λινάκη.

3 - 22 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Ι. Χατζηκωνσταντῆ.

23 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής της Ἀνθης.

Ἰσόγειος Αἶθουσα :

1 - 20 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Λεωνίδα Παπαδοπούλου.

21 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Χαρ. Τσιμιγκάτου.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ « ΚΟΥΡΟΣ »

(Πλατεία Κολωνακίου 20).

1 - 11 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής της Λιλῆς Ἀρλιώτη.

12 - 21 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής της νέας ζωγράφου Λυδίας Γραβάνη - Βασιλειάδη.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΖΑΧΑΡΙΟΥ.

"Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Γρ. Εὐκλείδη.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ « Α 23 »

(Ἀμερικής 23).

1 - 15 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Θανάση Στεφόπουλου.

15 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικής τοῦ Γιάννη Καρούσου.

ΓΚΑΛΕΡΙ ΚΩΤΣΑΚΗ

(Φιλελλήνων και Νικοδήμου 2).

Διαρκὴς ἐκθεσις έργων ζωγραφικῆς Ἑλλήνων και ξένων καλλιτεχνῶν. Ἐκθέτουν οἱ: Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Κατζίκης, Ἀστεριάδης, Ματσόλι, Βίμα Τσί-ζερ, Καλλιγᾶς, Λύτρας, Μεσσαρέ, Δούκας, Κούρκουλος, Παπαπαναγιώτου, Χριστοφῆς, Μπάρμπας, Γαῖνης, Παζελός, Βυζάντιος, Γερμενῆς, Διαμαντοπούλου, Μακαρόνα, Δρόσος, Χρηστίδης, Κόντης, Καμπάνης, Ζαχαρίου, Καραγιάννη, Βάρναλης, Μανούση, Παπανικολάου.

ΓΚΑΛΕΡΙ ΗΛΙΑΔΗ

(Ἀκαδημίας 29).

Διαρκὴς ἐκθεσις ζωγραφικῆς Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Ἐκτίθενται ἔργα τῶν: Παρθένη, Μπισκίνη, Λύτρα, Ὁθωναίου, Γιατρά, Τριανταφυλλίδη, Οἰκονόμου, Μαλέα, Βολανάκη, Γεραλή, Γερμενῆ και ἀποκλειστικῶς ἔργα τοῦ χαρακτὸς Γαλάνη.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

(Ὀμήρου 20).

1 - 9 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικῆς 12 γυναικῶν ζωγράφων (Α' ομάδα). Ἐκθέτουν οἱ : Μαρία Ἀναγνωστοπούλου, Μαρία Βερδεσπούλου, Χαρά Βιέννα, Τέρψη Κυριακοῦ, Ἑλένη Κωνσταντινίδη, Δέσπω Λαζαρίδη - Παρασκευαΐδη, Νίτσα Μακαρόνα, Ἐφη Μιχελή, Κούλα Μπεκίρη, Ἑλένη Παγκάλου, Ἀγλαΐα Παπᾶ και Χαρίκλεια Φωτίου - Χατζησάββα.

10 - 31 Μαρτίου : "Εκθεσις έργων ζωγραφικῆς 12 γυναικῶν ζωγράφων (Β' ομάδα). Ἐκθέτουν αἱ : Θάλεια Φλωρᾶ - Καραβία, Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη, Ἀθηνᾶ Ταρσούλη, Χαρίκλεια Στεφανοπούλου - Ἀλεξανδράκη, Τζένη Παπαδάκη, Ἐδᾶ Πουλγουρᾶ, Ἰωάννα Καραγιάννη, Σοφία Λασκαρίδη, Πηνελόπη Διαμαντοπούλου και ἄλλες.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ — ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

(Βενιζέλου 98).

Ἡ Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν και ἡ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν, ὁργανώνουν μίαν ἐκθεσὶν εὐλογραφίας με ἔργα Ἀμερικανῶν καλλιτεχνῶν, ἐπὶ τὸ Μουσεῖο Μοντέρνας Τέχνης τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ ἐκθεσις θὰ διαρκέσῃ μέχρι τὸ δεύτερο δεκάημερο τοῦ Μαρτίου. Τὸ τρίτο δεκάημερο τοῦ μηνός, στὴν ἴδια αἶθουσα ἀνοίγει μίαν ἄλλην ἐκθεσὶν έργων ζωγραφικῆς τῶν Ἀμερικανῶν καλλιτεχνῶν: Ντόροθι Ἀντρίους, Νόρις Ἐμπρι και Ρόμπερτ Ἰμπερτ.

ΕΛΛΗΝΟΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

(Βασιλίσσης Σοφίας 18).

"Εκθεσις έργων Ἑλληνίδων ζωγράφων.

VIII

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

(Πλατεία Ἀγίου Γεωργίου Καρύτση).

2 Μαρτίου, 6 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου Παναγίου Τάφου.

3 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνοελβετικοῦ Συνδέσμου. — 10 μ.μ. Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

4 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — 'Η 7η διάλεξις τοῦ Φιλολογικοῦ καὶ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος Παρνασσού.

5 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

6 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνικῆς Περιηγητικῆς Λέσχης.

9 Μαρτίου, 6 μ.μ. — Ἑορτασμός τῆς δεκατηρίδος τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Δωδεκανήσου, ὑπὸ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Δωδεκανήσου.

10 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ Νευρολόγου - Ψυχιάτρου Δ. Μανουσάκη, με θέμα « Ἡ νευρώσις καὶ ἡ θεραπεία αὐτῆς ».

12 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

13 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Ποιητικὴ βραδύα τοῦ Γιάγκου Ἀργυροπούλου.

14 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Συλλόγου Ἑπιστημόνων Ὑπαλλήλων Ο.Τ.Ε. Ὁμιλητὴς ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Κ. Κορόζος, με θέμα, « Ἡ συμβολὴ τοῦ Ο.Τ.Ε. ὡς οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ παράγοντος ἐν Ἑλλάδι ».

17 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνικῆς Παιδαγωγικῆς Ἑταιρείας.

19 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

20 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

22 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ Φυσικοθεραπευτοῦ Χρόνη.

23 Μαρτίου, 11 π.μ. — Διάλεξις Συνδέσμου Μεγαλοσχιολιτῶν.

24 Μαρτίου. — Ἑορτασμός 25ης Μαρτίου.

25 Μαρτίου, 4 μ.μ. — Πανηγυρικὴ ἐμφάνισις τῆς Σχολῆς Κωνσταντέα.

26 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

27 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

28 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Ἀπονομὴ βραβείων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

31 Μαρτίου, 7 μ.μ. — Διάλεξις Μεταψυχικῆς Ἑταιρείας Μαρκάκη.

ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

(Καραγεώργη Σεβρίας 8).

7 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ Κ. Δημαρχῶ, με θέμα « Ἕνας πρόδρομος » (Δ. Καταρζής).

21 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου Δ. Εὐαγγελίδη, με θέμα « Ἡ τέχνη τοῦ Ρέμπραντ ».

28 Μαρτίου, 7.30 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου, με θέμα « Ὁ δημοτικισμός καὶ ἡ ἀναγέννησις τοῦ λυρικοῦ λόγου ».

ΣΥΛΛΟΓΟΣ « ΚΝΩΣΟΣ »

(Ὁμήρου 12).

6 Μαρτίου, 8 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ ναυάρχου Ἀθαν. Συνανιώτη, με θέμα « Ἡ συμβολὴ τῶν Κρητῶν στὴ μάχη τοῦ Μπιζανίου ».

20 Μαρτίου, 8 μ.μ. — Διάλεξις τῆς Ἀλίκης Νικολαΐδης, με θέμα « Ἕνας Κρητικὸς στὸ Κάιρο » (Μανώλης Γιαλουράκης) καὶ φωτεινὲς προβολές.

27 Μαρτίου, 8 μ.μ. — Διάλεξις τοῦ λογοτέχνη Γιώργου Πράτσικα, με θέμα « Τὰ ἐκατὸ χρόνια ἑνὸς ἀριστουργήματος » (« Ἡ Κυρία Μπώβαρδ », τοῦ Φλωμπέρ).

ΘΕΑΤΡΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

(Πλατεία Κολοκοτρώνη).

Ἡ Ἀμερικανικὴ Πρεσβεΐα καὶ ἡ Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἐνωσις ὁργανώνουν ἐφέτος μίαν σειράν διαλέξεων, πού ἔχουν τὸν γενικὸ τίτλο « Ὀφεί τῆς ἀμερικανικῆς ζωῆς » καὶ γίνονται κάθε Τετάρτη, ὥρα 7 μ.μ. στὸ θέατρο « Κεντρικόν ». Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ προμηθεύωνται προσκλήσεις ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴ Βιβλιοθήκη (Σταδίου 29), τὴν Ἀμερικανικὴ Αἴθουσα Ἐκθέσεων (Βενιζέλου 96) καὶ ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦ θεάτρου « Κεντρικόν ». Οἱ διαλέξεις ἔχουν ὡς ἀκολούθως :

ΙΧ

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ (Χαριλάου Τρικούπη 4, τηλ. 614-510).

Μέσα στὸ Μάρτιο οἱ ὀρειβατικὲς χιονοδρομικὲς ὁμάδες θὰ κάνουν ἀναβάσεις καὶ χιονοδρομίες στὰ βουνὰ Πάρνηθα, Παρνασσό, Ζήρεια καὶ Βέρμιο.

Χ.Ε.Ν. ΑΘΗΝΩΝ (Ἀμερικῆς 11).

3 Μαρτίου, 3 μ.μ. — Ἐπίσκεψις τοῦ « Κεραμικοῦ ».

10 Μαρτίου, 3 μ.μ. — Ἐπίσκεψις τοῦ Παπαστράτου.

17 Μαρτίου, 2.30 μ.μ. — Περίπατος στὸ Δαφνί.

9 Μαρτίου, ἐκδρομὴ στὸν Ὑμηττό, Ἑκδρομὴ Κεραμεικῆς, Μονὴ Ἀστερίου, Σπηλιὰ Λεονταρίου.

23 Μαρτίου, ἐκδρομὴ στὸ Σούνιο.

X

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ (Τοσίτσα-Μπουμπουλίνης-Πατησίων, τηλ. 663-391).

Ἀνοικτὸ καθημερινῶς : 8 π.μ. - 2 μ.μ. Τὶς Κυριακὲς 9 π.μ. - 1 μ.μ. Τὴ Δευτέρα κλειστὸ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Λεωφόρος Βασιλίσσης Σοφίας 22, τηλ. 71-027).

Ἀνοικτὸ καθημερινῶς : 8 π.μ. - 2 μ.μ. Πέμπτη καὶ Κυριακὴ, εἴσοδος ἐλευθέρη. Σάββατο κλειστὸ.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ (Κουμπάρη 1, τηλ. 611-617).

Ἀνοικτὸ καθημερινῶς : 9.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. καὶ 4.30 - 7.30 μ.μ. Κυριακὴ καὶ Τρίτη ἀπόγευμα κλειστὸ. Δευτέρα εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΣΤΟΑ ΑΤΤΑΛΟΥ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ.

Ἀνοικτὸ καθημερινῶς : 9 π.μ. - 1 μ.μ. καὶ 3 - 6 μ.μ. Κυριακὲς 9 π.μ. - 1 μ.μ. Πέμπτη καὶ Κυριακὴ εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ (Ζάππειο Μέγαρο).

Προσωρινὴ ἔκθεσις : Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 10 π.μ. - 1 μ.μ. καὶ 5 - 7.30 μ.μ. Τρίτη πρωὶ κλειστὴ. Δευτέρα ἀπόγευμα εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (Εἴσοδος ἐκ τῆς ὁδοῦ

Ἀκαδημίας).

Ἀνοικτὸ Δευτέρα 9 - 12, εἴσοδος ἐλευθέρη. Τετάρτη καὶ Σάββατο δικαίωμα εἰσόδου.

XI

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Ἐλευθερίου Βενιζέλου, τηλ. 614-413).

Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 9 π.μ. - 1 μ.μ. καὶ 5 - 8 μ.μ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ (Παλαιὰ Ἀνάκτορα).

Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 9 π.μ. - 1 μ.μ.

ΜΠΕΝΑΚΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Πλατεία Κολοκοτρώνη).

Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 9 π.μ. - 1 μ.μ. καὶ 5 - 8 μ.μ. Σάββατο ἀπόγευμα κλειστὴ.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Ὀπίσθεν Εὐαγγελισμοῦ).

Ἀνοικτὴ καθημερινῶς 9 π.μ. - 2 μ.μ. καὶ 5 - 8 μ.μ. Σάββατο ἀπόγευμα κλειστὴ.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Σταδίου 29).

Ἀνοικτὴ καθημερινῶς : 9.30 π.μ. - 1 μ.μ. καὶ 6 - 9 μ.μ.

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Δια τούς φίλους του Δίσκου Μουσικής

ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΕΙΣ ΤΟ DISCO-CLUB

Θα προμηθεύεσθε τούς δίσκους
μέ ΜΕΓΑΛΑΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Μία όμας μουσικοφίλων ίδρυσε εις την Έλλάδα την «ΛΕΣΧΗ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ».

Αυτό είναι μία πληροφορία που θα πρέπει να χαροποιήση όλους τούς φίλους του Δίσκου.

Θα γίνετε μέλος **χωρίς καμμίαν επιβάρυνσιν** έγγραφης ή συνδρομής. Τα μέλη του DISCO-CLUB θα προμηθεύωνται τούς δίσκους τής άρεσκείας των με ΜΕΓΑΛΑΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ.

Έγγραφόμενα τα μέλη αποκτούν μίαν ταυτότητα τής Λέσχης ΔΩΡΕΑΝ, με μόνην ύποχρέωσιν να αγοράζουν ένα μεγάλο δίσκο τών 33 στροφών κατὰ μήνα ή δύο μικρούς τών 45 στροφών. Πρὸς τὸ παρὸν ή DISCO-CLUB συνεβλήθη με τὸ Κατάστημα DISCOPHILE Ἀμερικῆς 15, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν μελῶν του.

Τὰ προνόμια τῶν μελῶν τῆς «ΛΕΣΧΗΣ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ» εἶναι σημαντικά:

α) ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ 20-40% ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς λιανικῆς πωλήσεως τοῦ Καταστήματος.

β) ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ 15% ἐπὶ ὅλων τῶν δίσκων οἱ ὅποιοι δὲν ἀναγράφονται εἰς τὸν μηνιαῖον πίνακα τῶν ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ.

γ) Εἴσοδος ΔΩΡΕΑΝ εἰς ὅλας τὰς μουσικὰς συγκεντρώσεις τῆς Λέσχης.

δ) Πᾶσα νέα ἔκδοσις καταλόγου δίσκων θα ἀποστέλλεται ΔΩΡΕΑΝ εἰς τὰ μέλη τοῦ DISCO-CLUB.

Ἀπὸ τὰς κατωτέρω κατηγορίας δύνασθε νὰ διαλέξετε τοὺς δίσκους τῆς ἀρεσκείας σας διὰ τὸν μήνα Μάρτιον.

Κατηγορία Α'. Ἐκπτώσις 20% ἐπὶ τῆς κανονικῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως.

Κατηγορία Β'. Ἐκπτώσις 25% ἐπὶ τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως.

Κατηγορία Γ'. Ἐκπτώσις 30% ἐπὶ τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως.

Κατηγορία Δ'. Ἐκπτώσις 40% ἐπὶ τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως.

Κάθε μήνα θα ἀλλάζῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ καταλόγου με σταθερὸν τὸ ποσοστὸν ἐκπτώσεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Εἰς περίπτωσιν ἀγορᾶς δύο δίσκων διαφορετικῆς κατηγορίας, θα δικαιούσθε τὴν μεγαλυτέραν ἐκπτώσιν τῶν δύο κατηγοριῶν. Δηλαδή, ἐὰν ἀγοράσετε δίσκον Α' καὶ Δ' κατηγορίας θα δικαιούσθε τῆς ἐκπτώσεως Δ' κατηγορίας καὶ διὰ τοὺς δύο δίσκους, ἤτοι 40% κ. ο. κ.

ΕΓΓΡΑΦΑΙ εἰς τὸ DISCO-CLUB: Ξενοφῶντος 15 α. Γραφεῖα ΟΡΙΖΩΝ, τηλ. 24.509. Δις Γιάννικου. Σπεύσατε νὰ ἐγγραφῆτε διὰ νὰ μὴ χάσετε τὴν εὐκαιρίαν τοῦ Μαρτίου.

Ἀποστέλλοντες εἰς τὰ Γραφεῖα, Ξενοφῶντος 15 α, τὸ παρὸν ἀπόκομμα θα λάβετε ταχυδρομικῶς λεπτομερεῖς ὁδηγίας.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα
Ἐπάγγελμα	Διεύθυνσις (Τηλέφωνον)

ΠΡΟΣ ΤΟ
DISCO-CLUB
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ 15 α - ΓΡΑΦΕΙΑ "ΟΡΙΖΩΝ"

ΑΠΟ ΤΗ «ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΛΕΓΕΙΑ»

Μην περιμένοντας τίποτα, μεσ' στο τίποτα ζώντας,
χάνονται οι λέξεις στη σιγή,
σπάζουν τα κύπελλα των ημερών
κι όλο και πάντα αναχωρείς...

Αυτός δεν είναι χώρος για σταθμό·
πνίγεται ή φωνή σου μέσ' στο κενό·
αυτό δεν είναι μέρος να δεηθείς·
μια επίφαση μόνο της ακατάλυτης μοίρας...

Όχι· δεν έχει όπαδούς, δεν έχει ακόλουθους·
την έρημο μόνος σου θα τη διασχίζεις,
αφίνοντας πίσω σου και ροδόκηπους
και βαλτόνερα κι αγκαθερές τριανταφυλλίες
στούς φράχτες...

Μια από τις πρώτες μας ποιήτριες είναι η Τίλλα Μπαλή. Γεννήθηκε το 1905 στην Καλαμάτα και παρουσίασε τις πρώτες συλλογές της «Ήχοι κι άποηχοι», «Είρμολι» και «Πυράκάνθοι» επάνω στα παραδοσιακά χνάρια των όμοιοκατάληκτων κι έμμετρων στίχων. Από το 1943 όμως έκανε με το βιβλίο της «Ανγρά σήματα» μια μεγάλη στροφή που την έφερε μέσα στη χορεία των εκλεκτών ποιητών μας. Ο λυρισμός της πήρε τη δραματική όξύτητα της ανήσυχης εποχής μας και η μελωδία των στίχων της αναβλύζει από το μουσικό τρικύμισμα της ψυχής της. Παρουσίασε ακόμη τις συλλογές «Έφύμνια», «Έρημική Τριλογία» και τελευταία τις «Έλεγείες». Για όλα έχουν εκφρασθή επαινετικά-τατα οι έγκυρότεροι κριτικοί, έχουν γραφτή ειδικές μελέτες και πολλά από τα ποιήματά της έχουν μεταφρασθή γερμανικά, ιταλικά, αγγλικά και γαλλικά.

Από τα καλύτερα δημοσιεύματα του κόσμου

Η ΚΛΕΙΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

ΣΤΗ ΔΙΑΦΥΛΑΞΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Λόγος του κ. ΝΤΑΓΚ ΧΑΜΜΑΡΣΚΕΛΝΤ

Γενικού Γραμματέως των Ένωμένων Έθνών
στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών του Όχάιο
των Ένωμένων Πολιτειών.

Διάλεξα αυτό το θέμα γιατί πιστεύω πως η εξέτασι του προβλήματος είναι επίκαιρη πολύ.

Το έργο της διατηρήσεως της ειρήνης στην εποχή μας διαφέρει από πολλές και σημαντικές απόψεις από το ίδιο έργο σε περασμένους αιώνες.

Πρώτα απ' όλα η ανάγκη της ειρήνης είναι πολύ πιο επείγουσα σήμερα και αυτό το στοιχείο γίνεται αισθητό από όλους. Αιτία είναι η ολοένα αυξανόμενη καταστρεπτικότητα των σύγχρονων όπλων και η διαρκώς μεγαλύτερη αλληλοεξάρτησι όλων των περιοχών του κόσμου, μια αλληλοεξάρτησι που κάθε «τοπικό» πόλεμο τον κάνει ένα «δυνάμει» παγκόσμιο πόλεμο.

Τα έθνη αντιμετώπισαν αυτή την ανάγκη συμπληρώνοντας τα όργανα και τις μεθόδους της κλασικής διπλωματίας με την ίδρυσι, ύστερα από συμφωνία, ενός μόνιμου διεθνούς μηχανισμού. Η Κοινωνία των Έθνών ήταν η πρώτη απάντησι σ' αυτή την ανάγκη. Τα Ένωμένα Έθνη είναι η δεύτερη. Σκοπός του Οργανισμού των

Ένωμένων Έθνών είναι να ενισχύση το κοινό συμφέρον όπως εκφράζεται στον Καταστατικό του Χάρτη και στην κοινή συναίνεσι των κρατών που συμμετέχουν στο έργο της οικοδομής.

Στις αρχές του Φεβρουαρίου, σε μια συγκέντρωσι των φοιτητών του Πανεπιστημίου των Αθηνών του Όχάιο, μίλησε ο Γενικός Γραμματέας των Ένωμένων Έθνών κ. Dag Hammarskyold, για τη «Συμβολή της κλειστής διπλωματίας στη διαφύλαξι της ειρήνης». Η θέσι του όμιλου δίνει ξεχωριστό βάρος στα λόγια του και γι' αυτό η «Έκρηγή» αναδημοσιεύει την όμιλία του.

σεως και της διαφυλάξεως της ειρήνης. Άλλα το έργο αυτό διαφέρει από παλαιότερα και σε κάτι άλλο και αίτια της διαφορής είναι η μορφή της παγκοσμίου οργανώσεως και η παράλληλη ανάπτυξι των μέσων επικοινωνίας.

νίας που συνετέλεσε ώστε η κοινή γνώμη να αποβή σημαντικός παράγων της διεθνούς ζωής. Η μορφή της διεθνούς οργανώσεως έχει χαρακτηριστεί σαν «κοινοβουλευτική διπλωματία». Η κοινοβουλευτική αυτή διπλωματία με τις ανοικτές συζητήσεις της καθρεφτίζει εν μέρει μια επιθυμία εισαγωγής των δημοκρατικών μεθόδων στον τομέα της διεθνούς πολιτικής. Και πίσω από την εισαγωγή της κοινοβουλευτικής διπλωματίας βρίσκεται ακόμη η πεποίθησι που είχε επικρατήσει στο τέλος του πρώτου Παγκοσμίου πολέμου ότι η καταστροφή θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν οι λαοί ήταν κατατοπισμένοι από τις κυβερνήσεις τους σχετικά με τις διεθνείς συμφωνίες και την πολιτική που ακολουθούσαν.

Ο πόλεμος σαν μέσον έθνικης πολιτικής, έκτος από περιπτώσεις ατομικής ή όμαδικής αυτοάμυνας εναντίον ενόπλου επιθέσεως, δεν γίνεται δεκτός από τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Έθνών. Ωστόσο οι ένοπλοι αγώνες συνεχίζονται και τούτο γιατί δεν υπάρχει ακόμη αρκετή έμπιστοσύνη μεταξύ των εθνών, ώστε όλα μαζί να επιτύχουν μια συμφωνία αποπλισμού με άναλογες έγγυήσεις.

Είναι λοιπόν σήμερα περισσότερο παρά ποτέ σημαντικό να αναζητηθούν και να εφαρμοστούν σε διεθνή κλίμακα άλλες τακτικές για τόν διακανονισμό των διαφορών, να επιζητηθεί το κλείσιμο συμφωνιών έντιμων και δικαίων και να διαπλασθεί η έθνικη πολιτική σύμφωνα με τις περιστάσεις, έτσι ώστε ο πόλεμος να γίνει κάτι περιττό και άπρηχαιώμενο. Δεν μπορούμε να ονομάσουμε ειρήνη μόνο την απουσία του πολέμου. Πρέπει να επιτύχουμε την ειρήνη σαν ένα θετικό και ισχύοντα τρόπο διεθνούς ζωής.

Οι νέες μορφές αυτού του τρόπου διεθνούς ζωής που βρίσκονται στα Ηνωμένα Έθνη πρόσβαλαν δημόσιες λειτουργίες που θυμίζουν τα συνταγματικά συστήματα των δημοκρατικών κρατών. Η ομοιότητα είναι πραγματική αλλά και παραπλανητική. Υπάρχει μια ουσιαστική διαφορά ανάμεσα σ' ένα έθνος και μια κοινωνία εθνών που καθένα παραμένει ατομικά κυρίαρχο. Η Γενική Συνέλευσι των Ηνωμένων Έθνών μοιάζει με κοινο-

βούλιο που έχει όμως την εξουσία μόνον να κάνει συστάσεις και όχι να νομοθετεί. Τα Συμβούλια και η Γραμματεία τους έχουν ομοιότητες με την έκτελεστική εξουσία, αλλά με αυστηρούς περιορισμούς. Και η δικαιοδοσία του νομικού τους κλάδου, του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, είναι ακόμη πιο περιορισμένη.

Η θετική προσφορά.

Η ομοιότητα αυτή κατά την μορφή αλλά όχι κατά την ουσία, ανάμεσα στη λεγομένη κοινοβουλευτική διπλωματία και στο δημοκρατικό κράτος έχει τις θετικές και τις άρνητικές της όψεις. Στη θετική πλευρά η δημόσια συζήτηση παγκοσμίων προβλημάτων — έστω και από ένα σώμα χωρίς νομοθετική εξουσία — μπορεί να συντελέσει — και έχει συντελέσει — στην κατάρτιση εντάσεων και στην πρόοδο προς μια συμφωνία. Κάθε ζήτημα έχει τουλάχιστον δύο όψεις και η συζήτηση στα Ηνωμένα Έθνη παρέχει μια ευκαιρία για τους αντιπροσώπους των εθνών που δεν είναι άμεσα ανάμεμιγμένα στην έριδα, να ασκήσουν την έπιρροή τους ώστε να ξευρεθεί η καλύτερη λύσι. Έπειτα, επειδή οι συζητήσεις των Ηνωμένων Έθνών γίνονται γνωστές με τον τύπο, δίνουν τη δυνατότητα στο κοινό να εκτιμήσει την έθνικη πολιτική κάθε μονάδας και να σχηματίσει μια αντικειμενική γνώμη γι' αυτήν.

Το άρνητικό στοιχείο.

Στην άρνητική πλευρά πρέπει να αναφέρουμε πως οι δημόσιες συζητήσεις στα Ηνωμένα Έθνη μπορεί να χρησιμοποιηθούν για λόγους προπαγάνδας. Έπειτα η αντίληψη του κοινού για τον ειρηνιστικό ρόλο των Ηνωμένων Έθνών διαστρεβλώνεται γιατί βασίζεται κυρίως στα ρεπορτάζ που τονίζουν πάντα, για λόγους έντυπωσιακούς, τις διαφορές των απόψεων.

Τέλος η δημόσια διεξαγωγή της κοινοβουλευτικής διπλωματίας τείνει να δημιουργήσει μια επικίνδυνη όπτική αυταπάτη και σε ένα άλλο σημείο. Δημιουργείται μια σύγχυσι ανάμεσα

στη μορφή και στην ουσία της νομοθετικής λειτουργίας των Ηνωμένων Έθνών. Μια νίκη ψήφων της νομοθετικής εξουσίας ενός κράτους οδηγεί σε αποφάσεις που έχουν την ισχύ νόμων. Η νομοθετική όμως λειτουργία των Ηνωμένων Έθνών οδηγεί στην έκφρασι συστάσεων που δεν έχουν την ισχύ νόμων. Η δύναμη της κοινής γνώμης όταν υποστηρίζει τις συστάσεις αυτές μπορεί να έπιηρεάσει τις αποφάσεις μιας κυβερνήσεως, αλλά την έξουσία της αποφάσεως εξακολουθεί να την έχει η κυβέρνηση. Η νομοθετική λειτουργία των Ηνωμένων Έθνών δεν είναι υποκατάστατο της διπλωματίας. Έξυπηρετεί το σκοπό της μόνο όταν βοηθάει τη διπλωματία να επιτύχει συμφωνίες ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα κράτη.

Σε τελευταία ανάλυσι η διπλωματία και όχι οι λόγοι και οι ψήφοι εξακολουθεί να έχει την τελευταία λέξι στη διαφύλαξι της ειρήνης.

Νομίζω ότι η πείρα των τελευταίων δώδεκα ετών έδειξε ότι χρειάζεται να αποκατασταθεί η ίσορροπία ανάμεσα στα άνοικτα και στα κλειστά διαβήματα των Ηνωμένων Έθνών, και λέγοντας «κλειστά» εννοώ τις μεθόδους της κλασικής διπλωματίας όπως εφαρμόζεται μέσα στα πλαίσια του καταστατικού και των θεσμών της παγκοσμίου οργανώσεως. Η άσκηση της ιδιωτικής ή κλειστής διπλωματίας γίνονταν πάντα στα Ηνωμένα Έθνη και τα τελευταία ένα ή δυο χρόνια η άσκηση αυτή έγινε μεγαλύτερη. Αλλά ακόμη δεν έχει αρκετά κατανοηθεί η ανάγκη της. Τα καλύτερα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων μεταξύ δύο μερών δεν μπορούν να επιτευχθούν στο διεθνές προσκήνιο, κάτω από το φως της δημοσιότητας με τις αναπόφευκτες παρεξηγήσεις, τα θέματα γοήτρου που προκύπτουν και τον πειρασμό να χρησιμοποιηθεί η κοινή γνώμη σαν στοιχείο αναπόσπαστο μιας διαπραγματεύσεως.

Το αίτημα για «άνοικτες συμφωνίες» είναι λογικό, αλλά το πως και ως ποιο σημείο οι σχετικές διαπραγματεύσεις πρέπει να είναι «άνοικτες», είναι μια άρχη που χρειάζεται σοβαρή μελέτη αφού ληφθούν υπ' όψιν οι σκοποί

που θα εξυπηρετηθούν από τα δημόσια διαβήματα.

Δύο χρήσιμες και άθόρυβες έπιτροπές.

Δυο έποικοδομητικές και πολύ χρήσιμες έπιτροπές που συγκροτήθηκαν από τη Γενική Συνέλευσι τα τελευταία τρία χρόνια είναι έπιτροπές πολύ μικρές που συνεδριάζουν πάντα «ιδιωτικά». Και οι δυο είναι έπιτροπές συμβουλευτικές και πολλοί λίγοι άνθρωποι τις έχουν ακούσει, γιατί ποτέ σχεδόν δεν τις πλησιάζει η δημοσιότητα.

Η μία είναι η Συμβουλευτική Έπιτροπή Ατομικής Ένεργείας, δηλαδή των ειρηνικών της εφαρμογών. Είναι έπταμελής και διακεκριμένοι έπιστήμονες αντιπροσωπεύουν σ' αυτήν τις τρεις μεγαλύτερες «ατομικές» δυνάμεις, δηλαδή τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Σοβιετική Ένωση και την Αγγλία. Η έπιτροπή συνετέλεσε πολύ ώστε να επιτευχθούν συμφωνίες να καταργηθούν οι φραγμοί του ψυχρού πολέμου τουλάχιστον όσον αφορά τις ειρηνικές χρησιμοποίησεις της ατομικής ένεργείας.

Η άλλη είναι η Συμβουλευτική Έπιτροπή Αστυνομικής Δυνάμεως Έπειγούσης Ανάγκης των Ηνωμένων Έθνών, που βοήθησε πολύ να επικρατήσει ηρεμία στη γραμμή ανακωχής μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ. Είναι μια έπιτροπή από εκπροσώπους μικρότερων εθνών, που τα περισσότερα συνέβαλαν στο σχηματισμό της αστυνομικής δυνάμεως των Ηνωμένων Έθνών. Οι εργασίες της έπιτροπής αυτής είναι παράδειγμα της πρακτικής αξίας που έχει η ύπαρξη στα Ηνωμένα Έθνη ενός έπίσημου όργανου κλειστής διπλωματίας για να εφαρμοστεί έμπρόκτως τις αποφάσεις της Γενικής Συνελεύσεως. Έτσι γίνεται μια έπιχείρησι σε τρία στάδια που μπορεί να αποδώσει καλά αποτελέσματα για την ειρήνη. Η κλειστή διπλωματία προηγείται της δημοσίας συζητήσεως και ύστερα πάλι ακολουθεί.

Ένα τρίτο παράδειγμα είναι το πείραμα ιδιωτικών διαπραγματεύσεων στο πρόβλημα της Διώρυγας του

Σουέζ που διεξήγαγε το Συμβούλιο 'Ασφαλείας στις αρχές 'Οκτωβρίου 1956, πριν από την εισβολή στην Αίγυπτο. Με το πείραμα αυτό έγιναν ανεπίσημες συναντήσεις των υπουργών των 'Εξωτερικών της Γαλλίας, της 'Αγγλίας και της Αιγύπτου με αποτέλεσμα την απόλυτη συμφωνία σε έξι αρχές για τον ειρηνικό διακανονισμό του προβλήματος του Σουέζ. Οι αρχές αυτές θεμελιώσανε τη βάση για τα διπλωματικά διαβήματα που ακολούθησαν για να επιτευχθεί ο τελικός διακανονισμός.

Έχω την πεποίθηση πως η ιδιωτική αυτή διπλωματία μέσα στα πλαίσια του Συμβουλίου 'Ασφαλείας θα μπορέσει να χρησιμοποιηθεί έπωφελώς και σε άλλα ζητήματα και θα συντελούσε ώστε να προβληθεί η σημασία του ρόλου του Συμβουλίου 'Ασφαλείας. Όλα αυτά βέβαια δεν σημαίνουν ότι η Γενική Συνέλευση και τα Συμβούλια των 'Ηνωμένων 'Εθνών θα πρέπει να αντικαταστήσουν την ανοικτή διπλωματία με την κλειστή. Οι δημόσιες συζητήσεις πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν μια πρωταρχική λειτουργία του οργανισμού. Πρέπει όμως να τονιστούν δύο σημεία :

Πρώτον : ότι, αφού η «νομοθετική» εργασία του 'Οργανισμού των 'Ηνωμένων 'Εθνών δεν οδηγεί σε νομοθεσία και αφού η εξουσία της απόφασης μένει στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων, η αξία της δημοσίας συζητήσεως στα 'Ηνωμένα 'Εθνη μπορεί να μετρηθεί μόνο από τον βαθμό κατά τον οποίο συμβάλλει στην επίτευξη μιας συμφωνίας. Αν η δημόσια συζήτηση καταλήξει σε επιτυχία, είτε άμεσα είτε έμμεσα, τότε φυσικά εξυπηρετεί την διαφύλαξη της ειρήνης. Αν όχι, τότε αποβαίνει άχρηστη κάποτε και επιβλαβής.

Δεύτερον : πιστεύω ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή και προσπάθεια στην εκμετάλλευση μοναδικών ευκαιριών για κλειστή διπλωματία που προσφέρουν τα 'Ηνωμένα 'Εθνη. Η κλειστή διπλωματία είναι πάντα απαραίτητη για να γίνονται συνεννοήσεις και συμφωνίες μεταξύ κυριάρχων εθνών. Καμιά φορά τον πρωταρχικό της ρόλο τον παίζει πριν

από μια ανοικτή συζήτηση, καμιά φορά κατά τα διαλείμματα της, καμιά φορά έπειτα, και πολύ συχνά σε όλα αυτά τα στάδια. Η κλασική διπλωματία εξακολουθεί να είναι έπωφελής όταν ασκείται μέσα στην παλιά παράδοση της διμερούς βάσεως. 'Αλλά θα χρειαστεί περισσότερο τώρα μέσα στα πλαίσια των 'Ηνωμένων 'Εθνών αν πρόκειται να αναπτυχθούν πλήρως οι ικανότητες του 'Οργανισμού ως μέσου ειρήνης.

Μιλώντας ως τώρα για τον ρόλο της κλειστής διπλωματίας στο έργο της διαφύλαξης της ειρήνης, δεν έβριξα ένα πρόβλημα πρωταρχικής σημασίας. Πρόκειται για τη σχέση ανάμεσα στην ανάγκη της χρησιμοποίησης της κλειστής διπλωματίας και στην ανάγκη να υπάρχει μια κοινή γνώμη πληροφορημένη για τα διεθνή ζητήματα. Είναι ένα πρόβλημα κάπως δύσκολο που την ευθύνη για τη λύση του τη συμμερίζονται οι κυβερνήσεις, εκείνοι που κατευθύνουν τα μέσα επικοινωνίας μεταξύ των λαών, οι διεθνείς δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν την παγκόσμια κοινότητα και το κοινό όλου του κόσμου.

Τα μέσα των επικοινωνιών, όταν συμπληρώνονται με μια καλή εκπαίδευση για τα παγκόσμια ζητήματα στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, είναι ισχυροί παράγοντες για την κατατόπιση της κοινής γνώμης. Δεν αποκλείεται όμως σε πολλές περιπτώσεις να μη χρησιμοποιηθούν σωστά. Στην περίοδο του μεσοπολέμου μάθαμε ότι η ανοικτή διπλωματία δεν μπορούσε μόνη της να παράσχει εγγύηση για την ειρήνη, αφού μια ήγετική ομάδα την χρησιμοποίησε άσχημα για να δημιουργήσει ισχυρό λαϊκό ρεύμα υπέρ των τρομερών επιδιώξεων της και να βάλλει έτσι ένα πρόσθετο όπλο στα χέρια εκείνων που ήθελαν να οδηγήσουν τον κόσμο στον πόλεμο και όχι στην ειρήνη.

Μ' αυτόν τον τρόπο τα μαζικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ώρισμένες περιστάσεις για βλαβερή προπαγάνδα. Εκεί όπου υπερισχύει ο ανταγωνισμός, υπάρχει και μια φιλοπόλεμη τάση, γιατί αυτή είναι πιο έντυπωσιακή από την συμφωνία. Για τους ίδιους λόγους, του ανταγωνισμού, υπάρχει και η επιθυμία «όλοι

να είναι πρώτοι στην ενημέρωσι του κοινού». Στα διεθνή όμως ζητήματα αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ανώριμη και συχνά κακώς πληροφορημένη δημοσιότητα για ένα ζήτημα, την ώρα που η ήσυχία της κλειστής διπλωματίας είναι βασικό στοιχείο για την επίτευξη ενός καλού αποτελέσματος. Συγχρόνως αναγνωρίζω πως η κοινή γνώμη δε μπορεί να είναι καλά πληροφορημένη αν δεν κατανοήσει το ρόλο που παίζει σε όλα τα στάδια η κλειστή διπλωματία και τη σχέση που έχει με την κοινοβουλευτική διπλωματία. Αυτό φυσικά δημιουργεί δυσκολίες και για εκείνους που κάνουν την «κλειστή» διαπραγμάτευση και γι' αύ-

τούς που είναι επιφορτισμένοι με τη διαφώτισι του κοινού.

Οι λύσεις δεν είναι εύκολες και δεν θα προσπαθήσω να προτείνω καμιά εδώ. Θέλω μόνο να τονίσω ότι όλοι μας έχουμε ευθύνη και πρέπει να εργαστούμε για να δημιουργήσουμε με τα μέσα επικοινωνίας και την παιδεία ευρύτερη κατανόηση και ένα βαθύτερο σεβασμό του κοινού για την ανάγκη και τις εφαρμογές της κλειστής και της ανοικτής διπλωματίας. Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να συμβάλουμε στην δημιουργία μιας καλύτερα πληροφορημένης κοινής γνώμης, ικανής να ασκήσει θετική επίδρασι στο έργο της διαφύλαξης της ειρήνης.

ΠΩΣ ΘΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΕΝΑ ΠΡΟΙΚΙΣΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ.

Πώς μπορούν οι γονείς να καταλάβουν ότι έχουν ένα παιδί προικισμένο από τη φύση;

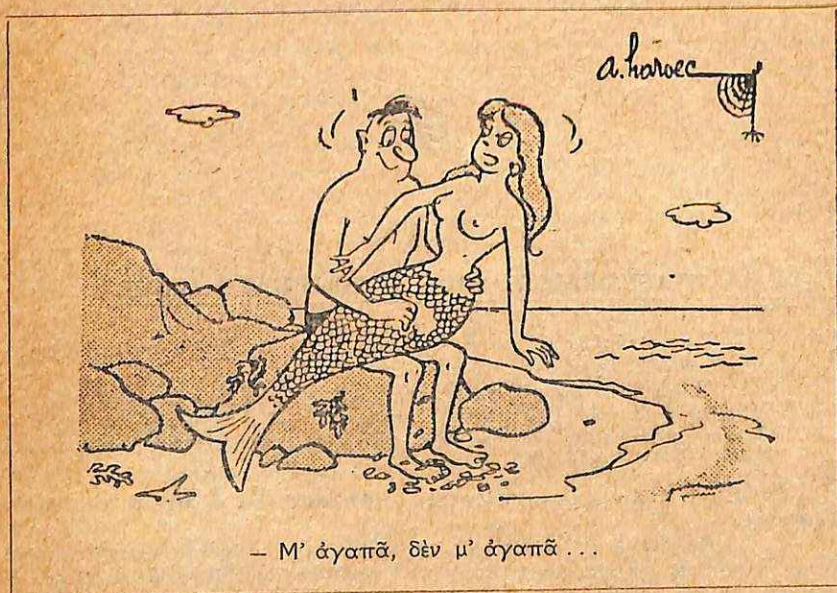
Παρακάτω δίνουμε μερικά από τα σημεία, που σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των 'Αμερικανών καθηγητών Ρ. Μίττυ και Λέττα Χόλνγουοθ, χαρακτηρίζουν το υπέρ την ηλικία του ανεπτυγμένο σωματικά και ψυχικά παιδί.

1. "Έχει πολύ καλή σωματική διάπλασι και η υγεία του είναι εξαιρετική.
2. "Αρχίζει να μιλά και να περπατά προτού φθάσει στην ηλικία όπου συνήθως τα παιδιά μιλούν και περπατούν. "Αγαπά τα βιβλία.
3. "Έχει παιδιά διαβάζουν πριν να κλείσουν τα πέντε χρόνια.
4. "Έχει ποικίλα ενδιαφέροντα και ενθουσιάζεται ανακαλύπτοντας νέα πράγματα. Τα ενδιαφέροντά του φαίνονται κάπως «μεγαλύσιμα».
5. "Ρωτάει, ρωτάει συνέχεια και για όλα. Οι ερωτήσεις του έχουν συχνά βαθύτητα.
6. "Έχει κλίσι στα μαθηματικά, στις ξένες γλώσσες και γενικά στην αφηρημένη σκέψη.
7. "Έχει δυνατή μνήμη. "Επίσης η προσοχή του σε μια διήγηση ή σ' ένα παιχνίδι κρατά πολύ περισσότερο από ό,τι ενός συνηθισμένου παιδιού.
8. "Εμβαθύνει στο χαρακτήρα των ανθρώπων. Θέματα σχετικά με τη θρησκεία ή την ήθικη το απασχολούν από πολύ νωρίς. "Έχει χιούμορ.
9. Τα καταφέρνει πολύ καλά μόνο του και έχει πρωτοβουλία.
9. Γενικά δεν του άρεσει η επίδειξι.

◆ — Τζόννυ ! φώναξε ἡ κυρία Μπλόκς, τί λέξι εἶναι αὐτὴ πού ἀκουσα ἀπὸ τὸ στόμα σου ; . . .
— Πάρε ἕνα ντάιμ καὶ νὰ μὴν ἀκούσω ἄλλο κακὸ λόγο . Σύμφωνοι ;
— Σύμφωνοι μαμά . Ὁ μικρὸς ἔκανε νὰ φύγῃ, μὰ ξαναγύρισε :
Μαμά, τὴν ὥρα πού τρώγαμε ὁ μπαμπὰς εἶπε μιὰ λέξι πού ἄξιζε τουλάχιστο δύο δολλάρια !

Boston Star

◆ Ένας πιτσιρίκος γράφει έκθεσι για τὸ τί θὰ κάνη ὅταν μεγαλώ-
ση: Ἀφοῦ πάω στὸ φεγγάρι, ὕστερα θὰ ταξιδέψω νὰ γνωρίσω καὶ
τις ἄλλες χῶρες τῆς γῆς.

ΟΡΙΣΜΟΙ.

Ἰό ς. Λέξεις τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας ποὺ τὴν ἔχουν φω-
μοτύρι οἱ γιατροὶ καὶ σημαίνει : «Ξέρω τόσα ὅσα κι ἐσύ».

Πεῖρα : Αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ κάνουμε καινούργιες ἀνοησίες ἀντὶ νὰ ἐπαναλαμβάνουμε τὶς παλιές.

Κέντρο Πολυτελείας : Ένα μέρος όπου τα γκαρσόνια περιμένουν φιλοδώρημα 20 δραχμών, παρουσιάζοντας ένα λογαριασμό 200 δραχμών για πράγματα που αξίζουν 100.

A. M.

TZIOPZIONE: Η ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

Οταν ἡ Βενετία βρισκόταν στὴ
μεγάλῃ της δόξῃ καὶ τὰ καρά-
βια τῶν δόγηδων ἀρμενίαν περή-
φανα στὶς μακρινὲς θάλασσες, οἱ
κάτοικοι της ἄλλαζαν εὐκολὰ τὰ
ὀνόματά τους κι ἔδιναν συχνὰ
σὲ λαμπροὺς καλλιτέχνες διά-
φορα παρατσούκλια. Τὸν Δαπόν-
τε, ποὺ στὸ ἐργαστήριό του δού-
λεψε κι ὁ δικὸς μας Δομήνικος
Θεοτοκόπουλος, τὸν ἔκαναν γνω-
στὸ μὲ τ' ὄνομα τοῦ χωριοῦ του
Μπασάνο. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, τὸν
Πάολο Καλιάρι, ποὺ καταγόταν
ἀπὸ τὴ Βερόνα, τὸν παράδωσαν
στὴν ἱστορία τῆς τέχνης ὡς
Βερονέζε. Τὸν Ἀντρέα ντέλ Σάρ-
το καὶ τὸν Σεμπαστιάνο ντέλ
Πιόμπο τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ
δεχτοῦν γιὰ ἐπίσημα ἐπίθετά
τους ἐπώνυμα παρμένα ἀπὸ τὸ
ἐπάγγελμα ποὺ εἶχαν ὥσπου ν'
ἀναγνωρισθῇ τὸ ταλέντο τους*.
Τιντορέττο ἀποκάλεσαν τὸ γιό
ἐνὸς βασιῆ, μὲ τὸ ἄγνωστο ὄνομα
Γιάκοπο Ρομπούστι, ποὺ κά-
λυψε τίς αἰθούσες τοῦ δογικοῦ
παλατιοῦ μὲ γριζέες ἱστορικὲς
συνθέσεις. Κι ἀκόμη, Τζιορ-

* Ο πρώτος ήταν ράφτης-sarto-
κι ο δεύτερος piombatore, σφραγί-
ζε δηλαδή με μολυβένια σφραγίδα τις
ποντιφικές βούλες.

τζίονε - Γιώργαρο - βάφτισαν
 κάποιον ψηλό και νεαρό ζωγράφο
 Τζιόρτζιο, που έφτασε στην πλου-
 σια πολιτεία από το Καστελ-
 φράνκο, περίχωρο της Βενετίας.
 'Αλλά γι' αυτόν τον τελευταίο
 μονάχα φαίνεται πώς έπραξαν
 σωστά. Οί Βενετσιάνοι τούδωσαν
 ό,τι του άρνήθηκε ο πατέρας του :
 ένα όνομα για να ύπογράφη τα
 έργα του.

Ἡ παοάδοσι θέλει τὸν Τζιορτζιόνε γιὰ μιᾶς ἀγαθῆς κι ἀπαγγελῆς βοσκοπούλας ποὺ πιστεῖφε στὸν ἔρωτα κάποιου περαστικοῦ κι ἔφερε στὸν κόσμον ἓνα ἀγόρι. Ὑστερα ἀπὸ κάμποσα χρόνια, ὅπως λέει ἡ φῆμη, ἡ νεαρή μητέρα πέθανε στὰ λιβάδια ποὺ ἔβασκε τὰ πρόβατά της, ντροπισμένη καὶ περιφρονημένη ἀπ' ὅλους, καὶ τὸ παιδί, μεγαλωμένο πιά πῆρε τοὺς δρόμους γιὰ νὰ βρῇ τὴν τύχη του. Βοθειά, μέσα του, μαζί μὲ τὸν ἀβάσταχτο πόνο γιὰ τὸ θάνατό της ἔνιωθε κάτι νὰ σπιθίζει. Ἦταν μιὰ μυστικὴ δύναμι ποὺ ὁλοένα δυνάμωνε καὶ τοῦ γέμιζε τὰ μάτια του, χρώματα, σχήματα, εἰκόνες. Κι ἔτσι, ὅταν πιά τὰ βήματά του τὴν ἔφεραν στὴ δαξασμένη πολιτεία μὲ τὴ μεγάλη καλλιτεχνικὴ ἀν-

θησι, χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ Τζιοβάννι Μπελλίνι, φημισμένου ζωγράφου τῆς ἐποχῆς.

Ἀπὸ τὴν ὥρα αὕτῃ ἀρχίζουν τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ Τζιορτζιόνε ν' ἀνταποκρίνονται μὲ περισσότερη θετικότητα πρὸς τὴν ἀλήθεια. Ὁ νεαρὸς ἀπὸ τὸ Καστελφράνκο μπαίνει στὸ ἐργαστήριό τοῦ Μπελλίνι, γνωρίζεται καὶ μὲ τὸν Σεμπασιάνο ντέλ Πιόμπο καὶ ἀρχίζουν μαζὺ νὰ μυοῦνται στὴ βενετσιάνικη ζωγραφικὴ. Οἱ δύο μαθητὲς δουλεύουν κάμποσο καιρὸ πλάι ὁ ἓνας στὸν ἄλλο καὶ ἐπειτα χωρίζουν. Ὁ Σεμπασιάνο φεύγει στὴ Ρώμη γιὰ νὰ πλησιάσῃ τὸν Μιχαὴλ Ἀγγέλο καὶ τὸ Ραφαῆλο. Ὁ Τζιορτζιο — ὁ Τζιορτζιο Μπαρνταρέλλι, ὅπως εἶπε ὅτι τὸν λένε — μένει στὴν παλιὰ θαλασσοκράτειρα. Πιστεύει πὼς μπορεῖ νὰ τῆς χαρίσῃ ἰσάξια ζωγραφικὴ δόξα μ' αὐτὴν πού πρόσφερε στὴ Φλωρεντία ὁ Λεονάρντο ντὰ Βίντσι. Θεωρεῖ μάλιστα καλὸ οἶόν τῆς μοίρας του τὸ ὅτι ἡ καριέρα του ἀρχίζει μαζὺ μὲ τὸ δέκατο ἕκτο αἰῶνα καὶ βρίσκεται στὴ μέση μιᾶς χιλιετηρίδας. Μελετᾷ λοιπὸν τὰ ἔργα πού ἐβγαλε ὡς τότε ἡ Βενετσιάνικη Σχολή, ἐλέγχει καὶ διδάσκεται, ὥσπου, ἐλευθερωμένος πιά ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν γοτθικῶν σχηματισμῶν, αὐτὸ πού διέπει ἀκόμη καὶ τὰ ἔργα τοῦ Μαντένιο καὶ τοῦ Καρπάτσιο, ἀνοίγει γιὰ τὴ Δημοκρατία τῶν Δόγηδων μιὰ καινούργια περίοδο ζωγραφικῆς. Βέβαια, μπορεῖ νὰ μὴν ἔχη στοὺς πίνακές του τὴν πυρετώδη ἐνέργεια τοῦ Τιτσιάνο ἢ τὴ σχεδιαστικὴ ἀνεσι τοῦ Τιντορέττο, εἶναι ὅμως πλούσιος

ἀπὸ ὁράματα προφητικὰ γιὰ τὴν ἐξέλιξι γενικὰ τῆς ζωγραφικῆς. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε πὼς πολλοὶ αἰσθητικοὶ βλέπουν ἀκόμη στὸν πίνακά του « Ἀγροτικὸ κοντσέρτο », πού βρίσκεται στὸ μουσεῖο τοῦ Λούβρου, τὸ σπόρο πού ἔδωσε σχεδὸν μετὰ ἀπὸ τέσσερις αἰῶνες στὸν ἐμπρεσσιονιστὴ Μανὲ τὸ περίφημο ἔργο του « Πρόγευμα στὴ χλόη ». Οἱ ἴδιοι προσθέτουν πὼς ἡ θρυλικὴ « Ὀλυμπία » τοῦ Μανὲ εἶναι μακρινὴ ἐγγονὴ τῆς « Κοιμισμένης Ἀφροδίτης » τοῦ Τζιορτζιόνε. Καὶ δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι πού πιστεύουν πὼς ὁ γιὸς τῆς βοσκοπούλας τοῦ Καστελφράνκο εἶναι ὁ πιὸ αἰνιγματικὸς ἀπ' ὅλους τοὺς ζωγράφους πού παρουσίασε ἡ Ἀναγέννηση. Ἀντίθετα, ἄλλοι ἀρνοῦνται τὴν ἀξία του καὶ πιστεύουν πὼς τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔργα πού θεωροῦνται δικὰ του ἔγιναν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Τιτσιάνο, τοῦ ντέλ Πιόμπο ἢ ἄλλων καλλιτεχνῶν. Μερικοὶ μάλιστα φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ ἰσχυρίζονται πὼς ὁ Τζιορτζιόνε εἶναι ἓνα μυθικὸ πρόσωπο πού δὲν ὑπῆρξε ποτὲ στὴν πραγματικότητα Παρ' ὅλ' αὐτὰ, ἂν θελήσουμε νὰ βασιστοῦμε στὶς πληροφορίες τοῦ περιφημοῦ ἱστοριογράφου τῆς Τέχνης Τζιορτζιο Βαζάρι, πού ἔζησε στὴν Ἰταλία τὸ δέκατο ἕκτο αἰῶνα, μετὰ ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ζωγράφου μας, θὰ πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πὼς ὁ Τζιορτζιόνε γεννήθηκε τὸ 1478 καὶ πέθανε τὸ 1510.

Στὴ Βενετία τὸ ταλέντο του ἀναγνωρίσθηκε πολὺ νωρὶς καὶ πολὺ ἀργὰ συνάμα. Νωρὶς, γιατί δὲν ἦταν ἀκόμη εἰκοσιπέντε χρό-

νων ὅταν θὰ τὸν ἀγκάλιασε ἡ Φήμη, καὶ ἀργά, γιατί ὁ θάνατος τοῦ ἔκλεισε στὰ τριανταδύο του χρόνια παντοτεινὰ τὰ μάτια του. Στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ εὐγενεῖς ὄχι μόνον ἀκριβοπλήρωναν τὰ ἔργα του, ἀλλὰ καὶ τὸν καλοῦσαν στίς ἐπίσημες δεξιώσεις τους γιὰ νὰ χαροῦν τὸ γλυκὸ τραγούδι του καὶ νὰ τὸν ἀκούσουν νὰ παίζει μελωδικὰ λιούτο *.

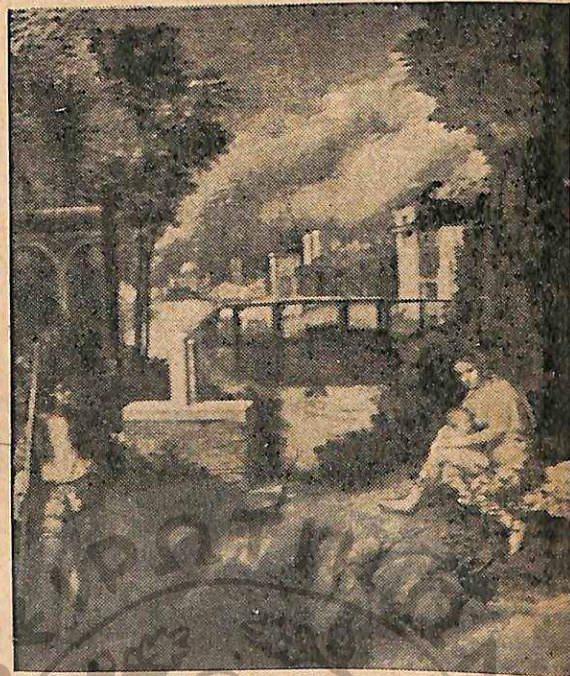
Ὡστόσο, ἡ σύντομη ζωὴ του στὴ Βενετία πέρασε γεμάτη θλίψι καὶ πόνο. Ὁ Τζιορτζιόνε μὲ τὸν πυρετὸ μιᾶς ἀρρώστιας πού τοῦκαιγε τὰ σπλάχνα γύριζε στὰ ὑγρά καὶ σκοτεινὰ καντουνία ἀναπολώντας τὸν τόπο του. Ὡσπου, μιὰ νύχτα, ἔγειρε σὲ κάποιον γεφύρι καὶ ἀπὸ τὰ χεῖλη του κύλησε στὸ βρώμικο νερὸ τοῦ καναλιοῦ ζεστὸ πηχτὸ αἷμα. Μιὰ παράδοσι λέει πὼς σ' αὐτὲς τὶς τελευταῖες στιγμὲς τοῦ ὁ καλλιτέχνης δὺς λέξεις ψιθύρισε μόνον:

— Καὶμένη μητέρα...

Ὅσοι ἐπέσε βαρὺς πάνω στίς πλάκες καὶ ἡ καρδιά του ἔπαψε νὰ χτυπᾷ. Τὸ νερὸ τοῦ καναλιοῦ πῆρε τὶς κόκκινες κηλίδες μακρὰ στὴν ἀνοιχτὴ καὶ δολοφάρη θάλασσα καὶ ἐκεῖ, κάτω ἀπ'

τ' ἄστρα, αὐτὲς ἔγιναν γιὰ τὸ παλιὸ βοσκόπουλο τοῦ Καστελφράνκο στεφάνι ἀθανασίας.

Δὲν ἦταν ὥστόσο οἱ στερνὲς πνοὲς τοῦ Τζιορτζιόνε τὸ πιὸ ἀκριβὸ ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τῆς

« Ἡ καταγίδα » τοῦ Τζιορτζιόνε.

μητέρας του. Λίγα χρόνια πρίν, τὸ 1506, ἔκανε ἓνα ἔργο πού ἐκφράζει ὅλη τὴ βαθεῖά του λατρεία, ὅλη τὴ μεγάλη του συμπόνια γιὰ τὴν ἀπραγὴ βοσκοπούλα πού τὸν γέννησε καὶ γνώρισε τὴ σκληρὴ προδοσία τοῦ ἔρωτα, τὴν καταφρόνια τοῦ κόσμου. Εἶναι μιὰ εἰκόνα 80x70 πού ἀῆκε ὡς πρίν ἀπὸ μερικὰ χρόνια στὴ συλλογὴ τοῦ πρίγκιπα Τζιοβανέλλι καὶ τώρα βρίσκεται στὸ μουσεῖο τῆς Ἀκα-

* Λαούτο τῆς ἐποχῆς.

δημίας της Βενετίας. Σ' αυτήν ο Τζιορτζιόνε παρουσιάζει μια βοσκοπούλα γυμνή στην έρημια μιᾶς λαγκαδιᾶς νὰ θηλάζῃ τὸ νεογέννητο παιδί της. Ἔχει μαζευτῇ σὰν πληγωμένα ἐλαφίνα κάτω ἀπὸ ψηλά βαθύσκια δέντρα, πίσω ἀπὸ θάμνους, ζητώντας καταφυγή. Στὸ βλέμμα της καθρεφτίζεται ἡ μητρικὴ στοργή, ὁ πόνος, ὁ φόβος, ὁ καημὸς καὶ τὸ μῖσος. Τὸ τοπίο ὁλόγυρα πνίγεται ἀπὸ μιὰ δυνατὴ καταιγίδα. Ὁ οὐρανὸς εἶναι βαρὺς, μολυβένιος, ἀπειλητικὸς καὶ τὸν ταράζει μιὰ ἀστραπή. Στὸ βάθος φαίνεται μιὰ ἀποψὶ τοῦ Καστελφράνκο, πίσω ἀπὸ ἓνα γεφύρι πού ποτὲ πιά δὲ θὰ τολμήσῃ νὰ τὸ περάσῃ ἡ βοσκοπούλα. Γι' αὐτὴν δὲν ὑπάρχει πιά πολιτεία, δὲν ὑπάρχουνε σπίτια, παρὰ μονάχα ἐρημιά καὶ ἐρείπια. Μέσ' ἀπὸ μισογκρεμισμένες ρωμανικὲς πύλες καὶ πεσμένες κολλῶνες διαβαίνει καὶ ἓνας περαστικὸς ξένος πού τὴν κοιτάζει μὲ περιφρόνησι. Βοσκὸν τὸν θεωροῦν πολλοὶ μελετητὲς τοῦ Τζιορτζιόνε· ἄλλοι στρατιώτῃ τῆς ἐποχῆς. Πιὸ πιθανὸν ὅμως φαίνεται νὰ εἶναι μιὰ συμβολικὴ ἀπεικόνισι τοῦ μοιραίου ἀνθρώπου πού πέρασε ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς βοσκοπούλας. Θεληματικὰ ἴσως ὁ Τζιορτζιόνε δὲν τὸν χαρακτηρίσῃ μὲ ἀκρίβεια. Προτίμησε καὶ στὴν εἰκόνα του νὰ τὸν τυλίξῃ μὲ τὴν ἀοριστίαν καὶ νὰ τοῦ δώσῃ κάτι ἀπὸ τὸ μυστήριο τῶν ἐνόχων. Τί θὰ σήμαινε ἄλλωστε καὶ ἂν τὸν ἀποκάλυπτε, ἀφοῦ μὲ τὴν ἐρωτικὴν προδοσίαν του ἔκανε νὰ ξεσπάσῃ στὴ ζωὴ καὶ στὴν

καρδιά τῆς βοσκοπούλας ἡ « Καταιγίδα » ;

Τὸ ἔργο αὐτὸ στάθηκε τὸ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸ ἀπ' ὅλα τοῦ Τζιορτζιόνε. Ἀντιπροσωπευτικὸ καὶ γιὰ τὸ θέμα του καὶ γιὰ τὴν τεχνολογία του. Μὲ τὴ σύνθεσιν αὐτὴ ὁ ζωγράφος ἔκανε τὴν πιὸ τολμηρὴ ὁμολογίαν τῆς καταγωγῆς του καὶ ἔδωσε μὲ ἀγάπη καὶ πάθος τὴ μαρτυρικὴ βιογραφία τῆς μητέρας του. Κι ἔδειξε πόσο ἡ φαντασία του, χωρὶς ν' ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς, ἀναζητοῦσε τ' ὄνειρον καὶ τὴν ποίησιν. Ὡστόσο καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἔργο βρέθηκαν ὠρισμένοι αἰσθητικοὶ πού παρασυρμένοι ἴσως ἀπὸ τὰ κίτρινα χρώματά του, αὐτὰ πού τόσο θυμίζουν Βερονέζε, ἰσχυρίστηκαν ὅτι δὲν εἶναι δημιούργημα τοῦ Τζιορτζιόνε. Ἦρθε ὅμως πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια μιὰ ἀκριβὴς ἐπιστημονικὴ ἐξέτασι μὲ εἰδικὲς ἀκτίνες νὰ τοὺς διαψεύσῃ, ἀποκαλύπτοντας στὴν ἄκρῃ ἀριστερά, κάτω ἀπὸ τὴν ἀνδρικήν φιγούραν, τὴν πρώτη μορφὴ μιᾶς γυμνῆς γυναίκας πού τὴ βλέπουμε νὰ δεσπόζῃ σὲ ἄλλο πλάνο τοῦ Τζιορτζιόνε, πού βρίσκεται στὸ μουσεῖο τῆς Βιέννης. Ἔτσι, μπορούμε πιά ἀνεπιφύλακτα νὰ ποῦμε πὺς μὲ τὴν « Καταιγίδα » τοῦ ὁ ζωγράφος τοῦ Καστελφράνκο ἔγραψε λυρικὰ τὶς πρῶτες σελίδες τῆς σύντομης αὐτοβιογραφίας του. Μὲ τὸ ἔργο του ἀνασηκώνεται μιὰ αὐλαία καὶ παίζεται σὲ εἰδυλιακὰ τοπία τὸ πρῶτο μέρος ἀπὸ τὸ δραματικὸ παραμῦθον τῆς λιγόχρονης ζωῆς του.

Θὰ ἐλευθερωθοῦν, ἐπὶ τέλους, ἀπὸ τὴ δουλείαν τῶν ἐνέσεων καὶ τῆς δίαιτας ἑκατομμύρια ἄρρωστοι σ' ὅλο τὸν κόσμον ;

ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

γιὰ τοὺς διαβητικούς

Σ' ΕΝΑ ΧΑΠΙ

Τοῦ RALPH BASS

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔκανε μόνος του ἐνέσεις μὲ 360 μονάδες ἰνσουλίνης τὴν ἡμέραν, ἀριθμὸ ἀπίστευτο, ἀφοῦ οἱ περιουσιότεροι διαβητικοὶ δὲν παίρνουν περισσότερες ἀπὸ 40 μονάδες. Καὶ ὅμως ἀκόμη καὶ μ' αὐτὴ τὴ μεγάλη δόσι ἔκανε αὐστηρὴ δίαιτα καὶ ἦταν πετσὶ καὶ κόκκαλο.

Μέσα σὲ δέκα ἑβδομάδες ἀκριβῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἰνσουλίνη. Ἐτρώγε μὲ τὴν ψυχὴ του καὶ εἶχε πάρει ὀκτὼ κιλά.

Τί εἶχε συμβῇ; Εἶχε εὐεργετηθῇ ἀπὸ τὴν πιὸ πρόσφατη ἐπιτυχία τῆς ἱατρικῆς : τὸ ὀρινάξ, ἓνα μικρὸ ἄσπρο χαπάκι πού κατὰ τὴ γνώμη τῶν γιατρῶν θὰ ἐλευθερώσῃ ἑκατομμύρια διαβητικούς ἀπὸ τὴ συνεχῆ σκλαβιά τους στὴ σύριγγα.

Σ' ὅλες τὶς χώρες ὑπάρχουν ἑκατομμύρια διαβητικοί, ἄνθρωποι πού τὸ σῶμα τους δὲν μπορεῖ νὰ ἀφομοιώσῃ ὅπως πρέπει τοὺς ὑδατάνθρακες καὶ τὴ ζάχαρ, γιὰ τὸ πάγκρεας δὲν παράγει ἀρκετὴ

ἰνσουλίνη, τὴν ὁρμόνη πού ρυθμίζει τὴ χρησιμοποίησιν τοῦ ζαχάρου ἀπὸ τὸ σῶμα. Οἱ μισοὶ σχεδὸν διαβητικοὶ κάνουν ἐνέσεις ἰνσουλίνης. Οἱ ἄλλοι μισοὶ κρατοῦν τὸ ζάχαρο τοῦ αἵματός τους σὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο μὲ αὐστηρὴ δίαιτα. Οἱ τελευταῖες ἐρευνες δείχνουν πὺς οἱ μισοὶ τοὐλάχιστον ἀπ' αὐτοὺς τοὺς διαβητικούς θὰ εὐεργετηθοῦν ἀπὸ τὸ θαυματουργὸ ὀρινάξ. Καὶ ὅπως ὑπολογίζουν οἱ ἐπιστήμονες, τέσσερις στοὺς πέντε διαβητικούς ἄνω τῶν 40 ἐτῶν, ἓνας στοὺς τρεῖς 20-40 ἐτῶν—ἀλλὰ κανεὶς κάτω τῶν 20 ἐτῶν—θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὸ καινούργιο φάρμακο. Εὐτυχῶς τὸ 75% τῶν διαβητικῶν εἶναι πάνω ἀπὸ 40 ἐτῶν.

Τὸ ὀρινάξ, ἐξάδελφος τῆς οἰκογενείας τῶν σουλφαμινῶν, μειώνει τὸ ζάχαρο τοῦ αἵματος κατὰ 50% μέσα σὲ τρεῖς ὥρες, ἀλλὰ οἱ γιατροὶ δὲν ξέρουν ἀκόμη μὲ ποιοὺ τρόπο γίνεται αὐτό. Στὸ σημεῖον αὐτὸ προβάλλουν διάφορες θεωρίαι : ὅτι τὸ φάρ-

μακο ενισχύει την παραγωγή ινσουλίνης από το πάγκρεας, ότι καθιστά την ινσουλίνη που υπάρχει ήδη στο σώμα περισσότερο αποτελεσματική, ότι αναχαιτίζει τη ροή ζαχάρου από το ήπαρ στο αίμα, ότι μειώνει την έκκρισι στο σώμα μιας ουσίας που καταστρέφει την ινσουλίνη και λέγεται ινσουλινάση.

Το γεγονός είναι ότι κανένας δεν γνωρίζει πώς ακριβώς επενεργεί και η ινσουλίνη. Και όμως από το 1922, από τότε που η ινσουλίνη απομονώθηκε από το πάγκρεας ενός σκύλου από τους Καναδούς γιατρούς Μπάντινγκ και Μπέστ, έσωσε τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Ός τότε ένας νέος άνθρωπος που πάθαινε διαβήτη ήξερε πώς είχε μπροστά του πέντε ως δέκα χρόνια ζωής. Σήμερα υπάρχουν άνδρες και γυναίκες που ζούν κανονικά και που έκαναν την πρώτη ινσουλίνη πριν από 35 χρόνια.

Αφού η ινσουλίνη καταστρέφεται από τα πεπτικά υγρά πρέπει να εισάγεται κατευθείαν στην κυκλοφορία του αίματος. Τώρα όμως φαίνεται πως 1 - 6 χάπια όριναζ (μισό ως τρία γραμμάρια) μπορούν να εξαλείψουν την ανάγκη των ενέσεων.

Η τιμή της ανακαλύψεως του νέου φαρμάκου ανήκει σε Γάλλους και Γερμανούς. Πριν από δεκαπέντε χρόνια ο δρ Αύγουστος Λουμπατιέρ ανακάλυψε στη Γαλλία πως ώρισμένη σύνθεσι σουλφαμίνης κατέβαζε το ζάχαρο του αίματος ακριβώς όπως η ινσουλίνη. Αλλά τα εύρηματά του έμειναν θομμένα σε ένα άσημο ιατρικό

περιοδικό. Κάπου δέκα χρόνια αργότερα ένας νεαρός Γερμανός γιατρός, ο Φούκς, έκανε στο Βερολίνo πειράματα με καρμπουταμίδη, ένα φάρμακο σουλφαμίνης για να δει αν σκότωνε γρήγορα τα μικρόβια και αν θα εξακολουθούσε να τα σκοτώνει. Ακολουθώντας την ήρωική και συχνά μοιραία βλαβερή συνήθεια των ερευνητών όλου του κόσμου, ο Φούκς και ένας άλλος νέος γιατρός πήραν λίγο από το φάρμακο.

Μέσα σε λίγη ώρα άρχισαν να έχουν μεγάλη εφίδρωσι και δυνατούς παλμούς. Αλληλοκοιτάχτηκαν με άπορία γιατί έβλεπαν πως είχαν συμπτώματα του σάκ που το προκαλεί η υπογλυκαιμία. Αποτέλεσμα του τυχαίου αυτού πειραματικού παθήματος του Φούκς ήταν ότι υπάρχουν σήμερα πάνω από 100.000 διαβητικοί στην Ευρώπη που παίρνουν καρμπουταμίδη.

Στις Ένωμένες Πολιτείες κυκλοφόρησε το όριναζ (έμπορικό όνομα της τολμπουταμίδης) που έχει ήδη δοθεί σε 20.000 διαβητικούς.

Οι γιατροί ενός νοσοκομείου της Νέας Υόρκης έκαναν παρατηρήσεις σε 500 ασθενείς που έπαιρναν όριναζ επί ένα χρόνο και βρήκαν ότι πάνω από τους μισούς είχαν ωφεληθεί πολύ, χωρίς να παρουσιάσουν καμμία υποτροπή, ότι μερικοί που έκαναν αυστηρή δίαιτα μπόρεσαν να την εγκαταλείψουν, ότι δεν είχε σημασία πόσον καιρό υπέφερε ένας ασθενής από διαβήτη ή πόση ινσουλίνη έπαιρνε κάθε μέρα, ότι δεν είχε καμμία σχέση το

φύλο ή το βάρος του σώματος.

Οι έρευνηται παρατήρησαν πως αν το όριναζ επιδρούσε στην αρχή στον ασθενή, υπήρχαν πιθανότητες εννιά στα δέκα ότι η επίδρασι αυτή θα συνεχιζόταν. Αν όμως σταματούσε, τότε ο ασθενής θα μπορούσε να επιστρέψει αμέσως στην ινσουλίνη.

Τα παιδιά ωστόσο δεν ωφελούνται πολύ απ' αυτό το φάρμακο, γιατί το πάγκρεας των παιδιών δεν εκρέει αρκετή ινσουλίνη ώστε να την ενισχύσει το όριναζ. Επίσης το όριναζ δεν μπορεί να κάνει τίποτα σε ανθρώπους που έχουν πάθει διαβητικό κώμα.

Όλα αυτά τα εύρηματα είναι αξιόλογα, αλλά οι γιατροί ελπίζουν κυρίως ότι το όριναζ θα μπορέσει να ρίξει νέο φως σε ώρισμένα σκοτεινά άκδη σημεία της ιατρικής—όπως τα αίτια του διαβήτη—και ότι θα οδηγήσει τελικά στην εύρεσι του μέσου της όριστικής θεραπείας. Οι ελπίδες αυτές βασίζονται στο γεγονός ότι το όριναζ «επιλέγει» περιπτώσεις και τις ταξινομεί, ως πούμε, σ' εκείνες που μπορεί να βοηθήσει και σε άλλες που δεν μπορεί. Η επιλογή αυτή, πιστεύουν, θα μπορέσει να αποκαλύψει ώρισμένα στοιχεία για τη φύσι της αρρώστιας.

Αλλωστε, τονίζουν οι γιατροί, η αύξησι του ζαχάρου στο αίμα αποτελεί μια μόνο όψι του διαβήτη. Η ινσουλίνη το μειώνει αλλά δεν εξαλείφει τις άλλες συνέπειες του διαβήτη—την αρτηριοσκλήρυνσι, τη βλάβη των ματιών και των νεφρών που δημιουργούν συχνά επιπλοκές σε χρόνιες

καταστάσεις. Την κατάστασι αυτή δεν την μεταβάλλει ούτε το όριναζ, δεν αποκλείεται όμως να το επιτύχουν οι νέες έρευνες που προκάλεσε το καινούργιο αυτό φάρμακο.

Οι γιατροί είναι ευχαριστημένοι, αλλά συγχρόνως φοβούνται μήπως μερικοί διαβητικοί χρησιμοποιήσουν το φάρμακο απερίσκεπτα, χωρίς παρακολούθησι γιατρού. Άλλοι μπορεί να θελήσουν να εγκαταλείψουν την ινσουλίνη πολύ γρήγορα. Και αν αυτό συμβή, οι γιατροί φοβούνται ότι θα παρουσιάζεται πολύ ευκολότερα διαβητικό κώμα.

Πάντως στα νοσοκομεία της Νέας Υόρκης όπου χρησιμοποιείται το νέο φάρμακο, η χρήση της ινσουλίνης μειώθηκε κατά 30 - 40%. Υπάρχουν βέβαια απογοητεύσεις και αποτυχίες. Τελευταία λ.χ. οι γιατροί ενός νοσοκομείου είχαν αποφασίσει να δώσουν ένα όνομα σε μια σειρά δοκιμών τους. Ήθελαν να τις ονομάσουν «Ροντρίκεζ» από το όνομα δέκα ανθρώπων που λέγονταν Ροντρίκεζ και είχαν ύποστη με επιτυχία τη θεραπεία με όριναζ. Την ίδια μέρα όμως το ιατρικό δελτίο ανέφερε το όνομα του ένδεκάτου Ροντρίκεζ, στον οποίο το όριναζ είχε αποτύχει!

Όστόσο, παρ' όλα τα εμπόδια ο πόλεμος εναντίον του διαβήτη προωθείται. Οι γιατροί δεν ικανοποιούνται πιά με την απλή αναχαίτισι της αρρώστιας. Και ξεκίνησαν τώρα για τον τελικό και ολοκληρωτικό αγώνα εναντίον του διαβήτη.

Μιά άναδρομή στην ιστορία
ένος πολύ παλαιού έθιμου

ΑΠΟΚΡΗΕΣ ΚΑΙ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΑ

Του
ΒΑΣΙΛΗ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

Το καρναβάλι και πληθυντικός καρναβάλια είναι ή άποκρηά που λέγει ο λαός.

Τά μασκάρεμα που συνηθίζεται την εποχή του καρναβαλιού είναι γενικά και πολύ άρχαιο έθιμο, που ανταμώνουμε στους άρχιους και στους νεώτερους λαούς και έχει μαγικό ξεκίνημα. Σύμφωνα με τούτα τά καθέκαστα οι πρωτόγονοι λαοί πιστεύανε ότι κείνος που ντύνεται προβιά ζώου, ή μάσκα δαίμονα, ή πεθαμένου, ή κάποιου άλλου πράγματος, έφ' όσον διαρκεί ή μεταμφίεσί του ένσαρκώνει τό εικονιζόμενο και κατέχει τις δεξιότητες ή τις δυνάμεις του. 'Ανάλογα με τούτο που πιστεύανε είναι και ή πρωτόγονη αντίληψη ότι ή χρησιμοποίηση μάσκας μπορεί νά εκβιάση τούς κακούς κι επικίνδυνους δαίμονες ή νά εξαπατήσει τά θηράματα. 'Οποιαδήποτε κι' άν είναι ή άρχική αίτία του έθιμου, τό βέβαιο είναι ότι αυτό άποτελεί πανάρχαια επιβίωσι κι ότι στους θρησκευτικούς λαούς διατηρεί τό μαγικό του χαρακτήρα, γιατί συνοδεύεται από μαγικούς χορούς, που σκοπό έχουν νά εξασφαλίσουνε πλούσιο και εύκολο κυνήγι. Τά μασκαρέματα σώζονται ίσαμε σή-

μερα στους περισσότερους λαούς και γίνονται πιο πολύ τις άποκρηες, αλλά και σε άλλες μεγάλες γιορτές, όπως στη γιορτή του 'Αγίου Γιάννη, την Πρωτοχρονιά, τό Πάσχα, την Πρωτομαγιά, χωρίς βέβαια νά διατηρούν ζωντανό κανένα ίχνος του παλιού μαγικού ή λατρευτικού χαρακτήρα τους.

Η λέξι καρναβάλια προήλθε άπ' τό ιταλικό carnovale και carnavale που είναι άπό τό λατινικό carne levamen, που θέλει νά πη άρσι κρέατος. Τά καρναβάλια βγήκανε άπό μιās άρχής άπ' τά Σατουρνάλια (Κρόνια) της άρχαίας Ρώμης. Γενικά στη γιορτή αυτή βρίσκονται κατάκάθια θρησκευτικών γιορτών, που είχαν όλοι οι λαοί άπ' τούς άρχαίους χρόνους για νά τιμήσουν την άρχή κάθε καινούργιου χρόνου και νά τόν κάνουν καλοδεχούμενο, ή νά καλωσορίσουν την άνοιξη, εποχή που ξαναγιώνει ή φύσι. Τέτοιες γιορτάδες βρίσκουμε στους Βαβυλώνιους, στους Αιγύπτιους προς τιμήν της 'Ισιδας, στους Έβραίους για τις μέρες του Πουρήμ. Στους άρχαίους Έλληνες και στους Ρωμαίους έχουμε τά Διονύσια, τά

Βακανάλια, τά Σατουρνάλια, τις Καλένδες του Γενάρη και τά Λουπερχάλια του Φλεβάρη. Όλες τούτες οι γιορτές είχαν κυρίως μασκαρέματα, χορούς, τραγούδια, γλέντια, είναι δέ δεμένες τόσο δυνατά με φυσικά φαινόμενα και βρεθήκανε τόσο βαθειά ριζωμένες στα ήθη των λαών κατά τη διάδοσι του Χριστιανισμού, ώστε ή Έκκλησία αναγκάστηκε νά τις παραδεχτή.

Πατρίδα του καρναβαλιού είναι ή 'Ιταλία, γι' αυτό ή γιορτή πήρε σ' αυτή τη χώρα έξαιρετική λαμπρότητα. Τά καρναβάλια της Ρώμης και της Βενετιάς θαυμάζοτανε πάντα. 'Ο Γκαίτε περιέγραψε κι εξύμνησε τό καρναβάλι της Ρώμης. Τό μάζεμα πλούσιων ξένων στη Ρώμη άνάγκασε την 'Αγία 'Εδρα ν' άνέχεται τις ειδωλολατρικές αυτές γιορτές κι όχι σπάνια διάφοροι πάπες τις ύποστηρίζανε και συνεργάζονταν για τη μεγαλύτερη επιτυχία τους. 'Επί πάπα Παύλου του Γ' (1534-1549) τό καρναβάλι πήρε ξεχωριστή λαμπρότητα στη Ρώμη. Παρεκτός άπ' τις διάφορες διασκεδάσεις, παιχνίδια κ.λ.π. ώργανώνονταν θαυμάσιες ιππικές επιδείξεις, κυνήγια, θεατρικές παραστάσεις, χοροί μασκαρεμένων κ.λ.π. 'Ανάμεσα στις προσωπικότητες που πρωτοστάτησαν στην όργάνωσι των καρναβαλιών είναι ό δούκας του Καμερίνο και ό καρδινάλιος Φαρνέζε. Μεγαλοπρεπείς γιορτές έκανε στο Καπιτώλιο κι ό 'Ιούλιος ό Γ' άφού προσκαλούσε όλες τις όμορφες γυναίκες της Ρώμης. 'Ο Κλή-

μης ό ΙΑ' και ό Βενέδικτος ό ΙΔ' φάνηκαν άυστηροί και θέλησαν νά περιορίσουν τη γιορτή αλλά χωρίς νά κατορθώσουνε τίποτα. 'Αλλη φορά τό καρναβάλι στη Ρώμη άρχιζε έξήντα μέρες πριν άπό τό Πάσχα, αλλά οι διάφοροι πάπες σιγά σιγά, ώρίσανε νά βαστά μοναχά τις μέρες που τρώγανε κρέας. 'Από την εποχή της προσάρτησης της Ρώμης στο στέμμα της 'Ιταλίας, τό καρναβάλι έχασε τη μεγάλη του λαμπρότητα, έμειναν όμως οι ιππικές επιδείξεις, ή παρέλασι άρμάτων και μασκαρεμένων, ό άνθοπόλεμος, ό χαρτοπόλεμος, οι χοροί μασκαρεμένων, οι ίπποδρομίες άραβικών αλόγων στο Κόρσο που καταργηθήκανε μόνο στα 1874. Τό καρναβάλι της Βενετιάς άλλη φορά ξεπερνούσε τό καρναβάλι της Ρώμης. 'Ο Βύρωνας έγραφε ότι άπ' όλα τά μέρη της γής τό όμορφότερο και τό διασκεδαστικώτερο καρναβάλι γινόταν στη Βενετία. Φαντασμαγορικές φωταγωγήσεις, μπόλκια πυροτεχνήματα, γόνδολες φωταγωγημένες, ώραϊα κορίτσια άπ' όλα τά μέρη της 'Ιταλίας, χοροί, τραγούδια, σερενάτες, χιχερά παιχνίδια, ήτανε οι κυριώτερες διασκεδάσεις τούτης της γιορτής. Τά καρναβάλια του Τουρίνου, της Νεάπολης, της Φλωρεντίας ήτανε έμπορικές επιχειρήσεις που απέβλεπαν νά μαζέψουν όσο τό δυνατό πιότερους ξένους. 'Αλλη φορά ή Φλωρεντία ήτανε ξακουστή για τά όργια που γίνονταν σ' αυτή τη γιορτή, και μια μικρή ιδέα μας δίνουν τ' άποκρηάτικα τραγούδια του Λαυρεντίου των Μεδίκων (Canti Carnascialeschi).

Οι Γαλάτες είχαν μεγάλη χειμωνιάτικη γιορτή, τη γιορτή του Ίεου. Ο καινούργιος χρόνος διαλαλότανε απ' τις Δρυίδες. Γύριζε ο ταῦρος του Βάαλ ενώ οι άντρες ακολουθούσανε μασκαρεμένοι με γυναικεία ρούχα, με προβιές ζώων, κέρατα και κεφάλια από δαμάλια. Οι Ρωμαῖοι κληροδότησαν τὰ ἔθιμά τους στη Γαλατία, που ἀνακατευτήκανε ὕστερα με τὰ ντόπια και τὰ χριστιανικά. Στὴ γιορτὴ τῶν Καλενδῶν τοῦ Γενάρη ἐργάτες, τεχνῖτες, στρατιῶτες και παιδιά, μασκαρεμένοι σὲ γυναῖκες, βόδια, ἐλάφια, τρέχανε στοὺς δρόμους κι ἀκολουθούσανε συμβολικά ἄρματα. Οἱ παράξενες γιορτὲς τῶν Τρελλῶν (ἀπ' τὰ Χριστούγεννα ἴσαμε τὰ Φῶτα), τοῦ Γαϊδάρου, τῶν Ἀθῶν, τὸ γύρισμα τῆς Ἀλεπούς στο Παρίσι, τῆς Ρέγγας στη Ρέμς, ὅπου παίρνανε μέρος και κάθε εἶδους κληρικοί, ἦτανε μιὰ ἐξ-ἀλλή χοντροκοπιά, ἐξῶ ἀπὸ κάθε φραγμό, πὺ γινόταν κάθε τόσο, παρὰ τις ἀπαγορεύσεις διαφόρων Συνόδων. Ἀρχίζοντας τοῦ Δεκεμβρη, οἱ λαϊκὲς διασκεδάσεις συνεχίζονταν με διάφορες ὀνομασίες ἴσαμε τὸ Πάσχα. Τὴ γιορτὴ τοῦ «Φασουλοβασιλιᾶ», διαδέχονταν οἱ γιορτὲς τῶν τεσσάρων ἡμερῶν τῆς κρεοφαγίας (jours gras), τῆς δικῆς μας δεύτερης μέρας τῆς Σαρακοστῆς (Carême prenant), ἡ γιορτὴ τῶν Πυρσῶν (des Brandons) ἡ γιορτὴ τῆς Μεσοσαρακοστῆς (Mi-carême).

Οἱ μέρες τῆς κρεοφαγίας και κυρίως ἡ κρεοφάγος Τρίτη

ὕπῃρξαν σ' ὅλες τις ἐποχὲς ἡ πὺ εὐθυμη και θορυβώδης περίοδος τοῦ καρναβαλιῦ. Τότε μοναχὰ ὁ λαὸς μπορούσε ὁλοφάνερα τὴ μέρα νὰ γυρίζη στοὺς δρόμους με τὴ μάσκα, προνόμιο πὺ εἶχανε μοναχὰ οἱ εὐπατρίδες. Στὶς γιορτὲς αὐτὲς ἡ μεγαλύτερη ἀπόλαυσι τῶν βασιλιάδων, τῶν πριγκίπων και εὐγενῶν ἦτανε ν' ἀνακατώνουνται με τὸ λαό. Ὁ Βασιλιάς Ἑρρίκος ὁ Γ' γύριζε στοὺς δρόμους τοῦ Παρισιῦ μασκαρεμένος σὲ Βενετσιάνο, χτυπώντας τοὺς διαβάτες και ρίχνοντας τὰ καπέλλα τῶν γυναικῶν ἐδῶ και κεῖ, χωρὶς νὰ παραξενεύη κανένα ἀφοῦ τέτοιο ἦτανε τὸ ἔθιμο τῆς ἐποχῆς. Ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' τὸ κέντρο τῶν μασκαρεμένων ἦτανε ὁ δρόμος τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, ἐκεῖ δὲ γιορταζόταν ἡ τελευταία Κυριακὴ τῆς Ἀποκριᾶς και ἡ κρεοφάγος Τρίτη. Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1715 καθιερώθηκαν οἱ χοροὶ μεταμφιεσμένων τῆς Ὀπερας, πὺ γίνονταν τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα, ἀπὸ τὴ γιορτὴ τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου (11 Νοεμβρίου) ἴσαμε τὸ τέλος τοῦ καρναβαλιῦ. Τοῦτοι οἱ χοροὶ εἶχανε μεγάλη ἐπιτυχία και τὸ ἔθιμο βάσταξε σχεδὸν ἴσημερα. Σὲ τοῦτες τις γιορτὲς, οἱ γρηὲς δὲν τολμούσανε νὰ βγοῦνε στοὺς δρόμους γιατί τις πιάνανε οἱ μασκαρεμένοι και τις βασανίζανε με χίλιους τρόπους, ρίχνανε ἀπάνου τοὺς κουρέλια βρώμικα, και σχεδιάζανε πάνω στὰ ρούχα τοὺς διάφορες γελοῖες μορφὲς με κιμωλία. Συχνὰ στοὺς δρόμους και στὶς πλατεῖες γίνονταν σκηνὲς ἐξαιρετικῆς ἀσέλγειας πὺ ἀποτελοῦσαν πιστὲς ἀναπαραστά-

σεις τῶν Σατουρναλίων, ἀλλὰ ἡ δημοκρατία αὐτὰ τὰ ἔθιμα τὰ κατάργησε. Σ' αὐτὴ τὴν περίοδο τὰ θέατρα ἀνεβάζανε ἐλεύθερα, ἀπὸ τὴν ἀποψὶ ἡδῶν, ἔργα, αὐτὴ δὲ ἡ Γαλλικὴ Κωμῳδία ἐπαίξε τὸν «Δὸν Ἰάφεθ τῆς Ἀρμενίας» τοῦ Σικάρφωνα. Στὸ Παρίσι τὴν κρεοφάγο Τετάρτη ἀναπαριστάνονταν ἡ μεγάλη μάχη, τῆς κρεοφάγου Τρίτης τῆς Σαρακοστῆς και τὸ θάψιμο τοῦ καρναβαλου. Οἱ μασκαρεμένοι πὺ περνοῦσαν τὴ νύχτα στὰ διάφορα κέντρα τοῦ Παρισιῦ, βγαίνανε τὴν αὐγὴ σὲ μεγάλες παρέες με τὰ ρούχα τοὺς σχισμένα και βρώμικα, μεθυσμένοι και τρέχανε στοὺς δρόμους με φωνὲς κι ἄσχημα λόγια. Ἡ παρέλασι αὐτὴ βαστοῦσε μισὴ μέρα. Μασκαρεμένοι και διαβάτες ἀνταλλάζανε βρισιές, βωμολογίες. Ὁ καρναβάλος, ἀφοῦ θάβονταν, ἀνασταίνονταν σὲ λίγες μέρες. Ἦτανε ἡ γιορτὴ τῶν Πυρσῶν, ἡ πρώτη Κυριακὴ τῆς Σαρακοστῆς, πὺ ἔμοιαζε με τὰ Λουπερνάλια πὺ γίνονταν κυρίως στὴν ἐξοχὴ. Οἱ ἄντρες τρέχανε στὰ χωράφια μετὰ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλίου βαστώντας ἀναμμένα δεμάτια ἀπὸ ἄχυρο, τὴ νύχτα δὲ κάνανε χοροὺς, τραγουδοῦσανε και πίναν.

Στὴ Γερμανία τὸ καρναβάλι ὑπῆρξε ἡ φυσικὴ συνέχεια τῶν ἀρχαίων ἀναπαραστάσεων τῶν μεταμορφώσεων τῶν Θεῶν, τοῦ συμβολικοῦ γυρίσματος τοῦ ναυτικοῦ ἄρματος (carrus navalis) τὴν ἀνοιξί, γίνονταν δὲ μ' ἐξαιρετικὴ λαμπρότητα πρὶν ἀπὸ τὴ Μεταρρύθμισι και τὸν Τριακονταετῆ πόλεμο. Τὰ μασκα-

ρέματα και οἱ χοντροκομμένες σάτιρες, πὺ ἀπαγγέλλονταν στὶς δημόσιες πλατεῖες, ἦταν οἱ κυριώτερες διασκεδάσεις. Ὁρισμένες πόλεις και πὺ πολὺ ἀπ' ὅλες ἡ Νυρεμβέργη ξεχωρίζανε γιὰ τὴν εὐθυμία τοὺς. Ὑστερα τὸ καρναβάλι χάθηκε, φανερώθηκε δὲ ξανά στὶς ἀρχὲς τοῦ ΙΘ' αἰῶνα. Πολλὲς παραρρήνιες πόλεις μιμηθήκανε τὰ καρναβάλια τῆς Γαλλίας και παραβγαίνανε με τὴ Βενετιά πὺ τραβοῦσε πολλοὺς ξένους. Οἱ προτεσταντικὲς πόλεις Βερολῖνο, Λειψία και Ἀμβούργο, ἀν και δὲν εἶχαν τὴν ὑποχρέωσι τῆς νηστείας τῶν καθολικῶν, παραδεχτήκανε μ' ὅλα τοῦτα τοὺς χοροὺς, τὰ μασκαρέματα και τις διασκεδάσεις.

Στὸ Βέλγιο, ἡ κυριώτερη διασκέδασι στὶς μέρες τῆς κρεοφαγίας ἦτανε τὸ γύρισμα διαφόρων συμβολικῶν γιγάντων, εἶδος καρναβαλίων, και ὁ πόλεμος με «πεπερνότεν», πὺ ἦτανε πλακάκια ἀπὸ ἀλεύρι και μέλι πολὺ σκληρά, σὰν βῆλοι. Στὴν παρέλασι τῶν γιγαντιαίων εἰδῶλων, μασκαρεμένοι και θεατὲς κυριολεκτικὰ πετροβολιόντανε με τὰ πεπερνότεν.

Ἡ ἴσπανία ξεχώριζε γιὰ τὴ λαμπρότητα τοῦ καρναβαλιῦ τῆς. Στὴ Βαρκελώνη παρέες μασκαρεμένων, πὺ λεγότανε «καντρέλλιες», μπαίνανε σ' ὅλα τὰ σπίτια και χορεύανε. Στὴ Μαδρίτη γυρίζανε στοὺς δρόμους ἓνα τεράστιο εἰδῶλο πὺ παρίστανε τὴ «Γρῆα τῆς Μεσοσαρακοστῆς» (vieille de la mi-carême). Τὸ εἰδῶλο ἀντὶ γιὰ στέμμα εἶχε «ἄπιον»

και έπτά μακρυά κι αδύνατα ποδάρια, που συμβολίζανε τις έπτά εβδομάδες της Σαρακοστής. 'Η πομπή γινότανε τή νύχτα με τὸ φεγγοβόλημα τῶν πυρσῶν κι οἱ μασκαρεμένοι ψέλνανε κωμικά νεκρώσιμα τραγούδια. 'Η Reina έμενε σ' ένα σπίτι και στο τέλος κάθε βδομάδας τῆς κόβανε κι ἀπὸ ένα ἀπ' τὰ μακρυὰ ποδάρια της. Τὸ βράδυ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τὸ εἶδωλο κουβαλιόταν στη δημόσια πλατεῖα, ὅπου τοῦ κόβανε τὸ κεφάλι και τὸ σκορπούσανε δῶ και κεῖ με φωνές.

Στὴ Ρωσία τὸ καρναβάλι γιορταζότανε ἀπὸ τὴν προτελευταία ἴσαμε τὴν τελευταία Κυριακή τῆς 'Αποκριᾶς, οἱ δὲ δημόσιες συγκεντρώσεις ἦτανε παιγνίδια σαλτιμπάγκων και παρέλασι ἀρμάτων και ἐλκῆθρων με μασκαρεμένους.

Ξεχωριστὰ ζωηρὸ εἶναι τὸ καρναβάλι στὸ Μπουένος 'Αῦρες και στὸ Μοντεβιδέο τῆς 'Αμερικῆς. 'Η κυριώτερη διασκέδασι εἶναι τὸ νὰ ρίχνουνε μασκαρεμένοι και διαβάτες ἀναμεταξύ τους νερὸ και αὐγὰ γεμάτα νερό. Γινότανε ζωηρότατες μάχες, ἀλλὰ σ' αὐτὴ τὴν περίοδο τοῦ καρναβαλιοῦ στὶς πόλεις αὐτές ἡ θερμοκρασία εἶναι ἴδια με τὴ δική μας τὸ καλοκαίρι.

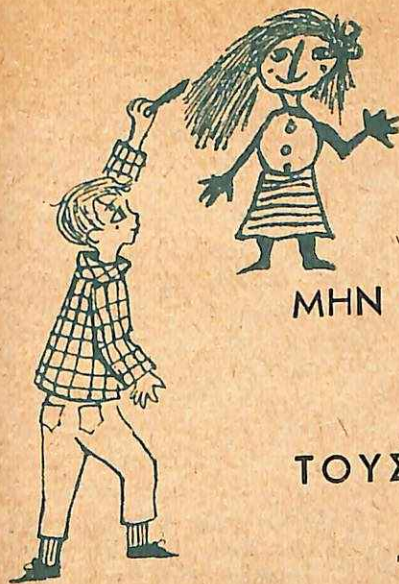
Στὴν 'Αἴτῃ οἱ Νέγροι μασκαρεύονται σὲ ἄσπρους.

Οἱ 'Αραβες γιορτάζουνε τὸ καρναβάλι τους τὴ νύχτα, τὸ μῆνα Μοχαρέμ, πρῶτο μῆνα τῆς μωαμεθανικῆς χρονιάς. Ντύνονται εὐρωπαϊκὰ ρούχα και παρωδοῦν τις συνήθειες, τις χειρονομίες, τοὺς τρόπους τῶν Εὐρωπαίων και κυρίως τῶν στρατιωτικῶν. Περίφημες ἔμειναν οἱ παρέες και οἱ πομπές « προσωπιδοφόρων » τῆς 'Ιταλίας, κυρίως τῆς Ρώμης και τῆς Βενετίας. 'Η κίνησι τῆς ἀποκριᾶς ἔσωσε ἴσαμε σήμερα τις μασκαράτες ἀπ' τις ὁποῖες οἱ πιδὲ περίφημες εἶναι τῆς γαλλικῆς Νίκαιας. 'Απ' τις παλιές μασκαράτες, ἡ μασκαράτα τῶν γελωτοποιῶν στὴ μεσαιωνικὴ Γαλλία ἦτανε χυδαία παρωδία τῶν θρησκευτικῶν λειτουργιῶν, κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἀνάμνησι τῶν γιορτῶν τοῦ Βάκχου συνδυαζότανε με τὴν ἀνάμνησι τῶν Κρονίων. Γινότανε με τὴν ἀνοχή τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ποὺ ὄχι μονάχα παίρνανε μέρος σ' αὐτὴν, ἀλλὰ και πληρώνανε τὰ ἐξοδα. Μνημονεύεται μάλιστα ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μακὸν (1308) ποὺ κληροδότησε τὰ ἴδια του ἀρχιεπισκοπικὰ ἄμφια στὸν κάθε φορὰ ἀρχιεπίσκοπο τῶν γελωτοποιῶν. Με φορεσιά ἀρχιεπισκοπικὴ εἶχε τοῦτος τὸ δικαίωμα γιὰ τρεῖς μέρες νὰ κάνῃ ὅσα ἔκανε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, νὰ κόβῃ μάλιστα και νομίσματα!

♦ 'Η νεαρή νεόνυμφη τηλεφωνεῖ στὴ μητέρα της νὰ τῆς λύσῃ ἕνα σοβαρὸ πρόβλημα: Πές μου, μαμά, τις πατάτες γιὰ ποურὲ τις λυώνεις πρὶν βράσουν ἢ μετὰ;

Edith Robertson

Γιατροὶ και ψυχολόγοι
συμφωνοῦν ἀπολύτως

ΜΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΗΤΕ ΠΟΤΕ

νὰ διορθώσετε

ΤΟΥΣ ΑΡΙΣΤΕΡΟΧΕΙΡΕΣ

Τοῦ

ETIENNE CARTON

Όταν ἔκανα ἐγγεῖρησι μαστοειδίτιδος στὸν μικρὸ Ζάκ, περίμενα με περιέργεια τὰ πρῶτα λόγια ποὺ θὰ πρόφερε ὅταν θὰ ξυπνοῦσε. 'Ο πατέρας τοῦ μικροῦ, ποὺ στεκόταν ἀπέναντί μου, μοῦ εἶχε πῆ πὼς ἦταν ἕνα παιδὶ προικισμένο, σχεδὸν πάντα πρῶτος στὴν τάξι του παρ' ὅλο ποὺ εἶχε μιὰ τάσι στὴν ὄνειροπόλησι. Μέσα ἀπὸ τὸ λευκὸ κάδρο τοῦ σχηματίζαν οἱ ἐπίδεσμοι, τὰ χεῖλη τοῦ μικροῦ ἀνοῖξαν συγχρόνως με τὰ μάτια του και ἄκουσα τις ἀκόλουθες φράσεις νὰ τις προφέρῃ πολὺ καθαρά και σιγά, σὰν νὰ τις συλλάβιζε:

« Δίψα μεγάλη ἔχω, δίψα ἔχω. Εἰσαι ποῦ μαμά; »

'Ο πατέρας του χλώμιασε και ψιθύρισε:

« Γιατί μιλάει ἔτσι; Τί θέλει νὰ πῇ; Ζάκ, με γνωρίζεις παιδί μου; »

« Λέει πὼς διψᾷ και ρωτᾷ ποὺ εἶναι ἡ μητέρα του », ψιθύρισα ἐγώ.

« Μὰ γιατί μιλάει ἀνάποδα; »

« Γιατί εἶναι ἀριστερός. »

'Ο πατέρας φαινόταν ἔξω φρενῶν και ἔτοιμος νὰ τὰ βάλῃ μαζὶ μου. Τὸν πῆρα κατὰ μέρος και τοῦ εἶπα.

« 'Ο Ζάκ εἶναι κανονικὸς ἀριστερόχειρ, χωρὶς κανένα ἐγκεφαλικὸ τραῦμα, ἀλλὰ σαφὲς τύπος. Τὸ ὑποψιάστηκα τὴν ὥρα τῆς ἐγγειρήσεως. »

« Καὶ ἐγὼ ἔκανα ὅ,τι μπορούσα γιὰ νὰ τὸν διορθώσω », εἶπε ὁ πατέρας.

« Ἀκριβὲς γι' αὐτὸ τὸ λόγο

ο μικρός παρουσιάζει αυτή την ελαφρά αναταραχή συνδυασμένη με το μετεγχειρητικό σόκ. Η όμιλία του θα επανέλθω μέσα σε λίγες ώρες, αλλά σ'ας συμβουλευώ να μην εμποδίζετε τη φυσική του τάση. Αν ήταν πιο μεγάλος θα έπρεπε να λάβουν μια πλήρη επανεκπαίδευση του οι ψυχίατροι. Αν ο Ζάκ παρουσιάσει μια τάση να γράφει όπως μιλά αυτή τη στιγμή, δηλ. «σάν σε καθρέφτη», από αριστερά προς τα δεξιά μη του επιβάλετε την απόλυτη χρησιμοποίησι της συνηθισμένης γραφής, με τη δικαιολογία πως αυτή είναι η «κανονική» ενώ η δική του είναι «στραβή». Και κυρίως μη τον εμποδίζετε να χρησιμοποιή το αριστερό του χέρι εκεί που εσείς θα χρησιμοποιούσατε το δεξί».

Πολλές φορές κολακευόμαστε να λέμε πως έχουμε μετατρέψει ανθρώπους αριστερόχειρες ή αμφιδέξιους, αλλά η αλήθεια είναι, όπως είπε πολύ σωστά ο καθηγητής Μέρλ, πως δεν έχουμε δημιουργήσει παρά αδέξιους και στα δύο χέρια. Οι διαταραχές που προκαλεί αυτή η δήθεν προσαρμογή είναι αναρίθμητες: Χορεύοντας λ.χ. ο καταπιεσμένος αριστερός πατάει τη ντάμα του γιατί το κατευθυντήριο αίσθημά του δεν είναι σταθερό. Τα όμαδικά σπόρ του είναι άπαροευσμένα γιατί τα πόδια του υπερδύονται μπροστά στη μπάλα, ενώ ένας ποδοσφαιριστής καθαρά αριστερός καταφέρνει να σουτάρη θανυάσια και να εκτελή με το αριστερό ήμισυ του σώματός του τη δουλειά που εκτελεί γενικά στους άλλους το

δεξιά. Οι ειδικοί οπτικοί έχουν παρατηρήσει πως υπάρχει μια αναλογία 12 ανθρώπων με στραβισμό σε 100 αριστερούς αντί 4 σε 100 κανονικούς ανθρώπους, αλλά οι περισσότεροι αριστεροί που αλοιθωρίζουν είναι αριστεροί που κάποιος προσπάθησε να τους διορθώσει. Μερικές φυσιολογικές διαταραχές έχουν σοβαρές συνέπειες: Το παιδί που επιμένουμε να το κάνουμε ξέισου επιδέξιο και στα δύο χέρια αντιμετωπίζει εμπόδια στην περίοδο της ήβης. Η φωνή του ταλαντεύεται ή σπάει και η νευρική αταξία εκδηλώνεται με μια βεβιασμένη ελάττωσι της αναλογίας δονήσεων των φωνητικών χορδών, όπως στις περιπτώσεις που μια φωνή μεγάλου ανθρώπου προσπαθεί να μιμηθεί την παιδική φωνή, και τυχαίνει να προκαλέσει βλάβη που μπορεί να οδηγήσει και σε καρκίνο. Το τραύλισμα είναι μια άλλη χαρακτηριστική εκδήλωσις καταπιεσμένων αριστερόχειρων. 60% των τραυλίων αποδενύεται πως είναι κατά βάθος αριστερόχειρες. Ο συχνός λόξυγας είναι ένα άλλο σύμπτωμα και οι ψυχίατροι σκέπτονται ότι οι καταπιεσμένοι αριστεροί είναι όλοι ίσως κατά βάθος πολύ νευρικοί ή απροσάρμοστοι άνθρωποι. Ο μικρός Ζάκ δεν ήταν παρά ένα μέσα σε χιλιάδες παραδείγματα ατόμων καταπιεσμένων που ή ανησυχία και η συνεχής άμχανία του δημιουργούσε τόσο δυσάρεστες εκδηλώσεις. Αντίθετα οι αριστεροί που αφήνονται ελεύθεροι, ακόμα και αν γράφουν ανάποδα, γράφουν με μεγάλη ευκολία και μιλούν κανονικά.

Το πρόβλημα αυτό το άεγνώριστο επίσημα ή Γαλλική Ακαδημία Ιατρικής. Μια ειδική επιτροπή έχει έργο της να ρυθμίσει ώρισμένους νόμους σύμφωνα με τους οποίους θα παύσουν οι αριστερόχειρες να αποτελούν τους «πτωχούς συγγενείς» της κοινωνικής ζωής.

Το παιδί, στους πρώτους μήνες μετά τη γέννησή του, είναι αμφιδέξιο. Αυτό όμως γίνεται γιατί οι κινήσεις του δεν έχουν ακόμη συντονισμό, επειδή οι νευρικές ίνες του σώματος δεν έχουν ακόμη αποκτήσει τη θήκη της μυελίνης που θα τους δώσει την όριστική τους θέση και λειτουργία. Οι λειτουργίες «του αριστερού» και «του δεξιού» φαίνονται πολύ απλές στον ενήλικα, αλλά συχνά προϋποθέτουν μακρά άσκηση ακόμη και για τους εύστροφους έγκεφάλους. Έτσι μια φορά ένα παιδάκι 8 ετών με δυσκολία ξεχώριζε το δεξί χέρι του από το αριστερό και όμως το παιδί αυτό έγινε ο μεγάλος μαθηματικός και φιλόσοφος Ανρὺ Πουανκαρέ που διηγόταν πάντα αυτή τη λεπτομέρεια χαμογελώντας. Πολλοί άνθρωποι έχουν αρκετή επιδεξιότητα και στο αριστερό χέρι ή στο δεξί αν είναι αριστερόχειρες και στην περίπτωση αυτή μιλούμε για 75% δεξιούς ή αριστερούς. Αλλά πραγματικός αμφιδέξιος δεν υπάρχει και αυτή η ιδέα δημιούργησε συχνά ανωμαλίες στην παιδαγωγική.

Ο προϊστορικός άνθρωπος υπήρξε κατά καιρούς αριστερός: σε ώρισμένα σημεία σπηλαίων έχουν βρεθεί «άρνητικά» ίχνη χειρών, δηλαδή ίχνη που βγή-

καν με την επίθεσι ώχρας ή αργίλου γύρω ακριβώς από το περίγραμμα του απλωμένου χεριού. Πολλά από τα ίχνη αυτά ήταν ίχνη χειρών δεξιών και αυτό δείχνει πως σχηματίστηκαν με τη βοήθεια του αριστερού χεριού. Υπήρχαν λοιπόν από τη μακρινή εκείνη εποχή καλλιτέχνες αριστεροί που προανήγγειλαν θριαμβευτικά την περίπτωση της επιτυχίας των αριστερών στον πνευματικό τομέα.

Πριν από 25 χρόνια σοφοί κριτικοί απέδειξαν όριστικά την αυθεντικότητα ώρισμένων σχεδίων που αποδίδονταν στον Λεονάρντο ντα Βίντσι, αποδεικνύοντας πως τα σχέδια αυτά δεν μπορούσαν να είναι παρά έργα αριστερόχειρος. Ξέρουμε πραγματικά πως ο δημιουργός της Τζοκόντας ζωγράφιζε και έγραφε με το αριστερό χέρι. Τα περισσότερα κείμενά του ανασυντάχτηκαν και διαβάστηκαν με τη βοήθεια ενός καθρέφτη, ενώ οι προσπάθειές του να γράψει δεξιά δείχνουν μεγάλη δυσκολία. Πολλά από τα επιστημονικά του σχέδια παρουσιάζουν μηχανές προωρισμένες να τις χειρίζονται άνθρωποι αριστεροί. Κοντά στον Λεονάρντο ντα Βίντσι πρέπει να αναφέρουμε και δύο άλλους γίγαντες της Ιταλικής Αναγεννήσεως, τον Ραφαήλ και τον Μιχαήλ Αγγελό που ήταν κι αυτοί αριστεροί. Το ίδιο ήταν ο πατέρας των δακτυλικών αποτυπωμάτων, ο Μπερτινόν και ο μεγάλος ζωγράφος Χόλμπαϊν. Από τον κόσμο της μουσικής έχουμε αριστερούς τον μεγάλο βιρτουόζο Παγκανίνι και τον συνθέτη Ρόμπερτ Σούμαν.

Υπάρχουν βέβαια και αρκετές

περιπτώσεις επίκτητου «άριστερισμού», όπως ενός παιδιού που ήνταντά του το κρατούσε πάντα στο άριστερό της χέρι και έτσι παρέλυε όλες τις κινήσεις που θα μπορούσε να κάνει το παιδί με το δεξί του. Αυτό όμως είναι εξαιρέσεις. Κατ' αρχήν οι κινήσεις που γίνονται από το ένα ήμισυ του σώματός μας υπαγορεύονται από το αντίθετο ήμισυ του έγκεφάλου.

Η σύγχρονη επιστήμη δεν θεωρεί πια ασθένεια ή ανωμαλία το περίεργο φαινόμενο που παρατηρείται σε μια μειοψηφία παιδιών που γεννιούνται με το δεξιό έγκεφαλικό ήμισφαίριο και κατά συνέπεια και με το άριστερό κινητικό σύστημα πιο αναπτυγμένα από το άριστερό ήμισφαίριο και το δεξιό κινητικό σύστημα. Η προκατάληψη σ' αυτόν τον τομέα είναι τόσο επίμονη, ώστε λίγοι άριστερόχειρες φθάνουν ανέπαφοι στους ειδικούς που το έργο τους γίνεται έτσι πολύ λεπτό. Οι ψυχίατροι μελετούν τελευταία το πρόβλημα και παραδέχονται πως δεν υπάρχουν ακόμη σίγουρα τεστ για να εξακριβωθεί ή περίπτωση του «καταπιεσμένου άριστερόχειρος». Σπάνιες είναι οι περιπτώσεις που φανερώνεται καθαρά μια πλευρική υπεροχή στην ιατρική εξέταση. Όστοςο είναι πολύ αποκαλυπτική ή έκλογη που κάνει το υποκείμενο όταν του ζητήσουν να κοιτάξει μέσα από ένα τρυπημένο χαρτόνι με το ένα μάτι.

Υπάρχουν άραγε γενεές άριστερόχειρων; Στην Αυστρία είχε παρατηρηθεί ή περίπτωση μιας γυναίκας άριστερής από μητέρα και πατέρα άριστερούς που πήρε

παράσημο για τα πολλά παιδιά της : και τα 14 ήταν άριστερόχειρες. Πάντως, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ιατρικής, παρατηρείται μια κληρονομικότητα στο 65% των άριστερών.

Αφού μελέτησε χιλιάδες ζεύγη διδύμων, ένας βιολόγος του Βερολίνου αποκάλυψε πως στους 100 πραγματικούς διδύμους οι 12-15 ήταν άριστεροί. Άλλα ή σημαντικώτερη είσοφα των διδύμων στη βιολογία των άριστερών είναι το γεγονός πως στους δύο δεξιούς διδύμους ό ένας μπορεί σχεδόν πάντα να θεωρηθεί άριστερός σε σχέση με τον αδελφό του, απέναντι στον όποιο παρουσιάζει ένα δυο λεπτομέρειες («αυτόπτερον»), όπως λένε οι ειδικοί : δηλαδή τα μαλλιά του ενός έχουν κλίση προς τη μία πλευρά, ενώ του άλλου προς την αντίθετη ή ό ένας έχει τον άριστερό κυνόδοντα λίγο να προεξέχει, ενώ στον άλλον προεξέχει ό δεξιός.

Με την πρόοδο της επιστήμης που δεν θεωρεί πια τον άνθρωπο σαν ένα όν απομονωμένο μέσα στο σύμπαν, γεννήθηκε ή σκέψη να αναζητηθεί ή τυχόν παρουσία και στα ζώα μεγαλύτερης αναπτυξέως της μιας πλευράς του σώματός τους. Τα μόνο σπονδυλωτά που μπορούμε να πούμε πως έχουν χέρια είναι οι πίθηκοι, που είναι φαίνεται αμφιδέξιοι όταν βρίσκονται ελεύθεροι. Άλλα παρατηρήθηκε πως οι κάπως εξημερωμένοι χιμπατζήδες των ζωολογικών κήπων έπαιρναν γρήγορα τη συνήθεια να χρησιμοποιούν πάντα το ίδιο «χέρι» για να κάνουν κάτι όρισμένο, να μαζέψουν λ.χ. ένα φρούτο από χάμω

ή να πιούν νερό στην παλάμη τους από μια βρύση.

Ένας έξασκημένος σκύλος δίνει πάντα το ίδιο «χέρι» και δεν μπορούμε να του μάθουμε να δίνει πότε το ένα και πότε το άλλο χωρίς να του προκαλέσουμε νευρικήτητα και ταραχή. Συνήθως ό σκύλος τείνει αυθόρμητα το «χέρι» που αναλογεί με το χέρι του κυρίου του, μάλλον επειδή αυτό είναι πιο άνετο. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στους πιθήκους και τα έξασκημένα λιοντάρια που μέσα από τα σίδερα του κλουβιού τείνουν πάντα το δεξί πόδι με το όποιο μπορούν να πάρουν πιο εύκολα την τροφή που τους δίνει ό φύλακας. Αντίθετα, χωρίς κανένας να μπορέσει να δώσει μια εξήγηση στο φαινόμενο, οι περισσότεροι παπαγάλοι και τα πουλιά «που πιάνουν» είναι εκ γενετής και χωρίς καμμία άσκηση «άριστερά».

Άνάλογη έπιλογή παρατηρείται και σε όρισμένα έντομα: Ένώ τα φτερωτά μερμήγκια εναλλάσσουν, όταν αναπαύονται, το άριστερό με το δεξί φτερό τους, οι ακρίδες είναι σαφώς άριστερές. Ακόμη και τα όστρακόδερμα θεωρούνται άριστερά ή δεξιά άναλογα με την πλευρά προς την όποια κλίνει το όστράκο τους.

Θα χρειαστούν ασφαλώς πολλές υπομονετικές μελέτες ακόμη για να καταγραφούν όλοι οι «άριστεροι» της φύσης. Οι βοτανολόγοι νόμιζαν στην αρχή πως τα αναρριχώμενα φυτά ακολουθούσαν πάντα στην κίνησή τους την πορεία του ήλιου και γι' αυτό το φυτό κάθε φορά τυλιγόταν δεξιά. Άλλα ή πραγματικότητα ήταν πιο περίπλοκη : Η φασιολιά και

άλλα αναρριχητικά στρέφονται δεξιά, ενώ άλλα στρέφονται αριστερά. Από 90 φυτά αναρριχητικά, που έχουν μελετηθεί ως σήμερα, τα 70 γυρίζουν δεξιά ενώ τα 20 αριστερά και ή αναλογία αυτή θυμίζει καταπληκτικά την αναλογία των ανθρώπων.

Στόν ίδιο τομέα έκαναν παράξενες ανακαλύψεις και οι χημικοί. Πρώτος ό Παστέρ παρατήρησε πως όρισμένα κρυσταλλικά σώματα απέκλιναν το πολωμένο φως δεξιά, ενώ άλλοι κρύσταλλοι των ίδιων σωμάτων απέκλιναν το φως αριστερά. Οι διάδοχοί του λοιπόν ανακάλυψαν πως τα όπτικά αυτά αντίποδα, όπως τα όνόμασαν, έχουν διαφορετικές ιδιότητες. Ένα ένζυμο που προκαλεί ζύμωση σε ένα άλας άμμωνίας δεξιά δεν κάνει το ίδιο με το άλας το άριστερό. Ένα όξύ μπορεί να έχη μια έντονη όσμή, ενώ το αντίποδό του να μην έχη καμιά. Η δεξιά καμφορά, που χρησιμοποιείται για να σκοτώνουμε ένα ζώο στο έργαστήριο, απαιτεί δόσι 13 φορές ισχυρότερη από την αντίστοιχη άριστερή. Στόν τομέα αυτό έχουμε τις αρχές χημικών επεξεργασιών που θα ρυθμίζουν την εξέλιξη της ζωικής ύλης προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση.

Τέλος, εκείνο που δείχνει ως ποιο σημείο υπάρχει μια «προτίμηση πλευράς» στόν κόσμο είναι το Βραβείο Νόμπελ Φυσικής 1957 που απονεμήθηκε σε δυο Κινέζους επιστήμονες που εργάζονται στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η άτομική φυσική παραδεχόταν ως πέρσι ότι υπήρχε μια απόλυτη ισοτιμία ανάμεσα στην άριστερή και την δεξιά πλευρά των σωμά-

των. "Αν δύο ἐπιστήμονες λ.χ. παρακολουθοῦσαν τὴν κατανομὴ τῶν μορίων σὲ ἓνα μαγνητικὸ πεδίο συγχρόνως, ὁ ἓνας κατευθεῖαν καὶ ὁ ἄλλος μέσα ἀπὸ ἓνα κάτοπτρο, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ φανῇ ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο ἔβλεπε τὸ καθαυτὸ φαινόμενο καὶ ποιὸς τὸ εἶδωλό του. Ὡστόσο οἱ κύριοι Τσουνά-Ντάο-Λή καὶ Τσέν-Νιν-Γιάνγκ διατύπωσαν μιὰ ἐπαναστατικὴ θεωρία σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ μυστηριώδης κατανομὴ τῶν ἀτομικῶν μορίων παρουσιάζει μιὰ τάσι ἐκλογῆς τῆς ἀριστε-

ρᾶς ἢ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, δηλαδὴ γίνεται ἀσύμμετρη καὶ ἄνιση. Τὸ ἀτομικὸ διάστημα δὲν εἶναι πιά μιὰ οὐδέτερη καὶ ἀδιάφορη ὁθόνη ὅπως νομίζαμε. Ἔτσι ἡ διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει σὲ ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἐνέργειας καὶ τῆς ζωῆς θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἐξοικειώσῃ μὲ τὰ γεγονότα : Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἀριστερὸς δὲν εἶναι καμμιά προσβολή. Δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ μιὰ ἐπιλογὴ ποὺ συμβαίνει λιγώτερο συχνὰ ἀπὸ ἄλλην, ἀλλὰ ποὺ ὑπαγορεύεται ἀπὸ τοὺς ἴδιους φυσικοὺς νόμους.

ΜΟΝΟ ΑΥΤΟ ΕΛΕΙΠΕ

◆ Κάποιος ἦταν καλεσμένος νὰ δειπνήσῃ στὸ σπίτι ἐνὸς φίλου του. Ἐνῶ καθόταν, βλέπει τὸ σύζυγο ποὺ ἔμπαινε στὸ σπίτι ἐκείνη τὴν ὥρα νὰ φιλᾷ τὴ γυναῖκα του καὶ νὰ τῆς λὴν πόσο χαριτωμένη ἦταν. Ὅταν τελείωσαν τὸ φαγητό, πάλι τὰ ἴδια. Πάλι ὁ φίλος φίλησε τὴ γυναῖκα του καὶ τῆς ἔκαμε ἓνα σωρὸ κομπλιμέντα γιὰ τὰ ὠραῖα τῆς φαγητά.

— Ὑστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποὺ εἴσατε παντρεμένοι! ρώτησε μὲ ἀπορία ὁ φίλος.

— Εἴκοσι δύο χρόνια κλείνουμε καὶ ποτὲ δὲν τὸ παραλείπω. Εἶμαι βέβαιος πὼς αὐτὸ κρατᾷ ζωντανὴ τὴν ἀγάπη μας.

Αὐτὸ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση στὸν καλεσμένο.

— Ἐγὼ ἐξομολογήθηκα, γιὰ χρόνια τώρα, δὲν ἔχω πῆ γλυκὸ λόγο στὴ γυναῖκα μου. Ὁ ἀλλάξω ὅμως!

Ὅταν ἔφθασε στὸ σπίτι ἀγκάλιασε τὴ γυναῖκα του, τὴ φίλησε καὶ τῆς εἶπε πόσο ὁμορφη ἦταν. Ἀντὶ γιὰ ἄλλη ἀπάντηση, ἐκείνη ἔβαλε τὰ κλάματα.

— Χουσὴ μου, ρώτησε ἐκπληκτος ὁ σύζυγος, τί ἔπαθες;

— Τί νὰ πᾶθω!... εἶπε ἐκείνη παραπονεμένα. Ὅλα πᾶνε στραβά σήμερα... Ὁ Τόμυν ἔπεσε ἀπὸ τὴ σκάλα, ὁ νεροχύτης βούλωσε, τὸ φαῖ μοῦ κᾶηκε καὶ τώρα μοῦρχεσαι καὶ σὺ μεθυσμένος!...

Coronet

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

◆ Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ ἡ Ἀγγλία ἔδινε μεγάλη σημασία στὶς ἐξαγωγές.

Ἐνας μέλλων πατέρας πηγαينوερχόταν γεμάτος ἀγωνία στὸν προθάλαμο τοῦ μαιευτηρίου, ὅταν ἐπὶ τέλους βγῆκε ἡ νοσοκόμος καὶ μὲ χαρὰ τοῦ ἀνήγγειλε :

— Γίνετε πατέρας τριῶν χαριτωμένων κοριτσιῶν! Θὰ θέλατε νὰ πάρετε αὐτὸ ποὺ προτιμᾶτε νὰ κρατήσετε;

— Αὐτὸ ποὺ θὰ κρατήσουμε; ρώτησε μὲ ἀπορία ὁ πατέρας. Μὰ καὶ τὰ τρία μᾶς ἀνήκουν.

— Σύμφωνα μὲ τὸν νέο νόμο, κύριε, ἐξήγησε ἡ νοσοκόμος, τὰ δύο εἶναι γιὰ... ἐξαγωγή.

Pourquois Pas?

◆ Ἐνας ἄνεργος ἠθοποιὸς μπαίνει σ' ἓνα μικρὸ ἐστιατόριο μετριωτάτης ἐμφανίσεως καὶ βλέπει πὼς τὸ γκαρσόνι ποὺ τὸν σερβίρει εἶναι ἓνας παλιὸς κομπάρσος. Τὸν φωνάζει :

— Βλέπεις; Πάντα σοῦ τὸλεγα πὼς δὲν εἶχες ταλέντο. Εἶδες ποὺ κατάντησες;

Καὶ τὸ γκαρσόνι :

— Ναί, ἐδῶ βέβαια δουλεύω. Δὲν ἔφτασα ὅμως καὶ στὸ σημεῖο νὰ τρώω ἐδῶ!

Coronet

◆ Κάποιος Γερμανὸς τῆς σοβιετικῆς ζώνης ἀνέφερε στὴν ἀστυνομία ὅτι ἔχασε τὸν παπαγάλου του.

— Μιλᾷει; τὸν ρώτησαν.

— Μιλᾷει, κύριε ἀστυνόμη, μιλάει, ἀλλά... οἱ πολιτικές του ἀντιλήψεις εἶναι ἐντελῶς δικές του!

Pourquois Pas?

◆ Ὡστε, λοιπόν, θέλετε τὸ χέρι τῆς κόρης μου! Ἀναστέναξε μὲ ἀνακούφιση ὁ πατέρας. Σᾶς τὸ δίνω νεαρέ μου. Βάλετέ το στὴν τσέπη σας καὶ νὰ εἰστε βέβαιος πὼς δὲν πρόκειται νὰ βγῇ ποτὲ ἀπὸ κεῖ

Constellation

◆ Δυσκολώτερα βγαίνεις ἀπὸ ἓνα τόπο μὲ ἓνα κουτὶ τσιγάρα παρὰ μὲ ἓνα ἀτομικὸ μυστικόν.

Dublne Opinion

Ένας αιώνας από τότε που γεννήθηκε

ΣΕΛΜΑ ΛΑΓΚΕΡΛΕΦ

Του

ΚΩΣΤΑ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Συμπληρώνεται ένας αιώνας από τότε που γεννήθηκε μια από τις κορυφαίες μορφές της παγκόσμιας λογοτεχνίας: η Σέλμα Λάγκερλεφ. Ήδη άρχισε να εορτάζεται η επέτειος αυτή με άρθρα, διαλέξεις, εκδόσεις βιβλίων και άλλες ενδιαφέρουσες πνευματικές εκδηλώσεις. Μ' αυτή την αφορμή η «Έκλογη» αφιερώνει λίγες σελίδες στη διάσημη συγγραφέα του Βορρά, η οποία υπήρξε και η πρώτη γυναίκα που τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας.

Η Βέρμλαντ — συνηθίζουν να λένε οι Σουηδοί — δεν είναι απλώς μια από τις βόρειες επαρχίες της πατρίδας μας που τις τυλίγει πολύ καιρό το χιόνι· είναι κι η ποιητικότερη γή της Σουηδίας, ένας αληθινός τόπος φαντασίας και όνειρου. Στα δάση της, όταν τις χειμωνιάτικες νύχτες πέφτουν οι άσπρες νιφάδες, ζωντανεύουν γοητευτικά παραμύθια και στις παγωμένες λίμνες της καθρεφτίζονται μορφές παλιών θρύλων.

Εκεί, λοιπόν, στη Βέρμλαντ, και μάλιστα στην ήσυχη και γραφική της Μπαρμπάκα, γεννήθηκε πριν από εκατό χρόνια μια γυναίκα που δόξασε τα Σκανδιναβικά Γράμματα. Η Σέλμα Λάγκερλεφ.

Τα παιδικά της χρόνια τα πέρασε σ' ένα φτωχό, αγροτικό σπιτάκι τριγυρισμένο από ψηλές σημύδες, που έριχναν πάνω στη στέγη του ίσσιο βαρύ. Όταν

ήταν μικρή, της άρεσε ν' ακούει κοντά στη φωτιά ιστορίες για τον ήλιο του μεσονυχτίου στη γειτονική Φινμαρκία ή για τους ανθρώπους που ζούσαν πέρα από τις ψηλές βουνοκορφές Τσαϊλέν. Άργότερα, όταν πήγε στο σχολείο, λάτρευε τα βιβλία και τους περιπάτους σ' έρημικά τοπία. Και με τον καιρό, σαν έγινε κοπέλα, κάθε φορά που εύρισκε λίγες ελεύθερες ώρες από τις φροντίδες του σπιτιού, κλεινότανε στην καμαρούλα της κι έγραφε — έγραφε... στίχους, μυθιστορήματα, σκηνούλες για θέατρο...

Τα χρόνια όμως περνούσαν και το 1879 αναγκάστηκε να φύγει από την αγαπημένη της Βέρμλαντ. Πήγε στη Στοκχόλμη για να σπουδάσει δασκάλα και σαν πήρε το δίπλωμα διορίστηκε σε μια νότια, παραθαλάσσια πόλη, τη Λαντσκρόνα.

Εκεί, ξόδευε τις ώρες της α-

νάμεσα στα παιδιά του σχολείου και στη μοναξιά της καμαράς της. Δεν μπόρεσε όμως να την αγαπήσει τουτέτη τη μικρή πολιτεία που μαζευότανε γύρω στο άθόρυβο λιμάνι της σά ναθελε να πέση σ' ύπνο βαθύ. Όλοένα ένιωθε πιά ξένη και λαχταρούσε το καράβι που έφευγε κάθε τρεις μέρες να την έπαιρνε μαζί του στην άντικρυνή Κοπεγχάγη. Έκεί, στην ώραια πρωτεύουσα της Δανίας, θα ζούσε μέσα στη φιλοσοφική αγωνία του Κίρκεγκααρντ και στην παραμυθένια μαγεία του Άντερσεν. Όμως το θαύμα δε γινόταν. Το καράβι κι αν έφευγε, δεν την έπαιρνε μαζί του. Έτσι, η μοναξιά της μεγάλωνε, ολοένα πιο άμελικτη, και η νοσταλγία της για την αγαπημένη γή της την έκαιγε. Πήρε λοιπόν να γράφει άναμνήσεις από το πατρικό σπίτι της και τη ζωή στη Βέρμλαντ. Και κάποτε τόλμησε κι έστειλε κάποια χειρόγραφα της σ' ένα λογοτεχνικό διαγωνισμό που ώργάνωνε ένα γυναικείο περιοδικό. Πέρασαν μέρες από τότε και το ξέχασε κι η ίδια. Τόσο δεν πίστευε πως θα ήταν ποτέ δυνατόν να διακριθώ. Όσοπου, ένα γράμμα από τη Στοκχόλμη έφθασε απροσδόκητα για να της αναγγείλει πως ο ποιητικός αντίπαλος της νεότητος της, που τον είχε κλείσει στις σελίδες που έστειλε, κέρδιζε το πρώτο βραβείο του διαγωνισμού...

Η νίκη αυτή της έδωσε αυτοπεποίθησι και πίστι για το λογοτεχνικό δρόμο που πήρε. Άρχισε λοιπόν να κάνει σχέδια για μελλοντικά βιβλία και να όνειρεται μεγάλα λογοτεχνικά πε-

τάγματα. Γρήγορα ωστόσο κατάλαβε πως η σκληρή βιοπάλη που της έκλεβε τις περισσότερες ώρες της της έδενε τα φτερά της και την κρατούσε μακριά απ' ό,τι όνειρευόταν να φθάση. Η ανάγκη μάλιστα την έκανε να πουλήση το πατρικό της σπίτι.

Σαν πέρασε όμως για τελευταία φορά το κατώφλι του, είχε την αίσθησι πως πρόδωσε έναν επιστήθιο φίλο, έναν καλό αδερφό. Γιατί τί άλλο, σκεφτόταν, είναι πιο φρικτή προδοσία από το πουλήμα ενός ιεροῦ κι αγαπημένου πράγματος; Συντριμμένη ξέσπασε σε δάκρυα. Και τότε άκουσε μέσα της μια μυστική φωνή να της λέη πως μπορούσε να κρατήσει για πάντα δικό της ό,τι ώραίο, ακριβό και πρόσφι- λές δεν πουλιέται. Τί ήταν αυτό, τώξερε η ίδια. Οί παλιές παραδόσεις κι οί θρύλοι της Βέρμλαντ, τὰ τραγούδια που έλεγαν οί άνεμοι σαν κατηφόριζαν από τις απόκρημνες βουνοκορφές των σουνόρων, οί κουβέντες του χιονιού με τὰ θεόρατα έλατα και τ' άγρια πύκα, τὰ μυστικά που κρύβαν οί ασάλευτες λίμνες, τ' αναλυτά κρύσταλλα των ρυακιών και πάνω απ' όλα οί μνήμες των ευτυχισμένων ημερών που έζησε στην ήσυχη πατρίδα της και η καλωσύνη των ανθρώπων.

Αυτό το θησαυρό θα τον κρατούσε πάντα και στη χειρότερη ανάγκη· αυτόν τον κόσμο θα τον πρόσφερε και στους άλλους, χωρίς ποτέ να τον χάση. Έτσι άρχισε το «Θρύλο του Γκέστα Μπέριγκ», ένα μυθιστόρημα γεμάτο αγνότητα, φαντασία και ποιήσι. Το τέλειωσε και το πρόσφερε στους ανθρώπους της

πατρίδας της, ταπεινά κι αθόρυβα σαν ένα ευλαβικό αφιέρωμα. Γρήγορα όμως τὰ διάβασαν όλοι οί Σουηδοί και τὸ ἀγάπησαν ὅσο λίγα βιβλία. Τὸ διάβασε και μιὰ πλούσια κυρία, ἡ βαρὼν Ἑσσέλντε Ἀντερσπάρρε, γοητευτικῶς, ἐνθουσιάστηκε και θέλησε νὰ γνωρίσῃ τὴ φτωχὴ δασκάλα ποὺ τραγουδοῦσε μὲ τὸ βιβλίο της τόσο ζεστὰ κι ὠραῖα τὸ λαὸ και τίς παραδόσεις τῆς Σουηδίας.

Ἡ γνωριμία αὐτὴ ὑπῆρξε μοιραία γιὰ τὴν Λάγκερλεφ. Ἡ πλούσια κυρία ἔγινε γρήγορα ἡ καλύτερη φίλη της και ὁ στοργικὸς Μαικήνας της. Τῆς ἐξήγησε πῶς τὸ πλούσιο λογοτεχνικὸ της ταλέντο τῆς δημιουργοῦσε εὐθύνες κι ὑποχρεώσεις. Τῆς τόνισε πῶς ἡ ἐπιτυχία τοῦ « Γκέστα Μπέρλιγκ » δὲν τῆς ἐπέτρεπε πιά νὰ θεωρῇ τὸ γράψιμο πάρεργο κι ἐρασιτεχνικὴ ἀπασχόλησι. Τὴν ἀνάγκασε τέλος νὰ παραιτηθῇ ἀπ' τὸ ἐπαγγελμά της και νὰ δεχθῇ τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια ποὺ τῆς πρόσφερε.

Ἔτσι, ἡ Σέλμα Λάγκερλεφ, χωρὶς νὰ ἔχη τὸ ἀγχος τοῦ βιοπορισμοῦ, μπόρεσε νὰ παρουσιάσῃ τὸ δεύτερο βιβλίο της, τὸν « Λόρατο δεσμὸ » ποὺ στερέωσε τὴ λογοτεχνικὴ θέσι της κι ἔκανε τὴν κυβέρνησι τῆς Σουηδίας νὰ τῆς προσφέρῃ ἓνα μεγάλο ταξίδι στὴν Ἰταλία. Ἐκεῖ ἐμπνεύστηκε τὰ « Θαύματα τοῦ Ἀντίχρηστου » στὰ ὁποῖα περιγράφει παραστατικὰ τὴ ζωὴ στὴ Σικελία. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἦταν τὸ μόνο μεγάλο ταξίδι ποὺ ἔκανε. Ἡ βαθύτατη χριστιανικὴ πίστι της τὴν ὠδήγησε ταπεινὸ προσκυνητὴ στὴν Παλαιστίνη.

Ἐκεῖ, οἱ παραδόσεις γιὰ τὸν Ἰησοῦ ποὺ ζοῦσαν ἀκόμη στὰ χεῖλη τῶν ἀνθρώπων, ἡ μυστικοπάθεια τῶν μνημείων και ἡ ὑποβολὴ τῶν Ἀγίων Τόπων τῆς ἔδωσαν τὸ ὕλικὸ γιὰ νέα μεγάλα βιβλία. Ἔτσι, ἔγραψε τὴν « Ἱερουσαλὴμ » τοὺς « Θρούλους γιὰ τὸ Χριστὸ » και ἄλλες σχετικὲς σελίδες ποὺ τὴν ἔκαμαν διάσημη και τῆς ἄνοιξαν τίς πύλες τῆς Σουηδικῆς Ἀκαδημίας.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὸ πανεπιστήμιο τῆς Οὐψάλας, ἐκτιμώντας τὸ βαθὺ μῆνυμα τῆς ἀγάπης ποὺ ἔκλεινε τὸ ἔργο της, τὴν ἐτίμησε μὲ ἰδιαίτερη διάκρισι. Καὶ τὸ 1909 ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Νόμπελ τὴν ἔκρινε ἀξία γιὰ νὰ πάρῃ — πρώτη γυναίκα και πρῶτος Σουηδὸς συγγραφέας — τὸ Παγκόσμιον Βραβεῖο γιὰ τὴ Λογοτεχνία.

Οἱ μεγάλες διακρίσεις ποὺ τῆς δόθηκαν ἔκαναν τὴ Σέλμα Λάγκερλεφ νὰ συγκεντρωθῇ περισσότερο στὴ δουλειὰ της. Καὶ ἡ παλιὰ δασκάλα τῆς Λαντσκρόνα, σεμνὴ και ταπεινὴ πάντα, ἀφῆσε τὴ Στοκχόλμη και ἀποτραβήχτηκε στὸ Φάλουμ, ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ σιωπηλὰ κέντρα τῆς Σουηδίας. Ἐκεῖ ρίχτηκε στὴ δουλειὰ κι ἔγραψε τὸ θαυμάσιο βιβλίο γιὰ τὰ παιδιά, « Τὰ ταξίδια τοῦ Νίλς Χόλγκερσεν », τίς νεανικὲς ἀναμνήσεις της μὲ τὸν τίτλο « Μπαρμπάκα », τὸ « Παιδικό μου Ἡμερολόγιο », τὴν « Καρλόττα », τὸν « Αὐτοκράτορα τῆς Πορτογαλίας » και ἄλλα ἔργα ποὺ συγκινοῦν και γοητεύουν πάντα μὲ τὴ φαντασία και τὴν εὐαγγελικὴ ὠραιότητά τους.

Ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια, τόσο ἐνιωθε πῶς εἶχε ἀκόμη

χρέος νὰ δουλέψῃ πολὺ γιὰ νὰ φανῇ ἀξία τοῦ ταλέντου ποὺ τῆς χάρισε ὁ Θεός. Κι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ παράφορη ἀφοσίωσί της στὸ σκοπὸ της τὴν ἔκανε νὰ μείνῃ παντοτεινὰ μόνη. Μὰ τί ἐσήμαινε ; Σὰν ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά της κι ἑκατομμύρια μάτια σὲ ὅλο τὸν κόσμον ἐπεφταν στὶς σελίδες τῶν βιβλίων της, μικροὶ και μεγάλοι Σουηδοὶ τὴ θεωροῦσαν ἄνθρωπο τοῦ σπιτιοῦ των και τρυφερὰ τὴν ἀποκαλοῦσαν « Θεῖα Σέλμα ». Κι ἀκόμη αὐτὴ, κάθε φορὰ ποὺ ἐπεφτε τὸ βράδυ στὸ ἥσυχο κι ἱστορικὸ Φάλουμ κοίταζε ἀπ' τὸ παράθυρό της πέρα πρὸς τὴν παλιὰ Ἐκκλησίαν τῆς Βασίλισσας Χριστίνας κι ἔβλεπε νὰ τὴν περιμένῃ μὲ ἀνοιχτὴ ἀγκαλιά ὁ Μεγάλος Νυμφίος.

Τότε, στὰ γεράματά της, οἱ συμπατριῶτες της, θέλοντας νὰ δείξουν ἔμπρακτα τὴ βαθεῖα λατρεία ποὺ τῆς ἔτρεφαν, τῆς ἔχτισαν μὲ τίς εἰσπράξεις ἑνὸς ἐράνου ἓνα σπίτι ποὺ θὰ τῆς θύμιζε τὴν πατρικὴ στέγη στὴν ἀγαπημένη της Βέρμλαντ. Καὶ

ἀκόμη τὸ τουρκικὸ κράτος, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ εἰσήγγισι τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου Γυναικῶν ποὺ συνῆλθε τὸ 1935 στὴν Κωνσταντινούπολι, δέχτηκε νὰ ἐκδώσῃ ἀναμνηστικὸ γραμματόσημο μὲ τὴν προσωπογραφία της.

Κλείνοντας τὸ ἄρθρο μας αὐτὸ θάπρεπε νὰ τονίσουμε πῶς σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ στὴ Στοκχόλμη ὁ Στρίντμπεργκ ἄναβε τὴ μεγάλη φωτιά τοῦ νατουραλισμοῦ, ἡ Σέλμα Λάγκερλεφ ἔφερνε τὴν πραότητα και τὴ μαγεία τῶν ποιητικῶν θρύλων και διάλαλοῦσε εἰρηνικὰ μὲ τὰ βιβλία της τὴν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸν ἄνθρωπο και τὴν πίστι στὸ ἄνωτερο πνεῦμα ποὺ διέπει τὸν κόσμο. Μόνο γιὰ λίγο διάστημα, στὸν πρῶτο Παγκόσμιον Πόλεμο ταραχτήκε ἡ γαλήνια ψυχὴ της και κλονίστηκε ἡ πίστι της στὴ δύναμι τοῦ καλοῦ. Γρήγορα ὅμως βρῆκε πάλι τὴν αἰσιοδοξία τῶν παιδικῶν χρόνων της και ξανάγινε μὲ τὰ βιβλία της ὁ λυρικὸς κήρυκας τῆς τρυφερότητας και τῆς καλωσύνης.

♦ Αὐτὴ τὴ μπάλλα πρέπει νὰ τὴν πετύχω πάση θυσίᾳ, εἶπε ὁ παίκτης στὸ δάσκαλο τοῦ γκολφ. Βλέπετε ἐκεῖνη τὴν κυρία στὴν πόρτα τῆς λέσχης ; Εἶναι ἡ πεθερά μου.
— Μὴ λέτε ἀνοησίες, κύριε, διαμαρτυρήθηκε ὁ δάσκαλος. Καὶ πρωταθλητὴς νὰ εἴστε δὲν μπορεῖτε νὰ τὴν πετύχετε ἀπὸ τόσο μακριὰ !

Pourquois Pas ?

Του Κόσμου Τὰ Παράξενα

Τὰ μοντέρνα έπιπλα.

FRANK HOWE

◆ Κάποιος ήθελε νά κάμη μιὰ ασφάλεια ζωής και ο υπάλληλος του υπέβαλλε ώρισμένες έρωτήσεις.

- "Όδηγείτε αυτοκίνητο;
- "Όχι απάντησε ο άνθρωπος.
- Μπαίνετε συχνά σέ ταξί ή σέ λεωφορείο;
- Ούτε στό ένα ούτε στό άλλο.
- Ταξιδεύετε μέ αεροπλάνο;
- "Όχι.

— Λυπούμεθα κύριε, είπε τότε ο υπάλληλος. Καθαρόαιμους πεζούς δέν ασφαλίζουμε.

Frank Howe

◆ "Όλο φάρεμα, φάρεμα, φάρεμα, φώναξε άγανακτισμένη ή σύζυγος. "Άς μείνης μιὰ Κυριακή στό σπίτι κι άς πεθάνω.

— "Άστα αυτά, απάντησε ο σύζυγος. Ξέρεις ότι από δωροδοκίες δέν παίρνω.

Quick

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ
ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

BORIS VILDE

Διάλογος τής φυλακής

24-10-41

Α πόψε άρχισα νά γράφω για τὰ θάνατο.. Είναι κάτι σαν ένας έσωτερικός διάλογος ανάμεσα στά δυό μας «έγώ» και τὰ δυό γνήσια. Είναι δύσκολο νά τὰ καθορίσω μέ ακρίβεια· γι αυτό τὰ σημειώνω απλά μέ τὰ στοιχεία Α και Β.

Α.— Λοιπόν, καλέ μου φίλε, θά έπρεπε ν' αντιμετώπισουμε σοβαρά τὸ ἐνδεχόμενο μιᾶς καταδίκης σέ θάνατο.

Β.— "Όχι, όχι, δέ θέλω. "Όλο μου τὸ σώμα διαμαρτύρεται· θέλει νά ζήση. "Άς άμνηθυούμε, άς προσπαθήσουμε νά αποδράσουμε, μά όχι, δέ θέλω τὸ θάνατο.

Α.— "Έλα· δε μιλάς σοβαρά. 'Αλήθεια, δίνεις λοιπόν τόση αξία στή ζωή;

Β.— Έσύ, πές μου ειλικρινά, δέν ενδιαφέρεσαι;

Α.— Τὸ ένστικτο είναι ισχυρό, αλλά ξέρω νά λογικεύομαι και νά επιβάλλω τή θέλησί μου στό ζῶο πού ζή μέσα μου.

Β.— Στό ζῶο πού ζή μέσα σου; 'Από πότε λοιπόν μιλάς γι' αυτό μέ τόση περιφρόνησι; Πές μου, δέ σου κάνει εύχαρστησι π.χ. ένα ὁμορφο δειπνο; Για συλλογίσου! 'Αρχίζεις καμμιὰ ντουζίνα στρείδια και

λίγο κρασάκι πρώτης ποιότητας. "Υστερα μιὰ σφυρίδα μαγιονέζα μέ όλα τὰ συνακόλουθα. "Η μήπως προτιμάς λιθινία τηγανιτά, ή μιὰ πλούσια, πραγματική μπουγιαμπέσσα από κείνες πού μόνο στή Μασσαλία μπορείς νά φᾶς; Μυρίζει ὅλο θάλασσα και φύκια και ψαρόβαρκες· θάλασσα, πού είναι ή πηγή τής ζωής! "Ε, τί λές; Τί θά παραγγείλετε ύστερα, αγαπητέ μου κύριε; "Ένα μπιφτέκι πού νά στάζει αίμα, ή λαγὸ στιφάδο; Μήπως ένα κοτόπουλο κοκκινιστό; Και για νά τὰ συνοδέψουν βέβαια ὅλα αυτά, ένα, δυό, τρία, ὅσα θέλεις, τέλος πάντων, ἐκλεκτά κρασιά, απ' αυτά πού είναι φτιαγμένα από τὸ αίμα τοῦ ήλιου, πού σέ ζεσταίνουν και σ' ανεβάζουν, λίγο λίγο, σ' έναν κόσμο λαμπερό, ευτυχισμένο, ασφαλή, γεμάτο καλωσύνη, και σέ γεμίζουν από εὐγνωμοσύνη για τή ζωή και τὸν κόσμο. Κι ὅ,τι κρασί περισσέψει θά τὸ πιούμε μέ δυό τρία εἶδη καλὸ τυρί. Νομίζεις πὼς λείπουν τὰ ἐπιδόρπια; "Όχι· ένας καφές βαρὺς και πικρὸς μ' ἐκείνο τὸ ἐξωτικό άρωμα πού σέ κάνει νά συλλογίζεσαι τὰ καρα-

βάνια τῶν βεδουϊνῶν καὶ τὰ νιάτα σου στὸ Βερολίνο... τῇ μόνῃ πολυτέλειᾳ τῶν φτωχῶν διανοουμένων πού ἦταν γεμάτοι ἀπληστα ὄνειρα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ εὐτυχισμένοι παρ' ὅλη τους τὴ φτώχεια. Κι ἓνα κονιάκ σερβιρισμένο σ' ἓνα στρογγυλὸ κομψὸ ποτήρι· τὸ παίρνεις ἀνάμεσα στὰ χέρια σου, τὸ ζεσταίνεις, τὸ ρουφᾷς μὲ ἡδονὴ καὶ νιώθεις μιὰ ἐλαφριά, πολὺ ἐλαφριά ζάλη· τὸ σηκώνεις στὸ φῶς καὶ βλέπεις πὼς εἶναι ἓνα ὑγρὸ κομμάτι ἥλιος. Μήπως θέλεις ἓνα τσιγάρο αἰγυπτιακὸ; Φωτιά; Μάλιστα. Πόσο ἀπλὸ πράγμα εἶναι ἓνα σπέρτο, ἀλλὰ καὶ πόσο θανατάσιο... Σ' ἄρῃσει βέβαια τὸ κάπνισμα, δὲν εἶναι ἔτσι; Κι ὅπως σοῦ ἄρεσε νὰ λῆς κάποτε, ἀγαπᾷς τὸν καπνὸ πού παιχνιδίζοντας τυλίγεται σὲ δαχτυλίδια, ξετυλίγεται, ἀνεβαίνει καὶ χάνεται χωρὶς ν' ἀφήνῃ ἔχνη, ἐφήμερος σὰν τὴ ζωὴ.

25-10-41

Α.— Καλέ μου φίλε, βρίσκεις ποιητικὲς ἐκφράσεις, πολὺ μέτριες κατὰ τὰ ἄλλα, γιὰ νὰ ζωγραφίσῃς τὶς ἀπολαύσεις τοῦ τραπέζιου. Τὸ πνεῦμα σου ἔχει διαστραφῇ ἀπὸ τὶς ἐπτάμηνες στερήσεις. Ὅλα αὐτὰ βέβαια ὁμολογῶ πὼς εἶναι πολὺ ὁμορφὰ πράγματα. Μὰ δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ μοῦ σερβίρῃς μιὰ τόσο νόστιμη ψαρόσουπα ἀφοῦ τὴν ὥρα πού πεινᾷς νιώθεις μεγάλη ἀπόλαυσι τρώγοντας καὶ τὴ σούπα τῆς φυλακῆς. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς καὶ τὸ κρασί καὶ τὸ φαί εἶναι ὁμορφὰ πράγματα· ἀλλὰ ἄς μὴν ὑπερβάλλουμε. Μά-

λιστα· ἀγαποῦσα τὰ ἀκριβὰ κρασιά καὶ τὰ νόστιμα φαγητά, ὅχι ὅμως σὲ τέτοιο σημεῖο πού νὰ γίνουν ἡ κύρια σκέψι μου. Εἶναι πού βρίσκεσαι ἐδῶ, μέσα στὴ φυλακὴ, πεινασμένος καὶ γι αὐτὸ τὰ σκέφτεσαι τόσο ἔντονα. Καὶ μένα μοῦ λείπει ὁ καπνὸς πολὺ· ἀλλὰ ἄς μὴν τοῦ δίνουμε τόση σημασία.

Β.— Μὰ γιὰ πές μου, παραιτεῖσαι μήπως μὲ τὴν ἴδια εὐκολία καὶ ἀπὸ τὶς πνευματικὲς ἀπολαύσεις; Σκέψου τὰ βιβλία πού θὰ ἤθελες νὰ διαβάσῃς καὶ πού δὲ θὰ διαβάσῃς ποτέ σου· τὰ ταξίδια πού δὲ θὰ κάνῃς ποτέ πιά· τὶς γλωσσολογικὲς ἀνακαλύψεις πού θὰ μπορούσες ἴσως νὰ ἐπιτύχῃς, τοὺς πίνακες πού ποτέ δὲ θὰ ξαναδῇς.

26-10-41

Α.— Naί, ὅλα αὐτὰ εἶναι ὁμορφὰ πράγματα· καὶ ξέχασες ν' ἀναφέρῃς καὶ τὸ ὁμορφότερο: τὴ μουσικὴ. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν καταλαβαίνω τίποτα ἀπὸ μουσικὴ, μὰ αὐτὸ δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ τὴν ἀγαπῶ. Ὅχι βέβαια κάθε εἶδους μουσικῇ· μὰ εἶναι κομμάτια πού ἔχουν τὴ δύναμι νὰ μὲ κάνουν ἄνω - κάτω. Κάνουν τὴν καρδιά μου νὰ χτυπᾷ καὶ μοῦ ἀνοίγουν τὶς σφαίρες τῆς ἀλήθειας πού στέκεται πέρα ἀπὸ τὴ λογικὴ. Εἶναι ἡ πιὸ αὐλὴ καὶ πιὸ ἀκαθόριστη τέχνη πού γεννᾷ ὅχι μόνο συναισθήματα, ἀλλὰ δημιουργεῖ καὶ ψυχικὲς καταστάσεις. Κατὰ βάθος ἀγαπῶ τὴ μουσικὴ γιὰτὶ μᾶς μυεῖ στὸ μυστήριο τοῦ θανάτου. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχω μυηθῇ κιόλας ἀρκετά;

Τὰ ταξίδια; Ὁ! ἂν μπορούσα γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμα νὰ δῶ μπροστά μου ἀπλωμένο τὸ ἀπέραντο διάστημα τῆς θάλασσας, ν' ἀκούσω τὸ θόρυβο τῶν κυμάτων, νὰ κοιμηθῶ στὸ δάσος καὶ νὰ κοιτάζω τὰ σύννεφα νὰ ταξιθεύουν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά, νὰ σκαρφαλώσω στὴν κορφή ἑνὸς βουνοῦ καὶ ν' ἀντικρύσω πάνω ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη μοναξιά του χιονισμένες κορφές καὶ σκοτεινὲς κοιλάδες καὶ μακρὰ στὸ βάθος μιὰ καταπράσινη πεδιάδα ὅπου θὰ ζοῦν ἄνθρωποι...

Εἶναι σκληρό, πολὺ σκληρὸ νὰ στερηθῇ κανεὶς ὅλα αὐτά. Ὅχι τὰ ταξίδια, μὰ τὴ φύσι. Ἐγὼ ὅμως χάρηκα ὅτι μοῦ ἀναλογούσε ἀπὸ τὴ ζωὴ. Θυμᾶσαι στὴ Ριβιέρα; Στεκόμουν καὶ θαύμαζα τὸ γελαστὸ τοπίο μὲ τὰ ὅμορφα, ἡσυχα χωριουδάκια του, μὲ τὶς κόκκινες κεραμιδένιες στέγες τους καὶ τὶς ἀνθισμένες μισόζες καὶ τὸν κόλπο κάτω πού εἶχε πάρει ἓνα χρώμα βαθύ γαλάζιο - μὴν τὴν ὥρα πού ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ. Μιλοῦσα μόνος μου καὶ ἔλεγα: ἴσως νὰ μὴν τὰ ξαναδῶ ποτέ· μὰ θὰ θυμᾶμαι πάντα αὐτὴ τὴν ὁμορφιά καὶ τὶς σκέψεις πού ἔκανα. Καὶ ὅπως βλέπεις, δὲν τὰ ξέχασα... Ἐλπίζω πὼς ἂν μὲ τουφεκίσουν, αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ μέσα σὲ κανένα μπουντρούμι, μὰ ἔξω, σ' ἓνα μεγάλο χωράφι, τὴν ὥρα πού θὰ ροδίξῃ ἡ αὐγὴ. Καὶ ξέρω πὼς αὐτὴ ἡ τελευταία αἰσθησι τῆς φύσης θὰ εἶναι τόσο δυνατὴ πού θ' ἀξίξῃ ὁλόκληρα χρόνια ζωῆς καὶ πολλὰ μεγάλα ταξίδια.

Ὅσο γιὰ τὰ βιβλία πού θὰ μπορούσα νὰ διάβαζα... Ἀς μι-

λήσουμε μὲ εἰλικρίνεια. Ὅσο γερνάει κανεὶς ὅλο καὶ λιγώτερα βιβλία τοῦ ἀρέσουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα. Βέβαια εἶναι ἓνα σωρὸ πράγματα πού θὰ ἤθελα νὰ διαβάσω καὶ τόσες σελίδες νὰ ξαναδιαβάσω. Γιατὶ ὅμως πρέπει κανεὶς νὰ πιῇ τὸ ποτήρι ὡς τὸ τέλος; Ἡ νομίζεις σοβαρὰ πὼς οἱ σελίδες αὐτὲς θὰ εἶχαν κάτι νὰ μοῦ ἀποκαλύψουν; Νομίζεις πὼς ἡ ἀλήθεια πού πιστεύω ἐγὼ βρίσκειται κρυμμένη στὸ βιβλίο ἑνὸς ἄλλου;

Β.— Καὶ τὰ βιβλία πού θὰ μπορούσες ἐσὺ νὰ γράφῃς;

Α.— Ὡ, δὲ βαρύνει! Εἶχα λίγο ταλέντο στὰ νιάτα μου, μὰ δὲν εἶχα τόση ἀγνότητα γιὰ νὰ δημιουργήσω ἓναν καινούργιο κόσμο, οὔτε ἀρκετὸ βάθος γιὰ νὰ τὸν ἐξηγήσω. Κι ἂν ἀκόμα τώρα ἔβρισκα κάτι νὰ πῶ, γιὰ ποιὸ λόγο; Δὲν εἶμαι φιλόδοξος, οὔτε ζητῶ τὴ φήμη. Καὶ τί θέλεις νὰ πῶ στοὺς ἀνθρώπους; Ποιά καινούργια ἀλήθεια πού ν' ἀξίξῃ κάτι; Κανεὶς δὲ χρειάζεται τὴ δική μου ἀλήθεια.

Β.— Naί, ἄς μιλήσουμε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀδιαφορεῖς γιὰς; Καὶ οἱ φίλοι σου, οἱ συγγενεῖς σου; Ἡ Γαλλία; Μὲ συγχωρεῖς γιὰ τὴν τελευταία αὐτὴ ἐρώτησι. Θὰ σοῦ φαίνεται γελοία ἀφοῦ εἶσαι ξένος. Μὰ χωρὶς ἀμφιβολία πολλοὶ θὰ προσθέσουν δίπλα στ' ὄνομά σου: « ἔπεσε γιὰ τὴ Γαλλία ».

27-10-41

Α.— Δὲν εἶναι γελοία ἐρώτησι. Ἴσως δὲν ἔχω κανένα λόγο, ὡστόσο ἀγαπῶ τὴ Γαλλία. Ὁ!

γαπῶ τὴν ὁμορφὴν χώρα καὶ τὸ λαό της. Ξέρω πὼς ἔχει ἐλαττώματα, ἐγωῖσμό, πολιτικομανία. Εἶναι θῦμα τῆς παλιᾶς του δόξας, μὰ παρ' ὅλα τὰ σφάλματα μένει βαθεῖα ἀνθρώπινος καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲ θέλει νὰ θυσιάσῃ τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ δυστυχία του. Δὲ χρειάζεται ἄλλωστε νὰ ζητάω δικαιολογίες. Δὲν πιστεύω στὴν παρακμὴ τῆς Γαλλίας ἀν καὶ προβλέπω πὼς θὰ περάσῃ πολλὰ χρόνια γεμᾶτα λάθη, φέματα, δειλίες. Γιὰ νὰ ξαναζήσῃ μιὰ μέρα ἡ ἀληθινὴ Γαλλία χρειάζεται θυσίες. Πίστεψέ με καμμιά οὐσία δὲν εἶναι περιττή.

"Ἐχω συγγενεῖς πολὺ ἀγαπητούς. Ἐχω καὶ φίλους. Θὰ μὲ θυμοῦνται γιὰ καιρὸ ὅταν θὰ λείψω. Δὲν εἶναι καλύτερα ἔτσι παρὰ νὰ χάνῃ κανεὶς τοὺς ἀγαπημένους του καὶ νὰ μένῃ μόνος; Τότε, κάθε φορά, εἶναι σὰν νὰ πεθαίνῃς λίγο καὶ σύ.

"Οχι, δὲν ἀδιαφορῶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Πέρασε πολὺς καιρὸς, μὰ ἔμαθα νὰ τοὺς ἀγαπῶ. Συχνα τοὺς περιφρονῶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω, μὰ ποτὲ δὲν παύω νὰ τοὺς ἀγαπῶ. Ποτὲ μου δὲν κατάφερα νὰ κάνω μιὰ πρᾶξι μὲ ἐλαττήριον τὴν ἔχθρα. Χρῆμα πού ἡ πείρα μου ἀπ' τὴ ζωὴ θὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ κενό. Γιὰ νὰ εἶμαι ὅμως εὐκρινής, οἱ ἀνθρώποι δὲ μου ἦταν ποτὲ ἀπαραίτητοι. Ἡ μοναξιά ποτὲ δὲ μὲ βάραινε. Ἐπειτα τὸ ξέρεις κι ἐσύ· μόνοι μας ἐρχόμαστε καὶ φεύγουμε ἀπὸ τὸν κόσμον.

B.— Καὶ ἡ γυναίκα σου;

28-10-41

A.— Ναί, θὰ περάσῃ σκληρὴς

ὥρες. Ξέρω πὼς μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν χάσω. Δὲν πιστεύεις ὅμως βέβαια πὼς ἡ ἀγάπη αὐτὴ θὰ χαθῇ μαζὺ μὲ τὴ ζωὴ. Ἄν εἶναι ἀλήθεια αὐτό, δὲ θὰ ἄξιζε νὰ ζήσῃ κανεὶς. Μείνε ἡσυχος. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια πού γνωρίζουμε σ' αὐτὴ τὴ γῆ. Εἶναι κάτι βαθύτερον ἀληθινὸ κι ἀπὸ τὴ ζωὴ κι ἀπὸ τὸ θάνατον.

B.— Ὁμολογῶ πὼς ἔχεις ἔτοιμες ἀπαντήσεις καὶ πρωτότυπα ἐπιχειρήματα. Ἔτσι λοιπὸν θέλεις νὰ πῇς ὅτι ἀφήνεις τὸν κόσμον πού ἀγαπᾷς χωρὶς νὰ λυπᾶσαι καὶ πολὺ, μάλιστα βρίσκεις καὶ πλεονεκτήματα σ' αὐτό. Ὡστόσο δὲν μπορεῖς νὰ μὲ πείσης πέρα γιὰ πέρα. Καταλαβαίνω τί χάνεις, ὅχι ὅμως καὶ τί κερδίζεις. Δὲ θέλω νὰ ἀμφιβάλλω γιὰ τὴν εὐκρινειάν σου, μὰ εἶσαι βέβαιος πὼς λέγοντας ὅλα αὐτὰ δὲν κάνεις τὴν ἀνάγκη φιλοτιμίας;

A. Κι ἀν δὲν ἦταν ἀλήθεια; Πρέπει νὰ δεχώμαστε τὴ μοῖρα μας σὰν ἓνα στεφάνι. Ἄς ἀλλάξουμε ὅμως θέσεις. Τώρα εἶναι ἡ σειρὰ μου νὰ σοῦ κάνω ἐπιθεσι. Πρέπει νὰ σοῦ θυμίσω τί εἶσαι. Ἀκουσέ με.

29-10-41

"Ἐχει κρῦο καὶ ὕγρασία. Οἱ μέρες εἶναι μικρὲς καὶ δὲν ἔχουμε φῶς. Ἔμαθα νὰ κοιμᾶμαι δώδεκα ὥρες. Βλέπω πολλὰ ὄνειρα. Ἐδῶ καὶ τέσσερις μέρες μὲ δυσκολία γράφω τὸ διάλογό μου. Καὶ τοῦτο γιὰ τὴν παγώνουν τὰ χέρια μου, γιὰ τὸ δὲν ἔχω ἀρκετὸ χαρτί, γιὰ τὸ δὲν ἔχω τσιγάρα, γιὰ τὸ δὲν μπορῶ ν' ἀντισταθῶ στὸν πειρασμὸ τῆς φιλολογίας.

δὲν μπόρεσα ὅμως νὰ νικήσω τὸν πειρασμό. Δὲν πρέπει νὰ γράφω πολλὰ· κι αὐτὸς μὲ παρασύρει. Ἀπ' ὅταν ἀρχισα βλέπω πὰ ὀλοκάθαρα αὐτὸ πού θέλω νὰ ἐκφράσω μὲ λόγια. Εἶναι πολὺ ἀπλό παρ' ὅλη τὴ σύγκρουσι τῶν αἰσθημάτων πού μὲ κατέχουν.

30-10-41

Κρῦο. Σκοτάδι. Ἐξω φυσάει ὁ φθινοπωριάτικος ἀέρας, ὁ ἀέρας πού τόσο ἀγαποῦσα (γιατὶ ὅμως: ἀγαποῦσα;... πού τόσο ἀγαπῶ πάντα. Εἶναι πρόωρον νὰ μιλάω γιὰ τὸν ἑαυτό μου σὰ νὰ εἶμαι νεκρός). Κάπου ἐδῶ γύρω κάποιος κλαίει ἀδιάκοπα, ἀπελπισμένα. Θὰ εἶναι πολὺ νέος ὅπως φαίνεται ἀπ' τὴ φωνή. Ἡ φυλακὴ εἶναι κάτι φρικτό. Ἴσως ὅχι γιὰ μένα, μὰ τὸ καταλαβαίνω. Δὲ χρειάζεται καμμιά δικαιολογία.

Σήμερα τελείωσα τὰ δύο μου ἑλληνικὰ βιβλία (γραμματικὴ καὶ ἀσκήσεις). Ὁμορφὴ γλῶσσα. Τὸ λεξιλόγιό μου εἶναι πολὺ πτωχὸ μὰ μοῦ φαίνεται ὅτι μπῆκα στὸ πνεῦμα τῆς γλώσσας καὶ θὰ μπορῶ μὲ τὸ λεξιμὸ νὰ πλησιάσω ὅποιοιδήποτε κείμενα. Τὰ τελείωσα μέσα σὲ ὀχτῶ μῆνες δουλεύοντας κάπου δύο μισοὺ ὥρες τὴ μέρα. Αἰσθάνομαι μιὰ ἐγωϊστικὴ ἱκανοποίησι. Ματαιοδοξία.

Εἶσαι 33 χρονῶν. Ὁμορφὴ ἡλικία γιὰ νὰ πεθάνῃς. Ὁ Ἰησοῦς πέθανε τόσον χρονῶν καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ὁ Πούσκιν σκοτώθηκε στὰ 26 καὶ ἄλλοι αὐτοκτόνησαν νεώτεροι. Δὲ θέλω βέβαια νὰ σὲ παραβάλλω μ' αὐτούς, μὰ νὰ

σοῦ δείξω πὼς ἄλλοι στὴν ἡλικία σου εἶχαν ὀλοκληρώσει τὴν ἀποστολὴν τους. Ἐσύ δὲν εἶχες καμμιά ἀποστολὴ μὰ εἶχες νὰ ὀλοκληρώσῃς τὴ ζωὴ σου, νὰ ἀξιοποιήσῃς τὴν οὐσίαν της. Νομίζω πὼς τὸ ἔκανες καὶ δὲν εἶχες τίποτα νὰ προσθέσῃς. Ἐρεῖς ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς ζωῆς σου; Κάνε μιὰ ἀναδρομὴ πρὸς τὰ πίσω καὶ θὰ δῇς πὼς ἡ οὐσία της εἶναι ὁ «ἐξανθρωπισμός» σου.

Σοῦ φαίνεται παράξενο; Θὰ σοῦ θυμίσω λίγο τὰ περασμένα. Ἦσουν ἓνα παιδί πολὺ ἐξυπνο, πολὺ ἄφοβο, πολὺ εὐαίσθητο. Μὲ τίς ιδιότητες αὐτὲς δὲν σταματάει κανεὶς στὰ μισὰ τοῦ δρόμου. Θὰ μπορούσες νὰ εἶχες αὐτοκτονήσῃ ἢ νὰ εἶχες μπῇ στὰ μοναστήρι ἢ νὰ εἶχες γίνῃ ἀλκοολικός.

Βοῆκες ὅμως μιὰ τέταρτη λύσι. Ἐγίνες ἓνα τέρας. Στὰ 17 σου χρόνια κατάφερες νὰ κλειστῇς μέσα στὴν ὑπέροχον ἀδιαφορίαν σου. Εἶσαι ἀκόμα περίεργος γιὰ τὴ ζωὴ, διασκεδάζεις, μὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐπιπόλαια. Δὲν ἀγαπᾷς κανέναν· οὔτε τὴ ζωὴ· οὔτε τὸν ἑαυτό σου. Δὲν παίρνεις τίποτα στὰ σοβαρά. Βλέπεις τὸν κόσμον σὰν ἓνα διασκεδαστικὸ παιχνίδι. Τίποτε περισσότερον. Καὶ δὲν τὸ κάνεις γιὰ πόζα· εἶσαι εὐκρινής. Ὁρμιστικές νὰ κάνῃς τὴ ζωὴ σου ἓνα παιχνίδι χαρούμενο, ἰδιότροπο, ἐπικίνδυνον, δύσκολον. Ναί· ἦσουν σχεδὸν ἓνα τέρας μέσα στὴν ἀδιαφορίαν σου. Ἄν δὲν ἦσουν εὐτυχισμένοι, ἦσουν τουλάχιστον ἄτυχτοι.

Τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ ἔμαθες δύο καινούργια πράγματα:

την αιώνιότητα και τη φιλία. 'Η φιλία όμως μεγάλωνε τη μοναξιά και οι φίλοι σου ήταν άπλοϊ σύντροφοι του δρόμου. Σε μιὰ γωνιά τους χάνεις και μένεις πιά μόνος. Τίποτα δὲν εἶναι πιά καθαρὸ καὶ πιά τέλει ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ τέρας ἀναγνωρίζεις τὸν ἑαυτό σου ;

B.— Δὲ μ' ἀρέσει ἡ λέξι τέρας· εἶναι ὑπερβολή. Καὶ γιατί νὰ μὴν ἀναγνωρίσουμε τὴν ἀξία τῆς ἀδιαφορίας ; Δὲ μοῦ ἔφερνε εὐτυχία, μὰ ἔδιωχνε τὸν πόνο. Δὲν ἔδωσα μεγάλη ἀξία στὴ ζωὴ καὶ γι' αὐτὸ χαϊρόμουν εὐκολὰ τὸ καθετί. Καρμιά φορὰ νοσταλγῶ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ.

A.— 'Οχι, ὅμως καὶ ἐγώ. 'Αλλωστε οἱ νοσταλγίες δὲν ὠφελοῦν. Μιὰ μέρα τὸ θαυμάσιο οἰκοδόμημα τῆς ἀδιαφορίας ράγισε. Τοῦτο ἄρχισε ὅταν γνώρισες τὴ γυναῖκα σου. Στὴν ἀρχὴ δὲν ἔνιωσες τὸν κίνδυνο, ὕστερα θέλησες νὰ ξεφύγης μὰ ἦταν ἀργά. Τὸ ράγισμα εἶχε ἀνοίξει πολὺ. 'Ὡστόσο γιὰ χρόνια ἀγωνίστηκες πρὶν δεχτῆς τὴν ἡττα. Καὶ μόνο τώρα τελευταῖα κατάλαβες ὅτι ἡ ἡττα ἐκεῖνη ἦταν μιὰ νίκη.

B.— Ναί. 'Ενώνοντας τίς ζωές μας εἶχα τὴν ἐντύπωση ὅτι πρόδιναν τὸν ἑαυτό μου. 'Εχана τὸ μέλλον μου, τὴν ἄγρια μοναξιά μου. Μὰ δὲν μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ. Κι ἀπὸ τότε ἔνιωσα μέσα μου μιὰ ἀνθρώπινη ψυχὴ.

2-11-41

A.— Κι αὐτὸ εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἀλλαγῆς σου. 'Ας ἀφήσουμε τίς λεπτομέρειες· πῶς σιγὰ - σιγὰ ὅλα τ' ἀνθρώπινα αἰσθήματα

πλημμύρισαν τὴν καρδιά σου ! Γνώρισες τὴ ντροπὴ, τὴ μετάνοια, τὸ φιλότιμο. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, τὴν ἀγάπη. Χωρὶς νὰ τὸ νιώσης, σιγὰ-σιγὰ βρέθηκες στὴ ζωὴ δεμένος μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Τοὺς ἀγάπησες.

B.— 'Οχι, δὲν τὸ κατάλαβα. Συχνὰ δοκίμασα ἐκπληξί. 'Ὅταν εἶδα τοὺς Γερμανοὺς στρατιῶτες στὰ Παρίσι, γιὰ πρώτη φορὰ ἔνιωσα ἓνα σουβλερὸ πόνο στὴν καρδιά. Αὐτὸ μοῦ ἔδειξε πόσο ἀγαποῦσα τὸ Παρίσι καὶ τὴ Γαλλία. Ναί, στὴ φυλακὴ μπόρεσα νὰ δῶ καλύτερα τὸν ἑαυτό μου καὶ νὰ διακρίνω τὴν ἀγάπη τοῦ ἔλεγε.

A.— Θυμᾶσαι τὰ λόγια ποὺ εἶπες στὴν κηδεῖα ἐνὸς συντρόφου μας στὸ μέτωπο ; Εἶπες : « 'Ισως μιὰ μέρα νὰ ζηλέψουμε τὸ θάνατό του ». Τί λές ; Ζηλεύεις ; Θὰ ἤθελες νὰ εἶχες πεθάνει χωρὶς νὰ προφτάσης νὰ πονέσης καὶ νὰ φοβηθῆς ; Πές εἰλικρινά.

B.— 'Οχι, δὲ θὰ ἤθελα νὰ εἶχα πεθάνει τότε. Κατάλαβα τί μπορεῖ νὰ δώσῃ ἡ ἀγάπη. 'Υπέφερα στὴ φυλακὴ, μὰ ἂς μὴν ξεχνᾶμε πῶς πάντα κυνηγοῦσα τὸ δύσκολο. Γιατί νὰ θέλω εὐκολο θάνατο ; Εἶμαι ἀρκετὰ περήφανος.

A.— Τώρα συμφωνοῦμε. 'Ενιωσες τὴν ἀγάπη καὶ ἀγαπᾶς. Εἶναι ἀκόμα φτωχὴ ἡ ἀγάπη σου μὰ ἔχει τὴν ἴδια θεία οὐσία ποὺ ἔχει καὶ ἡ τέλεια ἀγάπη, αὐτὴ ποὺ φανερώνεται μόνο στὸ θάνατο. Μήπως νομίζεις πῶς θὰ μάθης τίποτα περισσότερο κι ἂν ζήσης ἄλλα 50 χρόνια ; Τότε δὲ θὰ βρεθῆς πιά πλούσιος

καὶ πιά ἐλεύθερος ἀπὸ τώρα. Πολλές φορές θὰ μπορούσες νὰ εἶχες πεθάνει. Μὰ θὰ ἦταν τόσο εὐκολο. 'Ὁ ἀδιάφορος δὲ λυπᾶται καθόλου ὅταν ἀφήνῃ τὸν κόσμο. 'Εσὺ ὅμως προτιμᾶς τὸν ἀγῶνα· νὰ νικήσης ἢ νὰ νικηθῆς. Τοῦτῃ εἶναι ἡ καλύτερη στιγμή. Βρίσκεσαι στὴν ἀκμὴ σου καὶ ἀγαπᾶς τὴ ζωὴ μὲ ὅλη τὴ θερμὴ ἐνὸς νεοφώτιστου, μὲ ὅλη τὴ δροσιὰ καὶ τὴν ἀπληστία τῆς νεότητος.

B.— Εἶσαι παράξενος. Γιατί θέλεις νὰ μὲ πείσης νὰ δεχτῶ τὰ θάνατα, ἂν χαίρεσαι ἐπειδὴ ἀγαπᾶς τὴ ζωὴ ; . Θέλεις ν' ἀπαλύνῃς τὸ θάνατο ;

A.— 'Ὡ, δὲν ἀνησυχῶ. 'Αν μ' ἀκούσης καὶ δεχτῆς ἀγόγγυ-

στα τὸ τέλος, τότε ἐγὼ θὰ εἶμαι ἐκεῖνος ποὺ θὰ διαμαρτυρηθῶ. Καὶ στὰ τέλος ἐγὼ εἶμαι ἐσὺ καὶ ἐσὺ ἐγώ. Κι ὅσο βρίσκω πλεονεκτήματα στὸ θάνατο, τόσο δένουμαι μὲ τὴ ζωὴ.

'Αν ἤμουν χριστιανός, ἂν πίστευα... Θὰ ἦταν ὅμως εὐκολο. 'Εγὼ δὲν ξέρω τίποτα γιὰ τὸ ὑπερπέραν. Μόνο ἀμφιβάλλω. Μὰ ἡ αἰώνια ζωὴ ὑπάρχει. 'Η μήπως πιστεύω στὴν αἰωνιότητα γιὰ τὴ φοβᾶμαι μπροστὰ στὸ χάος ; Μὰ τὸ χάος ὑπάρχει ; Τί λές ;

B.— 'Εγὼ ἓνα ξέρω. 'Αγαπῶ τὴ ζωὴ.

A.— 'Αρα ἡ ἀγάπη ὑπάρχει. Τὰ ἄλλα δὲν ἔχουν σημασία. 'Αν κι ὁ θάνατος ὑπάρχει, τότε κι αὐτὸς θὰ εἶναι ἀγάπη.

'Αναδημοσιεύεται ἀπὸ τὴν «'Εκλογὴ» τοῦ Μαρτίου 1947

◆ — Ξέρω κάποιον ποὺ σοῦ μοιάζει τόσο πολὺ, ὥστε δὲν μπορῶ νὰ σὰς ξεχωρίσω !
— 'Ελπίζω νὰ μὴν ἔδωσες σ' αὐτὸν τὰ χρήματα ποὺ σοῦ δάνεισα τὴν περασμένη ἐβδομάδα.

Ideas

— 'Ενας μανιώδης καπνιστὴς ἔλεγε :
— 'Εχω διαβάσει τόσα πολλὰ ἐναντίον τοῦ καπνίσματος, ποὺ ἀποφάσισα νὰ ...κόψω τὸ διάβασμα !

Toronto Telegram

◆ 'Ὅταν στὸ Τελ 'Αβίβ, τὴν πρωτεύουσα τοῦ νεοσύστατου ἑβραϊκοῦ κράτους, ὑπῆρχε δελτίο γιὰ τὰ πάντα καὶ ἔλλειψι ὅλων τῶν εἰδῶν, κάποιος εἶπε : 'Αφοῦ οἱ 'Εγγλέζοι μᾶς ἔδωσαν μιὰ χώρα ποὺ ὀπωσδήποτε δὲν τοὺς ἀνῆκε, γιατί δὲν μᾶς ἔδιναν τοῦλάχιστον τὴν 'Ελβετία ;...

Shot - ware radio

Νέα για τον ύπ' αριθ. 1 έχθρο της ανθρώπινης ζωής

ΜΗΠΩΣ ΕΝΑΣ ΙΟΣ προκαλεί τον καρκίνο;

Τοῦ

ROGER MAY

Ὡς τὰ τελευταία χρόνια πιστεύαμε πως οἱ ιοὶ πολλαπλασιάζονται όπως τὰ βακτηρίδια πού μεγαλώνουν καὶ ὕστερα χωρίζονται στὰ δύο. Παρατηρήθηκε ὅμως ὅτι ὁ πολλαπλασιασμός ἐνὸς ἰοῦ εἶναι μιὰ ὑπόθεσι ἐξαιρετικὰ πολὺπλοκη. Γιὰ νὰ γίνη αὐτό, ὁ ἴος πρέπει πρῶτα νὰ εἰσχωρήσῃ στὸ ἐσωτερικὸ ἐνὸς ζωντανοῦ κυττάρου.

Ὁ ἴος εἰσχωρεῖ στὸ κύτταρο πού ἔβαλε «στὸ μάτι» ὄχι τυχαία, ἀλλὰ ἀπὸ ὀρισμένες ζώνες τῆς μεμβράνης του, καταστρέφοντας τὰ μόρια ἐνὸς περίπλοκου ὕδροξειδίου τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅταν ὁ ἴος εἰσχωρήσῃ στὸ πρωτόπλασμα ἐνὸς κυττάρου ἐξαφανίζεται σὰν ἀπὸ θαῦμα καὶ γίνεται ἀόρατος ἀκόμη καὶ στὸ ηλεκτρονικὸ μικροσκόπιο.

Τί συμβαίνει; Ὑποθέτουμε ὅτι ὁ ἴος ἀναλύεται τότε σὲ ἓνα ὀρισμένο ἀριθμὸ «ὑπο-ἰῶν» ὁμοίων μὲ τοὺς γόνους, τοὺς φορεῖς τῶν κληρονομικῶν χαρακτηριστικῶν. Αὐτοὶ οἱ ὑπο-ἰοὶ πολλαπλασιάζονται μεμονωμένα καὶ ὕστερα συγκεντρώνονται πάλι γιὰ νὰ σχηματίσουν νέους ἰούς. Ὅλα αὐτὰ γίνονται εἰς βάρος τοῦ βακτηριδίου πού ἀσφυκτιᾷ καὶ πεθαίνει ἀφήνοντας νὰ ξεφύγουν ἑκατὸ νέοι ιοί. Ὅλα αὐτὰ γίνονται μέσα σὲ λίγες ὥρες.

Ὅταν δύο ιοὶ διαφορετικοῦ εἶδους ἐπιτίθενται ἐναντίον ἐνὸς βακτηριδίου, οἱ ιοὶ πού γεννιοῦνται παρουσιάζουν τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τῶν

δύο εἰδῶν. Ἡ ἐπιμιξία πού προκαλεῖται ἀπὸ τὸ ἀνακάτεμα τῶν κληρονομικῶν οὐσιῶν γεννᾷ τῆς παραπάνω ἰδέες γιὰ τὸν πολλαπλασιασμό τῶν ἰῶν στὸ ἐσωτερικὸ ἐνὸς ζωντανοῦ κυττάρου.

Ὁ ἴος δηλαδὴ πού εἰσχωρεῖ σὲ ἓνα κύτταρο χωρίζεται σὲ σωματίδια ἀνάλογα μὲ τοὺς γόνους τοῦ κυττάρου αὐτοῦ. Δὲν ἀποκλείεται τὰ σωματίδια νὰ ἀντικαθιστοῦν τοὺς γόνους καὶ νὰ ρυθμίζουν ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή τὸν μεταβολισμό τοῦ κυττάρου.

Σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις τὸ κύτταρο χάνει τὸν ἑλεγχό τῆς δυνάμεως τοῦ πολλαπλασιασμοῦ του. Βασίλει ἀναρχία χωρὶς ὄρια. Ἴσως τὸ μυστικὸ ὀρισμένων καρκινῶν νὰ βρίσκεται σ' αὐτὴν τὴν ἀντικατάστασι τῶν «γόνων» τοῦ κυττάρου ἀπὸ τὰ σωματίδια πού προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴο. Ἡ ἀντικατάστασι δὲν εἶναι ἴσως ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἐξαπολύσῃ μόνη τῆς τὴν ἀναρχικὴ ἀναπαραγωγή. Μπορεῖ νὰ ἐπεμβαίνουν καὶ ἄλλοι παράγοντες —λ.χ. οἱ ὁρμόνες— γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν ἓνα εὐνοϊκὸ πεδίο. Πρὸς τὸ παρόν, τίποτα δὲν εἶναι βέβαιο. Τὸ πρόβλημα παραμένει ἀκέραιο, ἀλλὰ ἓνας καινούργιος δρόμος ἀνοίγεται γιὰ τοὺς ἐρευνητάς.

Ἀνεργία ἰῶν.

Ἦρθε ὥστόσο μιὰ στιγμή πού πιστέψαμε ὅτι ἡ νίκη βρισκόταν κοντά. Ἀνακαλύψαμε πὺς ὑπῆρχαν στὸν ὄργανισμό, ὅπως καὶ στὴ φύσι,

πολυάριθμοι ιοί, ἀγνωστοὶ ὡς τότε, πού δὲν φαίνονταν καθόλου βλαβεροί, μὲ δυὸ λόγια ιοὶ σὲ ἀνεργία πού τοὺς ὠνομάσαμε «ὄρφανους ἰούς».

Ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς ἰούς αὐτοὺς ἀνακαλύφθηκε τὸ 1937 στὸ αἷμα πολλῶν Ἀφρικανῶν ἀσθενῶν, στὴν Οὐγκάντα. Τὸ 1942 βρήκαμε πολλοὺς ἄλλους στὰ ὑγρὰ πού πήραμε ἀπὸ τὴ συνθλίψι ἐντόμων τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἀνάλογοι ιοὶ βρίσκονται στοὺς γορίλλες καὶ σὲ ἄλλα ζῶα. Φαίνεται πὺς ὅλοι αὐτοὶ οἱ ιοὶ προέρχονται ἀπὸ κάποια κοινὴ ἀφρικανικὴ πηγή.

Τὸ Ἰνστιτούτο Ροκφέλλερ τῆς Νέας Ὑόρκης τοὺς μελέτησε ἰδιαίτερα. Οἱ βακτηριολόγοι προμηθεύτηκαν μερικὰ δείγματα τοὺς γιὰ νὰ τὰ εἰσαγάγουν σὲ ποντικούς μὲ κακοήθεις ὄγκους καθὼς καὶ σὲ ποντικούς ὑγιείς. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν μιὰ ἐκπληξι: οἱ ὑγιείς ποντικοὶ ψόφησαν ὅλοι ἀπὸ ἐγκεφαλίτιδα (κι αὐτὸ ἦταν ἴσως ἐπόμενο γιὰ τὸ «ὄρφανοι ιοὶ» παρουσιάζουν ὀρισμένες ἀναλογίες μὲ τοὺς ἰούς αὐτῆς τῆς ἀρρώστιας).

Στοὺς ἄλλους ὅμως ποντικούς οἱ ὄγκοι καταστράφηκαν ἐντελῶς ἐνῶ τὸ νευρικὸ τους σύστημα δὲν ἐπηρεάστηκε καθόλου. Τότε πιστέψαμε πὺς εἴχαμε βρῆ ἓνα μέσο καταστροφῆς τῶν καρκινογόνων κυττάρων. Ἀλλὰ βιαστήκαμε. Ἡ θαυματουργὴ ιδιότητα χάθηκε γρήγορα γιὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀσθενοῦς πού ἔκανε τὴ θεραπεία ὁ «ὄρφανος ἴος» δημιουργοῦσε ἀμυντικὰ ἀντισώματα.

Τὰ νέα φάρμακα.

Ἄλλοι δρόμοι ἐρευνας ὠδήγησαν στὴν ἀνακάλυψι νέων φαρμάκων. Ὁ Ἀμερικανὸς γιαντὸς Οὐίλλιαμ Μάκ Κάρθν θεράπευσε μὲ ἐπιτυχία ἑκατὸ καρκινοπαθεῖς μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς συνδυασμοῦ κορτιζόνης καὶ ἀζωτούχου σινάπεως. Οἱ σχετικὲς ἐνέσεις γίνονταν ἐπὶ πέντε ἡμέρες. Ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς ἀντέδρασαν καλὰ στὴν ἀρχικὴ αὐτὴ ἐπίθεσι πού τὴν ἀκολούθησε δευτέρη καὶ τρίτη, μὲ διακοπὴ ἐνὸς μηνὸς γιὰ νὰ προληφθοῦν ἐπιπλοκές.

Οἱ γιαντοὶ τοῦ νοσοκομείου Σαιντ Τόμας τοῦ Λονδίνου ἐφαρμόζουν μιὰ

μέθοδο ἐπαναστατικὴ: τὴν εὐαίσθητοποίησι μὲ ὀξυγόνο. Ὁ ἀσθενὴς πού ὑφίσταται τὴ συνήθη θεραπεία μὲ ἀκτίνες Χ ἀπομονώνεται σὲ ἓνα κλουβὶ ὅπου διοχετεύεται ὀξυγόνο ὑπὸ πίεσι μιᾶς ἀτμοσφαιρας. Τὸ ὀξυγόνο αὐτὸ μεγαλύνει τὴν εὐεργετικὴ ἐπίδρασι τῶν ἀκτίνων.

Παράλληλα οἱ γιαντοὶ ἐπέτυχαν νὰ καλλιεργήσουν ἀνθρώπινα λευχαιμικὰ κύτταρα, κατὰ πού θὰ ἐπιτρέψῃ πειράματα μὲ νέα φάρμακα μὲ περισσότερες πιθανότητες ἐπιτυχίας. Καὶ ἐλπίζουν ὅτι σύντομα θὰ μπορέσουν νὰ κάνουν μεταμόσχευσι καρκινικῶν ὄγκων ἀνθρώπου σὲ ὑγιή ζῶα.

Ὁ μυελὸς τῶν ὀστέων ἐναντίον τῆς λευχαιμίας.

Ξέρουμε ἤδη τὸ φάρμακο E-39 πού πολεμᾷ τὴ λευχαιμία. Τώρα χρησιμοποιεῖται ἓνα νέο προϊόν, τὸ «SB-1348». Τέλος ἐναντίον τῆς λευχαιμίας πάλι συνεχίζονται μὲ μεγάλες ἐλπίδες μελέτες μεταμοσχεύσεως μυελοῦ τῶν ὀστέων.

Θὰ πρέπει νὰ ὑπενθυμίσουμε ὅτι ὁ καθηγητὴς Γκράφφ τοῦ Βερολίνου βεβαίωσε ὅτι ἔχει ἀποδείξει, χάρι στὸ ηλεκτρονικὸ μικροσκόπιο, ὅτι ἡ λευχαιμία προκαλεῖται ἀπὸ ἴο. Ὁ ἴδιος βεβαιώνει πὺς μετέδωσε τὸν ἴο σὲ ἓνα ποντικὸ καὶ καθορίζει ὅτι ὁ ἴος ὑποκύπτει σὲ θερμοκρασία 65 βαθμῶν.

Ἐχει δίκιο; Ἀγνωστον. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ γιαντοὶ προσπαθοῦν στοὺς λευχαιμικοὺς ἀσθενεῖς νὰ ἀντικαταστήσουν τὸν μυελὸ τῶν ὀστέων, πού ἔχουν ἐπηρεαστῇ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, μὲ μυελὸ γιγί γιὰ τὴν υποφιάζονται πὺς κατ' ἀρχὴν ἡ λευχαιμία ὀφείλεται σὲ διαταραχὴ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων. Ὁ μυελὸς αὐτὸς ἀλλοστε παράγει τὰ ἐρυθρὰ καὶ τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια. Μετὰ ἀπὸ δοκιμὲς πού ἔγιναν σὲ ζῶα ἡ πρώτη μεταφύτευσι αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἔγινε μετὰξὺ δύο διδύμων στὴ Φιλαδέλφεια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀφοῦ προηγουμένως κατεστράφη μὲ ἀκτινοβολίες ὁ ἀρρώστος μυελὸς τῆς μιᾶς ἀδελφῆς πού εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ λευχαιμία.

Ἀπὸ ἑνα καινούργιο ἑλληνικὸ βιβλίον

Γεννήθηκα στὸ χίλια τετρακόσια δύο

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

«Ὁ ἄνθρωπος ποὺ γεννήθηκε στὴν Πάτρα, στὸ ἔτος 1402, δαλαδὴ πεντακόσια ἀκριβῶς χρόνια πρὶν γεννηθῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος», γράφει ὁ συγγραφεὺς σ' ἑνα ἀρκετὰ ἐκτεταμένο ἐπεξηγηματικὸ σημείωμα στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, «περιγράφει τὰ γεγονότα ποὺ σημειώθηκαν στὸν 14^ο αἰῶνα, ὅσα ἔχουν ἀμεση ἢ ἔμμεση σχέση μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Γένος».

Μὲ τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου μιλάει ἡ ψυχὴ τοῦ συγγραφέα. Ἔτσι, σὲ μιὰ καθαρὰ ἱστορικὴ ἀφήγησι, αὐτὴ ἐκπροσωπεῖ τὸ μὴ ἱστορικὸ, τὸ ἀνώνυμο στοιχεῖο ποὺ ζῇ τὰ γεγονότα. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ βιβλίον παίρνει τὴ μορφή αὐτοβιογραφίας, βασιsménης στὶς πηγές καὶ σὲ ἱστορικὰ μελετήματα. Ὅπως λέει τὸ ἴδιο σημείωμα, ὁ λόγος ποὺ ἔκαμε τὸ συγγραφέα νὰ διαλέξῃ τὸν 14^ο αἰῶνα, εἶναι τὰ «φοβερά καὶ μεγάλα γεγονότα» ποὺ σημειώθηκαν ἀπὸ τὸ 1402 ὥς τὰ 1472. Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Π. Κανελλόπουλου δίνουμε ἑνα κομμάτι σχετικὸ μὲ τὴ Βενετία καὶ τὴν ἱστορία της.

Η Βενετία εἶν' ἑνα ὄνειρο. Ὁ Σὺλβεστρος Συρόπουλος δὲ λέει γιὰ τ' ὄνειρο αὐτὸ τίποτε. Ὁ Γεώργιος Σφραντζῆς ποὺ, ἂν δὲν κἀν λάθος, εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴ Βενετία καὶ δὲ βασιζέται μόνον σὲ περιγραφὰς ἄλλων, θυμήθηκε τὸν προφήτη καὶ εἶπε μαζὺ του: «Ὁ Θεὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν».

Ναί, ἡ ρῆσι αὐτὴ ταιριάζει ἀπόλυτα στὴ Βενετία. Ὅχι μόνον ἡ δύναμις τῆς Βενετίας ἔχει θεμελιωθῇ «ἐπὶ θαλασσῶν», ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ πόλις (μιὰ πόλις

ποὺ, ὅπως μοῦ ἔλεγαν, θὰ εἶχε, στὸ ἔτος 1438, τοῦλάχιστον ἑκατὸ χιλιάδες κατοίκους) εἶναι θεμελιωμένη — ἢ μοιάζει, ἔστω, θεμελιωμένη — ἐπάνω στὴ θάλασσα. Μοῦ εἶχαν συχνὰ μιλήσει, προπάντων στὴν Πάτρα, γιὰ τὸ μοναδικὸ αὐτὸ φαινόμενο. Κι ὅταν ταξίδευα γιὰ τὴ Βενετία, τὸ εἶδα μάλιστα καὶ σὲ ὄνειρό μου. Ὡστόσο, τ' ὄνειρο ποὺ εἶδα ξύπνιος, ἀντικρύζοντας τὴ Βενετία, δὲ μπορούσε νὰ τὸ φθάσῃ κανένα ἀπὸ τὰ ὄνειρα ποὺ εἶχα ἰδῇ στὸν ὕπνο μου.

Ἡ Βενετία εἶναι μιὰ μεγάλη

λιμνοθάλασσα μὲ πλῆθος νησάκια. Ἡ λιμνοθάλασσα αὐτὴ δὲν λιμνάζει. Ἄν ἦταν καταδικασμένα τὰ νερά της νὰ λιμνάζουν, δὲ θὰ μπορούσαν νὰ ζήσουν ἄνθρωποι ἐκεῖ μέσα. Ὁ Θεὸς φρόντισε νὰ κινούνται τὰ νερά καὶ ν' ἀλλάζουν μὲ τὴν ἀμπώτιδα καὶ τὴν παλίρροια, ποὺ τὴν προκαλοῦν τὰ περιοδικὰ ρεύματα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὸ βορρᾶ. Ἔτσι ἡ Βενετία, ἀντὶ νάχη γύρω της καὶ μέσα της καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της νερά ποὺ λιμνάζουν, ἔχει νερά ποὺ τὴ λικνίζουν. Τὰ παλάτια, οἱ ἐκκλησίες καὶ ὅλα τὰ σπίτια της καθρεφτίζονται μέσ' στὰ νερά. Ἄν ὁ Νάρκισσος γεννήθηκε πολὺ ὥραϊος καὶ τοῦ ἄρεσε νὰ βλέπει τὸν ἑαυτό του, ἡ Βενετία ἐγίνε ὥραϊα, πολὺ ὥραϊα ἐπειδὴ — ὑποχρεωμένη νὰ βλέπει τὸν ἑαυτό της μέσ' στὰ νερά, θέλοντας καὶ μὴ, καθρεφτίζεται — στολίστηκε καὶ ὁμόρφηνε ὅσο μπορούσε περισσότερο γιὰ νὰ δίνῃ χαρὰ στὰ μάτια της καὶ στὰ μάτια τῶν ἄλλων. Οἱ δρόμοι τῆς Βενετίας εἶναι ὑδάτινοι· δρόμοι της εἶναι τὰ κανάλια. Τῶν πιὸ πολλῶν σπιτιῶν τὰ κρᾶσπεδα βρίσκονται μέσα στὰ νερά. Καὶ ὑπάρχουν περίπου ἑκατὸν πενήντα κανάλια στὴ Βενετία· μ' ἄλλα λόγια, ἑκατὸν πενήντα εἶναι οἱ δρόμοι της, μεγάλοι καὶ μικροί. Τὸ μεγάλο κανάλι — ἡ «Μέση» τῆς Βενετίας — ἔχει τοῦλάχιστον δύο μίλια μῆκος. Στὰ νερά του καθρεφτίζονται τὰ μέγαρά τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν καὶ στὸ κεντρικώτερο σημεῖο τῆς Βενετίας, πλάι στὴ θρυλικὴ Πιατσέττα, τὸ μεγαλοπρεπέστατο παλάτι τῶν δόγηδων μὲ τίς

πολλὲς ὠραιότατες καμάρες του, ποὺ στὴν πλάτῃ τῆς καθεμιᾶς στηρίζονται, σχηματίζοντας θαυμάσιες γαλερίες, ἀπὸ δύο μικρότερες καμάρες.

Ποιοὶ πρωτοσκέφθηκαν νὰ χτίσουν μέσ' στὴ μαγικὴ αὐτὴ λιμνοθάλασσα μιὰν δολοκλήρη πόλιν; Πολλὰ λένε γιὰ τίς πρῶτες ἀρχές τῆς Βενετίας. Οἱ θρύλοι ποὺ ἀκουσα εἶναι ὥραϊοι. Μέσ' ἀπὸ τοὺς θρύλους βγαίνει τὸ βέβαιο γεγονός — βέβαιο τὸ θεωροῦσε αὐτό, ὅπως μοῦ ἔλεγε ὅταν τὸν γνώρισα, κι ὁ ἐρευνητικώτατος Λαόνικος Χαλκοκονδυλῆς — ὅτι ἄνθρωποι φοβισμένοι, κατατρεγμένοι, διωγμένοι ἀπὸ τίς ἡπειρωτικὲς ἐστίες τους, ἀπὸ τὴν terra ferma, διωγμένοι ἀπὸ τὸ φόβο ὅτι πλησιάζουν οἱ Οὐννοι τοῦ Ἀττίλα ἢ οἱ Γότθοι, ζήτησαν καταφύγιον στὴ λιμνοθάλασσα αὐτὴ καὶ στὰ σκόρπια νησάκια της (παλαιότερα θὰ τὰ κατοικοῦσαν ἴσως μονάχα φτωχοὶ καὶ ἄσημοι ψαράδες) χτίζοντας σιγὰ — σιγὰ ἐπάνω στὸ κινητὸ στοιχεῖο μιὰ νέα πατρίδα στερεώτερη ἀπὸ κείνη ποὺ εἶχαν ἄλλοτε στὴ στεριά καὶ ποὺ ἀναγκάσθηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν. Ὅσο ἡ Ραβέννα ἦταν στὰ χέρια τῶν Ρωμαίων αυτοκρατόρων, οἱ κάτοικοι τῆς Βενετίας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούουν στίς ἐντολὰς ποὺ ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ἡράκλειος ἔδωσε σ' ἑνα ἀπὸ τὰ νησάκια της — πρᾶγμα ποὺ εἶχε πιά ξεχασθῇ ὅταν πῆγα στὴ Βενετία — τὸ ἐνδοξὸ ὄνομά του. Ἀφότου, ὅμως, ἡ Ραβέννα ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Λογγοβάρδων — κι αὐτὸ ἐγίνε στὸ ἔτος 751 — οἱ κάτοικοι τῆς λιμνοθάλασσας ἀρχισαν νὰ χει-

ραφετούνται από κάθε ξένη εξουσία (οί Λογγοβάρδοι, φανατικοί στεριανοί, δὲ σκέφθηκαν νὰ τοὺς ἐνοχλήσουν). Γιὰ ν' ἀσφαλισθοῦν ἀπὸ κάθε κίνδυνον ἐπιδρομῆς ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἰταλία, φρόντισαν νὰ μεταφέρουν τὸ κέντρο τους ἀπὸ τὸ νησάκι πού εἶχε ὀνομασθῇ Ἡράκλεια, στὸ Μαλαμόκκο. Ἀλλὰ καὶ τὸ Μαλαμόκκο δὲν ἦταν ἀπρόσβλητο. Οἱ Φράγκοι τοῦ Κορλομάγνου ἐφθασαν ὡς ἐκεῖ. Οἱ κάτοικοι τῆς Βενετίας μεταφέρθηκαν τότε στὰ κεντρικώτερα νησάκια τῆς λιμνοθάλασσας ὅπου — μὲ τὴ βοήθεια τοῦ στόλου τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων πού ἐξακολουθοῦσαν νὰ προστατεύουν τὴ Βενετία — ἀποκρούσθηκαν ὀριστικὰ οἱ Φράγκοι. Οἱ ἴδιοι οἱ παντοδύναμοι τότε Φράγκοι ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ Βενετία δὲν ἀνήκει στὴ σφαῖρα τῆς δικῆς τους δικαιοδοσίας, δηλαδὴ στὴ Δύσι, καὶ ὅτι ἡ σφαῖρα τῆς Βενετίας — οἱ δρόμοι καὶ ἡ μοῖρα της — εἶναι ἡ Ἀνατολή. Τὸ κυριώτερο ἀπὸ τὰ κεντρικὰ νησάκια τῆς μεγάλης λιμνοθάλασσας ὅπου ἐγκαταστάθηκαν ἀπὸ τότε ὀριστικὰ οἱ Βενετοὶ εἶναι τὸ Ριάλτο (τὸ Rivo Alto πού ἡ χρῆσι καὶ τὰ χρόνια τῶκαμαν Rialto). Ἐκεῖ χτίστηκε, γύρω στὸ ἔτος 820, τὸ πρῶτο palatium ducis. Τριακόσια περίπου χρόνια ἀργότερα ἀήκε, καὶ στὴν ἴδια — ἡ σχεδὸν στὴν ἴδια — θέσι ἄρχισε ν' ἀνεγείρεται τὸ νέο παλάτι τῶν δόγηδων, τὸ ἔξοχο αὐτὸ μνημεῖο τῆς ἰσχύος τῆς Βενετίας.

Βίαια γεγονότα πού ἀναστατώνουν τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς συνοδεύουν συνήθως τὴν ἀνοδο (ὅπως, ἄλλωστε, καὶ τὴν πτώ-

σι) ἐνὸς μεγάλου κράτους. Ἡ Βενετία ἀνέβηκε καὶ ἐφθασε μιὰ μέρα νὰ γίνῃ τόσο δυνατὴ, πού ἄρχισε νὰ διεκδικῇ τὸν τίτλον τῆς θαλασσοκρατείας, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ καλὰ-καλὰ κανένας. Τὰ βήματά της ἦταν σιωπηλά. Δὲν ἀκούστηκε ὁ κρότος τους ἐπάνω στὴ γῆ. Ἦταν βήματα πού σημειώθηκαν στὶς θάλασσες, ὅπου οἱ φουρτοῦνες μὲ τὸ δικό τους φοβερὸ κρότον σβήνουν κάθε ἄλλον ἤχο. Οἱ Βενετοὶ μάζευαν χρυσάφι καὶ πολύτιμα ἀντικείμενα, γίνονταν πλούσιοι, ὅταν ἡ ἡπειρωτικὴ Δύσι μὲ τοὺς γεναίους ἱππότες της ἦταν φτωχὴ, ἔχτιζαν σπῆτια καὶ πλοῖα, προπάντων πλοῖα, ταξίδευαν, γνώρισαν ὅλα τὰ λιμάνια καὶ τοὺς δρόμους τῆς Μεσογείου, προετοιμάσθηκαν γιὰ νὰ γίνουν οἱ Φοίνικες τῆς ἐποχῆς μας, χωρὶς κανένας ν' ἀντιληφθῇ πέρα γιὰ πέρα τὸ τί μπορούσε νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν πείρα, τὴ γνῶσι καὶ τὴν πλοῦτον πού συγκεντρωνόταν στὴ μαγικὴ λιμνοθάλασσα. Μὲ τὴν πρώτη σταυροφορία, στὸ ἔτος 1100, φάνηκε ξαφνικὰ ἡ δύναμις τῆς Βενετίας. Χωρὶς τὰ διακόσια περίπου πλοῖα πού προθυμοποιήθηκε ἡ Βενετία νὰ προσφέρῃ, οἱ σταυροφόροι δὲ θὰ μπορούσαν νὰ ἐπιχειρήσουν τὸ ἱερὸ τους ταξίδι στὴ Συρία. Ἀπὸ τότε προβάλλει ἡ Βενετία σὰ μιὰ μεγάλῃ ναυτικὴ δύναμι. Ὅταν, στὸ ἔτος 1204, μπῆκε ὁ δόγης Ἐνρίκο Ντάντολο στὴν Κωνσταντινούπολι, ἡ ἐκλογὴ τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορος (ὁ ἴδιος δὲ δέχθηκε τὸν τίτλον) ἔγινε ἀπὸ ἑξῆ Βενετοὺς καὶ ἑξῆ Φράγκους. Μιὰ μοναδικὴ πόλι, ἡ Βενετία, θεωρήθηκε ἰσοδύναμη μὲ ὀλόκληρὴ τὴν ἡπειρωτικὴ Δύσι.

Στὴ διανομὴ τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν πού ἐπακολούθησε, ζήτησε καὶ πῆρε ὁ Ἐνρίκο Ντάντολο ὡς μερίδιον τῆς Βενετίας τὰ κρισιμώτερα ἡπειρωτικὰ λιμάνια καὶ τὰ κυριώτερα νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ γενικώτερα τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου. Ἀπὸ τότε ὀνομάσθηκε ὁ δόγης τῆς Βενετίας dominus quartae partis et dimidia totius imperii Romaniae. «Ρωμανία» ὀνομάζαν οἱ Δυτικοὶ τὸ Ρωμαϊκόν, δηλαδὴ τὸ Ἑλληνικόν κράτος. Κάτι ἤξερε ὁ δόγης Ἐνρίκο Ντάντολο πού δὲ δέχθηκε νὰ γίνῃ αὐτοκράτωρ στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἐκεῖ, βέβαια, κηδεύθηκε, γιατί ἡ φοβερὴ περιπέτεια τοῦ πρώτου Λατίνου αὐτοκράτορος μὲ τοὺς Βουλγάρους τὸν ἔκαμε ν' ἀρρωστήσῃ καὶ νὰ πεθάνῃ. Εἶχε, ἄλλωστε, φθάσει ὁ δόγης στὰ ἑκατὸ τοῦ χρόνια. Ὡστόσο μὲ τὴν ἴδια τὴν Κωνσταντινούπολι δὲ θέλησε ὁ Ντάντολο νὰ συνδέσῃ τὸ κύρος τῆς Βενετίας. Ἡ Κωνσταντινούπολι ξανάπεσε γρήγορα στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ ὅλες οἱ ναυτικὲς κτήσεις τῆς Βενετίας ἔμειναν ἄθικτες, ἀκόμα καὶ ἡ Τένεδος πού ἦταν ταγμένη νὰ ἐλέγχῃ τὸ δρόμον πρὸς τὴ Βασιλεύουσα.

Οἱ πῖο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δικούς μας ἔμειναν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα μπροστὰ στὴν πολυτέλεια τῆς Βενετίας. Περιγράφοντας ὁ Σὺλβεστρος Συρόπουλος σ' ἀπομνημονεύματά του τὴν πρώτη ἔξοδο πού ἔκαμε ὁ Πατριάρχης, ἀφοῦ ἀποκαταστάθηκε κάπως ἡ ὑγεία του πού εἶχε κλονισθῇ, γράφει ὅτι, πρὶν πάει νὰ ἐπισκε-

φθῇ τὸν αὐτοκράτορα, «ἀπῆλθε πρῶτον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Μάρκου, καὶ τὰ ἐκεῖσε ἱερὰ κειμήλια θεάσατο πολυὺν λαὸν ὄντα καὶ πολυτάλαντα, ἐν οἷς καὶ λίθοι τίμιοι καὶ μέγιστοι εἰσὶ καὶ διαυγέστατοι καὶ πᾶν εἶδος ἱερὸν ἐκ πάσης ἀρίστης καὶ τιμίας ὕλης κατεσκευασμένον... Ἐνθα δὲ καὶ τὰς τοῦ ἱεροῦ καλουμένου τέμπλου θείας εἰκονογραφίας κατείδομεν τῇ αἴγλῃ τοῦ χρυσοῦ μαρμαριούσας, καὶ τῷ πλήθει τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει τῶν μαρμάρων, καὶ τῇ τῆς τέχνης φιλοτιμίᾳ καὶ ποιικιλίᾳ τοὺς θεατὰς καταπλησούσας».

Πολλὰ ἀπὸ τὰ πολύτιμα αὐτὰ ἀντικείμενα — ὅπως, ἄλλωστε, καὶ οἱ δυὸ κίονες πού ἔχουν τοποθετηθῇ στὴν Πιατσέττα ἢ τὰ δυὸ θαυμάσια ἄλογα πού βρίσκονται ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεντρικὴ πύλη τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ πού ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶχε μεταφέρει ἀπὸ τὴ Ρώμη στὴν Κωνσταντινούπολι — ἦταν ἄλλοτε δικὰ μας καὶ στόλιζαν τὴ Βασιλεύουσα. Ὁ Ἐνρίκο Ντάντολο τὰ πῆρε ἀπὸ μᾶς ἀνόμω τῆς λείας» (ὅπως ἔλεγε ὁ Σὺλβεστρος Συρόπουλος) καὶ τᾶστεψε στὴ Βενετία. Ἐνῶ τὰ θαυμάζουμε κοιτάζοντάς τὰ, θρηνούσαμε μέσα μας. Πρέπει, ὅμως, νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐπίασαν καλὸν τόπον καὶ ἐκεῖ ὅπου μεταφέρθηκαν. Ἀντάχασε ἡ Κωνσταντινούπολι, τὰ κέρδισε ἡ Βενετία, δηλαδὴ μιὰ πόλι πού οἱ κάτοικοί της ξέρουν νὰ τὰ τιμῶν καὶ νὰ τὰ συναγωνίζονται μὲ τὴ δικὴ τους τέχνη καὶ ἐφευρετικότητα. Ἀκόμα καὶ ὁ φανατικὸς Ἀθηναῖος Λαόνικος Χαλκοκονδύλης πού μελέτησε ἰ-

διαίτερα τὸ πρόβλημα τῆς Βενετίας, ἔλεγε — καὶ βλέπω τώρα ὅτι τὴν ἔγραψε στὸ ἱστορικό του βιβλίο — ὅτι στὴ Βενετία συγκεντρώθηκαν, κατατρεγμένοι καὶ διωγμένοι, ξεχωριστοὶ καὶ ἱκανοὶ ἄνδρες, γιοὶ διάσημων πατέρων, ὅτι ἦταν οἱ ἴδιοι ἱκανοὶ νὰ χτίσουν τὰ πῦρ θανμάσια σπίτια καὶ ὅτι, μετατρέποντας τὴν ἀρχικὴ δημοκρατία τους σὲ ἀριστοκρατία, κατέφεραν νὰ ὀργανώσουν ἓνα πολίτευμα ποὺ λειτουργεῖ ἔξοχα καὶ ποὺ στὸ πλαίσιο του καὶ αὐτὸς ὁ δόγης καταδικάζεται σὲ θάνατο ὅταν φταίει. Οἱ σκέψεις αὐτὲς — προτοῦ γνωρίσω τὸν Λαόνικο Χαλκοκονδύλη (καὶ τὸν γνώρισα ὅταν γύρισα ἀπὸ τὴν Ἰταλία στὸν Μυστρά) — γεννήθηκαν αὐτόματα μέσα μου, ἀλλὰ δὲν τίς ἀποκάλυψα παρὰ μόνο στὸν Βησσαρίωνα. Ἀνῆκα στοὺς λίγους ἐκείνους ποὺ, ὅσο καὶ ἂν εἶναι υπερήφανοι γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Γένος, ξέρουν νὰ δικαιολογοῦν καὶ ἐκείνους ποὺ εἶναι υπερήφανοι γιὰ τὸ δικό τους. Κι ὅσο μεγάλη καὶ ἂν ἦταν καὶ στὴ δική μου ψυχὴ ἡ πικρία γιὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔκαναν οἱ Δυτικοί, λεηλατώντας τὴν Κωνσταντινούπολη, εἶχα τὴν ἡθικὴ δύναμι νὰ λέω ὅτι ὅσα ὠραῖα ἀντικείμενα μεταφέρθηκαν ἀνόμω τῆς λείας» στὴ Βενετία, μεταφέρθηκαν σὲ μιὰ πόλι ποὺ ἦταν ἄξια νὰ τὰ κάμει δικά της.

Ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο ξεχώριζε ἐμένα ἀπὸ τοὺς πῦρ πολλοὺς δικούς μας ποὺ, ἀκολουθώντας τὸν αὐτοκράτορα ἢ τὸν πατριάρχη, βρέθηκαν τίς μέρες ἐκεῖνες μαζί μου στὴ Βενετία. Οἱ πῦρ πολλοὶ — σχεδὸν ὅλοι, θαύμασαν στὴ Βενετία προπάντων τὴ χτυπητὴ πολυτέλεια, ἐκεῖνη ποὺ ἦταν συν-

δυσμένη μὲ χρυσάφι καὶ μεγάλους πολυτίμους λίθους. Αὐτὸ βγαίνει καὶ ἀπὸ τὰ λόγια ποὺ ἔγραψε ὁ Σύλβεστρος Συρόπουλος γιὰ τὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Ἡ ψυχὴ τοῦ Συρόπουλου εἶχε μορφωθῇ στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου τὸ χρυσάφι καὶ οἱ πολυτίμοι λίθοι, ἡ ἄσιατικὴ χτυπητὴ πολυτέλεια καὶ χλιδή, ἦταν τὸ κύριο γνώρισμα τῆς ὁμορφιάς καὶ τὸ ἐπικρατέστερο μέτρο τῆς ὠραίας ζωῆς. Ἡ δική μου ψυχὴ εἶχε μορφωθῇ ἄλλου· εἶχε μορφωθῇ στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Μυστρά, ὅπου τὰ γνωρίσματα τῆς ὁμορφιάς καὶ τὰ μέτρα τῆς ὠραίας ζωῆς ἦταν κάπως διαφορετικά. Ἔτσι γιὰ μένα, τὰ πῦρ ἀξιοπαρατήρητα στὴ Βενετία (ὅπως, ἄλλωστε, καὶ στὴν ἴδια τὴν Κωνσταντινούπολη) δὲν ἦταν τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα ποὺ ἔλαμπαν καὶ θάμπωναν τὰ μάτια. Ἡ ματιὰ μου στάθηκε πολὺ λιγώτερο σ' αὐτὰ καὶ πολὺ περισσότερο σὲ ὅσα, χωρὶς νὰ γυαλίζουν καὶ νὰ λάμπουν, ἦταν ὠραῖα στὸ νόημα ποὺ ζητοῦσαν νὰ ἐκφράσουν, στὸ νόμο ποὺ ἦταν ἐνσαρκωμένος μέσα τους.

Ὁ Σύλβεστρος Συρόπουλος θαύμασε τὰ «πολυτάλαντα» ἀντικείμενα μεσ' στὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ὅσα «τῇ αἴγλη τοῦ χρυσοῦ» ἢ «τῷ πλήθει τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει τῶν μαρμάρων» τὸν εἶχαν καταπλήξει ὡς θεατὴ. Λέει, βέβαια, γιὰ τίς εἰκονογραφίες ὅτι τίς χαρακτηρίζει «φιλοτιμία» καὶ «ποικιλία» τέχνης, ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τὸ προσθέτει τελευταῖα, μνημονεύοντας καὶ ἐξαίροντας ὡς κύρια χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτῶν ἀκόμα τῶν εἰκο-

νογραφιῶν τῇ λάμπῃ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων. Τῇ δικῇ μου ματιᾷ — τῇ ματιᾷ τῆς ψυχῆς μου — τὴν τράβηξαν, ἀντίθετα, τὰ ἀνάγλυφα ποὺ κοσμοῦν τὴν κεντρικὴ πόρτα τοῦ ναοῦ, καθὼς καὶ τὰ μωσαϊκὰ τῶν θόλων, προπάντων ἐκεῖνο ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὸν κεντρικὸ τροῦλο, μωσαϊκὰ ποὺ εἶν' ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴ δική μας θρησκευτικὴ τέχνη. Ἡ ὠραία καὶ ζωντανὴ μίμησι εἶναι δημιουργία. Τὰ μωσαϊκὰ τοῦ Ἀγίου Μάρκου δείχνουν ὅτι οἱ καλλιτέχνες ποὺ τὰ δούλεψαν — ἂν ἦταν Βενετοὶ καὶ δὲν ἦταν δικοὶ μας — δέχθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν ἴδια χάρι ποὺ εἶχαν δεχθῇ καὶ οἱ δικοὶ μας, στὸ Δαφνί, στὸν Μυστρά, στὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸ ἴδιό πρέπει νὰ πῶ καὶ γιὰ τοὺς ἀρχιτέκτονες ποὺ σχεδίασαν καὶ ἔχτισαν τὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Ἀντικρίζοντας τὸν Ἅγιο Μάρκο, νόμισα γιὰ μιὰ στιγμή ὅτι βρισκόμουν πάλι στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ὅτι ἀντίκρουζα τὸν ἀγαπημένο μου ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἡ ἐπίδρασι τοῦ δικοῦ μας ναοῦ στὴ σύλληψι καὶ στὴ διαμόρφωσι τοῦ Ἀγίου Μάρκου εἶναι ἄμεση καὶ χτυπητὴ. Ὡστόσο, εἶναι μιὰ ἐπίδρασι ποὺ (ὅπως διαπίστωσα καὶ στὴν περίπτωσι τῶν μωσαϊκῶν) δείχνει πὼς καὶ τὰ πνεύματα καὶ τὰ χέρια ποὺ ἐπηρεάσθησαν ἦταν δημιουργικά.

Ὁ Ἅγιος Μάρκος χτίστηκε γιὰ νὰ στεγάσῃ τὸ ἱερώτατο λείψανο τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου ποὺ, στὸ ἔτος 828, χέρια πιστῶν Βενετῶν ἐκλεψαν καὶ ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια στὴ Βενετία. Ὡς τότε, προστάτης τῆς Βενετίας ἦταν ὁ Ἅγιος Θεόδωρος, ἓνας Ρωμαῖος λεγεωνάριος ποὺ, ὅπως καὶ ὁ Ἅγιος Σεβαστιανός, ἐμαρτύρησε στὸ ἔτος 406. Οἱ Βενετοὶ σκέφθηκαν ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτοπίσῃ τὸν Ἅγιο Θεόδωρο. Γιὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσουν καὶ αὐτόν, ποὺ τοὺς προστάτευσε στὰ πρῶτα δύσκολα πεντακόσια χρόνια ποὺ ἡ Βενετία πάλευε νὰ στηριχθῇ στὰ ὕδατα, τὸν ἐτοποθέτησαν ἀργότερα ὄρθιο ἐπάνω στὸν ἓναν ἀπὸ τοὺς δυὸ κίονες ποὺ πῆρε ὁ Ντάντολο ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ποὺ στήθηκαν στὴν Πιατσέττα, μπροστὰ στὸν κεντρικὸ μῶλο τῆς Βενετίας. Ἐπάνω στὸν δεῦτερο κίονα στήθηκε ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἀγίου Μάρκου ποὺ κρατᾷ ἀνοιχτὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Ἔτσι, ἐξασφαλίστηκε ἡ συμβολικὴ ἰσοτιμία τῶν δύο πολιούχων. Ὡστόσο, γιὰ τὸν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο ἄρχισαν οἱ Βενετοὶ νὰ χτίζουν, ἀπὸ τὸ ἔτος 1065, τὸν περίλαμπρο ναὸ ποὺ βασίστηκε στὸ πρότυπο τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

♦ Ἀκόμη καὶ ἂν τὸ χρέμα μπορούσε νὰ ἀγοράσῃ τὴν εὐτυχία, σκεφθῆτε πὼς ὁ κάτοχός της δὲν θὰ γλύτωνε τὸν ...φόρο πολυτελείας.

Charles Ruffing

♦ Μεταξὺ φίλων : Εἶναι ὁ τύπος τῆς γυναίκας ποὺ τὸ νὰ μιλάει δὲν τὸ θεωρεῖ δικαίωμα ἀλλὰ ὑποχρέωσι.

Up

Τὰ ἠθικὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἀνατομία

Ἔνα πειραματόζωο
μέσα σιὸ ἄζωτο

ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Τοῦ PIERRE DEVAUX

Σ ἓνα ἐπιστημονικὸ ἐργαστή-
ριο ἔγινε τελευταῖα ἓνα πε-
ρίεργο πείραμα. Οἱ βιολόγοι ἐβύ-
θισαν ἓνα ζωντανὸ πειραμα-
τόζωο μέσα σὲ ὑγρὸ ἄζωτο.
Δὲν ἀναφέρεται ἂν εἶχε προ-
ηγηθῇ ἀναισθησία ἀλλὰ φαίνε-
ται πὼς τὸ ζῶο θὰ ἦταν κάπως
ναρκωμένο. Ἀφοῦ στερεοποιή-
θηκε γρήγορα, τὸ μικρὸ σῶμα
μποροῦσε νὰ κοπῇ σὲ λεπτεῖς φέ-
τες ἐνῶ ἡ σὰρκα καὶ τὰ ὄργανά
του εἶχαν ἀποκτήσει τὴν ἀντοχὴ
τοῦ ἀλουμινίου.

Καὶ τὰ κομμάτια αὐτὰ διαβι-
βάστηκαν σὲ ἓνα μετρητὴ Γκάιγ-
κερ-Μύλλερ γιὰ μελέτῃ τῆς ἀντι-
νοβολίας, γιατί πρέπει νὰ προσ-
θέσουμε ὅτι τὸ πειραματόζωο,
πρὶν ἀπὸ τὴν τελετὴ τῆς ἐμβα-
πτίσεώς του, εἶχε πάρει ραδιε-
νεργὸ τροφή.

Ἀνθρώπινοι αὐτοματισμοί.

Τὰ περισσότερα πειραματόζωα
πού θανατώνονται, πρῶτα ἀναι-
σθητοποιοῦνται: ὁ σκύλος μὲ χλω-
ροφόρμιο, ἡ γάτα μὲ αἰθέρα.
Ἐξαιροῦνται μόνον ὠρισμένες ἐγ-
χειρήσεις πού γίνονται στὸν ἐγκέ-
φαλο καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν
ὁποίων τὸ ζῶο πρέπει νὰ ἔχῃ τὴς
αἰσθήσεις του. Αὐτὴ εἶναι ἡ περι-
πτωση γιὰ τὴ μελέτῃ τῶν «αὐ-
τοματικῶν θυμῶν».

Βάλτε τὸ χέρι σας κοντὰ σὲ
μιὰ θερμάστρα πού καίει δυνατὰ.
Μόλις τὰ δάκτυλά σας ἀγγίσουν
τὴν καυτερὴ ἐπιφάνεια, ὅλο τὸ
σύστημα τῶν μυῶν τοῦ βραχίονος
θὰ πάθῃ μιὰ ἐντονη σύσπασι. Μὲ
πολὺ κόπο θὰ μπορέσετε νὰ καῖτε
θεληματικά, ἀφοῦ νιώσετε μιὰ
σειρὰ σπασμῶν πού δείχνουν ὅτι
ἡ θέλησί σας ἀγωνίζεται ἐναντίον
ἐνὸς μηχανισμοῦ πού δουλεύει
αὐτοματικά.

Τὸ ἀθέατο αὐτόματο πού ἀγω-
νίζεται γιὰ τὸ καλὸ σας βρῖσκε-
ται ἀκριβῶς στὸ σημεῖο ὅπου τὰ
νεῦρα τοῦ χεριοῦ εἰσχωροῦν στὸν
νωτιαῖο μυελό. Ἔνα γάγγλιο
λ.χ. πού ἀποτελεῖται ἀπὸ εἰδικὰ
νευρικὰ κύτταρα προκαλεῖ βρα-
χυκύκλωμα στὰ αἰσθητήρια καὶ
τὰ κινητικὰ νεῦρα. Σὲ ἐπείγουσα
περίπτωσι ὁ μικροσκοπικὸς αὐτὸς
αὐτόματος ἐγκέφαλος προκαλεῖ
σύσπασι τῶν μυῶν προτοῦ ἀκόμη
ἡ αἰσθήσις φθάσῃ στὸν ἐγκέφαλο.

Αὐτὸς εἶναι ὁ μηχανισμὸς τοῦ
ἀπλοῦ «ἀνακλαστικοῦ» πού εἶναι
καθαρὰ μηχανικό.

Υπάρχει καὶ ἄλλη περίπτωσι.
Τὴ στιγμὴ πού ἐτοιμάζεστε νὰ
διασχίσετε τὶς γραμμὲς ἐνὸς τραί-
νου σ' ἓνα σταθμὸ, ἓνα τρομερὸ
σφύριγμα σχιζεῖ τὴν ἀτμόσφαιρα
καὶ ἀναγγέλλει τὴν προσέγγισι
τραίνου. Ἦδη ὅμως μιὰ στι-
γμιαία χαλάρωσι τῶν μυῶν σας
σᾶς ἔρριξε πίσω, στὴ σωτήρια
πλατφόρμα. Καὶ ἐδῶ ἔδρασαν τὰ
ἀνακλαστικά, ἓνα συντονισμένο
σύνολο κινητικῶν μηχανισμῶν
πού τὰ ξαναβρίσκουμε πρὸ τε-
λειοποιημένα στὸν πιανίστα ἢ
στὴν δακτυλογράφο.

Ὁ θάλαμος τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἔνας Ἀμερικανὸς χειρουργός,
ὁ Β. Κάννον ἔδειξε ὅτι ὑπάρχει
ἓνα κατώτερο τμήμα τοῦ ἐγκε-
φάλου, ὁ «θάλαμος», πού εἶναι
ικανὸς νὰ συντονίζῃ τὰ ἀνακλα-
στικά καὶ νὰ προκαλῇ ἀληθινές
«αὐτοματικὲς πράξεις εὐφυΐας»,
ἀλλὰ καὶ ικανὸς νὰ μᾶς προκαλῇ
αὐτοματικὲς συγκινήσεις πραγμα-
τικά καταστρεπτικές.

Ὅταν δέσουμε μιὰ γάτα στὸ
τραπέζι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῆς
φέρουμε κοντὰ ἓνα θυμωμένο
σκύλο, ἡ γάτα φοβᾶται καὶ ὁ
φόβος τῆς ἐκδηλώνεται μὲ δύο
τρόπους: ἐξωτερικὰ βλέπουμε τὸ
κλασικὸ θέαμα νὰ κουνᾷ ἡ γάτα
τὰ πόδια, νὰ βγάξῃ τὰ νύχια,
νὰ λαχανιάζῃ, νὰ δαγκώνῃ, νὰ
σηκώνωνται οἱ τρίχες τῆς. Ἐσω-
τερικά, ἡ ἱατρικὴ ἐξέτασι δείχνει
ταχυπαλμία, ἀνοδο τῆς ἀρτηρια-
κῆς πίεσεως καὶ ξαφνικὴ ἐμφά-
νισι ἐκατομμυρίων ἐρυθρῶν αἱ-
μοσφαιρίων πού τὰ κυνηγᾷ στὸ

αἷμα μιὰ σύσπασι τῆς σπλήνας.
Ἄν γίνῃ μιὰ τομὴ στὰ μεγάλα
νεῦρα τοῦ νευροσυμπαθητικοῦ συ-
στήματος τῆς γάτας πού βρίσκον-
ται ἔξω ἀπὸ τὴ σπονδυλικὴ στήλη
καὶ ρυθμίζουν τὶς περισσότερες
κινήσεις τῶν σπλάγχων, καὶ βάλ-
ουμε πάλι τὸ σκύλο νὰ γαυγίσῃ
θὰ δοῦμε ὅτι τὸ τρίχωμα τῆς
γάτας δὲν σηκώνεται, οἱ παλμοὶ
τῆς καρδιάς μόλις πού ἐπιταχύ-
νονται, ὅτι ἡ ἀρτηριακὴ πίεσι καὶ
ἡ αὔξησι τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαι-
ρίων εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτες.
Εἶναι φανερὸ πὼς μὲ τὴν ἐπέμ-
βασι αὐτὴ σκοτώνεται τὸ ἐσωτε-
ρικὸ αὐτόματο πού ἐπέτρεπε στὸ
ζῶο νὰ ἐκδηλῶνῃ στὴ στιγμὴ τοῦ
φόβου του ὅλη του τὴ δύναμι.

Ὁ ρόλος τῆς φαιᾶς οὐσίας.

Συνεχίζοντας τὸ πείραμά του
μὲ τὴ γάτα ὁ Κάννον ἐπέτυχε νὰ
ἐξαφανίσῃ ἀπὸ τὸ ζῶο — χωρὶς
νὰ τὸ σκοτώσῃ — τὸ περίφημο
ἐξωτερικὸ περίβλημα τῆς φαιᾶς
οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἔδρα τῆς
θελήσεως καὶ τῆς σκέψεως. Μὴ
νομίσετε ὅμως ὅτι τὸ ζῶο ἔμεινε
ἄψυχο ὕστερα ἀπ' αὐτό. Ἡ εὐαι-
σθησία του, ἀντίθετα, ἦταν ἀνώ-
μαλη καὶ «ἀδικοιολόγητη». Ἄν
ἀγγίσετε μὲ τὰ δάκτυλα τὴν πλά-
τη τῆς γάτας, ἂν χτυπήσετε
ἐλαφρὰ στὸ τραπέζι, θὰ δῆτε τὴ
γάτα νὰ παθαίνη μιὰ τρομερὴ
κρίσι θυμοῦ, νὰ δείχνῃ τὰ νύχια
τῆς, νὰ δαγκώνῃ τὸν ἄερα, νὰ
τρέμῃ, νὰ εἶναι ἐτοιμὴ νὰ σιάσῃ.
Πέντε λεπτὰ ἀργότερα τὸ ζῶο
ἡσυχάζει ἐξαντλημένο.

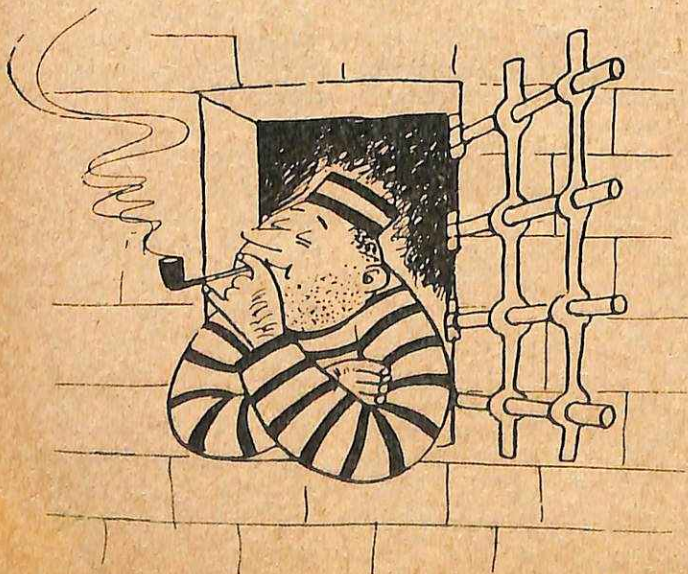
Τὶ προκαλεῖ αὐτὸ τὸν ἀχρη-
στὸ θυμὸ; Ὁ θάλαμος, τὸ κατώ-
τερο τμήμα τοῦ ἐγκεφάλου, πού
ἔμεινε στὴ θέσι του. Ἄν δώσετε
μιὰ σπρωξιὰ σ' ἓνα φίλο σας

ἀναπηδᾷ, γυρίζει, σᾶς ἀναγνώριζει καὶ γελά : ἐδῶ ἐπεμβαίνει τὸ λογικὸ στοιχεῖο, ἡ φαιά οὐσία, γιὰ νὰ σταματήσῃ τὸν δυσανάλογο θυμὸ πού ἔρχισε νὰ ἐξαπολύῃ ὁ θάλαμος. Σὲ ὠρισμένες νευρικές ἀσθένειες ἢ ἀκόμη στὴν ἐντονὴ ταραχὴ μιᾶς μάχης, μὲ τὴν ἐπίδρασι τῆς μέθης, ὁ ἐλεγχος χάνεται καὶ ὁ ἄνθρωπος ξαναγίνεται ἓνα ζῶο πού ὑπακούει στὸν αὐτοματισμό.

Ἀνακλαστικὰ αὐστηρὰ «μηχανικά» τῶν γαγγλίων τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων, συντονισμὸς καθαρὰ ἐνστικτώδης τοῦ θαλάμου, ἐλεγχος τῆς εὐφυΐας πού γίνεται

μὲ τὴ μεσολάβησι τῆς φαιᾶς οὐσίας, εἰναῖοι τρεῖς ἀπαραίτητες βαθμίδες γιὰ τὸ ἀνθρώπιν οἰκοδόμημα : ὅταν ἐξαφανιστῇ ἡ μία, βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ ἓνα παραλυτικὸ ἢ ἓνα παράφρονα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος : μιὰ ψυχὴ ἐλεύθερη, προσεκτικὰ συνδεδεμένη μὲ τὸ σῶμα, μὲ διαδοχικὰ ἐπίπεδα ὀργάνων πού ὅσο κατεβαίνουμε σὲ μηχανισμοὺς γίνονται περισσότερο ὅμοια. Τὸ πνεῦμα ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὰ κλιμακωτὰ αὐτὰ ρομπότ χωρὶς νὰ χρειάζεται νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὶς ταπεινές τους ἐργασίες.

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ...

Ἕνας σοφὸς πού τραγούδησε τὴ ζωὴ σὰν ποιητὴς

ΚΑΛΙΑ ΤΖΙΜΠΡΑΝ

1883 - 1931

Ὁ Καλὶλ Τζιμπράν γεννήθηκε στὸν Λίβανο. Ἦταν ποιητής, μυστικιστής, φιλόσοφος, ζωγράφος. Ὅσοι ἔχουν τὴν ἀραβικὴ γλῶσσα μποροῦν νὰ διαβάσουν τὰ ἔργα πού ἔγραψε σ' αὐτὴν. Τὰ ἄλλα ἔργα του, γραμμένα στὴν ἀγγλική — γιὰ τὴν ἔξησε τὰ τελευταῖα ἔτη — εἶναι γνωστὰ σὲ εὐρύτατο κοινό. Πάντως ὅλοι, τὸν παραδέχονται σὰν μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες διάνοιες, σὰν τὸν ἄνθρωπο πού ἔσκυψε στὰ ἀνθρώπινα προβλήματα γιὰ νὰ τὰ ἀντικρῇ μὲ τὴν βαθύτητα καὶ τὴν εὐγένεια τῆς ἀνατολίτιξης σκέψης.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Ἄμμος καὶ ἄφρος», μεταφρασμένο ἀπὸ τὴ Μαρία Μῶ, ἀναδημοσιεύουμε μερικὲς σκέψεις, πού πραγματικὰ εἶναι γεμάτες ἀπὸ τὴν ιδιότυπη σοφία τῆς γῆς ὅπου μεγάλωσε ὁ Καλὶλ Τζιμπράν.

ΠΑΝΤΑ μου διαβαίνω στὴν ἄμμουδιὰ καὶ τριγυρνῶ ἀνάμεσα σ' ἄφρους καὶ ἄμμο.

Τὸ κύμα στὸν ἐρχομὸ του θὰ σβῆσῃ τὰ πατήματά μου κι ὁ ἄνεμος θὰ νὰ σκορπίσῃ πέρα τὸν ἄφρο.

Ὅμως τὸ πέλαγος κι ἡ ἄμμουδιὰ θὰ μένουνε γιὰ πάντα.

ΑΚΟΜΑ χθὲς θαροῦσα πῶς τρεμουλιαστὴ ἦμουνα μᾶζα, χωρὶς ρυθμό, στὴ σφαῖρα τῆς ζωῆς.

Τώρα πιά ξέρω· ἐγὼ εἶμαι ἡ σφαῖρα κι ὁλόκληρὴ ἡ ζωὴ δονεῖται μέσα μου ρυθμικά.

Ἡ πρώτη σκέψη τοῦ Θεοῦ ἦταν ἀγγελος...

Ἡ πρώτη λέξη τοῦ Θεοῦ ἦταν ἄνθρωπος...

Ἡ θύμιση μοιάζει μὲ σμίξη...

Ἡ λησμονιὰ μοιάζει μὲ λύτρωση...

ΚΑΝΕ, Θεέ, ἐγὼ νὰ γίνω λεῖα στὸ λιοντάρι προτοῦ σὲ μὲ νὰ γίνῃ λεῖα τὸ κουνέλι...

KANENAS δὲν μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν αὐγὴ σὰν δὲ διαβῇ τὸ μονοπάτι τῆς νύχτας...

ΤΟ ΣΠΙΤΙ μου λέει: «Μὴ μ' ἀφήνῃς, γιατί δώ μέσα ζῇ τὸ παρελθόν σου».

Κι' ὁ δρόμος μου φωνάζει: «Ἔλα κι ἀκολουθὰ με, γιατί ἐγὼ εἶμαι τὸ μέλλον σου».

Καὶ ἀποκρίνομαι στοὺς δυό, στὸ σπίτι καὶ στὸ δρόμο:

«Ἐγὼ δὲν ἔχω παρελθόν, μήτε καὶ μέλλον. Γιατί σὰν μείνω ἐδῶ, θάχῃ ἡ παραμονή μου τέλος. Μὰ κι ἂν διαβῶ, θάχῃ τὸ διάβα μου σταμάτημα.

Μόνο ὁ ἔρωτας κι ὁ θάνατος τ' ἀλλάζουν ὅλα... ».

ΕΦΤΑ φορές τὴν ψυχὴ μου περιφρόνησα.

Τὴ μιὰ φορὰ πού δείχτηκε καλὴ γιὰ ν' ἀποκτήσω μπῶϊ.

Τὴ δεύτερη φορὰ σὰν τὴν εἶδα νὰ κουτσαίνει μπροστὰ στὸ σακάτι.

Τὴν τρίτη φορὰ σὰν τῆς δόθηκε νὰ διαλέξῃ ἀνάμεσα στὸ δύσκολο καὶ τὸ εὐκολο, κὶ ἐκείνη διάλεξε τὸ εὐκολο.

Τὴν τέταρτη φορὰ σὰν ἀμάρτησε καὶ μετὰ παρηγορήθηκε πού κι ἄλλοι κάνουν ἀμαρτήματα.

Τὴν πέμπτη φορὰ πού ἀνέχτηκε ἀπὸ ἀδυναμία κι ἀπόδωσε αὐτὴ τὴν ἐγκαρτέρησιν σὲ δύναμη.

Τὴν ἕκτη φορὰ σὰν περιφρόνησε τῆς μορφῆς τὴν ἀσχίμια καὶ δὲν κατάλαβε πὼς ἦταν μιὰ ἀπ' τὶς δικές της μάσκες.

Καὶ τὴν ἑβδομὴ φορὰ σὰν ἔψαλε ἕναν ὕμνο καὶ αὐτὸ τὸ νόμισε ἀρετὴ...

ΔΩΣΕ μου ἕνα αὐτί καὶ θὰ σοῦ δώσω μιὰ φωνή.

ΣΑΝ Η ΖΩΗ δὲν βρίσκει τραγουδιστὴ νὰ πῇ τραγούδι στὴν καρδιά της, τότε γεννᾷ ἕνα φιλόσοφο γιὰ νὰ μιλήσῃ τῇ σκέψῃ της...

ΣΑΝ ΜΙΛΑΝΕ δυὸ γυναῖκες δὲν λένε τίποτα. Μὰ σὰ μιλάει μιὰ γυναῖκα φανερώνει τὴ ζωὴ ὁλόκληρη...

ΚΑΘΕ ΔΡΑΚΟΣ γεννᾷ κι ἕναν Ἅγιο Γεώργιο πού θὰ σκοτώσῃ τὸ δράκο...

Η ΠΟΙΗΣΗ δὲν εἶναι γνώμη πού τὴ λέει τὸ στόμα.

Εἶναι τραγούδι πού βγαίνει ἀπὸ πληγὴ ματωμένη ἢ ἀπὸ χεῖλη χαμογελαστά...

Ἡ ποίηση εἶναι σοφία πού μαγεύει τὴν καρδιά.

Ἡ σοφία εἶναι ποίηση πού λέει τραγούδι στὸ νοῦ.

Ἄν ἦταν μπορετὸ νὰ μαγεύουμε τὴν καρδιά τ' ἀνθρώπου λέγοντας συνάμα στὸ νοῦ τραγούδι, τότε στ' ἀλήθεια θὰ ζούσαμε στὴ σκιά τοῦ Θεοῦ...

Ο ΑΝΤΡΑΣ ἀγαπάει δυὸ γυναῖκες. Ἡ μιὰ εἶναι τὸ δημιούργημα τῆς φαντασίας του· κι ἡ ἄλλη δὲν ἐγεννήθηκε ἀκόμη...

ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ πού δὲ συχωρᾶνε τὰ μικρὰ λάθη τῶν γυναικῶν, ποτὲ δὲ θὰ χαροῦνε τὶς μεγάλες ἀρετὲς τους...

Ο ΕΡΩΤΑΣ εἶναι μιὰ λέξη ἀπὸ φῶς, γραμμένη μ' ἕνα χέρι ἀπὸ φῶς πάνω σὲ μιὰ σελίδα φῶς...

ΔΕ ΒΛΕΠΕΙΣ παρὰ μόνο τὴ σκιά σου σὰν στρέψῃς τὴν πλάτη σου στὸν ἥλιο...

ΕΙΘΕ ὁ Θεὸς τὸν πλεονέχτη νὰ χορτάσῃ...

ΑΝΑΜΕΣΑ στὸ δάσκαλο καὶ στὸν ποιητὴ ἀπλώνεται λιβάδι καταπράσινο.

Σὰν τὸ διαβῇ ὁ δάσκαλος θεὸς νὰ γενῇ σοφός.

Σὰν τὸ διαβῇ ὁ ποιητὴς θεὸς νὰ γενῇ προφήτης.

ΙΣΩΣ τῆς θάλασσας ὁ ὀρισμὸς γιὰ τὸ κοχύλι νὰ εἶναι τὸ μαργαριτάρι· ἴσως κι ὁ ὀρισμὸς τοῦ χρόνου γιὰ τὸ κάρβουνο νὰ εἶναι τὸ διαμάντι

◆ Ἐνας κορμὸς συναντᾷ στὸν ποταμὸ δύο σανίδες.
— Πὼς βρεθήκατε ἐσεῖς ἐδῶ; τίς ρωτᾷ ἐκπληκτός.
— Ἐμεῖς; λένε ντροπαλὰ οἱ σανίδες καὶ κατεβάζουν τὰ μάτια.
Δυστυχῶς... ἐπλανήθημεν!

A. A.

◆ Κάποτε ὁ Μπέρναρντ Σὼ ἔλεγε σ' ἕναν κύκλο:
— Πολὺ θλιβερὸ τὸ θέατρο τὰ τελευταῖα χρόνια... Ὁ Αἰσχύλος ἔχει πεθάνει, ὁ Μολιέρους τὸ ἴδιο καὶ ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι πολὺ καλά!

Constellation

νά ρουφήξει χωρίς συζήτησι ένα άσκι κρασί, μόνο και μόνο γιατί ο οικοδεσπότης του έψαλε με έπιτυχία ένα παιδίνα για τὸ καλὸ κρασί...

Μετά τὸ λεκτικὸ αὐτὸ Πάρθειο βέλος τοῦ φιλοσόφου, καὶ γιὰ νὰ μὴ λυπηθῇ ὁ φίλος του, ὁ Σωκράτης σταμάτησε, φόρεσε τὰ σάνδαλά του καὶ μαζὺ μετὸν Ἀριστόδημο συνέχισε τὸ δρόμο του μέσα στὴν πόλι. Ἔτσι πέρασαν τὸ ἀνατολικὸ δίπυλο. Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε πάνω ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸ καὶ οἱ πρῶτες του ἀκτῖνες φώτιζαν μ' ὀλοπόρφυρες ἀνταύγειες τὸν ἀνθὸ τοῦ μυροβόλου θυμариού. Σύντομα ἀνέβηκαν πρὸς τὸ ναὸ τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ θαύμασαν τὴ λεπτότατη τέχνη τοῦ οἰκοδομήματος. Τόσο οἱ κολῶνες του ὅσο καὶ οἱ Καρυάτιδες του ἔμοιαζαν σὰ σμιλεμένες ὄχι στὸ μάρμαρο, ἀλλὰ σὲ λεπτόκοκκη γυαλιστερὴ ζάχαρι! Μικρὰ σύννεφα καπνοῦ ἀνέβαιναν κατευθεῖαν πρὸς τὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὸ βωμὸ καὶ ἡ ἱερεία, μετὰ τὴ θυσία, ἀργά, προχωροῦσε πρὸς τίς σκάλες καὶ τὴν χρυσαμένῃ ἐσωτερικῇ πύλῃ. Φοροῦσε ἕναν κατάσπερο ποδῆρη χιτῶνα, τὰ μαλλιά της ἔπεφταν σὲ πυκνὲς κατάμαυρες «μποῦκλες» καὶ τὸ μέτωπό της ἦταν στεφανωμένο μετὰ δάφνες. Εἶχε ἥρεμο βλέμμα, ἀλλὰ στὰ χεῖλη τῆς νέας κοπέλλας δὲν ἀνθίζε τὸ χαμόγελο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Τί σοῦ ἀποκάλυψε ἡ θυσία, Ἀλεκτώ; Οἱ οἰωνοὶ ἦσαν καλοὶ;

ΑΛΕΚΤΩ: Ἄλλοι ναὶ καὶ ἄλλοι ὄχι. Ὁ καπνὸς πρῶτα τράβηξε κατὰ τὴ δύσι. Τώρα ὅμως,

ὅπως βλέπεις, ἀνεβαίνει κατευθεῖαν πρὸς τοὺς θεούς.

Μὲ τὸ ἀργὸ τῆς βῆμα ἡ ἱερεία χάθηκε μέσα στὸ ναὸ, ἐνῶ οἱ δύο ἄνδρες ἔπαιρναν τὸ μονοπάτι πρὸς τὸ Λύκειο καὶ τὴ δεξαμενὴ τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ ἴσως νὰ βρῖσκανε καὶ ἄλλους φίλους. Κανεῖς δὲ φαινόταν ὀλόγυρα καὶ ὁ Σωκράτης συλλογίστηκε ὅτι μόνο τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρωτα θὰ κρατοῦσε συντροφιά, σ' αὐτὸν καὶ τὸν Ἀριστόδημο. Ὅσες φορὲς καὶ ἂν εἶχε δῇ τὸ μικρὸ θεὸ δὲν μπορούσε νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν ἀριστουργηματικὴ του μορφή. Τὸ ἄγαλμα δὲν ἦταν μεγαλύτερο ἀπὸ 1.65 μ. μαζὺ μετὰ τὴ βάσι του. Ὁ γιὸς τῆς Ἀφροδίτης ἦταν ἀνασηκωμένος στὶς μύτες τῶν ποδιῶν του, μετνωμένο τὸ κορμί, ὀρθάνοιχτες τίς φτεροῦγες, καὶ τὸ δεξιὸ χέρι ἀπλωμένο ἐπάνω ἀπὸ τὸ νερὸ μετὰ τὴν παλάμη στραμμένη πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἦταν τόσο τέλεια τεχνουργημένο ὥστε διάφανες ἔμοιαζαν οἱ φτεροῦγες του, στὰ χέρια φαινότουσαν οἱ φλέβες, καὶ στὴ μορφὴ, πονηρὰ γελοῦσαν τὰ μάτια καὶ φιλήδονα τὰ χεῖλη του.

Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Ἀριστόδημος, καθὼς πλησίαζαν στὴ δεξαμενὴ θαυμάζοντας τὸ ἄγαλμα γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, πρόσεξαν στὸ βᾶθρο του ἕνα νέο γονατισμένο, ποὺ προσευχόταν. Δὲν ἄκουγαν τί ἔλεγε, γιατί τοὺς χωρίζαν ἀπ' αὐτὸν ἀρκετὰ μέτρα, ἀλλὰ νόμισαν ἀπὸ τὴν ὅλη στάσι του ὅτι μᾶλλον ἀπελπισμένες ἐπικλήσεις θὰ ἄρθρωναν τὰ χεῖλη του στὰ θεὸ τῆς ἀγάπης. Ἐκείνη τὴ στιγμή, γέλια καὶ φωνὲς χαρούμενες τὰ-

ραξαν τὴ γαλήνη καὶ μιὰ συντροφιά νέων, ἀφοῦ διέσχισε τὴν παλαιστρά τρέχοντας, πήδηξε μέσα στὴ δεξαμενὴ. Ὁ Σωκράτης, ἀφοῦ γιὰ λίγο κοίταξε τὰ παιχνίδια τοῦ νεροῦ, προχώρησε ὡς ἕνα μαρμαρίνο κάθισμα, δίπλα στὸ νερὸ, κάθησε καὶ φώναξε κοντά του τὸν συντροφό του.

— Μὰ γιὰ νὰ κολυμπήσωμε κάναμε τόσο δρόμο, εἶπε ὁ Ἀριστόδημος. Μήπως Σωκράτη φοβᾶσαι τὸ κρῦο νερὸ καὶ τὸν δροσερὸ πρωῒνὸ ἀέρα;

— Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἀλλὰ ἡ φρόνησι μᾶς προστάζει νὰ συζητοῦμε πολλοὶ μαζὺ καὶ νὰ κολυμποῦμε μοναχοί. Καὶ ὁ Σωκράτης, στρέφοντας τὸ κεφάλι του, γιὰ πολλὴ ὥρα παρακολούθησε τὰ παιχνίδια τῶν ἐφήβων, ἐνῶ στὸ πρόσωπό του — στὴ μορφὴ τοῦ Σατύρου ποὺ εἶχε — ἀνθίζε ἕνα χαμόγελο καλωσύνης.

Ξαφνικά, ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄκρο τῆς δεξαμενῆς, ἐκεῖ ποὺ ὁ νέος προσευχόταν, ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ καὶ ἕνα φτερούγισμα.

— Ἕνας ἀετός, εἶπε ὁ Σωκράτης δείχνοντας τὸν μαῦρο ὄγκο ποὺ στεκόταν ἐπάνω στὸ μετνωμένο χέρι τοῦ ἀγάλματος.

Τὸ ὄρνις δὲν ἦταν μεγάλο, ἀλλὰ σὲ σύγκρισί μετὰ τὸν μικρὸ θεόν, ἔμοιαζε τεράστιο. Κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἐφήβους δὲν πρόσεξε τίποτα, οὔτε καὶ εἶδε τὸ ἄγαλμα νὰ κλυδωνίζεται στὸ βᾶθρο του ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ πουλιοῦ καὶ τελικὰ νὰ πέφτῃ ἐπάνω στὸ νέο, ἐνῶ φτερουγίζοντας ἀπότομα τὸ κακὸ πουλὶ ἔφευγε πρὸς τὸν οὐρανόν.

Οἱ δύο φίλοι τρέξαν πρὸς τὸν νεὸ ποὺ ἔμοιαζε πάντα νὰ προσεύχεται, ἀφοῦ εἶχε ρίξει

μιὰ ἀδιάφορη ματιὰ στὸν ἀετό. Πλαῖ του ὁ Ἑρωτας κοιτόταν χίλια κομμάτια. Οἱ φτεροῦγες, ποὺ λίγα λεπτὰ νωρίτερα ἔμοιαζαν ἑτοιμὲς νὰ κινηθοῦν, βρισκόντουσαν κατὰχαμα, ἀφοῦ ὅμως ἡ μιὰ ἀπ' αὐτές, σὰν μαχαίρι, εἶχε κόψει στὰ δύο τὸ λαιμὸ τοῦ εὐλαβικοῦ νέου.

Ἔσκυψε ὁ Σωκράτης ἐπάνω ἀπὸ τὰ δύο σώματα, ἀπ' τὸ ἀνθρώπινο καὶ τὸ θεϊκό, τὸ σάρκινο κορμὶ καὶ τὸ μαρμαρίνο. Μὲ τρυφερότητα παραμέρισε ἀπὸ τὸ μέτωπο τοῦ νέου τὰ μαλλιά, βύθισε τὸ διαπεραστικὸ του βλέμμα στὰ σβησμένα γαλανὰ μάτια του, τὰ κοίταξε ὥρα πολλὴ καί, μετὰ, τὰ σκέπασε μετὰ τὰ βλέφαρά τους. Πλαῖ του ἀνήσυχα καὶ νευρικά ὁ Ἀριστόδημος εἶπε:

— Ἐρεῖς ποιὸς εἶναι, Σωκράτη; Τὸν λένε Τυδέα καὶ εἶναι «πυθαγόρειος». Ὁ ἀνόητος! Σίγουρα ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Ἑρωτα κάποιον χατήρι. Ὡραία, μὰ τοὺς θεούς, πληρώθηκε.

— Ὁ γιὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀπάντησε ὁ Σωκράτης καθὼς ὄρθανε τὸ κορμὶ του, δὲν ἀπονέμει τὴ δικαιοσύνη. Ἀπλῶς διανέμει τὸν ἔρωτα.

Τὸ βλέμμα του καρφώθηκε στὰ σπασμένα κομμάτια ποὺ ἄλλα ρόδιζαν ἀπὸ τίς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ἐνῶ ἄλλα φάνταζαν ὀλοκόκκινα. Στὸ χέρι τοῦ ἀγάλματος, τὰ δάκτυλα κρατοῦσαν ἀκόμη ἕνα κομμάτι κρέας μετὰ λίπος.

— Εἶναι ἀπὸ τὴ θυσία, εἶπε ὁ Ἀριστόδημος ποὺ παρακολούθησε τὸ βλέμμα τοῦ δασκάλου. Σίγουρα ὁ Τυδέας θὰ

πρόσφερε στὸ θεὸ αὐτὸ τὸ κομμάτι τοῦ ἄρνοιου.

Τριγύρω τους εἶχαν κιόλας μαζευτῇ οἱ κολυμβηταί. Στὰ νεανικά τους κορμιά λαμπύριζαν οἱ σταγόνες τοῦ νεροῦ, τὸ βλέμμα τους ἦταν ἀλαφιασμένο, συζητοῦσαν ὅλοι μαζὺ καὶ οἱ φωνές τους ἦταν ὀξύτατες ἀπὸ τὴ νευρικότητα τῆς παρουσίας τοῦ θανάτου.

— Παιδιά, τοὺς εἶπε ὁ Ἀριστόδημος, κάποιοι πρέπει νὰ πάη στὸν Εὐκράτη γιὰ νὰ τοῦ πῇ ὅτι πέθανε ὁ φίλος του.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια οἱ κολυμβητὲς χαμήλωσαν τὸ κεφάλι. Τὸ διαπεραστικὸ βλέμμα τοῦ Σωκράτη καρφώθηκε ἐπάνω τους, καὶ μέσα στὴν ἡσυχία ποὺ ἀκολούθησε, ὁ δάσκαλος εἶπε μὲ ἔντονη καὶ πειστικὴ φωνή :

— Σᾶς ἐνοχλεῖ ν' ἀναγγείλετε τὸ θάνατο τοῦ φίλου του σ' ἓναν ἄνδρα ;

— Μὰ χθὲς βράδυ, εἶπε ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά, φάγαμε ὅλοι μαζὺ μὲ τὸν Τυδέα καὶ τὸν Εὐκράτη. Ὁ συμποσιάρχος ὠδήγησε τὴ συζήτησι στὸ θέμα τῆς φιλίας, γιὰτὶ ἤξερε ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ ὁ Τυδέας δὲν συμπαθοῦσε τόσο πολὺ, ὅπως ἄλλοτε, τὸ φίλο μας.

— Ἐφηνικά, πρόσθεσε ἓνας ἄλλος ἐφηβος, ὁ Τυδέας ἄρχισε νὰ ἀναλύη τὸ θέμα, ὁπότε καταλάβαμε ὅτι ὁ Εὐκράτης ἦταν ὁ φταίχτης.

— Ἔτσι, συνέχισε ἓνα τρίτο παιδί, ἡ διαλογικὴ συζήτησι ἐξελιχθηκε σὲ διαλεκτικὸν καυγᾶ καὶ ὄχι σὲ φιλοσοφικοὺς διαξιφισμοὺς μεταξὺ φίλων. Βρίστηκαν γιὰ χρήματα, γιὰ κοιο-

ρομαχίες, γιὰ ἔπαθλα καὶ γιὰ κάτι δῶρα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Δῶρα τοῦ ταλαίπωρου Τυδέα πρὸς τὸν Εὐκράτη ;

Ο ΕΦΗΒΟΣ : Ναί, Σωκράτη, καὶ ὁ θυμὸς τοῦ Τυδέα ἦταν δίκαιος γιὰτὶ ὁ καλύτερός του φίλος, ὁ Εὐκράτης, φαίνεται ὅτι πρόσφερε τὰ δῶρα αὐτὰ σ' ἓνα τρίτο πρόσωπο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Μήπως γνωρίζεις ποὺς τὰ ἔλαβε ;

Σιωπὴ ἀκολούθησε τὴν ἐρώτησι. Οἱ ἐφηβοὶ κοιταζόντουσαν, ὅταν ἓνας ἀθλητὴς ἡλιοκαμένος ποὺ ἔστεικε λίγο παράμερα προχώρησε καὶ εἶπε ;

— Οὔτε ὁ Τυδέας ἤξερε τὸ πρόσωπο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Πῶς μιλάς ἐσὺ γιὰ τὴ δική του ἄγνοια ;

Ο ΑΘΛΗΤΗΣ : Ἐφτασα στὴν παλαιστρά σήμερα, πρὶν νὰ βγῇ ὁ ἥλιος. Συνάντησα τὸν Τυδέα καὶ τὸν ρώτησα ἂν θὰ κολυμπήσῃ. Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ προσευχηθῇ γιὰ νὰ ἐξαγοράσῃ μιὰ κακὴ του πρᾶξι. Τότε τὸν κορόιδεψα γιὰ τὰ χαμένα δῶρα...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Μήπως τὸν ρώτησες σὲ ποιὰν τὰ πρόσφερε ὁ Εὐκράτης ;

Ο ΑΘΛΗΤΗΣ : Φυσικά, δάσκαλε. Ἀλλὰ ἐγὶνε ἑξαλλος καὶ ἄρχισε νὰ βρίζῃ αὐτὸ τὸ πρόσωπο, ἔτσι ἀκριβῶς εἶπε, Σωκράτη, «ὅποιον καὶ ἂν εἴναι». Τὸν ξαναρώτησα πολλές φορές, ἀλλὰ ὁ Τυδέας ἔφυγε γιὰ νὰ προσευχηθῇ, ὅπως μοῦ εἶπε, προτοῦ βγῇ ὁ ἥλιος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ὡστε δὲν ἔμαθες τίποτε περισσότερο... Δὲν πειράζει. Θὰ σὲ παρακαλοῦσα ὅμως νὰ τρέξης ὡς τὸ σπίτι

τοῦ Εὐκράτη, νὰ τοῦ ἀναγγείλῃς τὸ δυσάρεστο νέο καὶ νὰ τοῦ πῇ ὅτι ὁ Σωκράτης τὸν περιμένει στὸ ναὸ τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος.

Ὁ ἀθλητὴς δέχθηκε καὶ ὁ φιλόσοφος, τραβώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸν Ἀριστόδημο, προχώρησε πρὸς τὸ ναὸ.

— Θὰ σᾶς φέρω νερό, εἶπε στοὺς νέους, ὥστε ν' ἀποκαταρθῇ ὅποιος ἄγγιξε τὸ νεκρὸ σῶμα.

Μόλις βρέθηκαν μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἐφήβους, ὁ Ἀριστόδημος μίλησε μὲ σιγανὴ φωνή :

— Γνωρίζω, Σωκράτη, τὴ μέθοδό σου καὶ ξέρω καλὰ τὸν τρόπο σου ν' ἀποκαλύπτῃς τὴν ἀλήθεια, ρωτώντας κατὰ τὸν πῶς πολὺπλοκο τρόπο. Ἄραγε ὅμως εἶδες καθόλου φῶς ἀπ' ὅσα εἶπαν τὰ παιδιά αὐτά ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ἐπὺ δὲν εἶσαι, Ἀριστόδημε, ποὺ μ' ἐβεβαίωσες ὅτι τὸ παχὺ κομμάτι ἀπὸ τὸ σφάγιο, ποὺ βρήκαμε ἀνάμεσα στὰ σπασμένα μάρμαρα, ἦταν ἓνα μέρος τῆς θυσίας ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Δίκιο ἔχεις. Μήπως ὅμως δὲν εἶδαμε καὶ τὸν Τυδέα νὰ προσφέρῃ θυσία ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τὸν εἶδαμε ἀπλῶς νὰ προσεύχεται. Καὶ ὁ ἀθλητὴς ὅταν τὸν συνάντησε τὸν ρώτησε ἂν θὰ κολυμποῦσε...

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Δίκιο ἔχεις...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τότε δὲν εἶναι περίεργη ἡ ἐρώτησι τοῦ ἀθλητῆ, ἀφοῦ ὁ Τυδέας θὰ κρατοῦσε ἤδη τὰ ἄρνι τῆς θυσίας ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Φυσικὰ εἶναι περίεργη, ἀλλὰ τί σημασία ἔχει ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Καὶ δὲν εἶσαι

ἐπὺ φίλε μου ποὺ εἶπες ὅτι ὁ νεκρὸς Τυδέας ἦταν «πυθαγόρειος» ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Μὰ καὶ ἐπὺ ἤξερες ὅτι ἦταν...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ναί. Ἐγὼ ὅμως δὲν ξεχνῶ ὅτι οἱ πυθαγόρειοι δὲν θυσιάζουν ποτέ ζωντανά, οὔτε σκοτώνουν τὰ ζῶα ποὺ δὲν ἀπειλοῦν τὸν ἄνθρωπο, οὔτε τρῶνε σάρκες...

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Δίκιο ἔχεις! Ὡστε, Σωκράτη, ὁ ἐφηβος αὐτὸς ἀποκλείεται νὰ σκόπευε νὰ θυσιάσῃ ὁτιδήποτε...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Γιατὶ λοιπὸν βρέθηκε τὸ κομμάτι τοῦ ἄνοιου ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Περίεργο, μὰ τοὺς θεοὺς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Καὶ ποῦ εἶδαμε ἀκριβῶς τὸ κομμάτι τοῦ ἄρνοιου ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Μὰ, ἐπάνω στὸ χέρι τοῦ ἀγάλματος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Κι ἐπειδὴ ἐπάνω στὸ ἴδιο αὐτὸ χέρι κάθισε τὸ ὄρνι, μήπως συνάγεις, Ἀριστόδημε, κάτι ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ θυσία ποὺ δὲν ἔγινε ;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Ὡ Σωκράτη, λὲς νὰ τὸ ἔβαλαν ἐκεῖ γιὰ δόλωμα γιὰ τὸν ἀετὸ ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ἀκριβῶς αὐτὴ ἦταν ἡ πρόθεσι ἐκείνου ποὺ ἔφερε τὸ κρέας. Μὲ μιὰ διαφορὰ, Ἀριστόδημε. Αὐτὸς ποὺ τὸ ἔφερε, τὸ ἔδωσε στὴν ἀνοικτὴ παλάμη τοῦ ἀγάλματος. Ὁ ἀετὸς, λοιπὸν, δὲν μπόρεσε νὰ τ' ἀρπάξῃ μὲ τὸ βύθισμα ποὺ ἔκανε πετώντας. Κάθισε τότε στὸ χέρι καὶ ἄρχισε μὲ τὸ ράμφος του νὰ τραβᾷ τὸ κρέας, ὥσπου τὸ βάρος του καὶ οἱ κινήσεις του ἀναποδογύρισαν τὸν ἔρωτα ἀπὸ τὸ βᾶθρο του.

Οἱ δύο ἄνδρες στάθηκαν στὶς μαρμάρινες σκάλες τοῦ ναοῦ. Οἱ ἀνατολικὲς πόρτες ἦταν ἀνοικτὲς καὶ μέσα στὸ μισοσκόταδο ἔλαμπε τὸ θαυμάσιο ἄγαλμα τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος. Ξαφνικὰ ἄκουσαν φωνές. Γύρισαν κι ἀντίκρισαν τὸν ἡλιοκαμένο ἀθλητὴ νὰ τρέχει πρὸς τὸ μέρος τους. Σταμάτησε μπρὸς τους καὶ λαχανιασμένος φώναζε :

— Πέθανε, Σωκράτη... Ὁ Εὐκράτης πέθανε! Τὸν βρῆκα στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Τυδέα. Εἶχε κρεμαστῇ ἀπὸ τὸ δοκάρι τῆς πόρτας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Πρὶν γυρίσης κοντὰ μὰς ἔλαβες τὸν κόπο νὰ βεβαιωθῇς ὅτι μόνος του προκάλεσε τὸ θάνατό του;

ΑΘΛΗΤΗΣ : Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, Σωκράτη. Στὸν τοῖχο διάβασα ἓνα μήνυμα γραμμένο ἀπὸ τὸν Εὐκράτη. Γνώρισα τὸν γραφικὸ του χαρακτήρα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τί ἔλεγε τὸ μήνυμα;

ΑΘΛΗΤΗΣ : «Τοποθετήστε με σ' ἓνα κρυφὸ μέρος». Ἄρα ντρεπόταν γιὰ τὴν αὐτοκτονία του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ἀσφαλῶς.

— «Ποιὸς θέλει νὰ κρυφτῇ ;» ρώτησε ξαφνικὰ μιὰ γυναικεία φωνή.

Οἱ τρεῖς ἄνδρες γύρισαν κι ἀντίκρισαν τὴν ἱέρεια Ἀλεκτώ ν' ἀργοκατεβαίνει τὶς σκάλες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ὁ Εὐκράτης ποὺ κατέστρεψε μόνος του τὴ ζωὴ του.

ΑΛΕΚΤΩ : Τί φρικτὸ νέο, Σωκράτη !

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Καὶ δὲν εἶναι, ἀτυχῶς, τὸ μόνο ! Βλέπεις τὸ σπασμένο ἄγαλμα ; Πέφτον-

τας ἔδωσε τὸ θάνατο στὸν Τυδέα.

ΑΛΕΚΤΩ : Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε θυμώσει πολὺ ὁ Ἔρως γιὰ νὰ τοῦ πάρη τὴ ζωὴ μὲ τὸ ἴδιο του τὸ ὁμοίωμα.

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Πιστεύω ὅτι μᾶλλον ὁ Εὐκράτης τὰ κανόνισε ὥστε νὰ πέσῃ τὸ ἄγαλμα ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως ἔγινε.

ΑΛΕΚΤΩ : Δὲν καταλαβαίνω οὔτε τὸ πῶς, οὔτε τὸ γιατί!...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ἡρθαμε στὸ ναό, Ἀλεκτώ, νὰ σοῦ ζητήσωμε νερό, γιατί πολλοὶ ἀπὸ μᾶς πρέπει νὰ ἐξαγνισθοῦν.

Ἡ ἱέρεια χάθηκε στὰ βάθη τοῦ ναοῦ καὶ γύρισε μὲ μιὰ ὑδρία.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Θὰ μᾶς χρειασθῇ ἄλλη μιὰ κι ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ νὰ στὴν ζητήσω μὲ τὴν πρώτη, ὥστε ὁ νέος αὐτὸς νὰ τὴν μεταφέρει ὡς τὸ μέρος ποὺ βρέθηκε ὁ Εὐκράτης.

ΑΘΛΗΤΗΣ : Ἄς μὴ κοπιᾶσῃ ἡ Ἀλεκτώ. Εἶχε νερό ἐκεῖ κοντὰ, σὲ μιὰ ὅμοια ὑδρία.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ὡστε εἶδες νερό ἐξαγνισμοῦ... Περίεργο... Ποιὸς, ἄραγε, Ἀλεκτώ, νὰ μᾶς πρόλαβε;

ΑΛΕΚΤΩ : Ποιὸς μοῦ ζήτησε νερό; Μὰ... κανέναν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τὸ καθαρτήριο αὐτὸ νερό, μήπως μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ πάρη ἀπὸ πηγὰδι; Ἀπὸ πηγῇ, ἀπὸ ποτάμι;

ΑΛΕΚΤΩ : Πολὺ καλὰ γνωρίζεις, Σωκράτη, ὅτι ὄχι. Μόνον ἓνας ἱερεὺς ἢ μιὰ ἱέρεια μποροῦν νὰ τὸ δώσουν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ποιὸς ναὸς βρίσκεται κοντὰ στὸ σπίτι τοῦ Τυδέα καὶ πῶς λέγεται ὁ ἱερεὺς ἢ ἡ ἱερεΐα του;

ΑΛΕΚΤΩ : Μὰ... δὲν ὑπάρχει ἄλλος πλησιέστερος ἀπὸ τὸ

ναὸ τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τότε, ὡς δεδομένο πρέπει νὰ δεχθοῦμε πῶς τὸ νερὸ προέρχεται ἀπὸ δῶ. Γιὰ σκέψου, Ἀλεκτώ. Μήπως σοῦ τὸ ζήτησε κανεὶς καὶ τὸ ξέχασες ;

ΑΛΕΚΤΩ : Τώρα ποὺ ἐπιμένεις, θυμοῦμαι ὅτι ὁ Τυδέας μοῦ ζήτησε καθαρτήριο νερὸ νωρὶς σήμερα τὸ πρωτὶ. Δὲν τὸν ρώτησα τί τὸ ἤθελε... τώρα ὅμως καταλαβαίνω!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ἄρα, Ἀριστόδημε, τώρα γνωρίζουμε ὅτι ὁ Εὐκράτης ἦταν κι ὅλας νεκρὸς, ὅταν ὁ Τυδέας προσευχόταν στὸ θεό... Πές μου, Ἀλεκτώ, ὅταν σοῦ ζήτησε τὸ νερό, μήπως ὁ Τυδέας σοῦ εἶπε τίποτε ἄλλο;

ΑΛΕΚΤΩ : Δὲν θυμοῦμαι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ὁ Τυδέας εἶπε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν νεαρὸ ἀθλητὴ ὅτι ἤθελε νὰ τελειώσῃ τὶς προσευχές του πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου. Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη σου; Μήπως ἀπὸ τὴ φράσι αὐτὴ μπορούμε νὰ συναγάγουμε ὅτι οἱ προσευχές του θὰ κρατοῦσαν πολλὴ ὥρα;

ΑΛΕΚΤΩ : Βεβαίως ναι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Καὶ ὅμως τὸν εἶδαμε νὰ προσεύχεται καὶ μετὰ τὴν ἀνατολή, καὶ προσέξαμε ὅτι ἔμεινε ἀπόλυτα ἀδιάφορος ἀκόμη κι ὅταν παρουσιάστηκε ὁ ἀετός. Ποιὸ εἶναι τὸ συμπέρασμά σου ἀπὸ τὶς παρατηρήσεις αὐτές;

ΑΛΕΚΤΩ : Εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ...

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Γιατί, Ἀλεκτώ; Τί πιὸ ἀπλὸ ἀπὸ τὸ νὰ ἤθελε ὁ Τυδέας νὰ τελειώσῃ μιὰ εἰδικὴ προσευχή;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Τὸ συμπέρασμά σου, Ἀριστόδημε, συμπίπτει μὲ τὶς σκέψεις μου. Ἀλλὰ μὲ

ἀπασχολεῖ κάτι ἄλλο. Εἶναι ἄραγε δυνατό ἓνας νέος, θυμωμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸν καυχᾷ του μ' ἓνα προσφιλὲς πρόσωπο, νὰ συγκεντρωθῇ τόσο γιὰ νὰ παρακαλέσῃ τοὺς θεοὺς μὲ τὴν καθιερωμένη τάξι τῆς προσευχῆς;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Μᾶλλον θὰ ἔλεγα ὅτι αὐτοσχεδιάζε τις δεήσεις του σύμφωνα μὲ τὴν ψυχικὴ κατάστασι τῆς στιγμῆς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Φίλε μου, ξέχασες καὶ πάλι τὰ πραγματικά, τὰ γνωστὰ σ' ἐμᾶς τουλάχιστον γεγονότα. Μετὰ ἀπὸ ὅσα εἶπε ὁ Τυδέας στὸν ἀθλητὴ, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ἦταν ἑτοιμος γιὰ τὴν προσευχὴ ποὺ θὰ ἔκανε... Κι ὅμως καταλήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ νέος δὲν ἦταν σὲ θέσι, δὲν εἶχε τὴν ψυχικὴ ἡρεμία νὰ προετοιμάσῃ τις προσευχές ποὺ ἔπρεπε.

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Τότε, γιατί νὰ μὴν ὑποθέσουμε ὅτι κάποιος τρίτος τὸν ὠδήγησε στὶς προσευχές ποὺ ἔπρεπε νὰ πῇ...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Συμφωνῶ. Ἀλλὰ ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ τὸ κάνῃ... Καὶ γιὰ νὰ γίνω σαφέστερος, σὲ ποιὸν ὁ Τυδέας θὰ ἀνέθετε αὐτὸ τὸ ἔργο;

ΑΛΕΚΤΩ : Μὰ σὲ κάποιον εἰδικό, φυσικά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Μήπως σὲ κανέναν ἱερέα ἢ σὲ καμμιά ἱέρεια;

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : Σὲ ποιὸν ἄλλο;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Καὶ ἀφοῦ, Ἀλεκτώ, ὅπως μᾶς εἶπες, ἦρθε ὁ Τυδέας γιὰ νὰ σοῦ ζητήσῃ τὸ νερὸ τοῦ ἐξαγνισμοῦ, μήπως ἐσὺ εἶσαι ποὺ τοῦ ἐτοίμασες τὴν προσευχή;

ΑΛΕΚΤΩ : Σωκράτη, εἶμαι,

νομίζω, υποχρεωμένη να απαντήσω καταφατικά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Δυο ακόμη ερωτήσεις θα σου κάνω. Με την ανατολή, εσύ εθυσιάσες ένα πρόβατο ;

ΑΛΕΚΤΩ : Ναί. Ένα μικρό πρόβατο και μέλι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Και τί απέγιναν τα λιπαρά μέρη της θυσίας ; Μήπως, 'Αλεκτώ, ενώ ο Τυδέας γονατισμένος με συντριβή έλεγε τις προσευχές που σου ζήτησε να του ετοιμάσης για να εξαγνισθής από τη δολοφονία του φίλου του Εὐκράτη — τὸ φόνο που παρουσίασε σαν αυτοκτονία — εσύ γλίστρησες ως τὸ ἄγαλμα κι έδесες στο χέρι του Έρωτα τὰ υπόλοιπα τῆς θυσίας, γνωρίζοντας ἡ ἐλπίζοντας ἡ και εὐχόμενη ὅσα ἐπακολούθησαν ;

ΑΛΕΚΤΩ : Εἶσαι προσωποποιημένο τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ Σωκράτη και ἀσφαλῶς οἱ δαίμονες ὁδηγοῦν τὴ σκέψι σου.

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ : 'Αλεκτώ ἔχεις ἄδικο. Εἶναι πιὰ κοινὸ μυστικὸ ὅτι ὁ Σωκράτης ξέρει να τοποθετῇ ἔτσι τις ἐρωτήσεις του σὲ μιὰ διαλογικὴ συζήτηση, ὥστε να καταλήγῃ πάντοτε ν' ἀκούῃ τὴν ἀλήθεια και μόνον αὐτὴ ἀπὸ ὅποιον ἐρωτᾷ.

ΑΘΛΗΤΗΣ : Μὰ πῶς τόλμησε ὁ Τυδέας νὰ ἔρθῃ σὲ σένα, 'Αλεκτώ ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : 'Απλούστατα. Δὲν ἤξερε...

ΑΛΕΚΤΩ : Ναί, δὲν ἤξερε ὅτι ἐγὼ ἤμουν ἡ γυναῖκα που ἀγαποῦσε ὁ Εὐκράτης. Όταν μοῦ ἐξωμολογήθηκε ὅτι τὸν πρόσβαλε θανάσιμα ὁ φίλος του, ἀφοῦ ὅλα του τὰ δῶρα καθὼς και τὰ ἐπαθλὰ του τῶν ἀγώνων τὰ χάρισε σὲ μιὰ

γυναῖκα κι ὅτι γι' αὐτὸ τὸν σκότωσε, τί ἄλλο μποροῦσα, τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ κάνω παρὰ νὰ ἐκδικηθῶ τὴ μνήμη τοῦ ἀγαπημένου μου ; Ἡ ἱέρεια τοῦ Λυκείου 'Απόλλωνος κοίταξε κατὰματα τὸν Σωκράτη με τὸ παγερὸ και διαπεραστικὸ τῆς βλέμμα.

— Δίκαια, Σωκράτη, τοῦ εἶπε με σκληρὴ φωνή, με λένε 'Αλεκτώ. Κι ἐγώ, σαν τὴ θεία 'Αλεκτώ, τὴν «καλοπροαίρετη» 'Ερινύα, ὠρίσθηκα ἀπὸ τοὺς θεοὺς γιὰ ν' ἀποδώσω ὅπου ἔπρεπε τὴ δικαιοσύνη, ἀλλὰ και γιὰ νὰ ἐκδικηθῶ τὸ κακό !

ΣΩΚΡΑΤΗΣ : Ουμῆσου, ὅμως, ἀπάντησε με γλυκύτητα ὁ φιλόσοφος, ὅτι ἂν χαρακτηρίζουμε τὴν 'Αλεκτώ σαν «καλοπροαίρετη» εἶναι ἀκριβῶς γιατί ἐλπίζουμε ὅτι θὰ ἐξευμενισθῇ με τὸ ἐπίθετο αὐτό. Ἡ 'Αλεκτώ, ὄχι βεβαίως ἐσύ, εἶναι 'Ερινύα. Ἄρα καταδιώκει και σπρώχνει στο θάνατο ἡ στὴν τρέλλα ἐκείνον που λέρωσε τὰ χέρια του με αἷμα. Κι ἐσύ, ἐσύ 'Αλεκτώ δὲν εἶσαι ἀθάνατη. Μὴ τὸ ξεχνᾷς... και πάντα νὰ θυμᾷσαι ὅτι σὲ βαρύνει τὸ αἷμα τοῦ Τυδέα... Τί θὰ κάνῃ τώρα ἡ ἀληθινή, ἡ μόνη, ἡ ἀδιάφθορη 'Αλεκτώ, ἡ «καλοπροαίρετη» 'Ερινύα ;

Στὴν ἀποκάλυψι τοῦ Σωκράτη, τὰ μάτια τῆς ἱέρειας γέμισαν τρόμο, τὸ αἷμα ἔφυγε ἀπὸ τὸ πρόσωπό της και με ἀργές κινήσεις τὰ χέρια της ἔλυσαν τὰ μαλλιά της. Ἐμεινε γιὰ λίγο ἀκίνητη και μετὰ, ἐνῶ ὁ Σωκράτης και οἱ ἄλλοι ἔφευγαν, γύρισε τὴν πλάτη της πρὸς τὸ ναό, σκέπασε τὸ πρόσωπό της με τὴν καλύπτρα και με σταθερὸ βῆμα προχώρησε πρὸς τὸ νερὸ τῆς στέρας.

Τὸ γέλιο εἶναι ζωὴ

ΤΟ ΤΕΤΡΑΣΕΛΙΔΟ ΤΟΥ ΧΙΟΥΜΟΡ

Ἡ συζυγικὴ ζωὴ εἶναι τὸ μεγάλο αἰνίγμα που ἀντιμετωπίζουν ὅλοι οἱ νεόνυμφοι. Καὶ ἐπειδὴ φυσικὰ ἡ ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός,

... ὀλίγες βιταμίνες δὲν κάνουν κακό !

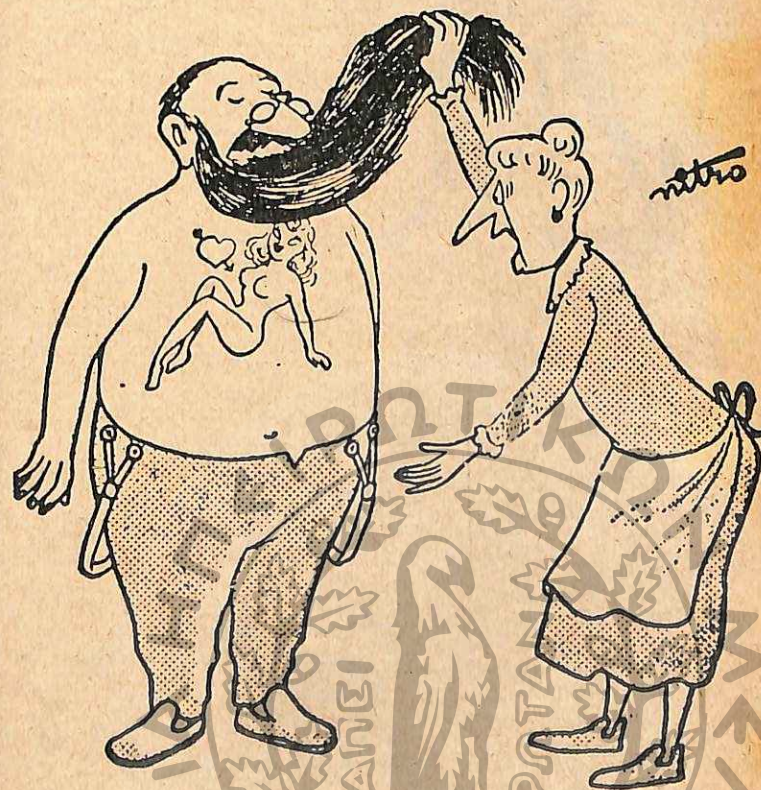
ΚΑΘΕΝΑΣ... ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΤΟΥ!

BERNINI
BLOESUNT

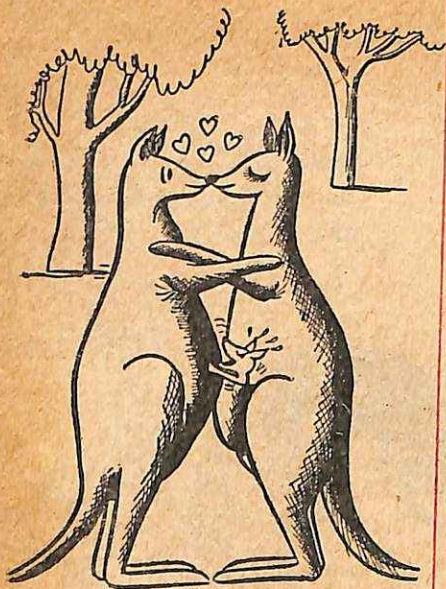
— Έπί τέλους! ή στιγμή πού περίμενα!

’Αλλά καί όταν τὰ χρόνια
ἔχουν περάσει οἱ ἐκπλήξεις
δέν λείπουν!

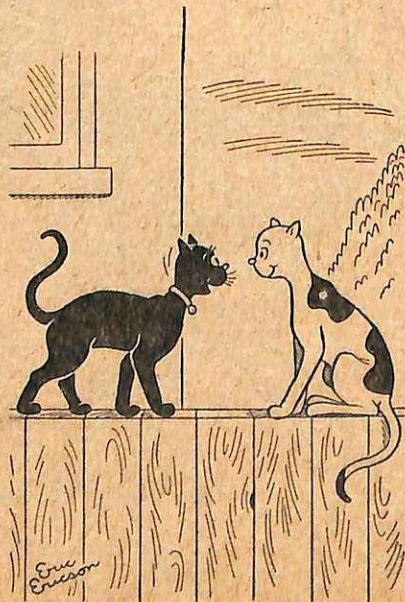
nitro

— Ωστε γι' αυτό μου είχες γενειάδα!

Καλέ, μη με ζουλάτε !

... κάποτε ρίχνει στά-
χτη στα μάτια εκείνης
για την απιστία του συ-
ζύγου που γυνῶ κυ-
ριολεκτικά αγνώριστος.

— Πόσο πιό νέος φαίνεσαι
χωρίς μουστάκι !

Ἀκόμη καὶ στὸ βασί-
λειο τῶν ζώων ὁ ἔρωας...
χάλιαδὲν κοιτᾷ καὶ...

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΟΛΟΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΙΑ ΤΙΣ :

Σεξουαλικές ὁρμόνες

Τοῦ BERNARD SEEMAN

Ἀνεύθυνοι καὶ ψευδεῖς ισχυρισμοὶ καὶ φαντασίες ἔχουν
τόσο συγχύσει τὴν πραγματικότητα, ὥστε ὁ κοινὸς ἄνθρω-
πος ἀγνοεῖ σήμερα τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀξία τῶν σεξουα-
λικῶν ὁρμονῶν. Στὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ δίδεται ἀπάν-
τησις σὲ ἐρωτήματα ποὺ κάποτε ὅλοι θέσαμε σὶν ἑαυτοῦ μας.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἡ ἐπιστήμη
ἀπομόνωσε καὶ συνέθεσε τὶς σεξουα-
λικές ὁρμόνες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες
περιμένουν θαύματα. Γυναῖκες ποὺ
ἔχουν περάσει τὴν ἀνθοσι τῆς νεότητος
ἐλπίζουν πῶς οἱ ὁρμόνες μποροῦν νὰ
στρέψουν τὴν πορεία τοῦ χρόνου καὶ
νὰ τὶς κάνουν πάλι νέες. Ἄνδρες ποὺ
ἔχουν φθάσει στὴν ὠριμότητα περι-
μένουν ἀπὸ τὶς ὁρμόνες τὴν ἀποκα-
τάστασι τῆς σωματικῆς καὶ πνευμα-
τικῆς τους ρώμης. Ὅλοι μας φαίνεται
πῶς περιμένουμε ἀπὸ τὶς ὁρμόνες
κάποια μαγικὴ ἀπάντησι σὲ ἕνα πλῆ-
θος ἀπὸ ψυχικὲς καὶ φυσιολογικὲς
ἐπιθυμίες μας, σὲ ἀνάγκες ποὺ ἐκφρά-
ζουν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀναζήτησι
τῆς αἰώνιας νεότητος.

Συνήθως τὸ σῶμα παράγει μόνο
τοὺς τὶς σεξουαλικές ὁρμόνες ὡς μιὰ
ῥιζομένη ἐποχὴ, ὁπότε ἡ παραγωγὴ
αὐτὴ σταματᾷ. Σὲ μερικές περιπτώ-
σεις μιὰ ἀρρώστια ἢ ἕνα ἀτύχημα
μπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ διαταραχὴ τῆς
παραγωγῆς ὁρμονῶν. Ὅταν ἡ παρα-
γωγὴ σεξουαλικῶν ὁρμονῶν μειωθῇ,
τὸ σῶμα ἀντιδρᾷ μὲ πολλοὺς τρόπους:
ἡ δημιουργικὴ ἱκανότητά παρεμπο-
δίζεται, ὁ ἔρως τοῦ γήρατος ἐπι-
σπεύδεται, ἡ πνευματικὴ καὶ σωματι-
κὴ δύναμι πέφτει ἢ παρουσιάζονται
ψυχικὲς διαταραχές.

Ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ πραγματοποιή-
θηκε ἡ ἀπομόνωσι καὶ σύνθεσι τῶν

σεξουαλικῶν ὁρμονῶν, ἀπὸ τὸ 1920
ὡς τὸ 1940, δὲν μποροῦσαν νὰ γίνουν
πολλὰ πράγματα γιὰ νὰ ἀντιμετω-
πιστῇ ἡ ὑπολειτουργία τῶν ἐνδο-
κρινῶν ἀδένων ποὺ δίνουν τὶς ὁρμό-
νες στὸν ὁργανισμό. Σήμερα, πάν-
τως, ἀρσενικὲς καὶ θηλυκὲς ὁρμόνες
εἶναι διαθέσιμες στὸ ἐμπόριο σὲ χά-
πια ἢ ἐνεσίες, ἑτοιμὲς γιὰ τὴ συνταγὴ
τοῦ γιατροῦ. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ
ῥιζομένη καλλυντικὰ ποὺ περιέχουν
μικρὲς ποσότητες θηλυκῆς σεξουαλι-
κῆς ὁρμόνης.

Παρ' ὅλο ποὺ οἱ σεξουαλικές ὁρ-
μόνες μποροῦν νὰ κάνουν πολλὰ,
οἱ ἄνθρωποι περιμένουν ἀπ' αὐτὲς
καὶ πολλὰ ἄλλα ποὺ δὲν μποροῦν νὰ
τὰ κάνουν. Ἀλλὰ ἡ γραμμὴ ἀνάμεσα
στὸ δυνατό καὶ τὸ ἀδύνατο ἔχει
τόσο συσκοτιστῇ ἀπὸ τὸ μῦθο, τὴν
ἀπάτη καὶ τὴ διαφήμισι, ὥστε ὁ
κοινὸς ἄνθρωπος δὲν ξέρει συχνὰ ποὺ
τελειώνει ἡ πραγματικότητα καὶ ποὺ
ἀρχίζει ἡ φαντασία.

Γιὰ νὰ φωτίσουμε ἕνα τόσο ζωτικὸ
θέμα ὑποβάλαμε δώδεκα ἐρωτήσεις
σὲ εἰδικούς ἐνδοκρινολόγους καὶ παρα-
κάτω δίνουμε τὶς ἀπαντήσεις τους.

**Εἶναι ἀπαραίτητες οἱ σεξουαλικές
ὁρμόνες ;**

Ναί. Χωρὶς αὐτὲς δὲν θὰ μπορούσε
νὰ γίνῃ ἡ ἀναπαραγωγὴ καὶ ἡ ἀν-

θρώπινη φυλή θα χανόταν μέσα σε μία γενεά. Οι όρμονες παίζουν βασικό ρόλο στην ανάπτυξη των κυττάρων, στον μεταβολισμό και σε άλλες ζωτικές λειτουργίες, εκτός από το ότι ελέγχουν τα χαρακτηριστικά του φύλου.

Οι τρεις σπουδαιότερες σεξουαλικές όρμονες είναι η τεστοστερόνη, η κυριώτερη ανδρική όρμονη, ή έστραντιόλη, η κυριώτερη θηλυκή όρμονη και η προζεστερόνη, μία θηλυκή όρμονη που παράγεται από τις ωοθήκες και προετοιμάζει τον οργανισμό για την εγκυμοσύνη.

Σε καθένα από μας υπάρχουν και αρσενικές και θηλυκές όρμονες. Η διαφορά της αναλογίας τους είναι πολύ μικρή και μόνο χάρι σε ένα πολύπλοκο σύστημα ελέγχου και ισορροπίας που υπάρχει στο σώμα μας σταθεροποιείται το φύλο μας.

Οι σπουδαιότερες σεξουαλικές έρμονες χορηγούνται στον οργανισμό στις μέν γυναίκες από τις ωοθήκες, στους δέ άνδρες από τους αντίστοιχους ανδρικούς αδένες. Όσο εκτός από τους γεννητικούς αδένες και ο φλοιός των επινεφριδίων παράγει όρμονες σεξουαλικές. Έξω από το σώμα οι όρμονες συντίθενται με μία περίπλοκη χημικομικροβιολογική μέθοδο. Επίσης μπορούν να εξαχθούν από ζώα και να συντεθούν από φυτικές ουσίες. Οι γνώσεις της επιστήμης για τις όρμονες βρίσκονται ακόμη σε νηπιακή κατάσταση, ήδη όμως ξέρουμε αρκετά πράγματα σχετικά με τη σημασία των σεξουαλικών όρμονων και όσο πληθαίνουν οι γνώσεις μας σ' αυτόν τον τομέα θα ανακαλύπτουμε ασφαλώς νέους τρόπους για να επωφεληθούμε από τη δράση τους.

Μπορούν οι σεξουαλικές όρμονες να μας κάνουν να φαινόμαστε νεώτεροι;

Όχι. Ένας άνθρωπος που φαίνεται γερασμένος δεν μπορεί να αποκτήσει νεανική όψη επειδή παίρνει όρμονες. Όσο, παρ' όλο που οι όρμονες δεν μπορούν να σταματήσουν τα χρόνια, μπορούν όμως να καθυστερήσουν την εκδήλωση ωρισμένων χαρακτηριστικών της προχωρημένης ηλικίας. Σύμφωνα με τον

καθηγητή Κόστ Σκέλτον του πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας οι γυναίκες θα έπρεπε να παίρνουν μικρές ποσότητες θηλυκής όρμονης για να αναβάλλουν το γήρας του δέρματος, των οστών και των οργάνων αναπαραγωγής.

Μπορούν οι όρμονες να μας κάνουν να νιώθουμε νεώτεροι;

Ναί, αλλά μόνο σε ώριμες περιστάσεις. Μία γυναίκα που δεν έφθασε ακόμη στην κρίσιμη ηλικία ή ένας άνδρας που δεν πλησίασε τη μέση ηλικία, αλλά αισθάνονται πιο γερασμένοι από όσο θα έπρεπε στα χρόνια τους εξαιτίας κάποιων όρμονικής διαταραχής, μπορούν με μία όρμονική θεραπεία να βοηθηθούν ώστε να νιώθουν νεώτεροι. Για τις γυναίκες που έφθασαν ή πέρασαν την παύση των εμμηνών και για άνδρες προχωρημένης ηλικίας, οι όρμονες που παρέχονται με ιατρική συμβουλή μπορούν να αποκτήσουν μεγαλύτερη ακόμη σημασία.

Οι ηλικιωμένοι άνδρες παρουσιάζουν βελτίωση σωματική και πνευματική ύστερα από θεραπεία με συνθετική όρμονη «στανολόν». Γίνονται πιο ευδιάθετοι και ένθουσιώδεις γιατί, όπως φαίνεται, η εισαγωγή όρμονων στο σώμα βελτιώνει τον μεταβολισμό και συντελεί στην όμαλη εξέλιξη άλλων σπουδαιών λειτουργιών. Τις ίδιες βελτιώσεις παρουσιάζουν και οι γυναίκες ύστερα από θεραπεία με όρμονες.

Μπορούν οι σεξουαλικές όρμονες να μας κάνουν να ενεργούμε σαν νέοι;

Ναί, τουλάχιστον τους ηλικιωμένους. Το δελτίο της Αμερικανικής Ιατρικής Έταιρίας ανέφερε έφτος πως μία γενική βελτίωση στη δύναμη, την ενεργητικότητα και τη διάθεση του ανθρώπου μπορεί να επιτευχθεί με μία κατάλληλη και συνδυασμένη όρμονοθεραπεία.

Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι μετά την όρμονοθεραπεία νιώθουν μεγαλύτερη τη χαρά της ζωής, αποκτούν καλύτερη μνήμη και ικανότητα μάθησης. Το θέμα αν οι σεξουαλικές όρ-

μόνες μπορούν να κάνουν τους υγιείς ανθρώπους να ενεργούν σαν νεώτεροι επιδέχεται πολλή συζήτηση.

Όσο, παρ' όλο που πολλοί άνδρες, γυναίκες, ακόμη και παιδιά που έχουν πέρασει την εφηβεία, υποφέρουν από όρμονικές ή ενδοκρινικές διαταραχές που τους στερούν την ενεργητικότητά τους. Αυτούς η όρμονοθεραπεία μπορεί να τους γιαιτρέψει.

Εάν πάλι η διαταραχή έχει αίτια ψυχολογικά και όχι οργανικά, οι σεξουαλικές όρμονες δεν έχουν καμμία πιθανότητα να επιδράσουν ευνοϊκά.

Μπορούν οι όρμονες να παρατείνουν τη διάρκεια της ζωής;

Όχι. Δεν έχουμε παραδείγματα μακροζωίας εξαιτίας της επιδράσεως των όρμονων. Αλλά οι περισσότεροι άσθενείς που νοσηλεύονται με όρμονες ανακτούν σε σημαντικό βαθμό τις δυνάμεις τους. Ενώ οι όρμονες δεν παρατείνουν τη διάρκεια της ζωής βοηθούν συχνά στην καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων της παρόδου της ηλικίας και στην επέκταση της περιόδου της αποδοτικότητας του ατόμου.

Βοηθούν οι όρμονες στην ενίσχυση της σεξουαλικής δυνάμεως;

Ναί, αλλά σε ώριμες περιστάσεις. Οι υγιείς άνθρωποι δεν χρειάζεται να καταφύγουν στις όρμονες. Η σεξουαλική ανεπάρκεια πάλι έχει συνήθως ψυχολογικά αίτια και τότε οι όρμονες βοηθούν λίγο. Αν όμως η ανεπάρκεια οφείλεται σε κακή λειτουργία των αδένων, τότε οι όρμονες μπορούν να προσφέρουν θετική βοήθεια. Οι σεξουαλικές όρμονες μπορούν να χρησιμεύουν και στην κανονική σεξουαλική ανάπτυξη σε καθυστερημένους σ' αυτόν τον τομέα νέους.

Μπορούν οι σεξουαλικές όρμονες να ενισχύσουν τη γονιμότητα;

Ναί, αλλά μόνον στις περιπτώσεις που η έλλειψη γονιμότητας οφείλεται σε ανεπάρκεια των αδένων. Όταν ο λόγος είναι άλλος — και αυτό συμβαίνει συχνά — τότε οι όρμονες

δεν ωφελούν. Μία έρευνα σε 73 στείρους άνδρες έδειξε ότι μετά την όρμονοθεραπεία οι 23 παρουσίασαν αισθητή βελτίωση και οι 20 θεραπεύτηκαν εντελώς. Σεξουαλικές όρμονες χρησιμοποιήθηκαν σε γυναίκες, ακόμη και για την πρόληψη αποβολών.

Μπορούν οι σεξουαλικές όρμονες να θεραπεύσουν την δμοφυλοφιλία;

Όχι, γιατί η κατάσταση αυτή οφείλεται σε ψυχολογικούς μάλλον παρά σε οργανικούς παράγοντες. Η όρμονοθεραπεία δεν μπορεί να αντιστρέψει την κατάσταση, αλλά αντίθετα να την χειροτερέψει, ενισχύοντας τη σεξουαλική όρμη χωρίς να αλλάξει την κατεύθυνσή της.

Μπορούν οι όρμονες να εξαλείψουν τις ρυτίδες αν ένα ποτέ θούν επάνω στο δέρμα;

Όχι. Οι εντυπωσιακές διαφημίσεις των βιομηχανών καλλυντικών δεν δικαιολογούνται από τα γεγονότα. Οι κρέμες με όρμονες δεν εξαλείφουν τις ρυτίδες ούτε ξαναδίνουν στο δέρμα τη νεανική φρεσκάδα του.

Ο διακεκριμένος Αμερικανός δερματολόγος δρ Χόουαρντ Μπέρμαν έκανε πολλά πειράματα με κρέμες όρμονων και στην ανακοίνωσή του στην Αμερικανική Ιατρική Έταιρία είπε πως το γεγονός ότι μία κρέμα που περιέχει όρμονες μπορεί να φρεσκάρει λίγο την επιδερμίδα, δεν σημαίνει πως η μεταβολή αυτή είναι αρκετή για να επιβραδύνει το γήρας ή να ελαττώσει τις ρυτίδες. Στη μελέτη αυτή τα υποκείμενα των πειραμάτων καθώς και οι γιατροί δεν παρατήρησαν καμμία μεταβολή ανάμεσα στο ήμισυ του προσώπου στο οποίο έβαζαν όρμονες και στο άλλο που δεν έβαζαν τίποτα.

Μπορούν οι σεξουαλικές όρμονες να προκαλέσουν καρκίνο;

Όχι, αν και υπάρχουν και μερικές αντίθετες γνώμες. Μερικοί επιστήμονες υποστηρίζουν πως οι θηλυκές σεξουαλικές όρμονες έχουν καρκινογόνους ιδιότητες. Υπάρχουν φαίνεται μερι-

κές ενδείξεις ότι οι θηλυκές ορμόνες μπορούν να επιταχύνουν την αύξηση ενός καρκίνου που υπάρχει ήδη στις γυναίκες και το ίδιο μπορεί να γίνει και στους άνδρες. Για το λόγο αυτό όταν σε τέτοιες περιπτώσεις χρειάζεται να γίνει ορμονοθεραπεία, χρησιμοποιούνται ορμόνες αντίθετου γένους. Όταν όμως δεν υπάρχει κακοήθης όγκος ούτε σε λανθάνουσα μορφή οι παρατηρήσεις δείχνουν πως οι ορμόνες δεν προκαλούν καρκίνο.

Στό Αντικαρκινικό Ίνστιτούτο των Ηνωμένων Πολιτειών μερικοί γιατροί δοκίμασαν να εφαρμόσουν θεραπεία με ορμόνες σε καρκίνο του στήθους και του προστάτου. Τα πειράματα δεν έφθασαν ακόμη στο στάδιο των πορισμάτων, αλλά συνετέλεσαν ώστε οι ασθενείς να ζήσουν περισσότερο και καλύτερα από ό,τι θα ζούσαν αν δεν είχαν υποστεί τη θεραπεία.

Οι αρσενικές ορμόνες μπορούν να βοηθήσουν τις γυναίκες και αντιστρόφως;

Ναί, αρσενικές ορμόνες έχουν χρησιμοποιηθεί πολλές φορές σε γυναίκες και θηλυκές ορμόνες σε άνδρες. Τελευταία μάλιστα θηλυκές ορμόνες έφεραν καλά αποτελέσματα σε άνδρες που υπέφεραν από σκλήρυνση

των αρτηριών. Τα πειράματα έδειξαν πως οι θηλυκές ορμόνες περιείχαν ένα στοιχείο που βοηθούσε το σώμα να παρεμποδίσει τα βλαβερά λίπη να φράζουν τις αρτηρίες. Μειονέκτημα της θεραπείας ήταν πως οι άνδρες άρχιζαν να αποκτούν μερικά δευτερεύοντα θηλυκά χαρακτηριστικά. Γενικά οι γιατροί συνδυάζουν αρσενικές και θηλυκές ορμόνες σε ηλικιωμένους ασθενείς και των δύο φύλων. Η συνδυασμένη ορμονοθεραπεία μπορεί να ωφελήσει και στην κλιμακτήριο περίοδο της γυναίκας.

Μπορούν οι σεξουαλικές ορμόνες να βλάψουν;

Ναί. Οι ορμόνες δεν πρέπει ποτέ να παίρνονται αδιακρίτως και χωρίς λόγο, αλλά με προσοχή και σύμφωνα με οδηγίες του γιατρού. Εάν η λήψη τους γίνει στην τύχη, μπορούν να μεταβάλουν τα χαρακτηριστικά του φύλου, να προκαλέσουν στον μεταβολισμό διαταραχές και να δημιουργήσουν μια σοβαρή ανισορροπία του ενδοκρινικού συστήματος. Με όρθη ωστόσο χρησιμοποίησι μπορούν να ωφελήσουν τόσο, που μόνο τώρα τελευταία αρχίζουμε να το συνειδητοποιούμε.

♦ Ο Τζώρτζ καθόταν στο μπάρ και έπινε λίγο - λίγο το ποτό του, φροβερά μελαγχολικός.

— Τι συμβαίνει Τζώρτζ κι έχεις αυτά τα χάλια; τόν ρωτά ένας φίλος του.

— Φασαρίες με τη γυναίκα μου, εξηγεί ο Τζώρτζ.

— Δηλαδή;

— Καυγαδίσαμε, και μου είπε πως θα κάνη ένα μήνα να μου μιλήση.

— Έ, αυτό μάλλον ευχάριστο είναι.

— Το ξέρω καλά αυτό, είπε ο Τζώρτζ. Το κακό είναι πως ο μήνας τελειώνει σήμερα!

Norman Kurtz

Η ΠΙΟ ΣΥΝΤΑΡΑΚΤΙΚΗ

ΥΠΟΔΕΣΙ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

ΤΟΥ JACQUES VERNE

« Ποιά δργάνωσι κρύβεται πίσω από τον άνθρωπο που ονομάζεται συνταγματάρχης "Αμπελ;" »

Ενα βράδυ του 1957, ένας Βέλγος έμπορος που περνούσε τις διακοπές του στη Μόσχα, ειδοποιήθηκε επείγοντως να παρουσιασθή στην πρεσβεία της χώρας του.

— Φαίνεται ότι σήμερα το απόγευμα δημιουργήσατε ένα επείσδιο.

— Δεν έκανα τίποτε το κακό, διαμαρτυρήθηκε ο έντιμος τουρίστας. Ήμουν μέσα στο λεωφορείο και σε μια στάσι ρώτησα το όνομα του δρόμου που βρισκόμασταν. Άμέσως όλος ο κόσμος έφυγε από κοντά μου σαν να είχα χολέρα και ο εισπράκτωρ εκάλεσε ένα άνδρα με πέτσινο σακκάκι, ο οποίος μου ζήτησε το διαβατήριό μου και έσημειωσε τον αριθμό του. Αυτό ήταν όλο.

— Δεν ήσαστε τυχερός, απήντησε ο πρεσβευτής. Εκάνατε την ερώτησή σας ακριβώς μάλιστα στην όδω Στρετένκα, το δρόμο τον οποίο απαγορεύεται και να αναφέρη κανείς. Μή με ρωτήσετε ούτε έμένα. Ορίστε

ένα αεροπορικό εισιτήριο. Φύγετε άμέσως από τη Μόσχα.

* * *

Στον αριθμό 15 της οδού Στρετένκα ύψώνεται το πιο μυστηριώδες κτίριο της Σοβιετικής Ένώσεως. Είναι ένα μοντέρνο τετραώροφο σπίτι, που αποτελεί μεγάλη παραφωνία με την παλιά και ήσυχη αυτή συνοικία. Μπροστά στις χαλύβδινες πόρτες του υπάρχουν νύχτα - μέρα φρουροί με το δάκτυλο έτοιμο στο κλειθρο του όπλοπολυβόλου. Φρουρούν τα Ρασλεβαντελνότε Ουπραβλένιε ή το Τήμα Έρευνών, δηλαδή τη ρωσική υπηρεσία που αντιστοιχεί με το Δεύτερο Γραφείο.

Διευθυντής του σήμερα είναι ο στρατηγός Γκεργκόρη Φεντόρωφ, ιππότης της Βρετανικής Αυτοκρατορίας (C.B.E.), κάτοχος του μεγάλου αμερικανικού παρασήμου Άξιας, κάτοχος του γαλλικού στρατιωτικού

παρασήμου, τοῦ παρασήμου Σου-
βόρωφ, τῶν παρασήμων τῆς ἀ-
μύνης τῆς Μόσχας καὶ τῆς κατα-
λήψεως τοῦ Βερολίνου. Ὁ Φεν-
τόρωφ φορεῖ μόνο τὰ δυὸ τελευ-
ταῖα παράσημα. Μὲ τὸ ξυρισμένο
του κεφάλι μοιάζει στὸν Ὁμ-
πράντυ, καὶ μιὰ οὐλὴ τοῦ αὐλα-
κώνει τὸ σαγόνι, ἀνάμνησι μιᾶς
σφαίρας τοῦ Χίτλερ.

Στὸ γραφεῖο του, ἓνα διαμέ-
ρισμα τοῦ δευτέρου ὁρόφου, κυ-
ριαρχοῦν δυὸ πίνιακες, ποὺ ἀλλά-
χτηκαν στὶς 13 Ἰανουαρίου 1954.
Ὡς τότε παρίσταναν τὸν Ἰω-
σήφ Στάλιν καὶ τὸν Λαυρέντη
Μπέρια, ὁ ὁποῖος τὴν ἐποχὴ
ἐκείνη διηύθυνε τὸ Τμήμα. Στὴ
θέσι τους βλέπομε σήμερα τὰ ὁ-
μοιώματα τοῦ Λένιν καὶ τοῦ
στρατηγοῦ Ἰβάν Ἀλεξάντρο-
βιτς Σερῶφ, ποὺ διευθύνει τὸ ὑ-
πουργεῖο Ἀσφαλείας, ἀπὸ τὸ ὁ-
ποῖο ἐξαρτᾶται τὸ Τμήμα Ἐ-
ρευνῶν. Καὶ οἱ τελευταῖες συνέ-
πειες τῆς μυστικῆς αὐτῆς ἀντι-
καταστάσεως, ποὺ ἔγινε γνωστὴ
τριάμισυ χρόνια ἀργότερα στὸ
ἄλλο ἄκρο τοῦ κόσμου, στὶς
Ἡνωμένες Πολιτεῖες, ἦταν αὐτὸ
ποὺ οἱ ἐφημερίδες ὠνόμασαν ὑ-
πόθεσι Ἀμπελ. Γιατὶ ἡ σύγχρο-
νη κατασκοπεῖα, ἀναδιοργανωμέ-
νη σὲ ἐπιστημονικὲς βάσεις, ἔ-
γινε ἓνας τεράστιος μηχανισμὸς
στὸν ὁποῖο οἱ ἄνθρωποι δὲν
εἶναι τίποτε περισσότερο ἀπὸ
γκρανάζια, ποὺ πλέκονται ἀλύ-
πητα τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο σὲ μιὰ
ἄθραυστη ἀλυσίδα.

Πίσω ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ
στρατηγοῦ Φεντόρωφ ὑπάρχουν
δυὸ ράφια. Στὸ πρῶτο βρίσκον-
ται τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν. Στὸ
δεύτερο, τὰ ἔργα ἐκείνου ποὺ ἀ-
ναγνωρίζεται σήμερα ὡς ὁ ἐμ-

πνευστὴς τῆς σύγχρονης κατα-
σκοπεῖας : τοῦ Σίγκμουντ Φρό-
υντ. Πράγματι σὲ μιὰ φράσι
τῶν « Στοιχείων τῆς καθημερι-
νῆς ψυχοπαθολογίας » τοῦ ὁ Φρό-
υντ ἔχει θέσει τὴν ἀρχή : « Ἐκεῖ-
νος ποὺ ἔχει μάτια γιὰ νὰ βλέπῃ
καὶ αὐτιά γιὰ ν' ἀκούῃ θ' ἀντιλη-
φθῇ ἀμέσως ὅτι οἱ ὀνητοὶ δὲν
μποροῦν νὰ κρύβουν τίποτε. »

Στὸ τέλος τοῦ 1955 ὑπῆρχε
μιὰ ἀμερικανικὴ ρουκέτα τόσο
μυστικὴ, ποὺ ποινὴ θανάτου πε-
ρίμενε ἀκόμη καὶ ὅποιον ἀνέ-
φερε τὸ κρυπτογραφικὸ της ὄ-
νομα. Εἶχε κατασκευασθῇ σὲ
ἓνα κρατικὸ ἐργοστάσιο, γιὰτὶ δὲν
εἶχαν ἐμπιστοσύνη στὶς ἰδιωτι-
κὲς ἐπιχειρήσεις. Τὸ ἐργοστάσιο
ὅμως αὐτὸ εἶχε μιὰ ὁμάδα μπέιζ-
μπῶλ. Καὶ μιὰ μέρα, ὁ διοικη-
τὴς ἀσφαλείας κόντεψε νὰ πάθῃ
συγκοπὴ ἐνῶ παρακολουθοῦσε
στὴν τηλεόρασι ἓνα μάτς αὐτῆς
τῆς ὁμάδας καὶ μιᾶς ἄλλης ἐ-
παγγελματικῆς, γνωστῆς μὲ τὸ
ὄνομα « Κόκκινες Κάλτσες ». Ἐ-
πάνω στὶς ἀθλητικὲς φανελλες
τῶν στρατιωτικῶν ἦταν κεντη-
μένο τὸ ἀπαγορευμένο κρυπτο-
γραφικὸ ὄνομα μὲ γράμματα
μεγέθους 20 πόντων ! Εἶχαν
περιβάλλει τοὺς ἄνδρες αὐτοὺς
μὲ ἓνα καταπληκτικὸ μηχανι-
σμὸ ἀσφαλείας, ποὺ ἐρευνοῦσε
τὰ γράμματά τους, τίς σχέσεις
τους, ὡς καὶ τὴν οἰκογενειακὴ
τους ζωὴ. Κανένας ὥστόσο δὲν
εἶχε σκεφθῇ νὰ ἐξετάσῃ τὸ σῆμα
ποὺ εἶχαν διαλέξει γιὰ ἓνα παι-
παιχνίδι τόσο ἀθῶο ὅπως τὸ
μπέιζ - μπῶλ.

Συχνὰ ἀπὸ παραμικρὲς λε-
πτομέρειες ἀρχίζουν παράξενες
περιπέτειες. Ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ

ἀπαγορευμένο κτίριο τῆς ὁδοῦ
Στρετένκα γιὰ νὰ τελειώσουν
μερικὲς φορὲς στὸν ἄλλο πόλο
τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου, στὸ
« σπίτι ποὺ βρίσκεται δίπλα στὸ
γκάζι ».

* * *

Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα ποὺ οἱ
Ἀμερικανοὶ χιουμορίστες
τῆς Οὐάσιγκτον ἔχουν δώσει σ'
ἓνα κτίριο ποὺ βρίσκεται στὸ τέ-
λος τῆς ὁδοῦ F ὅπου στεγάζεται
ἡ C.I.A., ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία
Πληροφοριῶν, τὴν ὁποία διευ-
θύνει ὁ κ. Ἀλλεν Ντάλλες, καὶ
ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἄμεσος ἀντίπαλος
τοῦ Τμήματος Ἐρευνῶν τοῦ στρα-
τηγοῦ Φεντόρωφ. Ἰσχυρίζονται
μάλιστα ὅτι ἡ ὁμίχλη ποὺ σηκώ-
νεται στὸν Ποτομάκ εἶναι ἰδιαί-
τέρως πυκνὴ σ' αὐτὴ τὴ συνοι-
κία τῆς πόλεως, ὅπου οἱ Ἀμερι-
κανοὶ εἰδικοί ἐπὶ τῶν πληροφο-
ριῶν προσπαθοῦν, καὶ αὐτοί, νὰ
ἐκμεταλλευθοῦν τὴ φυσικὴ ἀ-
δυναμία τοῦ ἀνθρώπου — εἴτε
ἄνδρες εἶναι εἴτε γυναῖκες — νὰ
κρατήσουν ἓνα μυστικὸ. Ἐνα
ποίημα ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν
ἐπιθεώρησι « Νόβυ Μίρ » τοὺς ἀ-
πεκάλυψε γιὰ πρώτη φορὰ ὅτι
οἱ Ρῶσοι ἐτοίμαζαν μιὰ βόμβα
ὕδρογόνου. Τὸ ποίημα αὐτὸ, γραμ-
μένο ἀπὸ ἓνα φιλολογοῦντα ἀ-
τομικὸ, ὑμνοῦσε τὴν « τῆξι τοῦ
ὕδρογόνου » καὶ « τὸν νέο ἥλιο
ποὺ θὰ φώτιζε σὲ λίγο τὴ Ρω-
σία ». Καὶ ἡ πιὸ καχύποπτη λο-
γοκρισία τοῦ κόσμου δὲν εἶχε
βρῇ τίποτε νὰ πῇ σχετικά.

Τυχαίνει ὅμως ἡ μηχανὴ νὰ
παθῇ κάποια βλάβη. Πολλὲς ἰ-
στορίες ποὺ ἔχουν ἀρχίσει στὸ
« σπίτι δίπλα στὸ γκάζι », τε-
λειώνουν στὴν ὁδὸ Στρετένκα,

ὅπως ἡ ὁδὸς τοῦ Ὁσμάνωφ
καὶ τοῦ Σταράντσεφ, δυὸ πρα-
κτόρων τῆς Ἀμερικῆς ποὺ εἶχαν
πέσει μὲ ἀλεξίπτωτο στὴ Μολ-
δαβία. Καὶ εἶχαν σόλες ἀπὸ πλα-
στικὴ ὕλη καὶ τανάλιες γιὰ νὰ
κόψουν τὰ συρματοπλέγματα οἱ
ὁποῖες ἔφεραν τὸ σῆμα « Made
in U.S.A. » Ἀντίθετα ἡ ἱστορία
τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ὀνομάζεται
συνταγματάρχης Ἀμπελ, καὶ τοῦ
ὁποῖου δὲν θὰ μάθουμε ποτὲ τό-
πραγματικὸ ὄνομα, ἀρχισε στὴν
ὁδὸ Στρετένκα, γιὰ νὰ τελειώσῃ
στὸ « σπίτι δίπλα στὸ γκάζι ».

Ο μικροκαμωμένος καλλιτέ-
χνης φωτογράφος κ. Ἐμιλ
Ρ. Γκόλντφους, μὲ τὸν πολὺ λε-
πτὸ λαιμό, ποὺ ἔμενε στὸν ἀρι-
θμὸ 252 τῆς Φούλτον Στρήτ τοῦ
Μπροϋκλιν, καὶ ποὺ σήμερα ἔ-
γινε Ροῦντολφ Ἰβάνοβιτς Ἀμ-
μπελ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτίθεται
στὸν παραμικρὸ κίνδυνο. Ἦταν
πραγματικὰ τεχνίτης στὶς πλη-
ροφορίες. Ἔστηνε τὴν ἐνέδρα
του καὶ περίμενε τὴν εὐκαιρία.
Ὁ στρατηγὸς Ντόνοβαν, ποὺ
διηύθυνε τίς ἀμερικανικὲς ὑπη-
ρεσίες στὸν πόλεμο, διηγῆθηκε
μιὰ ἀπ' αὐτὲς τίς χαρακτηρι-
στικὲς εὐκαιρίες, ἀπὸ τὴν ὁποία
ἐπωφελέθηκε ὁ ἴδιος. Τὴν ἐποχὴ
ἐκείνη, οἱ σύμμαχοι εἶχαν ἀπο-
φασίσει νὰ βομβαρδίσουν ἓνα
ἐργοστάσιο ὅπου κατασκευάζον-
ταν εἰδικοί χάλυβες, στὸ Ρῶυτ-
τε τοῦ αὐστριακοῦ Τυρόλου, καὶ
ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐξεργάτο ὀλόκληρη
ἡ γερμανικὴ ἀεροπορία. Ὅλοι
ὅμως οἱ πράκτορες ποὺ εἶχαν πέ-
σει μὲ ἀλεξίπτωτο γιὰ νὰ προσ-
παθῇ νὰ πάρουν μιὰ φω-
τογραφία τῶν κτιρίων, ἀναγκασ-
τὰ γιὰ τὴ σκόπευσι τῶν βομβαρ-

δισκίων, αναγνωρίστηκαν και συνελήφθησαν ο ένας κατόπιν του άλλου. Μόνο ύστερα από τις διαδοχικές αυτές αποτυχίες ένας ταπεινός υπάλληλος της υπηρεσίας, Γερμανός μετανάστης που καταγόταν από το Ρώττε, υπέδειξε ότι αυτή η φωτογραφία που είχε στοιχίσει τη ζωή τόνων ανθρώπων βρισκόταν επάνω στα έπιστολόχαρτα του εργοστασίου.

Όλα λοιπόν μπορούν να αποτελέσουν υλικό για πληροφορίες: οι συζητήσεις στο δρόμο, ή τοπική έφημερίδα, τα τεχνικά περιοδικά, ακόμη και οι παιδικές έφημερίδες. Αυτός ο νόμος της συγχρόνου κατασκοπείας είναι τόσο απόλυτος που μια διαταγή των 'Αμερικανών αρχηγών του 'Επιτελείου — ή διαταγή YANAP 146 B, ή οποία εξέδόθη το Σεπτέμβριο 1951 και της οποίας η δημοσίευσι επικυρώθηκε αργότερα στις 12 Σεπτεμβρίου 1953 με αριθμό διεκπεραιώσεως 473987 — απαγόρευε επί ποινή θανάτου τη δημοσίευσιν για δυο χρόνια ώρισμένων πληροφοριών σχετικών με τους ίπταμένους δίσκους! Με το φαινομενικά άβλαβές αυτό μέσο διέφευγαν στην πραγματικότητα πληροφορίες εξαιρετικά πολύτιμες για ένα μελλοντικό έχθρό, σχετικά με το αμερικανικό δίκτυο ραντάρ.

Ο 'Αμπελ ήταν αρχηγός εκείνου που ονομάζουν σε όλες τις υπηρεσίες πληροφοριών του κόσμου πράκτωρ O.D., που είναι τα αρχικά του αγγλικού τύπου «έπαγγελματική μεταμύεσις». Ο πράκτωρ O.D. είναι μία γυναίκα ή ένας άνδρας καλά απο-

κατεστημένος και με φανερές πηγές εισοδημάτων. Είναι έξυπνος, παρατηρητικός και έχει ώρισμένες έπιστημονικές και τεχνικές γνώσεις.

Ο 'Αμπελ, σαν υπεύθυνος που ήταν, είχε για κύρια εργασία του την «έπιλογή των πληροφοριών». Ο αρχηγός δέχεται τις πληροφορίες 20 ή 30 πρακτόρων O.D. μέσω πληροφοριοδοτών. Οι Ρόζεμπεργκ καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν στις 'Ηνωμένες Πολιτείες γιατί κατηγορήθηκαν ως τέτοιοι πληροφοριοδότες. Η υπηρεσία «έπιλογής» πρέπει να κάνει εύρεση «διαλογής». Η τελική έκτίμησι θα γίνει από ειδικούς της όδοι Στρετένκα. Στα διάφορα Τμήματα Πληροφοριών θυμούνται καλά ότι σε μια τέτοια γερμανική υπηρεσία «έπιλογής», στα 1917, ο ίδιος της ο αρχηγός έμπόδισε τη μετάδοσι μιάς πληροφορίας που αφορούσε τα άρματα μάχης, γιατί του φαινόταν έντελώς άνόητη. Έτσι, οι σημερινές υπηρεσίες πληροφοριών δεν έμποδίζουν παρά τις πληροφορίες τις σχετικές με θέματα που έχουν ήδη περιγραφη πλήρως στον τύπο ή ακόμη εκείνες που φαίνονται να προέρχονται από τρελλούς.

* * *

Κατά κανονικά διαστήματα, πάντοτε με πράκτορες, ή υπηρεσία διαλογής παραδίδει τη λεία της σε ειδικές ραδιουπηρεσίες. Αυτές μεταδίδουν τις επείγουσες πληροφορίες με μερικούς πομπούς ή, άλλες φορές, με κρυφούς «μπελινογράφο», που

μπορούν να στέλνουν εικόνες. Οι άλλες πληροφορίες ταξιδεύουν με τους πράκτορες.

Γενικά ονομάζεται «μηχανισμός» το σύνολο των τριών υπηρεσιών που περιγράψαμε παραπάνω. Ο αριθμός των μηχανισμών εξαρτάται, όπως είναι φανερό, από την έκταση και τη σπουδαιότητα της χώρας. Οι μεγάλες χώρες έχουν π.χ. από έναν στη Σαουδική 'Αραβία, ενώ στις 'Ηνωμένες Πολιτείες ή στη Σοβιετική Ένωση διατηρούν δεκάδες τέτοιους μηχανισμούς.

* * *

Σ τις 15 Νοεμβρίου 1948 έφθασε με ένα πούλμαν από τον Καναδά στις 'Ηνωμένες Πολιτείες ένας άνδρας μικρόσωμος, με γυαλιά. Το διαβατήριό του έγραφε ότι λεγόταν 'Αντριου Καγιότις και ότι ήταν πολιτικός πρόσφυγας λιθουανικής καταγωγής. Είχε άδεια παραμονής στις 'Ηνωμένες Πολιτείες ενός έτους, και δεν ζήτησε ανανέωσή της. Έστερα από ένα χρόνο σημειωνόταν ότι ο 'Αντριου Καγιότις είχε εγκαταλείψει τις 'Ηνωμένες Πολιτείες για το Πόρτο Ρίκο όπου θά έγκαθίστατο. Δεν ήταν όμως ο ίδιος άνθρωπος που είχε χρησιμοποιήσει το διαβατήριό. Έν τω μεταξύ ο 'Αντριου Καγιότις είχε γίνει 'Εμιλ Γκόλντφους. Για μια καλά οργανωμένη υπηρεσία δεν υπάρχει τίποτε πιο εύκολο από το να έτοιμάση μια πλήρη νέα ταυτότητα.

Ο κ. 'Εμιλ Γκόλντφους εγκαταστάθηκε λοιπόν ως φωτογράφος στη Νέα Υόρκη. Ο μελ-

λοντικός «συνταγματάρχης 'Αμπελ» μπορούσε να άρchiση την εργασία του: να συγκεντρώνη πληροφορίες από πράκτορες O.D. των οποίων βεβαίως είχε μάθει απ' έξω τις διευθύνσεις προτού φύγη από τη Σοβιετική Ρωσία, και να τοποθετη κινούργιους πράκτορες O.D. Η τοποθέτησι αυτή γίνεται σύμφωνα με μια μέθοδο που ονομάζεται «Κινητοποίησης των Κοιμωμένων». Ο «κοιμώμενος» είναι ένας πράκτωρ ο οποίος τοποθετείται σε μία χώρα, αλλά δεν του ζήτην να εργασθῇ καθόλου ως πληροφοριοδότης επί πολλά χρόνια. Η περίοδος αυτή του «ύπνου» μπορεί να διαρκέση δέκα χρόνια. Ένας Άγγλος πράκτωρ από τους «κοιμωμένους», ο οποίος επί 8 χρόνια δεν έκανε τίποτα στο Μοντεβίδεο, είδοποίησε στα 1940 το αγγλικό Ναυαρχείο για την παρουσία του καταδρομικού «Κόμης φόν Σπέε», και έτσι κατέστη δυνατή η καταστροφή του γερμανικού πολεμικού. Ένας «κοιμώμενος» έγκτεστημένος από χρόνια σε μία χώρα και ο οποίος αρχικά ήταν πολίτης αυτού του τόπου, δεν μπορεί να ανακαλυφθῇ. Τίποτε δεν τον διακρίνει από τους άλλους πολίτες. Όταν όμως του ζητήσουν να ξαναεργασθῇ, σπανίως αρνείται, γιατί χρωστά γενικώς τη θέση και την περιουσία του στην υπηρεσία που τον έχει τοποθετήσει. Ο ρόλος του 'Αμπελ ήταν να «ξύπνηση» πολλούς «κοιμωμένους», να τους στείλῃ έρωτηματολόγια και να συγκεντρώση τις απαντήσεις τους. Έτσι επί έξι χρόνια, από το 1948 ως το 1954, πολλές πληροφορίες διέ-

φυγαν από τις 'Ηνωμένες Πολιτείες στη Σοβιετική Ένωση.

* * *

Οι έχθροι του 'Αμπελ, βέβαια, το υποψιάζονταν. Γιατί ή όργάνωσί τους δεν είναι καθόλου κατώτερη από της όδοϋ Στρετένκα. 'Απλώνεται ως τη Σοβιετική Ένωση, και γι' αυτούς ή πρόσφατη ανακοίνωσι της έκσφενδονίσεως του διηπειρωτικού βλήματος δεν ήταν έκπληξι. Γνώριζαν την ύπαρξί της πριν από πολλούς μήνες. Μιά άθελήτη μάλιστα άπροσεξία από τις πιο χαρακτηριστικές προσήλυσε για πρώτη φορά την προσοχή τους στο θέμα αυτό. Στην επιχείρησι είχε δοθῇ από πρόνοια ένα όνομα πολύ γενικό : σχέδιο 'Ερυθρός 'Αστήρ. Ξαφνικά, και χωρίς να μάθη κανείς γιατί, αντικαταστάθηκε με τὸ όνομα 'Αστήρ Κ.Ε.Ζ., που είναι ό τίτλος ενός ρωσικού ρομάντσου όπου εξιστορεΐται ή περιπέτεια ενός διηπειρωτικού βλήματος !

Στη Ρωσία επίσης έμαθαν την επιτυχία του 'Αμπελ. Δεν ήταν όμως εύκολο να τὸν έξουδετερώσουν. 'Όπως είδαμε, δεν είναι ανθρώπινως δυνατόν να έμποδίση κανείς τις διαφυγές των πληροφοριών από την πηγή. Οι πράκτορες Ο. Δ. είναι πρακτικῶς άτρωτοι. 'Από τὸ άλλο μέρος, ό διευθυντής ενός «μηχανισμού» δεν βρίσκειται στην ίδια χώρα, αλλά στη γειτονική, στο Μεξικό π.χ. προκειμένου για τις 'Ηνωμένες Πολιτείες, στη Νορβηγία για τη Σοβιετική Ρωσία, στην 'Ιρλανδία για τη Μεγάλη Βρεταννία, στην 'Ελβετία για τη Γαλλία. 'Η μόνη τους πιθανότητα

ήταν να πιάσουν τις γραμμές επικοινωνίας του έχθρου: τὰ κέντρα διαλογῆς και μεταδόσεως. Στην περίπτωση όμως του 'Αμπελ, δὲν τὸς δόθηκε καιρός.

Γιατί στις 13 'Ιανουαρίου 1954, ό μεγάλος μάεστρος όλων των ρωσικών μυστικών υπηρεσιών, Λαυρέντη Μπέρια, συνελήφθη με την κατηγορία ότι βρισκόταν σε συνεννόησεις με τὸν έχθρο και ύστερα από λίγο του φεισθήκε. Κανείς δὲν θά μάθη για πολύ καιρό την αλήθεια σχετικά μ' αυτή την υπόθεσι. Δεν είναι άπίθανο ό Μπέρια να βρισκόταν πράγματι σε επικοινωνία με τὸς 'Αμερικανούς. 'Ισως όμως να πίστευε ότι θά ήταν δυνατή μία άμεση συνεννόησι. Πάντως, μετά την εκτέλεσι, οι οργανώσεις που εξηρτώντο απ' αυτόν στο έξωτερικό αποκοπήκαν από τὸ κέντρο, γιατί ό Μπέρια ήταν ό μόνος που είχε τὸς κρυπτογραφικούς κώδικες και τὰ κλειδιά με τὰ όποια μπορούσε κανείς να έρθη σε έπαφή μαζί τους.

Οι πράκτορες που έμειναν χωρίς καθοδήγησι άντέδρασαν καθένας διαφορετικά, ανάλογα με τὴν χαρακτήρα του. 'Ωρισμένοι έγκατέλειψαν τὰ πάντα και ξανάγιναν άπλοι πολίτες. 'Αλλοι προσχώρησαν στη Δύσι, όπως ό Ραστβόρωφ, ό όποιος παρέδωσε στους 'Αμερικανούς όλο τὸ ρωσικό μηχανισμό της 'Ιαπωνίας, τὸ ζευγος Πετρώφ στην Αυστραλία, ό Μπερούτιν και ό Βαργκάν στην 'Ανατολική Γερμανία, οι όποιοι στράφηκαν πρὸς τὸς 'Αγγλους, ό Κοκλώφ, που πήγε στην F.B.I. πάλι στη Γερμανία. 'Ο μικρόσωμος όμως όμως φωτογράφος τὸς

Μπροϋκλιν ήταν άλλου χαρακτήρος. 'Όστερα από σιωπή πολλών μηνών προσπάθησε να έρθη πάλι σε έπαφή μέσω των Ρώσων διπλωματών. Και έτσι συνέβη να άναμιχθουν, παρά τη θέλησί τους, σε υποθέσεις των μυστικών υπηρεσιών ώρισμένοι υπάλληλοι — οι όποιοι άργότερα άπελάθησαν από τις 'Ηνωμένες Πολιτείες — όπως ό 'Αλέξανδρος Κορότωφ, ό Μιχαήλ Σιβίριν και ό Βιτάλι Παυλώφ.

Παίρνοντας τις πληροφορίες τους, οι άνθρωποι της όδοϋ Στρετένκα βρέθηκαν άντιμέτωποι με τὸ δυσκολότερο από όλα τὰ προβλήματα. Οι πράκτορες που ζητούσαν να ξαναέρθουν σε έπαφή μαζί τους άνῆκαν άραγε σε οργανώσεις δικές τους ανεξάρτητες ή άνῆκαν σε οργανώσεις έλεγγόμενες από τὸν έχθρο; Γιατί όταν οι ειδικοί της αντικατασκοπείας κατάρθωναν να πιάσουν μια έχθρική όργάνωσι, άντι να την καταστρέψουν, την χρησιμοποιούσαν πρὸς όφελός τους, για να στέλνουν ψεύτικες πληροφορίες. Με αυτή την τεχνική — που όνομάζεται τεχνική της «δηλητηριάσεως» — έγινε δυνατή ή απόβασις στα 1944. Γερμανοί πράκτορες, οι όποιοι ανακαλύφθηκαν στην 'Αγγλία από την 'Ιντέλιτζενς Σέρβις, χρησιμοποιήθηκαν για να κάνουν τὸς Γερμανούς να πιστέψουν ότι ή απόβασις θά γινόταν στο Πα-ντέ-Καλαί, ενώ έτοιμάζόταν για τη Νορμανδία.

'Ηταν πολύ πιθανόν ότι στο διάστημα που μεσολάβησε από την πτώσι του Μπέρια ως τις αρχές του 1957, οι 'Αμερικανοί έπιασαν τὰ όργανα που εργάζονταν στην 'Αμερική και οι αίτή-

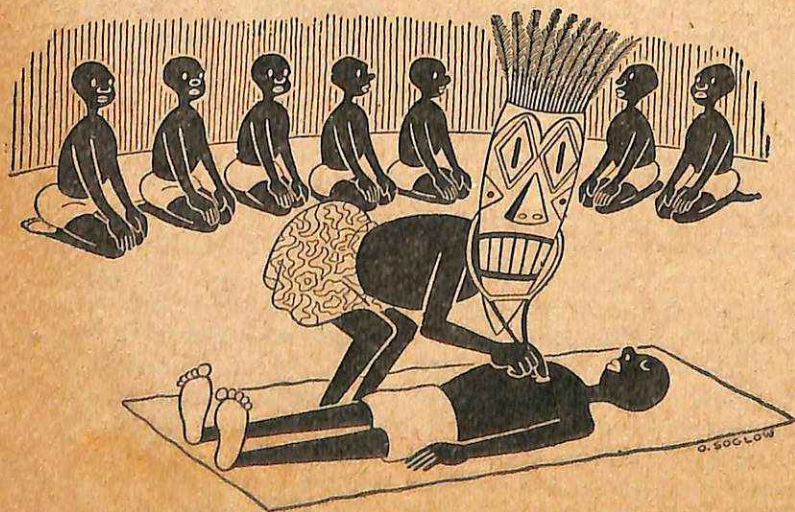
σεις έπανασυνδέσεώς των με τη Ρωσία να ήταν στην πραγματικότητα ενέδρες της Κεντρικής 'Υπηρεσίας Πληροφοριών. Στην περίπτωση αυτή μία υπηρεσία δὲν έχει παρά ένα μόνο αποτελεσματικό όπλο : την « αποκοπή ». 'Από τη στιγμή της λήψεως αυτής της διαταγῆς, όλοι εκείνοι που γνωρίζουν τὸς ύποπτους πράκτορες πρέπει να διακόψουν κάθε σχέση, ν' αλλάξουν ταυτότητα και να εξαφανισθουν. Κανείς δὲν επικοινωνεί με τὸς «αποκεκομμένους» πράκτορες: οι οργανώσεις μεταδόσεως δὲν τὸς γνωρίζουν πιά. 'Η διαταγή αποκοπῆς είναι μέτρο άμειλικτο που προκαλεί συχνά τραγωδίες. Είναι γνωστή ή περίπτωση του Γάλλου αξιωματικού πληροφοριών που έργαζόταν στην κατεχόμενη Γαλλία και ό όποιος πήρε στα 1944 διαταγή να «αποκοπή» τελείως από τη γυναίκα του. Την έγκατέλειψε άμέσως. 'Απεκαλύφθη ότι ή γυναίκα του ήταν πράκτωρ της Γκεσταπό και ή εκτέλεσί της έγινε μετά την άπελευθέρωσι.

Αυτή ή τρομερή διαταγή δόθηκε στις αρχές του 1957 στην όργάνωσι 'Αμπελ. Δεν τὸς έμνε λοιπόν από τη στιγμή εκείνη τίποτε άλλο παρά να διαλύση την όργάνωσί του. Αυτό και έκανε. Κανένας από τὸς πράκτορές του δὲν συνελήφθη. Κανένας σταθμός ασυρμάτου δὲν ανεκαλύφθη και ακόμη δὲν έχει βρεθῇ τὸ κύριο μέρος των σημαντικών κεφαλαίων που είχε στη διάθεσί του. 'Αφού κατέφυγε στο δωμάτιο ενός ξενοδοχείου, τὸ όποιο είχε νοικιάσει από τὸ 1953 με τὸ όνομα Μάρτιν Κόλλινς, στον αριθμό 4 της 28ης 'Ανατολικῆς 'Οδοϋ, περίμενε την

εξέλιξι τῶν γεγονότων. Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1957 ἔμαθε ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς πράκτορες του, ὁ Ρέινο Χαϊχάεν, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποκοπῇ ὅπως κι αὐτός, τὸν εἶχε καταδώσει, γλυτώνοντας ἑῷ τῇ θανατικῇ ποινῇ. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἀμπελ κρατήθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ κάνη τὸ ἴδιο. Καὶ μάλιστα ἔκανε μιά τελευταία προσπάθεια : ἐπιδίωξε νὰ τὸν ἀπελάσουν ἀπὸ τὴς Ἡνωμένες Πολιτεῖες μετὰ τὴν κατηγορία ὅτι εἶχε εἰσέλθει παρανόμως. "Ὅσο ἀπίστευτο κι ἂν φαίνεται, τὸ ἐγγέγραφο αὐτὸ παρ' ὀλίγον νὰ ἐπιτύχῃ. Μόνο τὴν τελευταία στιγμή ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν συσχέτισε τὸν Γκόλντφους

τὸν ὁποῖον καταζητοῦσε, μετὰ τὸν Κόλλινς πού ἐπρόκειτο νὰ ἀπελάσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν πού συνελήφθη ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ὀνομάζεται πραγματικὰ "Αμπελ; Εἶναι πολὺ ἀπίθανο. "Ἐχει πράγματι τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του στὴ Σοβιετικὴ Ρωσία; Πολὺ πιθανόν. Ἀπὸ τὸ ὕλικὸ πού βρέθηκαν ἐκεῖ ὅπου ἔμενε, οἱ Ἀμερικανοὶ ὑπολογίζουσι ὅτι ἡ ὀργάνωσις ἦταν ἐθνικῆς σημασίας. Φαίνεται ὅμως ὅτι θὰ πεθάνῃ χωρὶς νὰ μιλήσῃ. Ὁ συνήγορός του, πού καὶ ὁ ἴδιος εἶναι παλαιὸς Ἀμερικανὸς μυστικὸς πράκτωρ ἐδήλωσε : «Εἶναι ἀξιωματικὸς καὶ τζέντλεμαν».

Δὲν τὰ τρομάζει ὁ θόρυβος, ἀλλὰ ἡ θέα τῶν ἀεροπλάνων

Φοβοῦνται τὰ πουλιὰ τὰ ἀεροπλάνα;

Τοῦ

DAVID GUNSTON

Η ἀντίδρασι τῶν πουλιῶν στὰ ἐν πτήξει ἀεροσκάφη δὲν ἔχει ἀποτελέσει ἀντικείμενο προσεκτικῆς μελέτης ὅπως θὰ ταίριαζε σὲ ἕνα αἰῶνα ποτισμένο ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀεροπορίας. Μελετήθηκε, βέβαια, ἀρκετὰ τὸ θέμα τῆς μειώσεως τῶν κινδύνων πού διατρέχουν τὰ ἀεροπλάνα ἀπὸ συγκρούσεις μετὰ πουλιὰ, ἀλλὰ τὰ ἀτυχήματα αὐτὰ, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἀρκετὰ καὶ πολλὲς φορές σοβαρὰ, συμβαίνουν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ θέλησί μας.

Κανένα πουλιὶ δὲν θέλει ἐπιτήδως νὰ χτυπηθῇ μετὰ ἀεροπλάνο, ἀλλὰ συνήθως ἡ ταχύτητα τοῦ ἀεροσκάφους εἶναι πολὺ μεγάλη γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ἀποφευχθῇ μιά τέτοια καταστροφή.

Παρόμοιες συναντήσεις γίνονται σχεδὸν καθημερινὰ στὴν ἐποχὴ μας ἀλλὰ ἡ φυσικὴ, ἀνεπιτήδευτὴ ἀντίδρασι τῶν ἀγρίων πουλιῶν στὰ ἀεροπλάνα εἶναι κάτι ἐντελῶς διαφορετικόν.

"Ὅταν ἡ ἀεροναυτικὴ ἐπιστὴμη βρισκόταν στὰ σπάργανα, πολλοὶ σκεπτικιστὰί ἔλεγαν πῶς, ἂν ποτὲ τὰ μετὰλλινὰ αὐτὰ τεράστια πουλιὰ πετοῦσαν τακτικὰ στὸν οὐρανόν, τὰ πουλιὰ θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχουν πολὺ. Γιατὶ χωρὶς ἀμφιβολία τὰ πουλιὰ γενικὰ τρομοκρατήθηκαν ἀπὸ τὴς γιγαντιαίας ἱπτάμενες μηχανὲς πού θορυβοῦσαν ἀνάμεσά τους.

Ἡ πρώτη τους ἀντίδρασις ἦταν ἀσφαλῶς ὁ φόβος.

Ὡστόσο, ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ, ἂν τὴν συγκρίνουμε μετὰ τὴ συνήθη ἀντίδρασι πού δείχνουν τὰ περισσότερα ἀγρία πουλιὰ στὰ ἀεροπλάνα σήμερα, μᾶς φαίνεται ἀπίστευτὴ. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πῶς τὰ σύγ-

χρονα ἀεροσκάφη εἶναι πιὸ μεγάλα, πιὸ γρήγορα, πιὸ θορυβώδη καὶ πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι σαράντα χρόνια πρίν.

Σήμερα τὰ πουλιὰ παίρνουν ἕνα ὕψος ἀδιαφορίας ἀπέναντι σὲ ὅλες σχεδὸν τὴς ἱπτάμενες μηχανὲς καὶ παραμερίζουν μετὰ τὴν ἀνέσι τους ἂν βρεθῇ στὸ δρόμο τους κανένα ἀεροπλάνο. Καμμιά φορὰ μάλιστα, ἂν τὸ ἀεροπλάνο δὲν πετᾷ μετὰ τὴν μεγάλη ταχύτητα, διαγράφουν μεγάλους κύκλους γύρω-τριγύρω του.

Στὸ φαινόμενο αὐτὸ μπορεῖ νὰ δοθῇ μόνον μιά ἀπάντησι : τὰ πουλιὰ γενικὰ εἶναι ὄντα προσαρμοσμένα, ἀλλάζουν συνήθειες σύμφωνα μετὰ τὴς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἂν τὰ πρῶτα πουλιὰ πού γνώρισαν ἀεροπλάνα τρόμαξαν, οἱ ἐπόμενες γενεὲς ἐφθασάν στὸ σημεῖο νὰ μὴν τοὺς δύνουν καμμιά σημασία.

Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὴ στάσι ὠρισμένων μεγάλων καὶ ἐπιθετικῶν πουλιῶν σὲ μακρινὰς περιοχὰς ὅταν βλέπουν ἀεροπλάνο γιὰ πρῶτὴ φορὰ. Τὰ πουλιὰ ἐπιτίθενται ἐναντίον τῶν ἀεροπλάνων ὅπως θὰ ὤρμουσαν ἐναντίον ἄλλων πουλιῶν.

Ἀεροπλάνα πού πετοῦν πάνω ἀπὸ τὴς Ἄνδεις ἔχουν δεχθῇ τὴν ἐπίθεσι κονδῶρων. Οἱ αἰετοὶ καὶ οἱ γύπες εἶναι ἀρκετὰ ἐνοχλητικοὶ στὴς χώρες τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς καὶ πολλὰ ἀεροπλάνα ἔχουν δεχθῇ τὴν ἐπίθεσιν τους, παρ' ὅλο πού οἱ πιλότοι κάνουν μανούβρες γιὰ νὰ τὰ ἀποφυγούν καὶ νὰ τὰ φοβίσουν.

Οἱ πιλότοι ἔχουν πάρει τὴν ὁδηγία πῶς γιὰ νὰ ἀποφεύγουν τέτοιες ἐπιθέσεις ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι νὰ ἀλλάζουν πορεία. Ὡστόσο μιά

έποχή στην περιοχή 'Ινδιών - Βούρμας οι πιλότοι αποφάσισαν να σκοτώνουν τους αετούς για να έκφοβίσουν τους άλλους να μη πλησιάζουν. Μιά φορά στον 'Αβησσυνιακό πόλεμο ένας άγριος αέτος χτύπησε κατ'εφαλά τον πιλότο ενός αεροπλάνου, διαπερώντας το κάλυμμα του θαλάμου του παρ' όλη την επίθεση του πολυβόλου.

Γενικά η γνωριμία με τα αεροπλάνα δημιούργησε στα πουλιά, αν όχι περιφρόνησι, τουλάχιστον αδιαφορία.

Στο Γκλώστερσάιρ της 'Αγγλίας ο φυσιοδίφης Πήτερ Σκώτ και οι συνεργάτες του είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν το θέμα. Τα έλαφρα αεροπλάνα που πετούν χαμηλά, τα διπλάνα που πετούν αργά και τα αεριωθούμενα φαίνεται πως τρομάζουν τις αγριόπαπιες που για κάποιο λόγο δεν μπορούν να συνηθίσουν στην παρουσία αεροπλάνων από πάνω τους και τρέχουν να κρυφτούν μόλις τα δούν. Όταν τα κοπάδια τους είναι μεγάλα δεν φοβούνται τόσο. Πάντως οι αγριόπαπιες

είναι από τα πιο νευρικά πουλιά. Τα μικρότερα είδη τους δεν ταράζονται τόσο.

Φαίνεται όπωςδήποτε βέβαιο ότι τα πουλιά τρομάζουν με τη θέα και όχι με το θόρυβο των αεροπλάνων. Αυτό ίσως εξηγή γιατί μερικά πουλιά που άγνωστον τα θορυβώδη αεροπλάνα, τρομοκρατούνται από μεγάλους χαρταετούς ή μπαλλόνια.

Τα αεριωθούμενα δεν ενοχλούν γενικά τα πουλιά, παρ' όλο το τρομερό τους σφύριγμα. 'Ακόμη και το μεγαλύτερο αεροπλάνο όταν πετά χαμηλά κρυμμένο σε σύννεφα περνά απαρατήρητο όσο μένει αθέατο.

Θυμάμαι σχετικά ένα έπεισόδιο στον πόλεμο όταν έπαιρνα φωτογραφίες ενός πουλιού στη φωλιά του από μια κρυψώνα. Πολλές μέρες μαχητικά αεροπλάνα πετούσαν τακτικά και σε μικρό ύψος από πάνω μας χωρίς το πουλί να τους ρίξη ούτε ένα βλέμμα. Μόλις ωστόσο πάτησα αθελά μου ένα κλαδάκι, με τον ελάχιστο αυτό θόρυβο το πουλί πέταξε άμέσως μακριά.

◆ Κάποτε ο 'Αϊκ ρώτησε ένα γερούσιαστή, φανατικό δεδηλωμένο έχθρό του :

- Θα με ψηφίσεις;
- Προτιμώ να ψηφίσω το Διάβολο!
- Δηλαδή, έννοιά σε περίπτωσι που ο φίλος σου δεν θα υπέβαλε υποψηφιότητα... εξήγησε ο 'Αϊκ.

Constellation

◆ 'Υπάρχει στον κόσμο κάτι καλύτερο από τον πλούτο, καλύτερο κι από τη ζωή την ίδια. Και αυτό είναι να έχη κανείς κάτι προτού πεθάνη, κάτι για το οποίο οι καλοί άνθρωποι θα τον τιμούν και ο θεός θα ευχαριστήται να το βλέπη.

Charles Kingsley

'Η μορφή της και η ψυχή της όπως προβάλλουν από τις ιστορικές πηγές

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

ή « βασιλίσα των βασιλισσών »

Τού

N. M. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

"Απειρα είναι τα όσα γράφτηκαν για τη βασίλισσα που η γοητεία της χάραξε το όνομά της στην 'Ιστορία. 'Αρχίζοντας από τους αρχαίους ιστορικούς, βλέπουμε πόση έντυπωσι τους είχε προκαλέσει η δυνατή της προσωπικότητα. Φθάνοντας στα χρόνια μας έχουμε το ίδιο αίσθημα από τα πολλά που διαβάζουμε γι' αυτήν. 'Η « 'Εκλογή » δημοσίευσε και άλλοτε για την Κλεοπάτρα. Μια προσωπικότητα σαν τη δική της έχει τόσες πτυχές και δέχεται τόσες ερμηνείες, ώστε το θέμα μένει σχεδόν ανεξάντλητο.

Στο παρακάτω άρθρο δίνεται μια καινούρια όψη της « βασιλισσας των βασιλισσών », βασισμένη μόνο στους σύγχρονους ιστορικούς, χωρίς μυθιστορηματική διάθεση. 'Αλλά μήπως πιο συναρπαστική από οποιοδήποτε μυθιστόρημα δεν ήταν η ζωή της ;

Παράξενη, κομμένη σε απίθανα μέτρα, τυλιγμένη στο μύθο, ξεπροβάλλει μέσα από τον άλεξανδρινό χώρο, αινιγματική σαν άλλη Σφίγγα, γεμάτη μυστήριο και φαρμακερή γοητεία, τούτη η μελαψή Κίρκη.

Μεγάλη δεν ήταν. Δεν μπορεί να είπωθ' τέτοια η Κλεοπάτρα. Δεν άντέχει να σταθ' δίπλα στις έστεμμένες που η 'Ιστορία τις αποκάλεσε « μεγάλες ». Μήτε και σ' άλλες γυναικείες μορφές που άφησαν βαθειά ίχνη πίσω τους. Δεν ήταν μεγαλοφυΐα, γιατί γνώρισμα της μεγαλοφυΐας είναι το άλαθευτο ένστικτο, κι αν η Κλεοπάτρα είχε αυτό το ένστικτο, θα πήγαινε με τον 'Οκταβιανό, που, προικισμένος με όλες τις αρετές του Ρωμαίου, δεν μπορούσε παρά να επιβληθ' και να επικρατήση. 'Ομως προτίμησε να πάη με τον 'Αντώνιο, που, με το να ήταν φιλήδονος σαν κι αυτήν, προσεξοφλούσε πως θα τον είχε του χεριού της.

Τούτα είπωμένα, πρέπει να αναγνωρίσουμε πως αν δεν ήταν πολιτική μεγαλοφυΐα, όμως σ' όλα τ' άλλα δεν είχε το ταίρι της. Καμμιά γυναικεία μορφή, καμμιά από τις φημισμένες βασίλισσες

τῶν ἱστορικῶν χρόνων, οὔτε κι ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ ζωγραφίζονται στὴν Παλιὰ Διαθήκη, μήτε κι ἀπὸ τὶς ἑξακουσμένες, πνευματώδεις ἀρχαῖες ἐταῖρες, δὲν εἶχαν τὶς χάρες, τὴ γοητεία καὶ τὴν καταπονοῦν ποὺ στόλιζαν τὴν ἐστεμμένη τούτῃ Μακεδόνα, τελευταῖο πρεμνοβλάστημα τῶν Πτολεμαίων. Μὲ τὸ μέσον τῆς γοητείας ἀνέβηκε στὸν αἰγυπτιακὸ θρόνο, μὲ τὴ σαγήνη τῆς τύλιξε τὸν πῖο δυνατὸν ἄνδρα τοῦ τοτινοῦ κόσμου — τὸν Καίσαρα. Μὲ τὸ ἴδιο μέσον αἰχμαλώτισε ἄλλον μεγάλον Ρωμαῖο, τὸν Ἀντώνιο. «Τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου ὑπ' ἔρωτος ἐκτήσατο», λέει ὁ ἱστορικὸς Δίων ὁ Κάσσιος.

Θέλουν νὰ εἰποῦν ὥστόσο πῶς δὲν ἦταν μεγάλη καλλονή. Δὲν ἦταν τουλάχιστο ἀπὸ κεῖνες τὶς ἀστραφτερὲς ὁμορφιὲς ποὺ φέρνει θάμπος ἢ θωριά τους. Ἐκεῖνο ποὺ εἶχαν πεῖ οἱ γερο-Σπαρτιάτες γιὰ τὴν Ἑλένη τοῦ Μενελάου, ὅτι «χαλάλι τὰ ὅσα παθαίνουμε γιὰ μιὰ τέτοια γυναῖκα», δὲν θὰ μπορούσε γιὰ τὴν Κλεοπάτρα νὰ εἰπωθῇ. «Αὐτὸ καθ' ἑαυτό, τὸ κάλλος τῆς οὐκ ἦν δυσπαραβλήτον, οὐδὲν οἶον ἐκπληξαι τοὺς ἰδόντας», λέει ὁ Πλούταρχος. Καλλονὴ λοιπὸν μεγάλη δὲν ἦτανε. Εἶχε δὲ ἡ θωριά τῆς καὶ κάτι τὸ ἀνεπιτήδευτο καὶ τὸ ἄδολο, ὅπως ἦταν ἀπροσποίητο καὶ τὸ φέρεσμά τῆς. «Ἀφ' ἣν δ' εἶχεν ἡ συνδιαίτησις ἄφυκον» (ἄφυκον, ἄδολον, δίχως φτιασίδι). Ἀλλὰ ἡ θηλυκότητά ποὺ ἀκτινοβολοῦσε καὶ πήγαζε ἀπὸ τὸ εἶναι τῆς, μεπεδεμένη καθὼς ἦταν μὲ τὴν ἀφέλεια, ποὺ γύριζε λίγο καὶ πρὸς τὴν τσαχπινιά, ἔκανε νὰ σκορπᾷ καὶ νὰ ἀπλώνεται γύρω τῆς μιὰ σαγήνη. Κι αὐτὸ τὸ θέλητρο γινόταν ἀκόμα μεγαλύτερο κι ἀκατανίκητο, ὅταν πήγαινε νὰ μιλήσῃ κι ἀκούγόταν ἡ πλοῦσια, γεμάτη μελωδία φωνῇ τῆς. Θαρρεῖς ἡ γλῶσσα τῆς ἦταν πολὺχορδο ὄργανο, λέει ὁ ἀρχαῖος ἱστορικὸς.

Κοντὰ στὴ θηλυπρέπεια, εἶχε λοιπὸν καὶ τὴ φωνή, ἄλλο κομπερὸ ἐργαλεῖο, ποὺ προκαλοῦσε, λέει, καὶ μ' αὐτὸ τὴν ἡδονή. «Ἡδονὴ δὲ φθεγγομένης ἐπ' ἣν τῷ ἡχῷ», λέει ὁ Πλούταρχος. Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφταναν τὰ σύνεργα αὐτά, εἶχε καὶ τὴν ὁμιλία, μιὰ ὁμιλία πού, μὲ τὴν πολυμάθεια καὶ τὴν εὐγλωττία τῆς, τὴ γύριζε κατὰ ὅπου ἤθελε. «Εὐπετῶς τρέπουσα καθ' ἣν βούλοιο διάλεκτον». Μήτε κι εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ διερμηνέα ὅταν δεχόταν τοὺς βαρβάρους πρέσβεις, Ἀραβες, Σύρους, Πάρθους, Μήδους, καὶ ἄλλους ἀκόμα, ποὺ προσπαθοῦσε, κι αὐτῶν τῶν τελευταίων, νὰ μάθῃ τὴ γλῶσσά τους. Θέλουν ἀκόμα νὰ εἰποῦν πῶς, μαζὺ μὲ τὰ προτερήματά τῆς αὐτά, εἶχε, ἀξεδιάλυτα μ' αὐτὰ ἐνωμένα, μεγάλα σὰν καὶ κεῖνα ἐλαττώματα. Τὴν χωρὶς ὅρια φιλοδοξία, τὴ φιλοχρηματία καὶ τὴ μεγάλη φιληδονία.

Ἄς σταθοῦμε ὥστόσο γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔμπρὸς στὰ θανάσιμα αὐτὰ ἀμαρτήματά τῆς, κι ἄς δοῦμε ἂν αὐτὲς οἱ κατηγορίες πηγάζουν ἀπὸ τὰ πράγματα.

Γιὰ τὴ φιλοδοξία τῆς ὁ Δίων ὁ Κάσσιος, ποὺ εἶναι ὁ αὐστηρὸς γιὰ τὴν Κλεοπάτρα ἱστορικὸς, παραδέχεται πῶς πρόκειται γιὰ

«φιλόδοξη φιλοτιμία». Στὸ θέμα τῆς φιλοχρηματίας δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὴν κατηγορήσῃ κανεὶς, γιατί, μ' ὅλο πὺρ ἡ Κλεοπάτρα καὶ στὴν ἀγωγή καὶ στὴ σκέψι καὶ στὸ αἶσθημα ἦταν Ἑλληνίδα Ἰσαμὲ καὶ τ' ἀκροδαχτύλια τῆς, στὸ φέρεσμά τῆς πρὸς τοὺς ὑπηκόους τῆς δὲν ξέφευγε ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἀσιατικὰ πρότυπα, ἐπειδὴ οἱ ἡγεμόνες ἐκεῖνοι, γιὰ νὰ κρατήσουν τὴν παροιμιώδη βαρβαρική μεγαλοπρέπεια, εἶχαν ἀνάγκη νὰ συνάξουν πολλὰ, γιὰ νὰ σπαταλοῦν ἀκόμη περισσότερα. Καὶ γιὰ τὴ σπατάλη τῆς Κλεοπάτρας θὰ ποῦμε δυὸ λόγια παρακάτω. Ὅσο γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ ποὺ τῆς ἔμεινε σὰν φιλήδονος γυναῖκας, ὁ ἀρχαῖος ἱστορικὸς μεταχειρίζεται τὸν ὄρο «ἄπληστος Ἀφροδίτης». Ἀπληστη, λοιπὸν, ἀκόρεστη κι ἀκόλαστη, καθὼς θέλουν νὰ μᾶς τὴν παραστήσουν. Ἦταν ὥστόσο μονάχα καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα γυναῖκα. Μία ἀπὸ τὶς γυναῖκες τοῦ Νότου, σὰν καὶ κεῖνες, ποὺ γι' αὐτὲς κάποιοι ἀσιατικὸς ἀπόλογος τῶν καιρῶν ἐκείνων γράφει πῶς μήτε ἡ φωτιά χορταίνει ἀπὸ ξύλα, μήτε ἡ θάλασσα ἀπὸ νερά, μήτε ὁ Ἄδης ἀπὸ νεκροὺς, μήτε ἡ γυναῖκα ἀπὸ ἄνδρες.

«Οὐτε τὸ πῦρ κορέννυται ξύλων, οὔτε ὁ ὠκεανὸς ποταμῶν, οὔτε ὁ Ἄδης νεκρῶν, οὔτε ἡ θήλεια ἀρρένων».

Ὅσο μολαταῦτα περισσότερο ἀκόρεστη τὴ δεχθοῦμε, ἄλλο τόσο εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ θαυμάσουμε τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ δύναμι τοῦ χαρακτήρα τῆς, ὅταν στοχασθοῦμε πῶς νιόπαντρη καὶ στὰ δεκαεπτὰ τῆς ἀκόμη κρατοῦσε διπλαμπαρωμένη τὴν πόρτα τοῦ κοιτώνα τῆς στὸ ἐρωτευμένο παιδαρέλι ποὺ ἦταν ὁ σύζυγος μαζὺ καὶ ἀδελφός τῆς. Ἀκόμα δὲ περισσότερα, ὅταν ἀργότερα, παραφυλάγοντας τὶς λεγεῶνες τοῦ Καίσαρα, περνοῦσε βδομάδες ὁλόκληρες μέσα στὸ στρατόπεδο καὶ ξενοχτοῦσε ὁλομόναχη πότε στὸ ἓνα καὶ πότε στὸ ἄλλο τσαντήρι, ἀπὸ θέσι σὲ θέσι, ἴσαμε τὴν ἀκρὴ τῆς Ἐρήμου, δίχως σύντροφο, σὰν Ἀμαζόνα παρθένα.

Γιατὶ εἶναι βέβαιον πῶς στὰ τέσσαρα αὐτὰ χρόνια δὲν τὴν πλησίασε ξένος ἄνδρας. Ἐπειδὴ, ἂν γινότανε ἓνα τέτοιο, στὴ στιγμὴ θὰ τὸ μάθαινε ἡ αὐλή τῆς ποὺ τῆς ἦταν ἐχθρική καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοί, ποὺ οἱ περισσότεροὶ τοὺς ἀπηχοῦν τὶς γνώμες τῶν ἀντιπάλων τῆς, θὰ βιάζονταν νὰ τὴν κακαλογήσουν μιλώντας γιὰ τὰ ἐρωτικά τῆς ὄργια. Κι ὅμως κανεὶς τοὺς δὲν ἔχει γράψει παρόμοια λέξι γιὰ ὅλη τὴν τετραχρόνι αὐτὴ περίοδο τῆς ζωῆς τῆς, ἴσαμε δηλαδὴ ποὺ πάτησε τὰ εἰκοσιένα. Κι εἶναι γνωστὸ πῶς ἐκεῖ κάτω στὸ Νότο ἡ γυναῖκα ὀριμάζει ἀπὸ τὰ δώδεκα.

Τοῦτα δὲ σημαίνουν βέβαια πῶς ἡ Κλεοπάτρα ἦταν ἀνέραστη. Μαρτυροῦν ἡμῶς ὅτι ἤξερε νὰ κρατᾷ τὴ θέσι τῆς σὰν βασίλισσα καὶ τὴν περηφάνειά τῆς σὰν Πτολεμαία — μιὰ βασίλισσα καὶ μιὰ Πτολεμαία ποὺ εἶχε φλέβα ἀπὸ τὸν Μεγαλέξανδρο — συναίσθημα ποὺ μ'

της δέκα χιλιάδων σιστηρίων ποτό — δυό εκατομμύρια χρυσές δραχμές — και, βγάζοντας από το σκουλαρίκι της ένα πελώριο μαργαριτάρι, το άναλυσε μέσα στο ξίδι και το ήπιε έμπρός στους κατάπληκτους στρατηγούς και στον Άντώνιο. Τότε, για να γλυτώσει το άλλο μαργαριτάρι από την τύχη που το περίμενε κι αυτό, ένας από τους Ρωμαίους, ο στρατηγός Πλάγκος, το ξαγκίστρωσε από το άλλο της ατέ, για να το δωρήσει, αφού το έκοψε στη μέση, στο άγαλμα της Αφροδίτης που ήταν στο Πάνθεο της Ρώμης. Στο ίδιο Πάνθεο ήρθε καιρός που στήθηκε, δίπλα - δίπλα στην Αφροδίτη, το άγαλμα της ίδιας της Κλεοπάτρας.

Έμπρός σ' ένα θαύμα θράσους, έξυπνάδας κι όμορφιάς δεν είναι ν' άπορήσει κανείς ότι ξεσηκώθηκε ή καρδιά του σαραντάρη τότε Άντωνίου για τη μελαψή σειρήνα της Άλεξάνδρειας. Κι ή Κλεοπάτρα, μαστόρισα στον έρωτα και στα έρωτικά παιχνίδια, δασκάλευε σ' αυτά τον φιλήδονο έραστή της, που είχε παρατήσει τις ύποθέσεις της Αυτοκρατορίας, για να βρίσκεται κοντά της και ν' απολαμβάνη τις πρωτόγνωρες κι αυτόν έρωτικές χαρές.

Έτσι πιάστηκε στα δίχτυα της ο σκληρός Ρωμαίος, που την είχε καλέσει στην Ταρσό για ν' άπολογηθί.

Στά τέσσερα χρόνια επάνω, έβαλε τον Άντώνιο να την παντρευτεί. Έγιναν τότε γάμοι, που σάν αυτούς δεν είχαν ιδωμένους από αιώνες οι Αιγύπτιοι. Και είδαν να απονέμεται στη βασίλισσά τους ο τίτλος της « βα σ ί λ ι σ σ α ς τ ω ν β α σ ι λ ι σ σ ω ν ». Και σάν δώρο άρραβώνων της με τον Άντώνιο, ζήτησε ή Κλεοπάτρα δυό πράγματα. Το πρώτο άφορούσε και κολάκευε τους ύπηκόους της σάν έθνικό σύνολο — το λαό. Γι αυτόν — και για τη δόξα του όνόματός της φυσικά — ήταν οι πανάρχαιες έπαρχίες που οι Φαραώ κατείχαν 1500 χρόνια πριν και που τώρα ξαναγύριζαν στο αίγυπτιακό στέμμα.

Το δεύτερο δεν είχε σχέση καμμία με την ύλη, μήτε με την έξουσία, μήτε με κανένα συμφέρον χειροπιαστό. Ήταν ένα καθαρά πνευματικό αίτημα. Ή Κλεοπάτρα ήτανε μιá μορφωμένη Έλληνίδα κι ο έμπρησμός της Βιβλιοθήκης της Άλεξάνδρειας που έγινε τον καιρό που μπήκε ο Καίσαρας στην Αίγυπτο και που γίνηκε ο ύποστηρικτής της, είχε στο συναισθημά της μεγάλο αντίκτυπο και δεν μπορούσε να τον ξεχάσει, παρεκτός που ο χαμός της Βιβλιοθήκης ήταν μιá βαρεία απώλεια για τα γράμματα. Και να που τώρα βρισκότανε ή θεραπεία μέσα στην άπαλάμη της. Ζήτησε λοιπόν σάν δώρο των άρραβώνων της από τον Άντώνιο να κουβαλήσουν στην Άλεξάνδρεια τους 200.000 τόμους της Βιβλιοθήκης της Περγάμου. Χειρονομία που, περισσότερο από πολλούς τόμους φτηνής φιλολογίας, φανερώνει το βάθος της σκέψης και των αισθημάτων της...

* * *

Έρχόμαστε τώρα στην τελευταία πράξη της τραγωδίας, στο δραματικό εκείνο πριν από το τέλος της είκοσιτετράωρο, όπου ή

Κλεοπάτρα είδε όλα να χάνονται γύρω της και όπου, έμπρός στο ένδεχόμενο του ξεπεσμού και της ταπείνωσης, δέ δίστασε να διαλέξει και να δώσει με το ίδιο της το χέρι στον εαυτό της το θάνατο.

Είναι ή επάυριο της ναυμαχίας του Άκτίου, όπου ο Άντώνιος, νικημένος από τον Όκταβιανό, κείται νεκρός, αυτοχειριασμένος, πεσμένος στην άγκαλιά της Κλεοπάτρας, που βλέπει όλα της τα όνειρα να καταρρέουν. Ο νικητής είναι τώρα κύριος της Άλεξάνδρειας και της τύχης της. Νάχη τάχα στο νοῦ του να ζήσει τη γυναικα του αντιπάλου στο νικηφόρο έρμα του στον μεθαιριανό του θρίαμβο ;

Η Κλεοπάτρα δίνει τώρα την ύστερή και μεγαλύτερή της μάχη. Συγύρισε με εύπρεπεια τα διαμερίσματά της, ντύθηκε κι αυτή λίγο παραμελημένα, καταπώς ταίριαζε και στο πένθος της, και κάθισε στο κρεβάτι, κρατώντας στον κόρφο της τα γράμματα και τις ειόνες του Καίσαρα. Ο Δίων ο Κάσιος μάς περιγράφει την άμίμητη σκηνή.

Μπαίνοντας ο Όκταβιανός στο διαμέρισμά της, τινάχτηκε, λείει, επάνω και, κάνοντας πώς ήταν συγκινημένη από τη ντροπή, γυρίζει και του λέει: « Χαίρε, Κύριε. Ο Θεός είναι που σ' έσένα έδωσε και από μένα επήρε. Άλλά μπορείς να με δής πώς ήμουνα κοντά στον πατέρα σου, όπως με τίμησε και βασίλισσα των Αιγυπτίων μ' έκαμε. Καί, για να πεισθής, να, πάρε και διάβασε αυτά τα γράμματα που μουχει στείλει ». Λέγοντας δέ αυτά, διάβαζε έρωτικές περιιοπές από τις έπιστολές και τότε έκλαιγε και έσκυβε και φιλούσε τα γράμματα και τότε, προσκυνώντας τις εικόνες του, γύριζε και τη ματιά της κατά τον Όκταβιανό και πάλι τραγουδιστά μοιρολογούσε και παίανευε το μακαρίτη. « Τά τε βλέφαρα προς τον Καίσαρα (τον Όκταβιανό) επανέκλα και έμμελως ανωλοφύρετο ». Κι από τον πατέρα πήγαινε στο γυίο. « Δέ μουμειαν, αλίμονο, παρά τούτα μονάχα τα γράμματα. » Και πάλι, γυρίζοντας κατά τον Όκταβιανό: « Άλλ' έν τούτω σύ μοι ζής ». Άλλά μέσα σ' αυτόν, ζής για μένα έσύ ο ίδιος. Και σε λίγο πάλι: « Κάλιο να πέθαινα έγώ προτύτερα από σένα ». Και ύστερα, κοιτάζοντας τον μέσα στα μάτια: « Άλλά, και το υτον έχουσα, έχω ». Άλλά, έχοντας αυτόν, είναι σά να είχα έσένα. Κι άλλα παρόμοια και διαφορετικά λόγια και καμώματα μεταχειριζότανε. « Τόιαύτη τινι ποιικιλία και των ρημάτων και σχημάτων έχρητο ». Κι όλο μελωμένα λόγια πρόφεραν τα χείλη της, μιλώντας τάχα για τον πατέρα και κοιτάζοντας τον Όκταβιανό...

Και ο Όκταβιανός, συνεχίζει ο Δίων, την παρατηρούσε και την έβλεπε να παθαίνεται και να χτυπιέται. Άλλά δέ γνοιάστηκε να την παρηγορήσει. Είχε καρφωμένο στη γή το βλέμμα του όλο αυτό το διάστημα, κι αφού την άφησε και τελείωσε, της είπε μονάχα: « Μη στενοχωριέσαι, Κυρία, και μη βάζης κακό στο νοῦ σου, γιατί δεν πρόκειται να πάθης τίποτε ».

Βαρυθύμησε τότε ἡ Κλεοπάτρα, πού δὲ γύρισε ὁ Ρωμαῖος οὔτε νὰ τὴν κοιτάξῃ, «καὶ μήτε τι ἢ περὶ τῆς βασιλείας ἢ ἐρωτικόν τι ἐφθέγγετο». Κι οὔτε λέξι ἐβγαλε γιὰ τὸ ἂν θάμενε ἢ ὄχι στὸ θρόνο της, οὔτε κι ἐρωτικὸς λόγος βγῆκε ἀπὸ τὰ χεῖλη του.

«Ὅλα τὰ τεχνάσματα γιὰ νὰ ἀγκιστρώσῃ καὶ τὸν τρίτο Ρωμαῖο τὰ μεταχειρίστηκε — αὐτὰ τουλάχιστο πού τῆς ἦταν δοσμένα ἀπὸ τὴν περίστασι καὶ τὴν ἡλικία» ἦταν τότε ἡ Κλεοπάτρα 39 χρόνων. Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια στάθηκε μάταιη. Ἐγείρε τότε ἀπὸ τὸ κρεβάτι πρὸς τὸ πάτωμα καί, κλαμένη ὅπως ἦτανε, πέφτοντας στὰ γόνατα τοῦ λέει: «Τώρα πιά οὔτε μπορῶ, οὔτε καὶ θέλω νὰ ζήσω». «Ζῇ ν μὲν, ἔφη, ὦ Καῖσαρ, οὗτ' ἐθέλω, οὔτε δύναμαι».

Καὶ ὅταν τελείωσε ἡ συλλυπητήρια ἐπίσκεψις τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ἡ Κλεοπάτρα εἶδε καθαρά τὸ τί τῆς ἐμελλε νὰ πράξῃ. Νὰ κερδίσῃ τὸν ἀνέραστο Ρωμαῖο ἦταν τώρα ἀδύνατο. Νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τύχη της στ' ἀνοιχτὰ καὶ νὰ κρεμαστῇ ἀπὸ τὴν καλὴ του μονάχα προαίρεσι, δὲν ἦταν πιά μπορετό, ὕστερα ἀπὸ τὴν ψυχρὴ — θάλεγε κανεὶς ὑπολογισμένη — στάσι του. Ἀκόμη εἶχε γίνεи πιά φανερό πὼς ὁ νικητὴς τὴν ἤθελε νὰ τὴν μεταχειρισθῇ καὶ νὰ τὴν ἐπιδειξῇ στὸ θρίαμβό του, ἀφοῦ φεύγοντας εἶχε δώσει αὐστηρὲς διαταγὰς νὰ τὴν προσέχουν νὰ μὴν αὐτοχειριασθῇ.

Τί ἦταν λοιπὸν σωστὸ νὰ κάμῃ καὶ τί θ' ἀποφάσιζε; Νὰ δεθῇ αὐτὴ αἰχμάλωτη στὸ ἄρμα τοῦ Ὀκταβιανοῦ καὶ νὰ γενῇ δευτέρη Ἀρσινόη, ἔτσι καθὼς τῆς ἐρχόταν μπρὸς στὰ μάτια της ἡ ἀδελφὴ της, ἀλυσοδεμένη, ζεμένη στὸ ἄρμα τοῦ Καίσαρα τότε, παίγνιο τῶν πιὸ τιποτένιων ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς της; Κι ὕστερα νάμενε φυλακωμένη γιὰ ὅλη της τὴ ζωὴ, αὐτὴ πού — ὄνομα καὶ πρᾶγμα — ἦταν θυγατέρα τοῦ ἀνέμου κι ἦταν ὡς τώρα σωστὸ πουλὶ πετούμενο; Μὴ γένοιτο. Τί τὴν ἤθελε τέτοια ζωὴ;

Ἐβαλε καὶ τὴν ἐντυσαν στὴν ἐπίσημη, φανταχτερὴ της βασιλικὴ στολή. Ὑστερα ἀρωματίστηκε καὶ ξαπλώθηκε στὸ μεγάλο-πρεπο κρεβάτι της. «Φέρτε μου τώρα τὸ καλάθι», πρόσταξε. Ἦταν ἓνα μικρὸ κανίστρι μὲ σῦκα, πού τὸ εἶχε φέρει ἓνας χωρικὸς ἀπ' τὸ πρωτὶ. Ἦρθε τὸ καλάθι. Ἀναμέρισε τὰ σῦκα, βρῆκε τὸ φίδι, πού εἶχε παραγγεῖλει νὰ βάλουν μέσα — ἓνα μικρὸ φαρμακερὸ φίδι, τὸ εἶδος «ἀσπίς». Ἐπιασε τὸ φίδι καὶ τὸ ἀπίθωσε στὸν κόρφο της. Καὶ περίμενε ψύχραιμα κι ἀποφασιστικὰ τὸ θάνατο πού δὲν ἄργησε ν' ἄρθῃ — ὥστόσο μέσα σὲ σπασμούς καὶ φριχτοὺς πόνους.

Ἐτσι ξεψύχησε ἡ μεγάλη γόησσα.

◆ Πολλὲς γυναῖκες νομίζουν ὅτι βελτιώνοντας τὴ Μητέρα - Φύσι ἐξαπατοῦν τὸν Πατέρα - Χρόνο.

Dan Bennet

Μιὰ νέα ἐπιστήμη

Toῦ P. CARBONE

"ΚΡΥΟΓΟΝΙΑ"

Ακούσατε ποτὲ νὰ γίνεταί λόγος γιὰ τὴν κρυογονία; Σὰς πληροφοροῦμε πὼς εἶναι ἡ ἐπιστήμη τοῦ μεγάλου ψυχους: εἶναι ἓνας κόσμος ὅπου ἓνα ὑγρὸ κυλᾷ καὶ πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ πάνω καὶ ὅπου 10 κιλοβάτ ἡλεκτρισμοῦ ἀποκτοῦν δύναμι 1.000 κιλοβάτ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν φαινομένων αὐτῶν μπαίνουν τώρα σὲ πρακτικὴ ἐφαρμογή, ἀλλὰ οἱ ἐπιστήμονες πού τὰ ἐρευνοῦν, στὸ Ἰνστιτοῦτο Τεχνολογίας τῆς Μασσαχουσέτης, βρίσκονται ἀκόμη στὸ σκοτάδι σχετικὰ μὲ τὸ γιατί συμβαίνουν.

Μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε ἓνα κόσμο ὅπου μπορεῖτε νὰ καρφώσετε ἓνα καρφὶ μὲ σφυρὶ φτιαγμένο ἀπὸ ὑδράργυρο, αὐτὸ τὸ ἀσημένιο ὑγρὸ μέταλλο πού χρησιμοποιεῖται στὰ θερμόμετρα; Μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε ἓνα κόσμο ὅπου ἓνα ἀέριο — τὸ ἥλιον — γίνεται ὑγρὸ πού κυλᾷ καὶ πρὸς τίς δύο κατευθύνσεις; Ἡ ἓνα κόσμος ὅπου 10 κιλοβάτ ἡλεκτρικῆς δυνάμεως ἔχουν ἰσχὺ 1.000 κιλοβάτ;

Ὁ κόσμος αὐτὸς ὑπάρχει σήμερα καὶ εἶναι ὁ κόσμος τῆς

κρυογονίας. Μὲ δυὸ λόγια ἡ «Κρυογονία» εἶναι ἡ ἐπιστήμη τοῦ ἄκρου ψυχους καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὴν παραγωγὴ θερμοκρασιῶν πού βρίσκονται ὅσο τὸ δυνατόν πλησιέστερα πρὸς τὸ ἀπόλυτο μηδὲν καὶ ὕστερα μελετᾷ τίς ιδιότητες τῶν διαφόρων οὐσιῶν πού ὑπῆχθησαν σ' αὐτὸ τὸ ψῦχος.

Τὸ ἀπόλυτο μηδὲν εἶναι τὸ σημεῖο τῆς ἀπόλυτης ψύξεως. Σὲ βαθμοὺς τὸ σημεῖο αὐτὸ βρίσκεται στὸ πλὴν 459 Φαρενάιτ ἢ πλὴν 273 τοῦ ἐκατονταβάθμου. Ἡ θερμοκρασία αὐτὴ εἶναι ἡ χαμηλότερη πού μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ θεωρητικῶς στὴ γῇ.

Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κέντρα μελέτης τῆς κρυογονίας στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες εἶναι τὰ Ἐθνικὰ Ἐργαστήρια τοῦ Κολοράντο, ὅπου γίνονται μελέτες μὲ ἀέρια, ὑγρά καὶ στερεὰ οὐσίες πού ἀντιδρῶν στὸ ἔντονο ψῦχος, σὲ θερμοκρασίες πού πλησιάζουν τὸ ἀπόλυτο μηδὲν. Στὶς θερμοκρασίες αὐτὲς συμβαίνουν πολλὰ πράγματα γιὰ τὰ ὅποια οἱ ἐπιστήμονες δὲν βρῆκαν ἀκόμη καμμιά ἐξήγησι, παρ' ὅλο πού τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἄρχισαν ἤδη νὰ μπαίνουν σὲ πρακτικὴ ἐφαρμογή.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ παράξενα στοιχεῖα εἶναι τὸ ἀέριο ἥλιον, ἀφοῦ ὑγροποιηθῇ σὲ ὑψηλὰς πιέσεις, λίγους βαθμοὺς πρὶν ἀπὸ τὸ ἀπόλυτο μηδὲν. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ ὅταν ὑγροποιηθῇ συμπεριφέρεται ὅπως κανένα ἄλλο ὑγρὸ ἀπὸ ὅσα ξέρεи ἡ ἐπιστήμη. Κυλᾷ μέσα ἀπὸ ἓνα λεπτότατο σωλῆνα τόσο εὐκόλα, ὅσο τὸ νερὸ κυλᾷ μέσα σὲ

ένα πλατύ άγωγό. Τα περισσότερα ύγρά που περνούν μέσα από σωλήνα δείχνουν μια μικρή άνοδο θερμοκρασίας εξαιτίας της τριβής με τα τοιχώματα του σωλήνα. Το υγροποιημένο ήλιο γίνεται λίγο ψυχρότερο. Και όταν τοποθετηθή μέσα σε ένα μικρό δοχείο κυλά προς τα επάνω μέσα στο δοχείο, περνά από το χέιλος και τότε ρέει προς τα κάτω.

Το ίδιο ενδιαφέρον για την έπιστήμη παρουσιάζει ή συμπεριφορά των μετάλλων όταν υποβάλλονται σε πολύ χαμηλές θερμοκρασίες. Μερικά μέταλλα ισχυροποιούνται, ενώ άλλα γίνονται τόσο εύθραυστα ώστε θρυμματίζονται και με το άγγιγμα ενός φτερού.

"Αλλα πάλι μέταλλα, που δεν είναι ιδιαίτερας καλοί άγωγοί του ηλεκτρισμού σε συνήθεις θερμοκρασίες, γίνονται πολύ καλοί άγωγοί όταν υποβληθούν σε μεγάλο ψύχος και δεν προσφέρουν καμμία αντίδραση στο πέρασμα ηλεκτρικού ρεύματος. "Αν διοχετεύσουμε ρεύμα σε ένα κύκλο από τέτοια μέταλλα, θα το βρούμε να κυκλοφορή στον κύκλο πολλές ώρες άφου πάυση ή διοχέτευσής του.

"Η ιδιότης αυτή, που λέγεται υπερ-άγωγιμότης, μπαίνει τώρα σε πρακτική εφαρμογή.

"Ο χαλκός όταν ψυχθή σε πολύ χαμηλή θερμοκρασία χάνει τα 99% της αντίστασής του. Στα εργαστήρια ατομικής ενέργειας του πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, ένας τεράστιος ηλεκτρομαγνήτης παίρνει ηλεκτρικό ρεύμα που έρχεται από μια γεννήτρια μέσα από χάλκινα καλώδια ψυ-

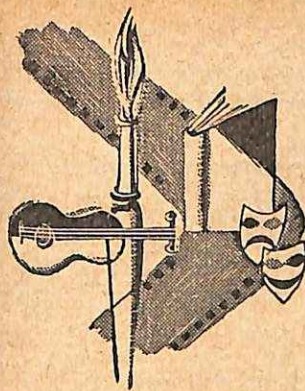
χόμενα με υγρό ύδρογόνο. Με το σύστημα αυτό υπάρχει μεγάλο κέρδος ηλεκτρικής άποδοτικότητας.

Τελευταίως οι έπιστήμονες του "Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Μασσαχουσέτης επέτυχαν μια άλλη νέα εφαρμογή της υπερ-άγωγιμότητος των μετάλλων. "Ανήγγειλαν μια νέα συσκευή, το «κρουτρόν», που πρόκειται να αντικαστήση τον κενό σωλήνα και τα τρανίστορς στις άριθμομηχανές που τις λέμε ηλεκτρονικούς έγκεφάλους.

Στην απλούστερη μορφή του το «κρουτρόν» είναι ένα λεπτό σύρμα που περιβάλλεται από ένα λεπτό έπίσης συρμάτινο πλέγμα. Έκατο τέτοια κρουτρόν χωρούν σε μια κοινή δακτυλήθρα. Τα κρουτρόν ενεργούν μόνο όταν ψυχθούν σε σημείο που βρίσκεται μόλις πάνω από το άπόλυτο μηδέν.

Οι έπιστήμονες προλέγουν ότι τα κρουτρόν θα συντελέσουν στην πραγματοποίησι μιας άριθμομηχανής μεγάλης κλίμακος που θα έχη διαστάσεις ένος κυβικού ποδός (!). Για να εκτιμήση κανείς τη διαφορά, αξίζει να μάθη ότι οι ηλεκτρονικοί έγκεφαλοι έχουν μέγεθος ένος μικρού σπιτιού.

"Αν και ή έπιστήμη χρησιμοποιεί τώρα πια την κρυογονία και την υπερ-άγωγιμότητα που δίνει στα μέταλλα, ή έρμηνεία αυτής της υπερ-άγωγιμότητος άποτελεί ακόμη θέμα υποθέσεων μεταξύ των έρευνητών. "Η κρυογονία δημιούργησε ένα καινούργιο έπιστημονικό κόσμο με πολλές και ως τώρα άνεξερεύνητες δυνατότητες.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ — ΣΧΟΛΙΑ — ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις γραμμές αυτές, σκόρπια και με λίγα λόγια, κλείνεται ή πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση του μηνός και λίγο... φιλολογικό κουτσομπολιό.

Μια φιλολογική άπουσία.

Ο ΠΡΩΤΟΣ μήνας του χρόνου κλείνει με μιάν «άπουσία» από τα γράμματα μας: "Ανεχώρησε για πάντα ο Ρήγας Γκόλφης...

"Ο Γκόλφης έστάθηκε για τη Λογοτεχνία μας μια ολοκληρή έποχή. Πρωτεργάτης του δημοτικισμού, έργαστηκε σε χρόνια κρίσιμα και δύσκολα κοντά στον Καρθαίο και τον Ταγκόπουλο, στην περίοδο της μεγάλης άκμης του «Νουμά». Στην έποχή που το γλωσσικό ζήτημα είχε φθάσει στη μεγάλη του όξυνση και οι καθαρευουσιάνοι ζητούσαν τις κεφαλές «έπί πίνακι» όλων των δημοτικιστών που περιφρονητικά τους άποκαλούσαν «μαλλιαρούς», ο Γκόλφης στάθηκε ένα πραγματικό πρωτοπάλληκαρο του δημοτικισμού κι άγωνίστηκε για την καθέρωσή του.

Λίγα για το έργο του.

ΤΟ ΕΡΓΟ του Ρήγα Γκόλφη άπλώνεται σ' όλους τους τομείς του λόγου: Έγραψε μελέτες, άρθρα, διηγήματα,

κριτικές... "Εκεί όμως που έδωσε τον καλύτερο έαυτό του ήταν ή ποίησι. "Αληθινά δεξιότηχης του στίχου με πλούσια ποιητική ευαισθησία και με βαθειά τρυφερότητα, έγραψε μερικούς μουσικώτατους στίχους που τους διακρίνει έντονος συναισθηματισμός και συχνά μια μελαγχολία. "Η τελευταία ποιητική συλλογή του ήταν τα «Τετράμετρα», το βιβλίο της ψυχικής και της ποιητικής του ώριμότητας.

Ζούσε άποτραπηγμένος στο σπιτάκι του σε κάποιο προάστειο των "Αθηνών κι εκεί, κοιτάζοντας τα κλαριά των δέντρων που τα σάλευαν οι άνεμοι, περίμενε τους παλιούς λυρικούς, που μαζί τους είχε άγωνιστή και ήταν πια μακρινά όράματα, να γλυστρήσουν «σά σκιές χειμερινές και να τον καλέσουν στο χωρίς γυρισμό ταξίδι».

"Εκθεσι Τσαρούχη στην "Αμερική.

Η ΠΕΡΙΦΗΜΗ «Γιόλα Γκαλερύ» της Ν. "Υόρκης οργανώνει μια μεγάλη έκ-

θεσι τῶν ἀντιπροσωπευτικώτερων ἔργων τοῦ Ἑλλήνα ζωγράφου Γιάννη Τσαρούχη.

Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ ἔργα, πού ἐλπίζεται ὅτι θά προκαλέσουν ζωηρό τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐκεί φιλοτέχνων, εἶναι καὶ μερικές καινούργιες συνθέσεις τοῦ γνωστοῦ ζωγράφου πού τις φιλοτέχνησε τελευταία. Ἐπίσης θά παρουσιαστοῦν καὶ πολλὰ σχέδιά του μὲ μολύβι.

Ἡ ἐργασιοθεραπεία.

ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΙΝΑ συγκινητικό ὅτι κάθε χρόνο αὐτὸ τὸν καιρὸ τὰ διάφορα νοσηλευτικά ἰδρύματα τῆς πρωτεύουσας μᾶς καλοῦν σ' ἐνδιαφέρουσες ἐκθέσεις: Σ' ἐκθέσεις ἔργων τῶν ἀσθενῶν πού βρίσκουν στὴ δουλειὰ ξεκούρασι καὶ λύτρωσι.

Ὁ σωστός ὁρος, ὁ ἐπιστημονικός ὃς ποῦμε, τῆς προσπάθειας πού γίνεται γιὰ νὰ διοχετεύουν κάπου τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά τους οἱ ἀσθενεῖς, εἶναι «ἐργασιοθεραπεία». Μὲ τὴν ἐργασιοθεραπεία ξεχνοῦν σιγά-σιγά—ὅσο φυσικά αὐτὸ εἶναι δυνατό— τὴ δοκιμασία τους, δίνονται σὲ κάτι καὶ φθάνουν σὲ μιὰ μικρὴ ἀλλὰ πολὺ ἀξιοπρόσδεκτη δημιουργία...

Οἱ χαμένοι παράδεισοι.

Η ΠΙΟ ἐνδιαφέρουσα ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐκθέσεις εἶναι συνήθως αὐτὴ πού γίνεται στὸ Δρομοκαίτειο Ψυχιατρεῖο...

Πρὶν ἀπὸ μερικά χρόνια ἡ «Ἐκλογὴ» εἶχε δημοσιεύσει ἕνα ὁλόκληρο ἄρθρο μὲ σειρά φωτογραφιῶν ἔργων τῶν ψυχοπαθῶν ζωγράφων πού προσπαθοῦν μέσα ἀπὸ τὴ σύγχυσι τοῦ μυαλοῦ τους νὰ ἐκφράσουν στοὺς πίνακές τους τοὺς χαμένους τῶν παρὰδειςους.

Ἀξίζει νὰ διηγεῖται αὐτὰ τὰ ἔργα. Ἐχουν φαντασία, τρυφερότητα, συγκίνησι. Δὲν εἶναι ὅλα τόσο παρανοϊκά ὅσο μπορεῖ νὰ φανταστῇ κανεὶς... Ὑπάρχουν πίνακες θαυμάσια σχεδιασμένοι μὲ καλὴ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ μὲ ἀρμονία χρωμάτων πού θά τὴ ζήλευαν πολλοὶ «λογικοὶ» ζωγράφοι.

Παλιότερα ζοῦσε στὸ ψυχιατρεῖο καὶ ἕνας ἀξιολογώτατος καλλιτέχνης ὁ Κρυστάλλης, πού τὰ ἔργα του εἶναι

σήμερα δυσεύρετα καὶ πουλιοῦνται σὲ σεβαστὲς τιμές... Αὐτὸς ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ μικροῦ ἀτελιεῖ πού ὑπάρχει στὸ βάθος τῆς αὐλῆς τοῦ Δρομοκαίτειου, μέσα στὸ ὁποῖο βρίσκουν τὴν προσωρινὴ λύτρωσι οἱ ἄρρωστοι καλλιτέχνες.

Διεθνὴς πνευματικὸς χώρος.

Θ' ΑΚΟΥΣΑΤΕ σίγουρα τὴν πρότασι πού ἐγινε τελευταία νὰ δημιουργηθῇ γύρω ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Βράχιο τῆς Ἀκροπόλεως μιὰ διεθνὴς πνευματικὴ ζώνη... Ἡ πρότασι συζητήθηκε σοβαρά ἀπὸ ὑπεύθυνους διανοούμενους, ἐπρωτάθηκαν μάλιστα καὶ οἱ διάφορες λεπτομέρειες γιὰ τὴν πραγματοποιήσι τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

Συγκεκριμένα προτάθηκε νὰ θεωρηθῇ ὅλος ὁ γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι χώρος ἱερός, ν' ἀπαλλοτριωθοῦν τὰ γύρω κτίρια καὶ νὰ κτισθοῦν νέα σὲ κατὰ τὸ δυνατόν κλασικὸ Ἀττικὸ ρυθμό, πού θά φιλοξενοῦν τὶς διεθνεῖς προσωπικότητες τοῦ Πνεύματος, τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἐπιστήμης.

Κάτι ἀνάλογο παλιότερα εἶχε συζητηθῇ καὶ γιὰ τοὺς Δελφοὺς, ἡ πρότασι μάλιστα αὐτὴ εἶχε ἀπασχολήσει εὐρύτατα τὸν διεθνὴ τύπο. Δυστυχῶς τὸ σχέδιο ἔμεινε σὰ μιὰ ὥρα πρόθεσι μόνον καὶ οἱ Δελφοί, τὸ «κέντρο τῆς γῆς», παραμένουν προνόμιον τῶν ὀλίγων. Μήπως τὸ ἴδιο τελικά συμβῇ καὶ μὲ τὴν Ἀκρόπολι; Οἱ ἀπαισιόδοξοι πολὺ θέλουν νὰ τὸ πιστεύουν !...

Μία ἐνδιαφέρουσα προσπάθεια.

Ο ΓΑΛΛΟΣ ἀκαδημαϊκὸς καὶ γνωστότατος συγγραφέας Ζωρζ Ντυαμέλ μολονότι εἶναι πιά πολὺ ἡλικιωμένος—συμπλήρωσε τὰ 73—ἡγεῖται μιάς ἰδιότυπης ἐκστρατείας: Ὁ Ντυαμέλ μὲ σύνθημα «οἱ Γάλλοι πρέπει νὰ μιλοῦν γαλλικά», ζητάει ν' ἀπαγορευθοῦν οἱ ξένες λέξεις πού εἰσδύουν σιγά-σιγά στὴ γαλλικὴ γλῶσσα μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθῇ μιὰ σύγχυσι...

Ὁ διάσημος συγγραφέας ἔχει μαζὺ του τὸ Γραφεῖο Γαλλικοῦ Λεξικοῦ πού κι αὐτὸ μὲ τὴ σειρά του ἀγωνίζεται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσβολὴ ξένων λέξεων στὴ γαλλικὴ γλῶσσα.

Ἡ ἰδιότυπη αὐτὴ ἐκστρατεία εἶχε μεγάλῃ ἀπήχησι—ὄχι μόνο στοὺς

κύκλους τῶν διανοουμένων, ἀλλὰ καὶ στὸ εὐρύτερο κοινὸ—καὶ ἤδη πολὺς ἀγγλικὲς λέξεις πού εἶχαν περιέλθει στὴν κοινὴ χρῆσι ἀντικαταστάθηκαν ἀπ' τὶς ἀνάλογες γαλλικές.

Θέλετε ἕνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα; Σ' ὅσους χώρους σταθμεύσεως αὐτοκινήτων ὑπῆρχε ἡ λέξι «πάρκινγκ» ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὸ γαλλικώτατο «πάρκ ωτό». Κι ἡ ἴδια προσπάθεια συνεχίζεται.

Ἀλήθεια τί ἀνάλογο θά μπορούσε νὰ γίνῃ καὶ στὴ χώρα μας ὅπου ἡ ἀσθένεια εἶναι τόσο διαδεδομένη;

Μία τραγικὴ μοῖρα.

ΦΙΛΟΣ καὶ μελετητὴς τοῦ τραγικοῦ παιδιοῦ τῆς ποιήσεώς μας, τοῦ Κώστα Καρυωτάκη, πού αὐτοκτόνησε ἀπὸ ἀνία κλείνοντας ἔτσι πρόωρα τὸ τόσο ἀξιόλογο λυρικό του ἔργο, μοῦ ἔκανε τὴν ἀκόλουθη ἀποκάλυψι. Μοῦ εἶπε: Ὁ Καρυωτάκης, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γεμάτους μελαγχολία καὶ πληξὶ στίχους του, εἶχε γράφει καὶ ἕνα πολὺ ἐνδιαφέρον θεατρικὸ ἔργο πού θά ἦταν ἀληθινὰ ἕνα γεγονός ἀν παρουσιαζόταν.

Τὸ θεατρικὸ αὐτὸ ἔργο, ὅπως καὶ ὁ τραγικὸς δημιουργὸς του, εἶχε μιὰ παράξενη μοῖρα. Χάθηκε σὲ μιὰ μετακόμισι μαζὺ μ' ἕνα μπασίλο γεμάτο χειρόγραφα καὶ σημειώσεις τοῦ λυρικοῦ τῶν «Νηπενθῶν». Σὲ ποιανοῦ τὰ χέρια νὰ βρίσκεται τώρα; Ἀγνωστο. Καὶ ὕστερα πῶς νὰ μὴν πιστέψῃ κανεὶς ὅτι μερικοὺς ἀνθρώπους τοὺς κυνηγάει τὸ ἀμείλικτο πεπρωμένο τους καὶ πέρ' ἀπὸ τὸ θάνατό τους;

Ὁ Κοκτῶ καὶ ἡ Ἑλλάδα.

Ο ΛΟΓΟΣ περὶ Κοκτῶ. Ἀξίζει ν' ἀναφέρουμε ὅτι ὁ διάσημος συγγρα-

φέας, σκηνοθέτης καὶ ζωγράφος ἔχει ἰδιαιτέρους δεσμούς ἀγάπης μὲ τὴ χώρα μας.

Ὁ Κοκτῶ, πού ἔχει ἐπισκεφθῇ δύο φορές τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐλπίζει νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ μιὰ ἀκόμη γιὰ νὰ γνωρίσῃ μερικοὺς ἀρχαιολογικοὺς τῆς χώρας πού ἰδιαιτέρα τὸν ἐνδιαφέρουν, ἔχει γράφει ἐμπνευσμένες σελίδες γιὰ τὴν πατρίδα μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἔργα του πού εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ μυθολογία. Ἀνάμεσα στὶς σελίδες αὐτὲς εἶναι τὸ ὠραιότατο ταξιδιωτικὸ του «Μααλές», στὸ ὁποῖο ἀναφέρει καὶ τὴ γνωριμιά του μὲ τὴ Μαρίκα Κοτοπούλη καθὼς καὶ ἕνα κεφάλαιο στὸ βιβλίο του ἀφιερωμένο στὴ χώρα μας τῆς σειρᾶς «Ὁ κόσμος μὲ χρώματα». Ἡ Ἑλλάδα εἶναι σὰν τὰ ἐξαισία ἐκεῖνα ποτὰ πού μιὰ φορά ἂν τὰ γευθῇ, δὲν τὰ ξεχνᾷς ποτέ, μοῦ εἶχε πει ὅταν ἦρθε πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἐδῶ μὲ τὴν Ὑβὸν Ντὲ Μπραι καὶ τὸν Ζὰν Μαράι.

Καὶ ὅπως φαίνεται ὁ Κοκτῶ διατηρεῖ ἀκόμη ἀκέραια τὴν ἐξαισία αὐτὴ γεύσι...

Ἐνα παλιὸ ἀνέκδοτο.

Ο ΚΟΚΤΩ διηγεῖται τελευταία τὸ ἀκόλουθο ἀνέκδοτο τοῦ Μορέν σὲ ὅσους τοῦ παραπονοῦνται ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἐγινε Ἀκαδημαϊκὸς ἔπαψε νὰ δέχεται τόσο ἐγκάρδια ὅσο πρὶν τοὺς φίλους του καὶ περιώρισε τὶς κοινωνικὲς του ἐπαφές.

—Ὁ Μορέν,—λέει ὁ Κοκτῶ—δὲν ἀγαποῦσε οὔτε νὰ δέχεται οὔτε νὰ κάνει ἐπισκέψεις. Καὶ ἐξηγοῦσε ἔτσι αὐτὴ τὴν «ἰδιοτυπία του»: «Ὅσοι μ' ἐπισκέπτονται μοῦ κάνουν τιμὴ. Ὅσοι δὲν μὲ ἐπισκέπτονται, μοῦ κάνουν μεγάλη εὐχαρίστησι !»

♦ — Στὴν Ἀλάσκα κάνει τόσο κρύο, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ξεχειμωιάζουν στὴ Σιβηρία !

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μιά στήλη που έπιμονα ζήτησαν οι φίλοι της «Εκλογής» μέ επανειλημμένα τους γράμματα.

Μιά κατατοπιστική εικόνα της πνευματικής ζωής ενός τόπου δίνουν ασφαλώς τα βιβλία που κυκλοφορούν. Για τους φίλους λοιπόν των Γραμμάτων ή «Εκλογή» θ' αφιερώνη λίγο χώρο, ώστε να τους ενημερώνη γύρω από τις νέες εκδόσεις.

Κάθε μήνα στίς σελίδες αυτές αναφέρονται τα αξιολογότερα καινούργια βιβλία, τα ελληνικά και τα ξένα, τα μεταφρασμένα στη γλώσσα μας.

Ελπίζουμε πώς σύντομα οι σελίδες αυτές θα γίνουν ένα πλήρες χρονικό της ζωής του βιβλίου στον τόπο μας.

Όσοι από τους συγγραφείς και τους εκδότες επιθυμούν ν' αναφέρονται τα νέα βιβλία τους στη στήλη αυτή, ας στέλνουν ένα αντίτυπο στην «Εκλογή» (Σωκράτους 57).

Παναγ. Κανελλόπουλου : «Γεννήθηκα στο χίλια τετρακόσια δύο» (Αθήνα 1957).

Ο κ. Κανελλόπουλος έγραψε μία αυτοβιογραφία που στέκει πραγματικά πολύτιμη προσφορά για κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο. Το βιβλίο αυτό είναι έργο φαντασίας και συγκροτημένης ιστορικής καλλιέργειας· είναι έργο ποιητικό, αν έτσι μπορούμε ν' αποκαλούμε κάθε κείμενο που δείχνει φλογερή αγάπη του συγγραφέα προς το θέμα του. Ο κ. Κανελλόπουλος τοποθέτησε την πρώτη ημερομηνία της υπάρξεώς του κάπου πεντακόσια χρόνια πριν, δηλαδή το 1402. Με αφετηρία λοιπόν το έτος αυτό και ακολουθώντας την καθορισμένη πορεία της ζωής του μέσα στις ιστορικές αναλογίες του δεκάτου πέμπτου αιώνα μας δίνει την ολοκληρωμένη σύνθεση μιας εποχής γεμάτης από συνταρακτικά γεγονότα και μοιραίες για τον ελληνικό κόσμο εξελίξεις. Εκείνο ωστόσο που παίρνει ιδιαίτερο

βάρος στο βιβλίο του δεν είναι η μονογραφία του έαυτού του, αλλά το πλαίσιο των χρόνων και των τόπων μέσα στους οποίους υπάρχει και κινείται. Γι' αυτό ακριβώς πάνω απ' όλα το «Γεννήθηκα στο χίλια τετρακόσια δύο» είναι μία πλούσια συμβολή στην ιστορία, μία συμβολή που η γοητεία της μυθιστορηματικής ύψης της την κάνει ακόμη πιο ενδιαφέρουσα και πολύτιμη. Η «θέσι» του βιβλίου αυτού — όπως εξήγησε ο ίδιος ο κ. Κανελλόπουλος στα «Καλλιτεχνικά Θέματα» του Ραδιοφώνου — δεν είναι άλλη από την πίστι του στην ιστορική ανάγκη των γεγονότων.

Αιλιής Ίακωβίδης : «Αναδρομή» (Αθήνα 1957).

Σήμερα που λείπουν πιά από την πνευματική μας ζωή οι αγαπημένοι λυρικοί του αναγνωστικού κοινού, τα σκήπτρα του καθαρού ποιητικού λόγου τα κρατούν γυναίκες. Μιά απ' αυτές

είναι η Αιλιή Ίακωβίδη, αληθινή ποιήτρια που φεγγοβόλησε πλατεία από την πρώτη κιόλας δειλή εμφάνισή της κι απέσπασε για τα τραγούδια της τους ανεπιφύλακτους επαίνους του Παλαμά, του Ξενόπουλου, του Σικελιανού, του Καρθαίου, του Βλαστού και άλλων πολλών ακόμη. Τώρα παρουσιάζει ένα βιβλίο της που όπως δηλώνει και ο τίτλος του είναι μία λυρική αναδρομή σε μέρες που πέρασαν και σφάγισαν τη ζωή της με καίμους, αγωνίες, μητρικούς κραδασμούς κι ερωτικές θωπείες. Η συλλογή της αυτή είναι η προσφορά της ωριμότητάς της. Η Αιλιή Ίακωβίδη αναδύεται μέσα από το μουσικό τρικύμισμα των στίχων της με την ήμορφη της ιδανικής μάνας, της αγαπημένης, με την άσπιλη γύμνια της τέλειαις γυναίκας. Μέσα σ' αυτή την παραγμένη εποχή των άμουςων και άνειλικρινών φωνασκιών, η Ίακωβίδη δίνει με την «Αναδρομή» της το σήμα του νόστου στα τοπία της αληθινής Ποιήσεως.

Χρήστος Σωκρ. Σολομών : «Της Σμύρνης», έκδ. «Μαυρίδης», δρχ. 40.

Ο κ. Σολομωνίδης είναι άξιος τιμής και σεβασμού. Έργο ζωής έχει κάνει να κρατήσει αφθαρτή, ώρα και πάντα ελληνική την πρωτεύουσα της Ίωνίας, την πολυαγαπητή Σμύρνη. Με τα προηγούμενα βιβλία του δημιούργησε μία παράδοση λατρείας στην πατρίδα γή του. Τώρα ολοκληρώνει το θέμα του με γλαφυρές σελίδες για δρόμους, συνουσίες, περιπάτους, λέσχες, γιορτές, άθλητική και καλλιτεχνική ζωή της Σμύρνης. Με το βιβλίο του αυτό μας ταξιδεύει σε χρόνια περασμένα και σε χώματα που κρατούν βαθεία μέσα τους σάν πολύτιμη λήκυθο την ελληνική ψυχή και Ίδέα. Χρέος μας είναι να τον ευχαριστήσουμε.

Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου : «Το δαχτυλίδι των παραμυθιών» (Αθήνα 1957, έκδ. «Δίφρος», δρχ. 60).

Ένας από τους πιο καλλιεργημένους, ταλαντούχους και παραγωγικούς συγγραφείς μας είναι ο Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου που άξια κατέχει τιμητική θέση στο χώρο των Γραμμάτων μας. Με άξιοθαύμαστη απόδοσι έχει καταπια-

στή με όλα τα είδη του λόγου, εκτός από το θεατρικό. Από τα διηγήματα της συλλογής ξεχωρίζει συγκριτικά το τελευταίο, που έδωσε τον τίτλο στη συλλογή και θυμίζει ήθογραφικές ανθρώπινες σελίδες του Παπαντωνίου και του Χατζόπουλου.

Ιωάννου του Χρυσόστομου : «Πνευματικές Άκτινοβολίες από τον Άμβώνα της Άντιοχείας» (έκδ. «Φώς» Χ. Ε. Ν., δρχ. 60).

Σε καλαίσθητη σοβαρή έκδοσι παρουσιάζονται συγκεντρωμένες εμπνευσμένες όμιλίες του μεγάλου Τεράρχου της Ορθοδοξίας σε νεοελληνική απόδοσι του Παναγ. Στάμου. Το έργο προλογίζει ο Επίσκοπος Κατάνης Κασσιανός, Πρύτανης του Ορθόδοξου Θεολογικού Ινστιτούτου των Παρισίων. Γενικά πρόκειται για ένα βιβλίο άξιο να πάρη έγκλητή θέση σε θρησκευτικές βιβλιοθήκες.

Ντίμη Άποστολοπούλου : «Λεύκωμα Ραδιοφωνικών Έκπομπών» έκδ. Μ. Βασιλείου.

Το βιβλίο αυτό είναι ένας απολογισμός της δημιουργικής δραστηριότητας που άνέπτυξε στον μορφωτικό και λογοτεχνικό τομέα της Ραδιοφωνίας ο κ. Ντίμης Άποστολόπουλος. Ο έλεγκτος αυτός στοχαστής με την πλούσια και στέρεη κατάρτισι πού τον διακρίνει σε θέματα Άδεών και Τέχνης, διευθύνει το Τμήμα Πνευματικής Καλλιέργειας του Ε.Ι.Ρ. και από τη θέση αυτή κατάρθωσε να δημιουργήσει ελληνικά θάματα. Έφερε με το μικρόφωνο διαλεκτά, δικά μας και ξένα λογοτεχνικά κείμενα στο κοινό και γνώρισε στους άκοινους έπαιχτες, ρυθμούς και ρεύματα κάθε μορφής Τέχνης. Κι ακόμη, δείχνει στο «Λεύκωμα» τί μπορεί να πραγματοποιήσει ένας άξιος κι ευσυνείδητος άνθρωπος, όταν βρίσκεται δίχως περιορισμούς στην κατάλληλη θέση.

Πέτρος Γλέζος : «Φθινοπωρινή Έξοχή» (έκδ. «Δίφρος»).

Ένας από τους πιο διακριτικούς, τους πιο πολιτισμένους ανθρώπους των Γραμμάτων μας είναι ο Πέτρος Γλέζος. Το λειτούργημα του συγγραφέα το

έννοει πάντα μακριά από τη θορυβώδη ειδησεογραφία και την αυτοδιαφήμιση. Η σεμνότητα και η αίσθηση της μεταίωσης για κάθε τί φθινό κι εφήμερο ρυθμίζουν κάθε πράξη και κίνησή του. Γι' αυτό ακριβώς η απόφαση του να παρουσιάσει πλέον αρκετά από τα διηγήματα που έγραφε κατά καιρούς πρέπει να χαιρετισθεί με χαρά από τους φίλους της λογοτεχνίας μας. Η «Φθινοπωρινή Έξοχή» του κ. Γλέζου έχει στέρεη σύνθεση, αληθινούς ήρωες, στρατηγήσει και πρό πάντων ευαισθησία φωτισμένη από άπαλους λεπτούς τόνους.

Αν του άν ν τ έ Σ α ί ν τ - Έ ξ υ π ε ρ ύ : «Τό πριγκηπόπουλο» (μεταφ. Τίτσας Στυλιανέα).

Όταν ή «Έκλογή» είχε παρουσιάσει πριν από μερικά χρόνια τό σύντομο αυτό άριστούργημα του Σαίντ-Έξυπερύ, είχε λάβει πολλά συγχαρητήρια κι ευχαριστήριες επιστολές από άναγνώστες της. Γιατί τό «Πριγκηπόπουλο» είναι από τά καλύτερα, τά γοητευτικώτερα και τά περιεκτικώτερα λογοτεχνικά έργα που γράφθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες. Έχει φαντασία, πρωτοτυπία κι αληθινή ποιήσι. Τώρα τό μικρό αυτό βιβλίο κυκλοφορεί μεταφρασμένο τέλεια από την δ. Τίτσα Στυλιανέα και σέ μιá κομψή έκδοσι στολισμένη με τά ίδια σχέδια που έκανε γι' αυτό ό Σαίντ-Έξυπερύ. Όσοι δέν τό διάβασαν, άς τό διαβάσουν, άς τό πάρουν. Πολύ θά τό αγαπήσουν και πολλά διδάγματα ζωής θ' άντλήσουν από τις σελίδες του.

Λ ο υ κ ᾱ Σ τ α θ α κ ό π ο υ λ ο υ - Γ ι ά ν ν η Γ κ ί κ α : «Ανθολογία Ποιητών Άργολίδος και Κορινθίας, 1798 - 1957» (Αθήνα, Δεκέμβριος 1957).

Εύσυνείδητη εργασία παρουσιάσεως παλαιών και νέων ποιητών, καλών και κακών, γνωστών και άσώνων, που ζούν ή κατάγονται από την ίδια Μαραϊτική περιοχή. Ποιήματα με προσοχή κι άγάπη διαλεγμένα. Δίκαια προλογίζει έπαινετικά την «Ανθολογία» αυτή ό καθηγητής της Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Γ. Θ. Ζώρας. Μιά επιφύλαξη μόνο : Τά βιογραφικά σημειώματα των ποιητών θά μπορούσαν κάπως νά ξεφεύγουν από τη στερεότυπη συνταγή

πληροφοριακών δελτίων. Καιρός νά λείψει πλέον αυτό τό τετριμμένο : «ό Τάδε έγεννήθη εις Τάδε την 12ην Τάδε του Τάδε έτους και άπέθανεν εις Τάδε την... κλπ.». Η έμπνευσι δέν πρέπει νά λείπει από τίποτα.

Χ ρ ή σ τ ο υ Α . Σ π α ν ο μ α ν ώ λ η : «Αιχμάλωτοι των Τούρκων» (έκδ. «Μαυρίδη»).

Δημοσιογραφική εξιστόρησι συνταρακτικών γεγονότων που συναρπάζουν τον άναγνώστη με την έπική τραγικότητά τους. Κι άν έσως τό βιβλίο αυτό δέν διεκδικεί λογοτεχνικές δάφνες, μπαίνει ώστόσο άξια και δίκαια στο φάκελο των μαρτυρικών καταθέσεων για τον Μικρασιατικό Πόλεμο. Αποκαλύπτει χαρακτηριστικά έπεισόδια μιās έφιαλτικής τραγωδίας που ή καλή θέλησι των Έλλήνων και ή πολιτική σκοπιμότητα έτειναν νά διαγράψουν από τις σελίδες της Ιστορίας.

Α γ γ έ λ ο υ Π α ρ θ έ ν η : «Τά Σήμαντρα του Αιγαίου» (Αθήνα 1957)

Τό βιβλίο αυτό είναι μιá συλλογή με λιγοστά ποιήματα. Κι ό άναγνώστης που θά τό πάρη γιά νά του ρίξη μιá έρευνητική ματιά, θά λυπηθεί που θά τό τελειώσει τόσο γρήγορα. Τόσο τά ποιήματα αυτά — τραγούδια θά ήταν σωστότερο νά τά πούμε — θά τον γοητεύσουν με την άγνότητα, την απλότητα και τη μουσική τους. Τά «Σήμαντρα του Αιγαίου» είναι μελωδικοί άντίλαλοι από ρυθμικές στροφές του Άργύρη Έφταλιώτη. Μας έφρουν μηνύματα από μυροβόλα άκρογιάλια, μάς ξεκουράζουν.

Θ α ν ά σ η Π . Κ ω σ τ ά κ η : «Μόχτος» (Αθήνα 1957).

Άμέτρητα είναι τά βιβλία που έκδίδονται κάθε μήνα από νέους λογοτέχνες. Ό κ. Κωστάκης όμως δέ μοιάζει με τους περισσότερους απ' αυτούς. Τό βιβλίο του «Μόχτος», που είναι μιá λιτή συλλογή διηγημάτων, δείχνει πώς είναι προικισμένος με άξιόλογα λογοτεχνικά προτερήματα. Πολύ σύντομα θά συγκαταλέγεται στις πιό έκλεκτές νέες πέννες των Γραμμάτων μας.

Κ ώ σ τ α Π α π α ν α γ ι ώ τ ο υ : «Ο Μέγας Άλέξανδρος».

Ο συγγραφέας του βιβλίου αυτού

είναι Γενικός Έπιθεωρητής Μέσης Έκπαιδεύσεως. Κι είναι φανερό πώς τό λειτούργημά του τον έπηρέασε σημαντικά στο γράψιμο ενός ήθροπλαστικού ιστορικού δράματος με άξονικό ήρωα τό θρυλικό Μέγα Άλέξανδρο. Δυστυχώς τό έργο του έχει πέντε πράξεις, είκοσιπέντε σκηνές και σαράντα όμιλούντα πρόσωπα, έκτός από τους Πρίγκηδες, τους Στρατηγούς, τους Άξιωματικούς, τους Αύλικούς, τους Πρεσβευτές, τις Κυρίες των Τιμών, τους άγγελιαφόρους, τους χορευτές, τους νοσοκόμους, τους άνδρες και τις γυναίκες του λαού. Προορισμός ενός θεατρικού έργου είναι νά παριστάνεται. Πού λοιπόν αποβλέπει ό κ. Κ. Π. με τη διάρκεια του δράματος, τους άμέτρητους ήρωές του και τά έξοδα που προϋποθέτει τό άνέβασμά του.

Γ ε ω ρ γ ί α ς Δ ε λ η γ ι ά ν ν η - Ά ν α σ τ α σ ι ά δ η : «Αντίδωρα».

Μιά άκόμη μικρή λυρική συλλογή μ' ευαισθησία κι ευγένεια. Με στίχους άπλους ή ποιητρια φέρνει «Αντίδωρα» στην άγάπη τό πιστό συντρόφου της και με άλλους διανοητικούς έκφράζει την πίστι της στις όμορφιές της Ψυχής και των Ίδεών.

Δ η μ ο σ θ . Σ ο φ ι α ν ο ύ : «Σταλίδες», Αθήνα 1957.

Μιά ενδιαφέρουσα μικρή πλακέτα με τά πρώτα λυρικά φτερουγίσματα ενός νέου ποιητού. Στίχοι με άρκετη ευαισθησία και μουσικότητα, κι έσως κάτι περισσότερο άκόμη : μιá θετική υπόσχεσι για κάτι καλύτερο που σύντομα θάβρη;

Τι ακριβώς έννοείτε όταν λέτε :

Γιά κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις διαλέξτε άνάμεσα στους 3 όρισμούς εκείνον που νομίζετε ότι άποδίδει την άκριβή σημασία της :

1) ΑΓΡΟΙΚΟΣ. Α : Έξοχικός. Β : Χωριάτης. Γ : Άκουστικός.

2) ΑΜΟΥΣΟΣ. Α : Σπανός. Β : Χωρίς μουσι. Γ : Άμόρφωτος.

3) ΑΡΓΟΜΙΣΘΟΣ. Α : Άνεργος. Β : Που άργεί νά πάρη τό μισθό του. Γ : Που πληρώνεται χωρίς νά εργάζεται.

4) ΓΚΕΤΤΟ. Α : Έβραϊκή συνοικία. Β : Άπαγόρευσι. Γ : Περικνημίδα.

5) ΔΕΛΤΑ. Α : Έκβολή ποταμού. Β : Ίππόδρομος. Γ : Πηγή ποταμού.

6) ΕΠΕΤΗΡΙΣ. Α : Ζητιανιά. Β : Έτήσιο περιοδικό. Γ : Είδος πεταλούδας.

7) ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ. Α : Σημειωματάριο. Β : Κατάλογος. Γ : Έμπορικό βιβλίο.

8) ΚΛΥΔΩΝΙΖΟΜΑΙ. Α : Θαλασσοδέρνεται. Β : Τραγουδω τον κλήδονα. Γ : Κουνιέμαι.

9) ΜΠΙΖΑΡΩ. Α : Τεντώνω. Β : Χειροκροτώ. Γ : Άποδοκιμάζω.

10) ΟΙΗΣΙ. Α : Υπερφήνεια. Β : Γνώμη. Γ : Υίοθεσία.

11) ΠΡΟΚΛΗΣΙ. Α : Προτίμησι. Β : Πρόλογος. Γ : Παρακίνηση.

12) ΣΚΑΜΠΡΟΖΙΚΟΣ. Α : Άνήθικος. Β : Άστείος. Γ : Δύσκολος.

13) ΦΙΛΟΦΡΟΝΗΣΙ. Α : Γνωστικάδα. Β : Φιλική έκδήλωσι. Γ : Υπόκλισι.

14) ΦΙΛΤΡΟ. Α : Άγάπη. Β : Αύτοθυσία. Γ : Διάθεσι.

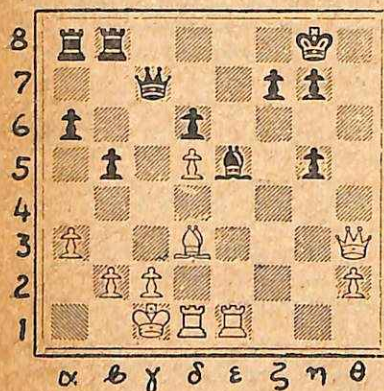
(Άπαντήσεις στη σελίδα 127)

ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

*Ασκήσις ἀριθ. 720

Λευκά (10): Ργ1. Βθ3. Πδ1. ε1. Αδ3. Σα3. β2. γ2. δ5. 2.

Μαύρα (11): Ρη8. Βγ7. Πα8. β8. Αε5. Σα6. β5. δ6. ζ7. η5. η7.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν εἶναι ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ παίξουν.

*Ένα σάχ στο 07. με Βασιλίσσαν ἢ Ἀξιωματικὸν δὲν φαίνεται νὰ ὑπὸσχεταί πολλά...

*Υπάρχει ἐδῶ μιὰ καλὴ συνέχεια διὰ τὰ Λευκά, ἡ ὁποία καὶ ἐξασφαλίζει τὴν νίκη.

*Εἰδὲν τὴν βρῆτη θὰ σᾶς τὴν πῆ... ἡ σελίδα τῶν λύσεων μας.

*Ασκήσις 721. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (14): Ργ1. Βδ2. Πδ1. θ1. Αε2. θ6. Ιβ3. δ5. Σα2. β2. γ2. ε4. ζ3. η4.

Μαύρα (14): Ρη8. Βδ8. Πα8. ε8.

Αδ7. θ8. Ιγ6. ζ6. Σα5. β5. δ6. ε7. ζ7. η6.

Εἰς τὴν παραπάνω θέσιν παίξουν τὰ Λευκά.

Μὲ ποῖον ὥραϊον συνδυασμὸν κινήσεων πρέπει νὰ κερδίσουν «φορσί» τὰ Λευκά;

*Ασκήσις 722. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (15): Ρε1. Βδ1. Πα1. θ1. Αγ1. ζ1. Ιγ3 θ8, Σα2. β2. γ2. δ2. ζ4. η2. θ2.

Μαύρα (13): Ρε8. Βε7. Πα8. Αγ5. γ8. Ιδ4. ζ6. Σα7. β7. γ7. ε4. η7. θ7.

Τὰ Μαύρα, ἔχοντα τὴν κίνησιν, ἐπέτυχαν μὲ ἓναν ἀπλούστατον συνδυασμὸν νὰ νικήσουν: Πῶς;

*Ασκήσις ἀρ. 723. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (15): Ρε1. Βδ1. Πα1. θ1. Αβ2. δ3. Ιη5. Σα2. β3. γ2. δ2. ε3. ζ4. η2. θ4.

Μαύρα (16): Ρη8. Βδ8. Πα8. ζ8. Αγ8. ε7. Ιβ8. θ5. Σα7. β7. γ5. δ5. ε6. ζ7. η6. θ7.

Εἶναι ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ παίξουν.

Ποία εἶναι ἐδῶ ἡ ἐνδεδειγμένη κινήσις;

*Ασκήσις ἀρ. 724. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (8): Ρη1. Πβ7. Αη7. Ιζ3. Σα2. β3. δ3. η2.

Μαύρα (6): Ρζ5. Αβ4. Ιη3. Σδ4. ε5 καὶ Πθ8.

Παίζουν τὰ Λευκά. Τὸ πῶς ἐπιτυγχάνεται ἐδῶ ἓνα «φορσί» μὰτ δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐκόλο νὰ βρεθῇ ἀμέσως. Ποῖος βλέπει τίς σωστὲς κινήσεις;

*Ασκήσις ἀρ. 725. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (14): Ρε1. Βζ3. Πα1. θ1. Ιγ3. Αε2. ζ4. Σα3. β2. γ2. δ4. ζ2. η2. θ3.

Μαύρα (14): Ργ8. Βα5. Πδ8. θ8. Αβ4. Ιδ7. η8. Σα7. β7. γ6. ε6. ζ7. η7. θ7.

Τὰ Λευκά ἐνίκησαν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν μὲ ἓνα ὑπέροχον συνδυασμὸν κινήσεων. Πῶς πρέπει νὰ συνεχίσουν τὰ Λευκά τῶν ὁποίων καὶ εἶναι ἡ σειρά νὰ παίξουν;

*Ασκήσις 726. «ΦΙΝΑΛΕ»

Λευκά (4): Ρα6. Πβ8. Σα5. γ6.

Μαύρα (4): Ρδ6. Πα8. Ιβ6. Σα7.

Τὰ Λευκά παίξουν καὶ κερδίζουν. Μιὰ ὥραϊα σύνθεσις τοῦ Ρώσου συνθέτου Μ. ΚΛΙΑΤΖΚΙΝ.

*Ασκήσις 727. Ἀπὸ μιαν παρτίδα.

Λευκά (5): Ρη1. Πβ1. Σβ5. η3. θ2.

Μαύρα (3): Ρζ3. Πε3. Βη4.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν τὰ Λευκά, βέβαια διὰ τὴν νίκη των, ἔπαιξαν β5, β6. Ἡ κίνησις αὐτὴ εἶναι λαθασιμένη διότι... τῶρα δὲν μποροῦν πλέον νὰ κερδίσουν. Διατί ὁμοῦ;

*Ασκήσις 728. Πρόβλημα Ι. Χατζηαργυρή.

Λευκά (8): Ρβ4. Πε4. Αγ5. δ3. Ιζ7. Σγ2. ε6. η3.

Μαύρα (6): Ρδ5. Αζ5. Ιη6. Σγ3. γ6. η4.

Τὰ Λευκά παίξουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

*Ασκήσις 729. Πρόβλημα Γ.Ν. Βήχου.

Λευκά (8): Ρβ1. Βδ2. Πδ8. ζ6. Ιη3. δ7. Σβ2. δ3.

Μαύρα (5): Ρδ4. Ιγ5. Σβ7. ε4. ε6.

Τὰ Λευκά παίξουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

*Ασκήσις 730. Πρόβλημα C. Mansfield.

Λευκά (13): Ρη3. Βε4. Πα1. θ8. Αγ1. θ7. Ιζ3. η1. Σγ2. δ3. ζ4. ζ7. η5.

Μαύρα (10): Ρθ1. Πα4. β6. Βε8. Ια7. γ8. Αγ5. Σε3. η4. η7.

Τὰ Λευκά παίξουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

Ποῖος θὰ ἐπίστευε ποτὲ ὅτι, μὲ αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀκίνησιαν τῶν

μαύρων πισσῶν, τὸ κλειδί δὲν εἶναι παρὰ μία... κίνησις ἀναμονῆς!

*Ασκήσις 731. Πρόβλημα V. Mieses.

Λευκά (11): Ρδ1. Ββ5. Πζ2. η6.

Αδ6. η8. Ιε3, ζ5. Σβ3. η2. θ4.

Μαύρα (6): Ρε4. Αγ5. Ιε6. ζ4. Σβ4. θ5.

Τὰ Λευκά παίξουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΑΡΤΙΔΕΣ...

ΑΠΟ ΑΣΗΜΑΝΤΑ ΛΑΘΗ

1) ε2 - ε4, ε7 - ε5. 2) ζ2 - ζ4. Αζ8 - γ5 (Γκαμί τοῦ Βασιλέως μὴ δεκτὸν) 3) Ιη1 - ζ3, δ7 - δ6. 4) Ιβ1 - γ3, Ιβ8 - γ6. 5) ζ4 - ζ5, Ιη8 - ζ6. 6) θ2 - θ3, δ6 - δ5. 7) Ιζ3 Χε5, Ιζ6Χε4. 8) Ιε5 - ζ3, Βδ8 - θ4 + 9) Ιζ3Χθ4, Αγ5 - ζ2 + 10) Ρε1 - ε2, Ιγ6 - δ4 + 11) Ρε2 - δ3, Ιε4 - γ5 μὰτ.

Καὶ στὴ δεύτερη παρτίδα αὐτὴ θυσιάζεται ἡ ντάμα καὶ οἱ μικρὲς φιγούρες περικυκλώνουν τὸν ἀντίπαλον Βασιλέα.

1) ε2 - ε4, γ7 - γ6 (κάρο - κἀνν). 2) δ2 - δ4, δ7 - δ5. 3) ε4Χδ5, γ6Χδ5. 4) γ2 - γ4, Ιβ8 - γ6. 5) Ιβ1 - γ3 Ιη8 - ζ6. 6) Αγ1 - η5, ε7 - ε5. 7) Ιγ3 Χ δ5, Ιζ6Χδ5. 8) Αη5Χδ8, Αζ8 - β4 + 9) Ρε1 - ε2, 7γ6Χδ4 + 10) Ρε2 - δ3, Αγ8 - ζ5 + μὰτ. Πάλι καλύτερο 10)... ΒΧΙππον ἀλλὰ ποῖος θυσιάζει οἰκείοθελῶς τὴν ντάμα του:

ΠΑΡΤΙΔΑ

Ἰδοὺ καὶ μιὰ παρτίδα... ἐνὸς πρωθυπουργοῦ, τοῦ Μπόναρ Λῶ, ἐνὸς τῶν ἰσχυροτάτων σκακιστῶν... μεταξὺ τῶν πολιτικῶν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ διαδόχου τοῦ Λόυδ Τζῶρτζ.

Τὰ Λευκά παίζει ὁ Μπόναρ Λῶ, τὰ Μαύρα ὁ Μπραϊάν Χάρλεϋ.

1) ε4 ε5 2) Ιζ3, Ιγ6. 3) Αβ5, Ιζ6. 4) 0-0, ΙΧε4. 5) δ4, εΧδ4. 6) Χ δ4, Ιδ6. 7) Πε1 + Αε7 8) Βη4, ΙΧΙ 9) ΒΧΙ, ΙΧΑ 10) ΒΧη7, Πζ8 11) Αθ6, δ5 12) ΒΧΠ + Π87 13) ΒΧζ7, Ρδ6 (13)... Βε8. 14) ΒΧΒ, ΡΧΒ. 15) Αη5 Ι 16) ΠΧΑ! καὶ τὰ Μαύρα ἐγκατέλειψαν διότι στο 14)... ΒΧΠ ἀκολουθεῖ 15) Αζ8.

I.X.

τοποθέτησι τῶν χαμένων πατρίδων.

Μόνο ἡ πίστι καὶ ἡ ἐπιμονὴ ἀνθρώπου σὺν τὴν κ. Μερλιέ ἔσωσαν ἀπὸ τὴν ἀποτυχία τὴν ὥραία, τὴν πατριωτικὴν, τὴν ἐθνικὴ αὐτὴ προσπάθεια. Θὰ τραβούσε ὅμως σὲ μακρὸς τὸ σημείωμα, ἂν ζητούσα ἐδῶ νὰ δώσω λεπτομερὴ ἀπολογισμὸ τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Θὰ σημειώσω μόνον πὺς σήμερα τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἀρκετοὺς τόμους ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν δημοσιευμένους καὶ περισσότερους ἐτοιμοὺς γιὰ τύπωμα, πού μάταια περιμένουν τὸν Ἕλληνα πατριώτη νὰ κἀν τὴν ὥραία χειρονομία. Οἱ δημοσιευμένες μελέτες, γνωστὲς ἀπὸ χρόνια τώρα, εἶναι: Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν Φαρασῶν, τοῦ κ. Ν. Ἀνδριώτη, ἡ Δατρεία τῶν Φαρασῶν, τῶν Δ. Λουκοπούλου - Δ. Πετροπούλου, Οἱ παροιμίαι τῶν Φαρασῶν, τῶν Δ. Λουκοπούλου - Δ. Λουκάτου, Ὁ Ἅγιος Μάμας, τῆς κ. Ε. Χατζηνικολάου, Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Οὐλαγατς, τοῦ κ. Ι. Κερίσογλου, Τὸ γλωσσάριον τοῦ Ἀραβανιοῦ, τοῦ κ. Ν. Φωστέρη.

Ἀπὸ τίς μελέτες ποὺ εἶναι ἐτοιμὲς ἢ ποὺ ἐτοιμάζονται, σημειῶναι μόνον τὸ χάρτη τῆς Καππαδοκίας, ποὺ ἐτοιμάζει ἡ κ. Μερλιέ με συνεργεῖο δόκιμων χαρτογράφων καὶ εἰδικευμένων συνεργατῶν, καὶ τὴν ἐκδοσὶ τῶν τραγουδιῶν τῶν Μεγάλων καὶ τῆς Κρήτης.

Στὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν μπορεῖ ἀκόμη ὁ ἐπισκέπτης νὰ ἰδῇ — ἡ ἐπίσκεψις εἶναι ἐλεύθερη — τίς δεκάδες χιλιάδες τοῦ λαογραφικοῦ καὶ ἄλλου ὕλικου, ποὺ τὸ ἐπιτελεῖο τῶν συνεργατῶν τῆς κ. Μερλιέ, ἀπὸ χρόνια τώρα συγκεντρώνει, ἐλέγχει καὶ κατατάσσει με τρόπο αὐστηρὰ ἐπιστημονικόν. Τὸ ὕλικόν αὐτὸ καλύπτει ὅλη τὴν Καππαδοκίαν καὶ ἀρκετὴν ἔκτασιν — πρὸς τὸ παρὸν — τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Μικρασίας καὶ τοῦ Πόντου. Γίνεται, με ἄλλα λόγια, στὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ὅτι καλύτερον μποροῦσε νὰ γίνῃ με ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, γιὰ νὰ διασωθῇ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς τῶν περιογῶν αὐτῶν, ποὺ ἡ μελέτη του θὰ δώσῃ, ἀσφαλῶς, πολλὰ ἀπὸ ἐθνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀποψι.

ΘΑΝ. Π. ΚΩΣΤΑΚΗΣ

Ὅσοι ἀσχολεῖσθε με τὴν ναυτιλίαν, ἐνημερώνεσθε ἀντικειμε-

νικῶς στὰ ζητήματά της, ὅταν διαβάζετε τὰ

“ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ”

Ἀνεξάρτητος ναυτιλιακὴ ἐφημερίς, ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις

ἀπὸ τοῦ 1950 ἀνὰ 150 ἡμέρας. — Γραφεῖα: Εὐριπίδου 4.

Λ Υ Σ Ε Ι Σ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» ἀπὸ σελίδα 7.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΕΓΚΕΛΑΔΟΣ — ΕΣ. 2) ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ. 3) ΧΙΑΣΤΙ — ΦΗΜΙ. 4) ΕΤΙ — ΡΟΥΜΑΝΙΑ. 5) ΙΟΠΠΗΝ — ΑΒ — ΣΤ'. 6) ΡΝΑ' — ΣΤΟΝΑΧΗΝ. 7) ΠΛΑ'Ι' — ΕΛΙΚΩΝΑ. 8) Η «ΡΩΣΙΑ». 9) ΙΑΣΙΝ — ΝΝ (Νινὴ) — ΑΝΑ. 10) ΟΙ — ΣΙΑΤΙΣΤΑΝ. 11) ΝΤΑΜΟΝΕ (ΒΙΚ) — ΙΑΒΕ. 12) Η «ΜΑΝΤΡΑ» — ΑΥ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ. 2) ΓΕΙΤΟΝΑ — Α'Ι-ΤΗ. 3) ΚΡΑΙΠΑΛΗΣ — ΑΜ. 4) ΕΜΣ — ΠΡΙΣΜΑ. 5) ΛΑΤΡΗΣ — ΩΝΙΟΝ. 6) ΑΝΙΟΝΤΕΣ — ΑΝΤ. 7) ΔΙ' — Ο «ΛΙΝΤΕΡ». 8) ΟΚ — ΜΑΝΙΑΝΙ (Ἄννα). 9) ΚΑΒΑΦΗΣ — ΣΙ. 10) ΣΗΝ — ΧΩΡΑΤΑ. 11) ΜΙΣΗΝ — ΝΑΒΑ. 12) ΑΝΤΑΙΟΣ — ΑΝΕΥ.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ;» Ἀπὸ σελ. 78.

1) ΕΦΙΔΡΩΣΙΣ = 39
2) ΑΖΩΤΟΥΧΟΣ = 42
3) ΤΡΑΥΛΟΤΗΣ = 36
4) ΔΥΡΡΑΧΙΟΝ = 42
5) ΥΠΟΞΑΝΘΟΣ = 38
6) ΦΩΝΗΤΙΚΟΣ = 43

Σύνολον 238 !

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ἀπὸ σελίδα 121.

1) ΑΓΡΟΙΚΟΣ: Β. Ἀρχικά, ἐκεῖνος ποὺ ζῇ στοὺς ἀγρούς, χωριάτης. Συνεκδοχικά, ὁ ἄξεστος, ἀγενής: ἔχει ἀγροίκους τρόπους.
2) ΑΜΟΥΣΟΣ: Γ. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν καταλαβαίνει ἢ δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ γράμματα (ποὺ προστατεύουν οἱ Μούσες), ἀπαίδευτος, ἀκαλαίσθητος. Εἰδικώτερα, ἐκεῖνος ποὺ δὲν ξέρει ἢ δὲν καταλαβαίνει ἀπὸ μουσικῇ.
3) ΑΡΓΟΜΙΣΘΟΣ: Γ. Ὁ υπάλληλος ποὺ πληρώνεται ἐνὺ μένει ἄργος (= δὲν ἐργάζεται).

4) ΓΚΕΤΤΟ: Α. Ἡ ἰταλικὴ λέξι γκέττο ποὺ ἐσήμαινε τὴν ἰδιαιτέρη συνοικίαν τῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας ὅπου ὑποχρεώονταν νὰ ζοῦν οἱ Ἑβραῖοι. Τὰ γκέττο καθιερώθηκαν γενικά τὸ 16ο αἰῶνα.

5) ΔΕΛΤΑ: Α. Ἐκτὸς τοῦ γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ κάθετι ποὺ ἔχει τὸ σχῆμα Δ, ὅπως ἡ ἐκβολὴ τοῦ ποταμοῦ στὴ θάλασσα ποὺ γίνεται με δὺδ ἢ περισσότερα στόμια καθὼς καὶ ἡ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ στόμια ἐκτασίγῃς: τὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου — τὸ φαληρικὸ δέλτα.

6) ΕΠΕΤΗΡΙΣ: Β. Ἀρχικά, ἐπετειος. Ἐπειτα, βιβλίον ποὺ ἐκδίδεται κάθε χρόνο καὶ περιέχει εἴτε πληροφορίες ἀναφερόμενες σὲ ἐπιστημονικὸ ἴδρυμα, σύλλογον, ἢ δημόσια ὑπηρεσία, ἢ ἄρθρα τῶν μελῶν του: ἡ ἐπετηρίς τοῦ Πανεπιστημίου. Στρατιωτικὴ ἐπετηρίς: ἐπίσημος ὀνομαστικὸς κατάλογος ὁλῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μονίμων αξιωματικῶν κατὰ σειρὰν ἀρχιαιότητος.

7) ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ: Γ. Βιβλίον ὅπου καταγράφονται λογαριασμοί, ἐμπορικὸ βιβλίον. Μεταφ., τὸν ἔχει στοῦ διαβόλου τὸ κατὰστιχο (= ἔχει τὴ χειρότερη γνώμη ἢ διαθέσει γι' αὐτόν).

8) ΚΛΥΔΩΝΙΖΟΜΑΙ: Α. Ταράζομαι ἀπὸ κλύδωνα (= μεγάλη θαλασσοταραχὴ), παραδέρνω στὴν τρικυμία. Μεταφ., τὸ σκάφος τῆς πολιτείας κλύδωνιζεται (= κινδυνεύει νὰ βυθισθῇ, νὰ καταστραφῇ ἡ πολιτεία).

9) ΜΠΙΖΑΡΩ: Β. Βλέποντας ἢ ἀκούοντας θεατρικόν, μουσικόν ἔργον χειροκροτῶ ἐπιδεκτικαστικά, φωνάζοντας μπῆς (= δῖς, δὺδ φορές), γιὰ νὰ ἀναγκάσω τοὺς ἐκτελεστὰς νὰ ἐπαναλάβουν ἓνα χαρακτηριστικὸ μέρος τοῦ.

10) ΟΙΗΣΙ: Α. Ἀπὸ τὸ ρῆμα οἶσμαι (= νομίζω), σημαίνει τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν ἐπαρσί: ἔχει πολλὰ ἢ οἶσιν.

11) ΠΡΟΚΛΗΣΙ: Γ. Πράξι με τὴν ὅποια προκαλοῦμε κάποιον σὲ φιλο-

νεικία κλπ. Αυτό πού λές — κάνεις, αποτελεί πρόκληση στην κοινωνία.

12) ΣΚΑΜΠΡΟΖΙΚΟΣ: Α. 'Από την Ιταλ. λέξι scabroso, πού σημαίνει άρχικά τόν τραχύ και μεταφ. τόν επικίνδυνο και μάλιστα από ήθική έποψη: Λέει, διηγείται σκαμπρόζικα λόγια — άνέκκδοτα.

13) ΦΙΛΟΦΡΟΝΗΣΙ: Β. Φιλική, εύγενική έκδήλωσι, «κομπλιμέντο»: Μοῦ έκαμε πολλές φιλοφρονήσεις για τὸ έργο μου.

14) ΦΙΛΤΡΟ: Α. ('Αντί φίλκτρον, από τὸ ρήμα φίλω = αγαπῶ). 'Αρχικά, μαγικό μέσο, φάρμακο πού έμπνέει, διατηρεῖ ἢ ξαναφέρει τὸν έρωτα. Συνεκδοχικά, ἡ ἴδια ἡ τρυφερότητα, αγάπη, στοργή, και μάλιστα τῶν γονέων στα παιδιά τους = μητρικό φίλτρο.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 122

'Αρ. 720. 1) Πε1× Αε5 ! δ6× Π2) δ5-δ6 ! Β× δ6 ('Αλλέως μάτ σε δυὸ κινήσεις) 3) Αδ3-θ7+ και τὰ Λευκά κερδίζουν τὴν Βασίλισσαν !

'Αρ. 721. 1) Αθ6-ζ8 ! ('Απειλή) 2)

Πθ1× θ8+, Ρ× Π 3) Βδ2-θ6+ και άκόλουθον μάτ. 1) ... Π× Α (δχι Ρ× Α διότι Πθ1× θ8+ με πάλιν άκόλουθον μάτ). 2) Πθ1× θ8+ Ρ× Π 3) Βθ6+, Ρη8 (έναν Ιθ7 τότε Πδ1-θ1) 4) Ιδ5× ζ6+, ε7× Ι5) Πδ1-θ1 με άκόλουθον μάτ.

'Αρ. 722 1)... Ιζ3+ 2) η× ζ3, ε× ζ3+. 3) Αε2, ζ2+. 4) Ρζ1, Αθ3+ μάτ.

'Αρ. 723. 1) Β× Ιθ5+ !

'Αρ. 724 1)... Πθ1+ ! 2) Ρζ2, Αε1+ !! 3) Ι× ε1, Ρη4 ! και μάτ στην έπομένη κίνηση με Πζ1.

'Αρ. 725. 1) α3× Αβ4, Β× Πα1+ 2) Ρδ2, Β× Πθ1. 3) Βζ3× γ6+, β7× Β 4) Αε2-α6+ μάτ.

'Αρ. 726. 1) γ7 ! Ρ× γ7. 2) α× β6+, Ρ× β8 3) β7 !! και τὰ Λευκά κερδίζουν.

'Αρ. 727. 1)... Πε3-ε1+ !! Π× Π ... Πάτ !!

'Αρ. 728 1) Αδ3-ζ1 ! 'Εξανασκαμὸς κινήσεως.

'Αρ. 729 1) Βδ2-η5 ! ('Απειλή). 2) Ιδ7× γ5+ μάτ.

'Αρ. 730 1) Ιη1-ε2 ! 'Εξανασκαμὸς κινήσεως !

'Αρ. 731. 1) Ιε3-δ5 ! 'Εξανασκαμὸς κινήσεως !

«Η Μαύρη Πέννα» είναι τὸ νέο αστυνομικό ψυχολογικό μυθιστόρημα τῆς 'Αγκάθα Κρίστι πὸν αρχίζει ἀπὸ τὸ τεῦχος αὐτὸ ἢ 'Εκλογή.

« Η ΜΑΥΡΗ ΠΕΝΝΑ »

Εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα αστυνομικά μυθιστορήματα

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΤΕ ΤΙΣ ΣΥΝΕΧΕΙΕΣ

στὴν 'Εκλογή